سالتاک

سئے ماہی **چمگ** بلوچی

دستونک

مبارک قاضی

من کجا پہ کیف ءُ خمار باں من کدی پہ بھنگ ملار باں
من ءَ کدحانی گزر نہ انت تئی دیدگانی میار باں
کدی زھگ سنگ جن انت من ءَ کدی دوست چہ من شزار بنت
کدی بھت جاہ بجنت منی کدی عاشقاں تئی شمار باں
کہ نہ گواھیت مھر ءُ وفا ادا من ءَ درنگیج ایت جھاں پدا
من چو سوچن ءَ دل ءِ دوچگر تئی کٹور پشک ءَ گار باں
ماں تلاوگ ءَ اے زمانگ ءِ کدی شودئے ڈکمیں مہپراں
کدی مسک ءُ بو ءُ دناں مشئے گوں فقیراں من اوں کتار باں
چیزے مدت انت من پہ وت نیاں اے بگندئے عشق ءِ نشانی انت
برے ھوش روَت سر ءِ منی برے یک اناگہ ءَ سار باں
ھئو اگاں پہ من منی جند ءِ غم چو درآمد ءَ بہ بیت زندگی
من رواں پہ دیریں ولایتاں ھمے جمبراں گوں ھوار باں
نہ پہ کوش نہ پہ سمیں زراں نہ پہ مسکیں پیگھاں تلوساں
وتی درد ءِ آپچش ءَ پیلشاں من چو مشل ءِ ترندیں لوار باں
پہ دو روچ ءِ لذت ءُ وشی ءَ وتی دین ءَ قاضی بدل مکن
غم ءِ کاروان ءِ پداں بگر دل ءِ شوانگ ءَ بکن سارباں

سے ماہی

چمگ

تاک .... ۴ سالتاک 2001ء سال......... ۲

جنوری تا مارچ 2001ء

منے جہگیر

کوئٹہ	----	علی گوہر / غفور شاد
ترمت	----	پاک نیوز ایجنسی / بشیر احمد
گوادر	----	ملا ریاض احمد
پسنی	----	شاہد امر
اورماڑہ	----	انور جمعہ
[illegible]ور	----	عابد مہر
[illegible]مپ	----	جمال ناصر
نذر آباد	----	اسلم اسد
ناصر آباد	----	صغیر بک اسٹال
[illegible]وز	----	نادل حیات
دشت کنچیی	----	شاہد شاکر
جان محمد بازار دشت	--	ماجد برکت
[illegible]ل گمور	----	شرپ شاد
[illegible]لانٹ	----	زاہد نور

کراچی	----	فضل / نوید شہزاد
جیوانی	----	صالح خمار
مند	----	سر تاج مومن
نیر آباد	----	برکت چناب / نادل وفا
حوت آباد	----	طارق بسمل
خیر آباد	----	فضل وفا
مسکت	----	نزیہ ناصر
امارات	----	ملا مراد
العین	----	ابراہیم گچکی
عمان	----	اختر مکرانی
قطر	----	شبیر مسافر
صلالہ	----	خالد موسی

[illegible]

رفیق عاجز / سعید صدف

[illegible]

فدا احمد

صلاح کار

مبارک قاضی

[illegible]

جان بلوچ

عکس کار

جاوید حیات

کمپوزنگ

فدا احمد / جان بلوچ

ملک	پاکستان	امارات	مسقط	قطر	بحرین	یو ایس اے
تاکے	30 کلدار	6 درہم	1 ریال	6 ریال	1 دینار	5 ڈالر
سالینہ	120 کلدار	25 درہم	4 ریال	25 ریال	4 دینار	20 ڈالر

بینک اکاؤنٹ نمبر.....6-2774 نیشنل بینک آف پاکستان ترمت برانچ مین روڈ ترمت کیچ مکران بلوچستان

چھاپ ءِ شنگکار جان بلوچ ءِ احمد برادرس پرنٹرز ناظم آباد کراچی ءِ چھاپ کنائینت ءُ "چمگ" "بلوچی ءِ کارگس" ءِ شنگ کت

ردءِ بند

...--(۱۵۲/۱۳۰)

...قاضی، اسحاق خاموش، خالد
غنی پیوال، شریف قاضی،
...ے تگر، شکور زاہد، رفیق راہی،
...اکم، جان بلوچ، میر انور بلوچ،
...ک، حنیف عادل، غین نون گل
...لوچ، شاھد امر، نور بخش نور،
...فراز، جاوید اسلم، جی ایم وارس،
...ر آبادی، یونس پلان، ظریف
...عبدالغفور دانش، محمد بخش
...، نعمت اکرم، زاہد نور، ڈاکٹر
...شوہاز، مولا بخش دل، حنیف
...سر تاج مومن، محمود دشتی،
...کر، عارف داد، برکت علی بہار،
...، عبداللہ ثناء، لیاقت جوہر،
...وست، ندیم عامر، امین ارمان،
...حیات، اختر زہمر، حنیف عادل
...ل عابد، جان محمد جان، اشرف
...صل بیوس، عبدالمجید ملک،
...راز دشتی، جمال ناصر، محب اللہ
...مراد علی شاکر، محمد عصاء نظر،
...ن، ایم اے سجاد، ملک اعجاز

رفیق عادل، نعیم احمد نوری، سلیم سید،
بینل یار، پلان مراد، حاصل نور، کریم
مراد، عظیم بیزار، امام بخش تصوز، منیر احمد
دشتی، مزار افسوس، یوسف یاد، عبدالواحد
شاھاز، زبیر شفیع، شبیر حیدر، نادل حیات،
زاھد شریف، فضل حیدر، مقبول محسن،
اختر اسلم، مقبول مومن، نبی بخش شوہاز،
اسماعیل آصف، حسن علی پریشان، حفیظ
شاکر، اکبر کوشقلاتی، مزار دشتی، علی مراد،
نبیل رحمان، سمیر قاضی، قادر فراز، نثار
انجم، اسحاق فقیر، طفیل مراد، میر
عبدالکریم، نواز مراد، نعیم خمار، سید محمد
سید، ذاکر سعید، نثار رضا، اشرف رضا

پلانی پیوگاہ ءِ ھوا-(۱۷۹/۱۷۱)

ع۔ص۔ امیری، آصف شفیق، غین
نون گل، عبدالواحد عابد، حنیف عادل،
علی آسکانی، مول جان مجروح، محمود
قادر، حکیم سوھش، ضامن مراد،
اشرف امین، نسیم اکرم، جاوید اسلم،
نادل حیات، جمال ناصر، سیف اللہ نور،
م۔ی۔ ناشاد، فدا کریم، نصیر احمد نوری
راشد رھچار، ایم اے سجاد، ج۔م۔ بلوچ

سچکان راست-(۱۷۰/۱۵۳)

کوھنیں رنگ--ھدا مرزی ملا ابراھیم
صباد شتیاری، امبر سمین، گل محمد وفا،
اشرف زھیر، منصور ملور، داد محمد فراز،
حفیظ شاکر، آصف شفیق، ذوالفقار
نگوری، عامر عاشق، عظیم آزگ،
طارق بسمل، آر۔ بی۔ ملا، خالق گل،
جاوید زرین، کفایت زھیر، کریم گلزار،
امام واد، شاکر شاد، ایس ایم گلزار،
یاسین مجروح، ڈولی بیگ، سلیم یات،
م۔ی۔ ناشاد، ماجد شاد، لیاقت دلی،
الطاف جوہر، امام ارمان، سلیم بزگ،

نبشتہ کاروتی ھیال
ءُ لیکھانی ماں زمان
وت انت
(ادارہ چمگ)

شونگال

پجار

پہ زہگ ءِ وش تریں پاس ہمانت کہ سرے منّتیں مات ءِ کٹ ءَ بہ بیت ءُ شیر داتیں لولی ءُ نازیک آئی ءِ آقبت کلّیں زند ءِ سیک ءُ پیازانی ھساب ءَ آئی ءِ تب ءُ میلاں گیشیّن انت۔

سرزمین ہدا ہند یں راج، زبان پہریزیں تمن وساچیں بشکانی پشت ءِ چہ پول انت کہ پراہاں راجد پتری نومت، جہنا تاہ کنوکیں نہنگانی پلنکوکیں گورمانی دپ تچ انت یا مزاری کادانت۔ کئے ءِ چہ تاکہ گوشتگیں زمانگ یا لگتگیں وہد پہ کس ءِ منزل راست نہ کنت سکّیں زمزیلانی گاریں سرنہ جڑنت۔۔

ماپر چہ مہ گشیں مابلوچیں، ہے چہر ءُ کیر۔۔۔ ہے گز ءُ کہیر، ہے سوریں زر ءُ کلرین زید ءُ بوم مئے راج دپتری نشانی انت۔۔ ہے مئے زندگی انت۔۔ ماہمیشیں۔۔

چہ میر چاکرانی زمانگ ءِ بگر تاں مرچی ءُ ماچوگندیم ءُ برے جنترے ءُ درشگ بوگائیں، بلے مئے زبان مئے دپ ءُ نہ انت۔

ماچہ وتی سرزمین ءُ ہاک ءِ سرستہ ایں، دومی ءُ مگا تاریخی تمرانی پرشت ءُ پروشت چہ مئے زانت ءُ بالاانت ماکس ءُ اے جواز ءُ رضا ءُ نہ دئیں کہ چو "مردہ مال" ءُ بلوچ ڈیہہ ءِ تاریخی حیثیت ءُ ہلاس بکننت ءُ گوں وتی جاگیرداری ءُ گرونا کیں ہوس ءُ ماراں بے حداہند بکننت ہرکس وتی ہاک ءُ شرترزیب دنت۔

پرنگانی رودگ ءُ بد صغیرءِ "دماغ" ونڈ ءُ حیرات ءُ پد، چہ اگانی دٹ جہل بوتنت، فکر ءُ ھیالانی سیم ءُ ھد پرشت انت، زبان بہر بوتنت، کش ءُ چیلاں دلانی نیام ءُ دیوال چست کت، ہدراں تہاریاں مان شانت۔

پمادیمرہی ءِ توجیل ہمیش انت کہ ماوتاراوت بہ سندیں بوریں، چیاکہ گوں ءُ رستراں چہ مائے سیاسی شعور ءُ ساجی مارشت ءُ گپتگ۔۔بے شپانکیں پڈوکانی واب گزیرانی پاتک ءُ انت وت ماں وتی ناتپا کیاں ماراپڈ ءُ پیتہ بے کئے ماراگوں وت بہ کنت؟ پتر بہ دنت۔

ماکہ وتا دنیاءِ ولباں ہوار گشیں چہ دل بریں جاور ءُ بے سائیں کہ مئے نہاد جنگ بوتہ یا مئے واب "گوکرتی جنگانی" ھرجان انت۔۔۔ جشیں جاوراں، امید چہ پت ءُ تپاک ءِ احساس ءُ، پیر ءُ پیغمبر ماراوست ءُ نہ گرنت ءُ گناں نہ گوازین انت۔

مارااے مستاگ کدی دیگ بیت کہ بلوچ ڈیہہ ءِ اندگہ آثار قدیمہ کہ چہ میری ءِ کلات ءُ ذمب ءِ قبرستان ءِ کشگ بوتگ ءُ بوگانت ہم پہانت، پہ "کیچ میوزیم" ءُ انت۔

چہ مئے عہدی بالاداں ارواہ کنگ ءَ ہدرگ بنت کنت ءَ کہسانی نیام ءَ مئے ایمنی ءَ سلامتی ءَ پہر کدار مار اکلراں گشگانت، کئے بزانت دل روں دنت یاں توم تاواں بنت

پماگاں پشت کپتہ گڑا اے کہ

ماچماں پچ پہ کنیں

سگراں پاد پہ کنیں

زانت واجہ پہ بیں

بلوچ، بلوچی ءَ بلوچستان ءَ

چووتی جاڑیں دیدگاں پہ پہریزیں

بلوچی سبزبات

☆☆☆☆☆☆

سئے ماہی چمگ ءِ پلیں نبشتہ کار ءُ وانوکاں! شمئے تاک ءُ وتی سال ءِ سفر گوازینت۔ سالناک ہمیش انت شمئے دیمانت۔ چمگ ءُ وتی یکیں سال ءِ سفر لبازیں جملگ ءَ ہدرزگاں گام ایر کناں ءَ گوازینگ، اے الّی ھبرے کہ مرو چیگیں اے پدمنگی ءُ ڈکال آماچیں وہد ءَ چشیں کار پہ کس ءَ ارزان ءُ آسان نہ انت۔ پہ الوچی زبان ءَ لبزانک کہ آئیہ ءِ وانوک حسالی انت۔ بائد وَ ہمیش انت کہ ہروانندہ ءُ زانندیں بلوچ وتی ماتی زبان ءُ وان ایت، آئی ءِ دیمرئی ءِ کاراں ھوار ببیت پرچہ کہ بلوچی ءِ ہست ءَ لبدمان بووگ پہ بلوچ ءَ ھست ءَ لبدمانی ءَ چیدگ انت۔" چمگ" ءِ مول ومراد ہمیش انت کہ پہ بلوچی ءِ دیمرئی ءَ یک جنزے ءِ دروشم ءُ وتی پنداں براں ببیت۔ مئے نبشتہ کار نوکیں لوٹ، تب ءَ میل ءُ ارحجانانی بابت ءَ نبشتہ بجن انند انکہ مئے زبان ءَ لبزانک ءِ دامن پراہ ءُ شاھگان تر ببیت پرچہ کہ زبان یا لبزانک آزگیں ریش ءِ پیم ءَ نہ انت کہ دست جنگ مہ سگیت۔

چمگ ءِ اولی سال ءِ سفر ءِ درگت ءَ بلوچی ءِ وانوک ءَ نبشتہ کاراں ہمک گام ءَ گوں ماہمگامی کنگ، وتی گنجیں مواد ءَ اکان، مالی کمک. وتی سروسوج ءَ شور وسلاح تاک ءِ شری ءُ ھرالی مئے عیب ءَ نزوری آئی بابت ءُ وتی ند دوست نداشتگ انت یاکہ دیم پہ دیمی مار اشتگ۔ ما دراھیں واجہیں نبشتہ کار، پلیں ہمکار ءُ ہمردیں دوست ءَ ہیلانی منت واریں کہ آہاں ہمک سکیں ساھتاں مار اتہمانہ کنگ۔ ما امیت واراں کہ اے سیادی ءَ نزیکی وہد ءَ گوزگ ءِ ہمراہی ءَ ہنچو وڈاں ءَ محکم تر ببیت چیاکہ مئے درستیانی مول ومرادیک انت۔

ادارہ

نبشتانک رنگد

شرگداری ءِ لہتیں جیڑہ

غنی پرواز

کلمکارانی سرپاں لہتیں شرگداری جیڑہانی سرءَ مدام تران وباوست بوتگ ۔ بازیں شرگدارے ءَ اے جیڑہانی بابت ءَ نبشتہ ہم کتگ ءُ چہ وتی ہمگاانشانی گُش ءُ گیوار ءَ کوشست کتگ ۔ بلے گوں وھد ءِ گوزگ ءَ آہانی ھبر باز ءَ نہ منّتگ انت ، باز ءَ پراموش کتگ انت ءُ باز ءَ دیم ءَ نہ گوستگ انت ۔ ہمیشااے جیڑہ ھر دور ءِ ھر زبان ءَ یک نہ یک پَیمے ءَ زندگ منتگ انت ۔ چہ اجیڑہاں یکے ہمیش انت کہ آیا وھد ءِ گوزگ ءَ دور ءَ کوھنیں لبزانک کوھن ترّیت ءُ نیست و نابود بیت یا ناں ؟ ءُ دگہ جیڑہ ہمیش انت کہ آیا پہ شرگداری ءَ لبزانک ءِ ارزشت کم ترّیت یا ناں ؟ اے دوئیں جیڑہانی سرءَ من وت چدو پیسر وتی "لبزانک" ءُ "لبزانکی شرگداری" نامیں دونبشتانکاں ھم پہ گونڈی ھیال درشان کتگ انت کہ منی کتاب "لبزانکی شرگداری" ءَ ھوار انت ۔ بلے جیڑہانی ارزشت داری ءِ سوب ءَ ماں اے نبشتانک ءَ جتائیں سورت ءَ ھم ھیالاں درشان کنگ لوٹاں ۔

1۔ آیا وھد ءِ گوزگ ءَ دور ءَ کوھنیں لبزانک کوھن ترّیت ءُ نیست و نابود بیت یا ناں؟

بازمردم ءِ ھیال ہمیش انت کہ پہ وھد ءِ گوزگ ءَ دور ءَ کوھنیں لبزانک کوھن ترّان بیت ءُ نیست و نابود بیت ۔ ہمیشا کوھنیں کوھنیں لبزانک بے پائدہیں چیزے ءُ ونگ ءُ زانگ نہ کرزیت ۔ بلے منی ھیال ءَ پہ وھد ءِ گوزگ ءَ دور ءَ کوھنیں لبزانک نئے کوھن ترّایت ، نئے نیست ونابود بیت ءُ نئے بے پائدہ بیت ۔ ایشی ءِ مستریں ثبوت ہمیش انت کہ دنیا ءِ کوھن تریں لبزانک ءِ زند انگت است انت کہ چارھزار و پنچ سد سال ءَ پیسر شاعری ءِ شکل ءَ ماں سومیر (عراق) ءَ ساز گ بوتگ انت ۔ کوھن تریں پجّی کسہ انگت است انت کہ سہ ھزار و ھپت سد و ھپتاد سال ءَ پیسر نبشتانک (Essay) ءِ شکل ءَ سومیر ءَ نبشتہ کنگ بوتگ ءُ وانگ و زانگ ءِ بابت ءَ انت ۔ ءُ کوھن تریں یونانی شاعر ہومر (۸۰۰ تا ۱۲۰۰ پ م) ءِ لچہ "الیڈ" (ILLIAD) ءُ "اوڈیسی" (ODYSSEY) ، کوھن تریں یونانی کسمانک نویس سافوکلیز (۴۹۵ تا ۴۰۶ پ م) ءِ کسمانک اڈی پس (OD-EPUS) ، کوھن تریں ہندوستانی کسمانک نویس ءُ شاعر کالی داس (۳۰۰ تا ۲۰۰ پ م) ءِ کسمانک "شکنتلا" ءُ کوھن تریں رومی

شاعر ورجل (۷۰ تا ۱۹ ق م) ءِ لچہ "اینیڈ" (ANEID) ھم انگت است انت۔ ھمے ڈول ءَ اٹلی ءِ کوھنیں شاعر دانتے (۱۲۶۵ء۔۱۳۲۱ء) ءِ لچہ "ڈیوائن کامیڈی" (DIVINE COMEDY)، کوھنیں برطانوی شاعر ملٹن (۱۶۰۸ تا ۱۶۷۴ء) ءِ لچہ "پیراڈائزڈ لاسٹ" (PARADISE LOST)، کوھنیں ایرانی شاعر فردوسی (۹۴۰۔۱۰۲۰ء) ءِ لچہ "شاہنامہ" لو کوھنیں ہندوستانی، ءُ اردو ءِ لولی کسمانک نویس امانت (۱۸۱۵۔۱۸۵۸ء) ءِ کسمانک "اندر سبھا" مرچی ھم نوک و پتاک زانگ بنت۔ کوھنیں لبز انک پائدہ مندیں چیزے۔ آئی ءِ وانگ و زانگ ءِ پائدہ باز انت ءُ مستریں پائدہ ہے ھمیش انت کہ چہ ایشی ءَ قوم د ملکانی کوھنیں تاریخ، دودوربیدگ و جاور و جیڑہ مالوم بنت۔ مۓ وتی بلوچانی تاریخ، دودوربیدگ ءُ جاور و جیڑہ ھم، تاریخ نویس ءُ پٹ و پول کاراں گیشتر کوھنیں بلوچی، فارسی، عربی ءُ دگہ لبز انکانی ہیاد ءَ ردومند داتگ انت۔

ھکیکت ءَ لبز انک پہ وھد و دور ءِ کوھنی ءُ نوکی ءَ کوھن ءُ نوک نہ بیت۔ بلکیں چہ وتی پُشت گردی ءُ دیمروی پسندی ءِ سوَب ءَ کوھن ءُ نوک بیت۔ کوھنیں لبز انک ھما انت کہ پُشت گرد انت تری آ کوھنیں وھد ءُ دورے ءَ سیادی بداریت یا نوکیں وھد ءُ دورے ءَ۔ ءُ نوکیں لبز انک ھما انت کہ دیمروی پسند انت، تری آ نوکیں وھد ءُ دورے ءَ سیادی بداریت یا کوھنیں وھد د دورے ءَ۔ ھمے سوَب انت کہ دیمروی پسندیں کمکار کوھنیں وھد و دورانی دیمروی پسندیں لبز انک ءَ، یا کوھنیں وھد ءُ دورانی لبز انک ءِ دیمروی پسندیں بہر اں باز ارزشت دیئنت، آہاں آپہاز انت ءُ دیمابر نت۔ لبز انک ءِ نیست و نابود بوگ ءِ سورت حادثاتی بیت۔ تری کوھنیں لبز انکے ببیت یا نوکیں لبز انکے، نیست و نابود ھما وھد ءَ بیت کہ ہوروہار، توپان، زمین جمب، ڈنی ارش، جنگ و چوپ، گار و گوری، ءُ دگہ ھمے وڑیں حادثہ ءُ تباہی و بربادی ءِ آماچ ببیت۔ ءُ آ چیز کہ بے حادثہ ءَ ھاں پہ وھد ءِ گوزگ ءُ دور ءِ کوھنی ءَ نیست و نابود، کوھن یا بے پائدہ ببیت، ءُ وانگ و زانگ مہ کرزیت، بجند ءَ دگہ چیزے ببیت، بلے لبز انک المابوت نہ کنت، تری کوھنیں چیزے ببیت، یا نوکیں چیزے۔

چیزے مردم یک نوکیں روایتی لیکہ یے ءِ اثر ءَ ھمے گشیت کہ مرچیگیں دیماشتگیں سائنس ءُ ٹیکنالوجی ءِ دور ءِ وتی نوکیں ن ءُ ھاسیں لوٹ انت، کہ بازیں زبان ءُ لبز انکے پیلوکت نہ کن انت، ہمیشانزور حران بنت ءُ گار و گمسار بنت۔ بلے منی نز ءَ اے یک نزوریں لیکہ یے کہ گوں ھکیکت ءَ ہچ سیادی نہ داریت۔ ھر زبان کہ چہ ھزاراں سالانی تاریخی پچاساں گوستگ ءُ یک ھاسیں بستارے ءُ دیما اتکگ، وت ھم دیماشتگیں سائنس ءُ ٹیکنالوجی ءِ لوٹاں پیلوکت کنت، ءُ آئی ءِ لبز انک ھم اے لوٹاں پیلوکت کنت۔ ہمیشانۓ آ زبان گار و گمسار بیت ءُ نۓ آئی ءِ لبز انک۔ بلکیں ھکیکت ایش انت کہ سائنس ءُ ٹیکنالوجی چشیں زبان ءُ لبز انکاں گار و گمسار نہ کن انت، بلکیں آہاں گیشتر دیمروی دی انت۔

بوت کنت کہ یک کمکارے تا یک مدّتے ءَ مزنیں بستارے بداریت۔ بلے پد ایک انچیں نوک تریں کمکارے پاد

بئیت کہ چرائیءَ مستریں بستارے ءِ ھداھند ببیت، کہ چریشیءِ سلابءَ سرزاھرءَ کوھن تریں کلمکارے ءِ بستار کم مالوم ببیت۔ بلے ھکیکت کوھن تریں کلمکارءِ بستار کو ھنیءِ سلابءِ کو ھن نہ تریت۔ بلکیں آئیءِ بستار چہ نوکتریں کلمکارءِ بستارءَ کم تر بیت۔ بزاں آئیءِ وتی اسلی بستار کم نہ تریت، بلکیں بس کم تر گندگ ءِ کئیت۔ بوت کنت کہ لبزانکے ءِ لہتیں شاہ دلبءَ زاھری چیز گوں وھدءِ گوزگ، دورءِ کوھنیءَ جاورانی بدلگءَ کو ھن بتر انت، بلے آئیءِ بنیادیءَ ھکیکیں چیز پرے ھبرءِ کو ھن نہ تر انت۔

۲۔ آیا پہ شرگداریءِ لبزانکءِ ارزشت کم تریت یا ناں؟

بازمردمءِ ھیال ھمیش انت کہ پہ شرگداریءَ لبزانکءِ ارزشت کم تریت۔ ھمیشا اے ڈولیں مردم چہ شرگداریءَ سک ترس انت، شرگداریءَ اریجن انت، ءُ لوٹ انت کہ آھانی جندءِ یا آھانی پسندءِ ایدگہ کلمکارانی ھچ ڈولیں شرگداری مبیت۔ بلے منی ھیالءَ اے مردمانی ھیال رد انت۔ چیا کہ شرگداری ردی سورتءَ مزنیں، یا شریں شاعرءِ لبزانتانی ببیت۔ ھرچ مردمےءِ کہ شرگداری کنگ ببیت، بزاں پہ ارادہ، یا پہ بے ارادہی شرگدار آمردمءَ مزنیں، یا شریں کلمکارے نیت۔ ءُ چہ شرگداریءَ ازمکارءِ ازمءِ سرءَ ھچ ڈولیں ھرابیں اثر نہ کپیت، بلکیں آئیءِ ازم پدرا بیت۔ ءُ وتی اسلی شکلءِ بستارءِ دیما کئیت۔ ھکیکیں شرگداری یک ھمیل کاری ازمے، کہ چرائیءِ ازمکار، ءِ اشکنوکءِ وانوکانی ازمءِ ھمیل کاری بیت۔ ءُ چریشیءِ ازمءُ لبزانکءِ باز پائندور سیت۔ پداھم شرگداری تری ھرچند رد ببیت، چرائیءَ ازمکارءِ ازمءِ سرءَ ردیں اثر نہ کپیت۔ ءُ چرائیءَ ازمکارءِ بستار کم نہ بیت۔ بلکیں اگن اثر کپیت، گڑا شرگدارءِ جندءِ سرءَ، کہ نیٹ آرد کنگ بیت۔ ءُ اگن بستار کم تریت، گڑا شرگدارءِ جندءِ، کہ آئیءِ راشرگدار، یا جوانیں شرگدار منگءِ واستا گیشتر مردم تیار نہ بنت۔ اگن پہ شرگداریءِ کلمکارءِ ازمءِ سرءَ ھرابیں اثر یا کلمکارءِ بستار کم بتر اتیں، گڑا مرچی دانتے، شیکسپیئر، موپساں، چیخوف، کافکا، بورخیس، کامیو، سارتر، پیراندو، جوائسبائرن، گوئٹے، تھامس مان، دوستوفسکی، ٹالسٹائی، گورکی، شولوخوف، ہیمنگوے، ایلیٹ، نیرودا، ٹیگور، ناظم حکمت، محمود درویش، احمد شاملو، پروین اعتصامی، غالب، اقبال، فیض، راشد، سعادت حسن منٹو، کرشن چندر، انتظار حسینءُ قرۃالعین حیدرءِ ازم وتی ڈیہءُ زبانانی شرتریں ازمکار زانگ نہ بوت انتءُ آھانی جندءِ لبزانکی بستار برز و بلند نہ بوت، چیا کہ اے بجہیں لبزانتانی ازمانی سرءَ بے کساس شرگداری کنگ بوتگ۔ بلے ایڈول نہ انت، بلکیں راستیں ھبر ھمیش انت کہ شرگداری لبزانکءِ المی وردن انت۔ آئیءِ رھشون و رہدربر انت۔ ءُ بے شرگداریءَ نئیں لبزانک وتی استیں بستارءِ برجاہ داشت کنتءُ نئے دیمروی کت کنت۔ ھمیشا ٹی ایس ایلیٹءُ گشتگ ات کہ "پہ مئے زندءِ شرگداری ھمنچو انی انت، ھمنچو کہ دمءِ کشگ۔۔۔"

⁂

تربت، ۱۱۔ جون ۲۰۰۰ء

دل ءَ نہ منّات

غوث بخش صابر

ہتم پہ کیفے زریت مسکاں، پہ مہلبی درفش داتہ بام ءَ، دل ءَ نہ منّات
جہانے ءَ دات سکین "پادا برو گیہیں واجہ ءِ سلام ءَ" دل ءَ نہ منّات

واجہاں! دل ءَ ھماڑاہ ھم نہ منّات کہ ۱۴ فروری ءِ صباہ ءَ ھالتاکاں شنگ ات کہ "عطا شاد مرتگ" دل ءَ نہ منّات کہ زندگ تب، زندگ دلیں، روشنا فکر ءِ نومت ءِ تاڑ ءِ تیلانکاں نہ مارد کیں شاعر، شہزانت، لوزانت، کسمانکار، ساز ءِ زیملانی زانت ءِ واجہ، ویراندانیاں رژنے ءِ چراگ ءِ بالوک، وفا ءِ شاھیم ءِ سنگ، حسن ءِ گوناپ گر، آزاتی، وت واجہی، انسان دوستی ءِ برزیں آزمان اناگت ءَ ڈریت، لنبیت، کپیت۔ من گوں ارسی ئیں چماں گوں ھالتاک ءِ ھمے حال ونت بلئے ــــــ دل ءَ نہ منّات۔

خیال ءَ وھدے ءَ دو ھنگیں دیومالائی آزمانک ءِ شنگ ءَ چر وارت، گل گامش ءِ شنگ ءَ کہ آئی وتی بیل این کی دو ءِ مرگ ءِ سرا باور نہ کت، چوں باور بجتیں کہ دوئیں شہزوراں کوہ ودمگاں گور ءِ شکار ھچیگ ءَ کت، لد ءِ جنگلانی مزار جو کینت انت، آہاں ھوادا ءِ آزمانی ساندشنگ ات۔ چو شیں زورمند چوں ادنائیں مرگے ءِ آماچ بیت؟ چوں پہ ارزان مریت۔

مناعطاءِ پہ ندیات اھت ـــــ چو پہ ارزانی ءَ تائیت نہ بیت تیر منی
دلجم ءَ واب مکن، واجہ منی، میر منی

حالئے اے ناباوری حالے ات کہ عطا مرتگ، عطا چنت براں مرتگ چیعہ رنداں زندگ بوتگ، بہ بیت مہ بیت ایش کسی ڈرامائی توازھے ءِ ڈس ءَ دنت۔ چو ش پھگ نہ مریت، مگسک نہ مریت، اے رنگ ءَ کرم ءَ لو لکے مرت نہ کنت کہ عطا مرتگ۔ خیال ءَ پداواز گرد کت۔ گل گامش ءِ گوناپ ءَ بنی آدمی رژن ءَ کاساں ءِ تل ءَ سری گشتان ءَ بود کت ءُ چہ قدرت ءَ انصاف لوٹ ات۔ انصاف کنگ جہنا بنی آدم ءِ سرا حق نہ انت، قدرت ءِ زنچک ءَ دست سک کنگ چہ آئی ہمائی جند ءِ کار پدانی سرا انصاف لوٹگ بنی آدم ءِ ھم مجتی حق انت۔ بنی آدم وتی ہر خطاء کہ ہمائی جند ءِ زیل دیوک انت جواب دار انت، خطاءِ سزاءَ رس ایت گڑا

قدرت، قدرت ءِ کار پہ، قدرت ءِ شکاری ئیں دست ءِ سزا ءُ جزاء پرچہ جست پرس نیست۔ ایش عجب انت، کسے راہ ءَ روان ءَ لگشیت کپیت، آئی پاد پرشیت، کسے بے خیالی ءَ کر ءِ چیر ءَ مان دیان ءَ گوزیت آئیلیگ ءَ کنگ سنبیت۔ اوتائیں بے پچی ءِ سزا است بلئے کس خطا چہ اینہ گراں وہ سری گیش انت آئی ءَ را سزا پر نیست۔ مناا ے حق بائد بہ بیت کہ من چہ قہاریں قدرت ءَ پرس ات بکنیں کہ اے چونیں مرگے کہ تو پہ عطا شاد ءَ گمار تگ۔ عطا نادراہ ببوتیں ما آئی جست ءَ بہ شتیناں، وتی زانت ءِ چیم ءَ دارو درمان ءِ زمانشت بداتیں، عطاءِ سہکندنیں جون ءَ را ولبڈی بداتیں، ہیل وبراھندگانی نیام ءَ حبر شنگ بوتیں کہ عطا نادراہ انت، دوست برات، سیاد عازیزاں کمیں تلوسگ بدیستیں، بلکیں عطاءَ ہے حالت ءَ ھم گالے بکتیں، ایش عطاشادءِ حق ءَ مزنیں ناانصافی ات کہ سرشپ ءَ نشنگ وتی چکاں گپ ءَ تران ءَ انت، وش گپی ءَ وش نیاد انت، ساعتے نہ گوزیت کہ چہ ہے شات ءُ وشدلیں کُل ءَ مود گانی بکل شال ءِ جاگہ ءَ را جہمرین انت ۔ کروگ ءِ چیہال ءِ تسمار گیں بولان اکائی چمان ءِ لنتاران ءَ بست کنت۔ بلوچستان ءِ سکہیں گلزمین کہ عطا شاد پہائی عمرے ءَ زرتگ ات سنگی سیاہیں سریگ ءَ مانپو شیت، موتک کارایت۔

من نہ گوشیں کہ عطاشاد مہ مرتیں، چہ مرگ ءَ کسے ہم ایمن ءَ آجو نہ انت، کسے ءَ کہ مات ءِ لاپ دیستگ گور ءَ ہم ستم گند یت، منی نہ منگ ءِ تو جیل ایش انت کہ چہ عطاشاد ءَ ناگتیں مرگ ءَ سنے توپانی کہ ملک و قوم ءَ رستگ انت بائد نیست ات کہ یکپارگی دیم بگر دین تمین اتنت۔ عطا شاد ءِ ہچ حمل انگت ءَ نازک ءَ نارسیدگ انت، کہول ءِ بارانی بڈ جنگ ءِ درور نہ انت، مرگ چو ش اشتاپی مہ بوتیں، بہشتیں کہ عطاشاد ءَ حمل قہریں زندءِ تاڑ وتیلا انکانی دیم دارگ ءِ ڈول ءَ لائق بکتیں، اے گرانیں تاوان پہ ا ہم زورگ بوت، نیت عطا شاد یکپارگ چہ مرگ ءَ کجا جست شت کہ مرگ ءَ پدو پیش نچارات ۔ کیا تیر ایجو تا جونہ مرتا کوئی دن اور

بلوچی زبان کہ پہ گدارے نوکی پاداں کپتگ چہ سید ہاشمی، میر گل خان نصیر، محمد حسین عنقا، آزات جمالدینی، کریم دشتی ءِ میر عیسیٰ قومی ءِ دیمیں ڈلگیں شاعراں پیش ءَ زبہر بوتگ، یکیں عطاشاد ءِ چم کپت کہ بلوچی ءِ حجے برز ءَ کنگ اتنت، مرگ ءِ میلگاں نوں دگہ سنے سر اہنگ کہ قول ءِ کریم دشتی ءَ۔

"پہ بلوچی شاعری ءَ واجہ خداوت انت آئی اولا کانی حال ایش انت کہ پار دیم اش ستگ انت، بلوچی شاعری گوں رھت ءِ چیل ءِ تمامہ کپیت، پردگے عطاشاد ہے وہداں چو قائیں ساربان ءَ رست، رھت ءَ را پہ لیگ ءَ حیثیت ءَ بلوچی شاعری ءَ بار برا بر کت"

نوں عطاشاد ہم مرگ ءَ زور اکیں پنجگ ءَ چہ بلوچی زبان ءَ پُل ات، نوں کئے انت کہ پہ بلوچی زبان ءِ شاعری ءَ نوکیں مہار پُل ءِ شوشنگ کنت، تنگ ءَ پار دیماں چکیت، ہے بے مہار بوتگیں اشتر ءِ چہ کنڈگاں آدیم کنگ ءِ پہ جی ءَ جان رندے بیت ؟ ایش دوہمی جوریں تاوانی انت کہ بلوچی زبان، بلوچی شاعری، رسیدگ ءَ را چہ عطاشاد ءِ مرگ ءَ رستگ۔ بلوچی زبان اے تاوان ءَ رند چوں زندگ مانیت، دل ءِ ستر پہ منیناں بلئے دل نہ منیت۔ کئے نوں کرو کورانی وانگیں امبروز ءَ، مہر، دوستی، وفاء جار ءِ پر ینیت، ماہکان تا مور انت کہ چو عطاءَ کئے آئی ءَ را ساز ائیت، کئے رولہ ءَ روتاپ ءِ دلبودیں حسن ءَ ناز ینیت، گوں عطاشاد ءِ پہمانی نزکنگ ءَ

کرزات کج ہم بہ مرتیں کہ آئی ملگورانی موسم ءِ بجہ آروک سر نیاہنگ، آئی رکانی لرزوکیں بام رنگ، انار کانی رولہ، سمین ءِ نازبوئیں لہرانی بدل ءِ سیہ گوات ءِ سیہ سوچیں لوڑے ءِ چیر ءِ سر کر تنت۔ عطا شاد ءِ رند کس شاعرے گوں چوشیں ہنر مندی ءِ مہگون ءِ مگلیکانی شلک، پادینکانی توار ءِ پرلست نہ کنت۔ نوں کئی رژن ءِ چم ظلم ءِ ہزار تہریں رنگاں گندیت ءِ مار اشوندا ریت، قبلہ ءِ کرۃ ءِ رو آسان ءِ بام ، مرچی اے پیم نہ انت۔ عمر ءِ دور آسریں جہد ءِ حون انت۔ روشنائی ءِ یلیں جاہانی دزنجگ ءِ نپانی درمان کنوک دائمی اچ ما جتاہوت یک دیے ءِ مئے چم شلننت، یک دیے ءِ نودانی ترد نگلیں ارس۔ بلئے دلانی گمبادی ءِ ارسانی ہار زہت برت نہ کنت۔

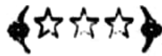
من زانیں والوک ءِ اشکنوک منی سرابرائیں حمر اں پہ دیوان ءِ برا ہے نہ لیکھنت، من کدی لوٹین کہ کسے منی اروا ءِ ہون ہونیں ریش ءِ بجندیت۔

او اشاد کئے پہ ہوش انت، او اہر کہ وت شموش انت

یک وت شموشے منا ہم بزان ات۔

گفتار کے اسلوب پہ قابو نہیں رہتا

جب روح کے اندر متلاطم ہوں خیالات

ماں خیر آباد (کیچ) ءِ در آؤکیں سئے ماہی تاک

"نہنگ"

ءِ دوہمی تاک ہے زوتاں شمئے دست ءَ بیت، شمئے نبشتانک ءِ سر ءِ سوجانی رہچار

سئے ماہی "نہنگ" خیر آباد، پوسٹ آفس ناصر آباد، تربت مکران بلوچستان۔

زبان ءِ درگت ءَ ساختیاتی لیکہ

رحمٰن مراد

ہر دور ءَ پہ ہر کجام چیز ءِ ئُن ءَ ریشگ ءِ در جنگ ءَ، آدمی ذات ءَ "شوہاز" ہزاراں رنگیں لیکہ ءُ رہبند کار مرزان انت۔ ءُ چہ بیمانی آسراں پداگہ لیکہ ءُ راہبند سر پہ سر کنان ءُ نوکیں آسرانی سمراں جنزان انت۔ ہمے رد ءَ ماں یورپ ءَ لوزانک ءُ زبان ءَ درگت ءَ لوں بازیں لیکہ ءُ راہبند ے جوڑبوت۔ اے رد ءِ نوکتریں لیکہ کہ بیستمی صدی ءَ دیما آتکگ تہ آ ساختیات (Structuralism) ءِ لیکہ انت۔ اگں کہ ساختیات ءِ لیکہ ءِ تچکیں سیادی ے گوں لوزانک ءُ ہچ رنگ ءَ لوں نہ انت بلے ساختیات ءَ جندیا کہ ساختیاتی فکر ءَ جند، یک لیکہ ے ءُ چہ زیات، یک راہبند ے ءُ گوں گیشتر ڈیک وارت۔ اے یک انچیں سائینٹیفک راہبند ے کہ اچ ہیشی ءِ منت ءُ ما رواج گپتگیں ایندگہ درستیں لیکہ ءُ حیالاں جواں تر ءُ ہورت تر ءَ پاس ات ءُ درگیتک کنیں۔

ساختیاتی راہبند ءِ وتی جند ءِ ئُن ریشگ ءِ بابت ءُ دنیا ءَ نامداریں کواس ءُ دانشورانی جتاجتائیں حیال ءُ اندازہ انت۔ لہتیں ءَ ایشی ءِ سر ءُ رالوزدہمی صدی ءِ آدم زانتی (علم البشریات) ءِ پٹ ءُ پولی راہ ءُ پنچاں گندگ ءِ دعوی کرتگ، بازیں ءَ ایشی نقش ءُ نشاناں ماں مارکسیت ءَ گندگ ءِ گپ جتگ، چیزے ءِ گشگ انت کہ ما ایشی ءِ ہاونڈ ماں ماڈرن فزکس ءَ لوں دیستگ انت۔ بلے چہ ے درستیں گپاں ابید ہم دنیا ءِ درستیں زانوگر ءُ کواس پہ اے راستی ءَ تپاک لوں کن انت کہ ساختیات، وتی مردانیگیں نوکتریں رنگ ءَ ۱۹۶۰ء، ۱۹۷۰ء ءَ چہ فرانس ءُ امریکہ ءِ یکیں زمانگ ءَ ودی بوتگ ءُ ایشی ءِ رایک سرجمیں راہبند ے ءُ ہوار کنوک لوں فرڈینڈ سائسیر (Feminand saussure) انت۔ اگں کہ اے رد ءَ وہدے ساختیاتی نگدکارانی حیال کئیت تہ بجند ے اے گپ دل ءُ در بئیت کہ اے درگت ءَ رولاں بارت ءِ لوں نام است تہ اے لوں راست انت کہ رولاں بارت اولی ساختیاتی نگدکار انت۔ بلے یات بہ بیت کہ اوا گپ ساختیاتی راہبند، ءُ زبان ءِ در جنگ ءَ آئی ہستار ءِ گپ انت۔ سائسیر کہ بندر ءَ یک زبانزانتے (Linguist) بوتگ تہ ہمیشہ آئی ءَ ساختیاتی رہبند ءُ رازبان ءِ درگت ءَ کار بستگ۔ اے رد ءَ زبان ءِ درگت ءَ آئی ءَ یک نوکیں لیکہ ے دیما آورتگ ءُ ایشی ءُ ایشی ءَ سیمیولوجی (Semiology) ءِ نام بستگ۔ سیمیولوجی بزانکہ نشانانی علم، ماں وتی اے لیکہ ءَ سائیسر گجام لوں یک زبانے ءِ حرف، حرف ءُ رایا کہ لبز لبز ءُ رایک لسانی نشانے گشتگ ءُ آہانی بابت ءَ گپ ءُ تران کتگ کہ دہمترا آہانی بلعت ءَ گپ

بیت۔ اے رد ءَ ۱۹۵۹ءِ ءَ سیمیولوجی ءِ نام ءَ سائیسر ءَ وتی یک کتابے اوں مال انگریزی ءَ چاپ بنائینگ۔ مال وتی ہے کتاب ءَ آ، یک لسانی سسٹم ئے جوڑ بوگ ءِ اندری کردءِ کانوداں پدّر ءَ ریت ءَ پہ ایشی ءَ گڈن کنت کہ یک زبانے ءِ جوڑ بوگ ءِ ظاہری گٹ ءَ کردانی شوہازگ ءِ بدل ءَ اول سرا مارا اے در جنگ پکار بیت کہ زبان، ہندرءِ اندر ءَ وت چی ایت؟ تہ نوں ما زبانے ءِ ردوم زورگ ءِ کار ءَ کرداں زانت کنیں۔

ساختیات ءِ رد ءَ زبان، آدمی ذات ءِ ہمراہی ءَ پیداک بیوکیں یک کاملیں سسٹمے، ءَ ہے سسٹم ءِ جند قدرتی رنگ ءَ پہ وتی ورانگاز ءُ ورشان ءَ چہ آدمی ذات ءَ کار گپت۔ ساختیاتی راھبند ءِ رد ءَ یک لسانی سسٹمے ءَ ہر یک لسانی نشانے، ہندرءَ وتی اندر ءَ سہ لسانی ارزشت دارایت کہ ایشانی رد ءَ ہند اے پیم انت (۱) اشارہ (Sign) (۲) اشارہ کنوک (Signifier) (۳) اشارہ ءِ مطلب (Signified)، پہ درور ءَ "درچک" ءِ لبز، کہ بلوچی لسانی سسٹم ءِ اندر ءَ پہ درچک ءَ در آتکگیں یک نشانے یا پہ درچک ءَ اشارہ کنت۔ ہے لبز لسانی سسٹم ءِ اندر ءَ وہدیکہ پہ درچک ءَ کار مرز بیت تہ ایشی ءَ را Signifier گشگ بیت۔ ءَ ہے "درچک" ءِ اندر ءَ اصلی "درچکے" نہ انت بلکیں لبز "درچک" ءِ اندر ءَ اصلی "درچک" ءِ حیال ءُ Concept مان انت تہ ساختیاتی راھبند ءِ رد ءَ لسانی نشانے، اے ہمی صفت ءَ را Signified گشنت۔ تہ ساختیاتی راھبند ءِ رد ءَ اے درگت ءَ یک بہانگی گپے اوں پدّر بیت کہ ما کدی اوں لسانی نشانے ءِ سگنیفائر ءُ سگنیفائیڈ ءِ صورتاں یکیں وہد ءَ کدی اوں دیست نکنیں چیا کہ ما وہدے یکے ءَ چاریں تہ اے وہد ءَ دومی چہ مئے چماں اندر بیت ءُ وہدیکہ دومی ءَ چاریں تہ ہے وڑ ءَ اولی گار بیت۔ پہ درور اے پیم کہ "حیال" ہما وہد ءَ وتی بن اصلیں رنگ ءَ حیال انت کہ ہما وہد ءَ گشگیں ءُ نبشتگیں لبز نہ انت، وہدیکہ "حیال" لبز ءِ دروشم ءَ مانپوش ایت تہ نوں آ سری رنگ ءِ حیال نہ بیت۔ ہے پیم ءَ ما چہ لبز "درچک" ءَ کہ نبشتگیں ببیت یا کہ دل ءَ ببیت، درچک ءِ حیال ءَ ہچ رنگ ءَ ہچ زمانگ ءَ گشت نکنیں ءُ جتا چارات نکنیں۔ تہ وہدیکہ ساختیاتی راھبند ءِ سیمیولوجی لیکہ ءَ تاں اے حد ءَ گند ءِ تہ گمان بیت کہ ساختیات ءَ چہ ایند گہ بازیں علمانی راھبنداں اوں کمک زرتگ ءُ اے کمک زورگ ءِ گپ ءَ درستیں زانکار ءُ دانشور ہم من انت پرچیکہ لبز ءُ وجود ءِ ہر دوئیں حالتانی گندگ ءِ لیکہ مارا ماورائی جدلیات، ماکسیت ءَ کوانٹم فزکس ءِ اندر ءَ رس ایت۔ پہ دروراے رد ءَ ما یک جدلیاتی دانشورے ءِ حیال ءَ گندیں۔

ایمنوئل کانٹ ءِ گشگ انت کہ "ہر یک چیزے ءَ کہ مروچی مئے دیما پدر انت اے چہ آ چیز ءِ یک گستا ءُ جتا انت کہ ہما چیز چہ گندگ ءَ مئے مارشتاں سرا است بوتگ ءُ ما ہما چیزانی ہیشی حالتانی بابت ءَ نوں تہنا قیاس ءُ انداز کرت کنیں ءُ ایسہ کدی دیمتر مارا آہانی تجرمت بوت کنت"۔

ہے رنگ ءَ کوانٹم فزکس ءِ رد ءَ Partical Aspect ءُ Waves Aspect ءِ نہ گیشوکیں جیڑہ انت کہ رزہ ءَ چار ءِ تہ موج ءَ نگند ءُ موج گند ءِ تہ رزہ گار بیت۔ حیر، تہ ساختیاتی راھبند ءِ رد ءَ اولی درور ءَ اے پدر بوت کہ مئے لسانی سسٹم ءِ ہر یک لسانی نشانے ءَ اندر ءَ ہندرءَ دو حیال مان انت کہ اگن من گشاں کہ "منی کاسگ ہورک انت" تہ ہے گپ ءِ اندر ءَ "کاسگ ءِ پری" ءِ حیال اوں مان

انت۔ تہ چہ اوااے پدر بوت کہ انسان وتی زندمان ءِ شپ ءُ روچاں وتی لسانی سسٹم ءِ مجبوری ءَ تہنا مادی چیزانی حیالاں گوں وتی کاراں شر کناں انت ءُ لسانی سسٹم ءِ اندر ءَ آ چہ مادی چیزاں دور انت چوشکہ سائیر ءَ چہ ساختیاتی راھبند ءِ رد ءَ اے پیشدار گی بوتگ کہ زبان ہندر ءَ یک سسٹم ے، ہمیشکہ اے رد ءِ دومی گپ ایش انت کہ آئی ءَ جنگ کہ ہندر ءَ زبانے ءِ جوڑ بوگ ءَ دگہ دو چیز اوں مزنیں ہستارے دار انت کہ چہ ایشاں یکے "لانگ" ءُ دومی "پارول" انت۔ "لانگ" تمامیں انسانانی اندر ءَ ہمرنگ (مشترک) انت یا کہ درستانی لاشعور ءَ موجود انت۔ ایشی ءَ راما قدرتی گرائمر اوں گشت کنیں کہ چماباز گرائمر ءِ ہندری راہ راھبنداں ھیل کرگ ءَ اہید اوں گرائمر ءِ بیخ ءُ وتی گپاں جت کنیں۔ ہے رنگ ءَ "پارول" لانگ ءِ لاشعوری گرائمر ءِ در انگازا تکیں گپتاراں یا گپ ءُ حبران گشنت ءُ اے اوں یک انچیں صفتے کلیں آدمی ذات ءِ اندر ءَ ہمرنگ انت۔ تہ چہ ساختیاتی راھبند ءَ چداں اے گپ پدر بیت کہ انسان وتی گپاں یک ءُ دومی ءَ راہمیشکہ سر کرت کنت کہ ہندر ءَ ایشانی میان ءَ لانگ ءُ پارول ہمرنگ انت۔ اگن کہ اے رد ءَ ساختیات تہنا پہ لانگ ءُ پارول اوں وتی گپاں نہ ھلین ایت بلکیں آ (ساختیات) جاگرد ءِ پاسداریاں (Semiatics Codes) ءُ دود ءُ ربیدگانی پاسداریاں (Conventions) اوں لسان ءِ سسٹم ءِ بہر شمار کنت۔ کہ ایشانی بابت ءَ دمعر انہشتہ انت۔

ہے پیم ساختیات ءَ زبان ءِ درگت ءَ دگہ اوں گپے در جنگ کہ ہندر ءَ لسانی سسٹم ءِ اندر ءِ سگنیفائر ءُ سگنیفائیڈ میان ءَ ہچ رنگیں اوں قدرتی نزیکی ءُ سیادی ے نیست، بلکیں اے دوئیناں اوں جاگرد ءُ دودانی پاسداری سیاد کنت پہ درور چوشکہ "درچک" (ہے چیز کہ ما ایشی ءَ درچک ءِ نام ہنگ) ءُ لبز "درچک" ءِ میان ءَ ہچ رنگیں قدرتی ءُ ہندری سیادی نیست۔ بلکیں پہ ہے چیز ءَ (کہ مرچی ما درچک ے گشاں) لبز "درچک" دراصل ءَ ما جاگرد ءُ دود ءُ رواجانی ہر دوئیں پاسداری ءِ رد ءَ ہستگ۔

تہ چداں اے گپ گیش ایت کہ ہر ملک ءُ زمین ءِ وتی رواج، وتی دود ءُ جاگردی راہ راھبند ءُ گٹ بنت یا کہ ہر جاہے وتی Codes ءُ Con-ventions بنت تہ ہمیشکہ ہر کجام زبان ءَ پہ چیزاں اوں گستا گستائیں نام بنت۔ بلے اے درستاں اہید ہم کلیں زباناں پہ چیزاں نام ہندگ ءَ قدرتی صفت ءُ قوت ہمرنگ انت۔ چداں دگہ اوں چیزے گیشیت کہ کجام زبانے ءِ اوں اندر ءَ پہ کجام چیز ءَ کہ نامے ہندگ بوت تہ ہما چیز وتی سری حالت ءِ ہمراہی ءَ وتارا نام ءِ اندر ءَ چیر دنت۔ پہ درور کہ اگن پہ یک چیزے ءَ لبز "درچک" کار مرز بوت تہ نوں ہما چیز نام ءَ حصار ءَ کپت کہ بہہ درانک نکنت، البت آئی ءِ ہے نام بدل بوت کنت۔ ءُ ہے لبز "درچک" اوں Codes ءُ Conventions ءِ پاسداری ءِ رد ءَ ہندگ بوتگ تہ اے پیم چیز ءُ نام ءِ میان ءَ (Complementarity) سیادی ے گندگ بیت۔

ہے پیم ءَ ساختیاتی لیکہ ءِ رد ءَ ساسئیر ءَ زبان ءِ سسٹم ءِ درگت ءَ دگہ دو چیزانی ھنگ ءَ اوں اشارہ کرتگ کہ زبان ءِ اے تجریدی نظام ءَ دگہ اوں دو بہر انت کہ چہ ایشاں یکے ہمیش انت کہ زبان ءِ تجریدی سسٹم کوڈز ءُ کنونشنزانی ءَ رد ءَ مارا پہ وڑ وڑیں چیز ءُ حالت ءُ جتا جتائیں لبز گچین کنگ پر مائیت ءُ ہے رد ءِ دومی گپ ایش انت کہ انسان ءَ پہ وتی درانگاز ءَ ہے لسانی سسٹم وڑ وڑیں حرف ءُ لبزاں سر پہ سر کنگا اوں پر مائیت ءُ اچ ہمیشی ءِ منت ءَ آ وتی گپاں دومی ءَ راگشت کنت ءُ دومی ءِ حیالاں پہم ات

انت۔ تہ چہ اوااے پدر بوت کہ انسان وتی زندمان ءِ شپ ءُ روچاں وتی لسانی سسٹم ءِ مجبوری ءَ تہنا مادی چیزانی حیالاں گوں وتی کاراں شر کناں انت ءُ لسانی سسٹم ءِ اندر ءَ آ چہ مادی چیزاں دور انت چوشکہ سائیر ءَ چہ ساختیاتی راھبند ءِ رد ءَ اے پیشدار گی بوتگ کہ زبان ھندر ءَ یک سسٹم ے، ہمیشکہ اے رد ءِ دومی گپ ایش انت کہ آئی ءَ جتگ کہ ھندر ءَ زبانے ءِ جوڑ بوگ ءَ دگہ دو چیز اوں مز نیں لستارے دار انت کہ چہ ایشاں یکے "لانگ" ءُ دومی "پارول" انت۔ "لانگ" تمامیں انسانانی اندر ءَ ہمرنگ (مشترک) انت یا کہ درستانی لاشعور ءَ موجود انت۔ ایشی ءَ راما قدرتی گرائمر اوں گشت کنیں کہ چماباز گرائمر ءِ ھندری راہ راھبنداں حیل گرگ ءَ اید اوں گرائمر ءِ نخ ءُ وتی گپاں جت کنیں۔ ہے رنگ ءَ "پارول" لانگ ءِ لاشعوری گرائمر ءِ درانگازا تگیں گپتاراں یا گپ ءُ حبراں گشنت ءُ اے اوں یک انچیں صفتے کلیں آدمی ذات ءِ اندر ءَ ہمرنگ انت۔ تہ چہ ساختیاتی راھبند ءَ چداں اے گپ پدر بیت کہ انسان وتی گپاں یک ءُ دومی ءَ راہمیشکہ سرکرت کنت کہ ھندر ءَ ایشانی میان ءَ لانگ ءُ پارول ہمرنگ انت۔ اگن کہ اے رد ءَ ساختیات تہنا پہ لانگ ءُ پارول اوں وتی گپاں نہ ھلین ایت بلکیں آ (ساختیات) چاگرد ءِ پاسداریاں (Semiatics Codes) ءُ دود ءُ ربید گانی پاسداریاں (Conventions) اوں لسان ءِ سسٹم ءِ بہر شمار کنت۔ کہ ایشانی بابت ءَ دمسر انشتہ انت۔

ہے پیم ساختیات ءُ زبان ءِ درگت ءَ دگہ اوں گپے درجنگ کہ ھندر ءَ لسانی سسٹم ءِ اندر ءِ سگنیفائر ءُ سگنیفائیڈ میان ءَ ہچ رنگیں اوں قدرتی نزیکی ءُ سیادی ے نیست، بلکیں اے دوئیناں اوں چاگرد ءُ دودانی پاسداری سیاد کنت پہ درور چوشکہ "درچک" (ہے چیز کہ ما ایشی ءَ درچک ءِ نام بستگ) ءُ لبز "درچک" ءِ میان ءَ ہچ رنگیں قدرتی ءُ ھندری سیادی نیست۔ بلکیں پہ ہے چیز ءَ (کہ مرچی ما درچک ے گشاں) لبز "درچک" دراصل ءَ ما چاگرد ءُ دود ءُ رواجانی ہر دکیں پاسداری ءِ رد ءَ بستگ۔

تہ چداں اے گپ گیش ایت کہ ہر ملک ءُ زمین ءِ وتی رواج، وتی دود ءُ چاگردی راہ راھبند ءُ گٹ بنت یا کہ ہر جاہے وتی Codes ءُ Conventions بنت تہ ہمیشکہ ہر کجام زبان ءَ پہ چیزاں اوں گستا گستائیں نام بنت۔ بلے اے درستاں اید ہم کلیں زباناں پہ چیزاں نام ھندگ ءَ قدرتی صفت ءُ قوت ہمرنگ انت۔ چداں دگہ اوں چیزے گیشتیت کہ کجام زبانے ءِ اوں اندر ءَ پہ کجام چیز ءَ کہ نامے ھندگ بوت تہ ہما چیز وتی سری حالت ءِ ہمراہی ءَ و تارا نام ءِ اندر ءَ چیر دنت۔ پہ درور کہ اگن پہ یک چیزے ءَ لبز "درچک" کارمرز بوت تہ نوں ہما چیز نام ءَ حصار ءَ کپت کہ بیہ دراتک نکنت، البت آئی ءِ ہے نام بدل بوت کنت۔ ءُ ہے لبز "درچک" اوں Codes ءُ Conventions ءِ پاسداری ءِ رد ءَ ھندگ بوتگ تہ اے پیم چیز ءُ نام ءِ میان ءَ (Complementarity) سیادی ے گندگ بیت۔

ہے پیم ءَ ساختیاتی لیکہ ءِ رد ءَ ساسئیر ءُ زبان ءِ سسٹم ءِ درگت ءَ دگہ دو چیزانی بستگ ءُ اوں اشارہ کرتگ کہ زبان ءِ اے تجریدی نظام ءَ دگہ اوں دو بہر انت کہ چہ ایشاں یکے ہمیش انت کہ زبان ءِ تجریدی سسٹم کوڈ ءُ کونشنزانی ءِ رد ءَ مارا پہ وڑوڑیں چیز ءُ حالت ءَ جتا جتائیں لبز گچین کنگ پر مائیت ءُ ہے رد ءِ دومی گپ ایش انت کہ انسان ءَ پہ وتی درانگاز ءَ ہے لسانی سسٹم وڑوڑیں حرف ءُ لبزاں سر پہ سر کنگا اوں پر مائیت ءُ اچ ہمیشی ءِ منت ءَ آ وتی گپاں دومی ءَ راگشت کنت ءُ دومی ءِ حیالاں پہم ات

کنت۔ لسانی سسٹم ءِ ہے دوئیں چیزاں، آ یکے ءَ Paradigmatic Relation ءُ دومی ءَ Syntagmatic Relation گشیت۔ اگن کہ ساختیات ءِ ساچشتانی درگت ءَ تچک ءُ تچک ہچ رنگیں گپ ءُ دعوی نہ کرتگ البت انچو گشگ کہ وہدے ساختیات ءِ لیکہ یار اسپند ءُ ردءُ وہدے مایک نظامے ءِ اندری ءُ پدریں کار ءُ کانود انیاہت ءُ کہ سر جمی ءُ پوہ ءُ زانکار ہنیں تہ ہمیشی ءِ بابت ءُ مئے دا کتیں سر ظاہری تماں حیال ءُ اندازہ یا کہ (Common Sence) کلیں گپ پروش درانت ءُ اگن کہ چشیں سر ظاہری نقص ءُ تاوانے لوں نہ انت بلے پہ یک ساچشتکارے ءُ (تخلیقکار) اے دروشم یک نہ وشیں جاورے بوت کنت کہ چہ ایشی ءَ آئی ءِ ساچشتانی لوزانکی زیبائی اثر مند بوت کنت۔ پرچیکہ اولی ساچشتانی زیبائی گیشتر (Un Reational) یا الہامی رنگ ءَ انت بلے پہ ساختیاتی لیکہ ءَ اے مزنیں گپے نہ انت پرچیکہ ساختیات ءِ ردءُ لبز انکار ءُ شاعرے وت کدی لوں سساساچی جاور ءُ حالتاں اثرزیت بلکیں زبان ءِ ہے تجریدی سسٹم وتی ذراحیں گٹ ءُ پاسداریانی پشت ءُ چہ لبز انکار ءُ شاعراں کار گپت ءُ لبز انکار ءُ شاعریا ایندگہ انسان ہدر ءُ تہنا ہے سسٹم ءِ درانگاز ءِ توجیل ءُ سبب انت ءُ بس ☆☆

دلگوش: اے نبشتانک چہ اے کتاب ءُ نبشتانکاں سرجم کنگ بوتگ،

۱۔ غالب کا ایک شعر" ڈاکٹر وزیر آغا	ماہنامہ قومی آواز ۱۹۹۸
۲۔ ساختیات پس ساختیات اور مشرقی شعریات	ڈاکٹر گوپی چند نارنگ
۳۔ ساختیات اور سائنس	وزیر آغا
۴۔ ساختیات کی ابتداء	فہیم اعظمی
۵۔ آرا نمبر ۱، نمبر ۲	فہیم اعظمی
۶۔ "جدلیات"	فہیم اعظمی۔ ماہنامہ صریر ۱۹۹۸
۷۔ "اجتماعی شعور کی ساخت"	وزیر آغا ۔ ماہنامہ صریر ۱۹۹۸
۸۔ متن، مصنف اور قاری	وزیر آغا
۹۔ "ساختیات، مارکسیت اور جدلیاتی عنصر کا ماخذ"	ڈاکٹر سہیل احمد۔ صریر ۱۹۹۸
۱۰۔ "شاعری میں کثیر المعنویت"	شمس الرحمٰن فاروقی۔ صریر ۱۹۹۸
۱۱۔ "لفظ یا علامت"	ریاض احمد۔ صریر ۱۹۹۸
۱۲۔ "ساختیات اور ساختیاتی تنقید"	ناصر عباس نیر۔ ماہنامہ اوراق ۱۹۹۵
۱۳۔ مغرب میں نفسیاتی تنقید	ڈاکٹر سلیم اختر

نود، ماں بلوچی شاعری ءَ

صدیق آزات

آ استمان ءَ ہراج کہ ماں دنیا ءِ زندگ لیکگ بیت یک ادب ے داریت، آادب وتی وہد ءِ زمان ءِ سہر اکنوک ءِ زند ءِ سروزانت، ہچ ادب اچ وتی چپ ءُ چاگرد ءُ دور ءِ باری ءَ جتا بیت نہ کنت۔

ہے رنگ بلوچی شاعری انت بلوچ شاعر دتار از ندگ لیکیت، پہ زند ءِ زندگیناں وتی گالاں پرہد یت، چہ انسان ءِ زند ءَ آنہی روچ روزینی گندرو طلباں سرپد انت ءُ زانت کہ انسان ءِ راجی زند ءِ ماڑی گوں حاص قدرت ءُ شہ پوریات ءَ سہنیت۔

قدرت ءِ ہمسائگ انسان وبنی آدم ءِ ہمسائگ قدرت۔ بے انگت بہادر ءِ دست ءُ زحم ہچ گرگ نہ بیت، قدرت ءِ ہمسائگ زحم جن وہدے الحان کنت تہ باید انت کہ آ ایوکا اے وڑ ءَ گشگا بیت کہ اے مکبیں ماس تئی وش زیمریں چارپاسی لولی آں رودینتگیں لال وگراں وابیں چ ءُ وتار اگوں زحماں سرساہ کتہ، ءُ بلوچی مزن میاریں بازمیں لجیں بری آسکلو، تئی سیر مرادیں جود، تئی نیم شپی نیادانی کوٹی پہ ڈیہہ ءُ راج ءِ نام ءَ قربان بیتگ۔ نی وتی دُرباڑی ءُ گَنل ءَ والی آں سندءُ وتی ارساں گوں جود ءِ بلوچی میر ءِ پلو ءَ یک کن۔ ءُ نوک گالیں نوک گامیں چورہ تئی عاریفیں پت من جنگ ءِ پڑ ءَ سگارانی آماچ بوت ترا اے مستاگ گوں وتی قوم وراج ءَ مرادبات۔

بے ایوک بلوچ شاعر اے صبر ءَ نہ گوشیت۔ بلوچ شاعر ءِ نزیک ءَ سومری ءِ رک ءُ زحمانی جگر بُریں رُح یک چی اے دونام انت۔ کجانی کاگدیں رکانی شر اہلی مٹگ ءَ حون دی گلگل کنائیتہ۔

دوستی ومہر، لج ومیار ءُ زحم ومرک گوں یک دوہمی چو آپ وشیر ءُ اوار انت۔ ءُ بلوچ شاعر اچ وتی حوناں آپ دینت بے زحم جن بہادریں ہراہندگانی بورانی سرمب پداں لتاراں ءَ جنگانی پڑ ءِ دنزو لشکرانی پادانی پاد آھگیں مُج مہر ءِ نازرکیں پلانی چندی تاکاں دنزیں وکوریم ومجان رو کنت، من اے گروداراں بلوچی شاعری ءَ چہ کج ءَ ہچ گلہ نیست

بلکہ راج تا ھینگیں راہ ءَ رہبند اں کہ من دوتُنی ایں دلانی نیام ءَ زحم ءِ گٹ و گڑینبو کیں کوواریکتہ، تہ ہمے بے وسی ءَ زارہانی نالگاں کنت ءَ پہ اے رنگیں حال ءَ پیرہاں انچیں شبین و چہر پولت کہ آرازبانی تنی ایں دلاں سہز ینت کت بکنت۔

اے احوالاں بلوچی شاعری چہ ماتیں قدرت ءَ نزیک کتہ۔ ءَ قدرتی شبین و چہر ولبز اوار کتہ ءَ ابدی کتہ، ہمے سوب انت کہ بلوچ شاعر اُمبرہ وتی دل ءِ پاہارانی کشّگ ءَ برے گوں باگواہ ءِ اُن بوئیں سمین ءَ تران ءَ انت تہ برے ہیگاہ ءِ زری کوشاں۔۔۔۔۔۔ برے کنگی کراگمیں لڈگ آنہی ءَ مہلبغ ءِ گیر ادِینیت۔ تہ برے کپوت ءِ زیمر بشامی سیاہیں جمر آنہی ءَ کج ءِ اگورانی یات ءَ دینت تہ برف بر مشیں جمر کج ءِ گسدیں دنتانانی۔

گروک ءِ شہم ءَ گندیت تہ مابنی سومری ءَ ماہیں دیم ءَ کاگدیں رکانی یات کیت ءَ لوزہندنت تہ برے سومری ءِ کلماں کارنت ءَ برے قاصدی رونت، نی ماءَ شماہیائت چاریں کہ ماں بلوچی شاعری ءَ نوداں بہر است۔

بلوچ ور، ناماں جنگانی پڑا اریکپتہ۔ دژمناں کلہ دیم دنت۔ اے کلہانی قاصد نودانت۔

نوداں شاکہ رئیت گوران ءَ

پیغاماں برئیت جوریناں

لڈو لڈ کنو نزیک بیا

نزیک بیا پرے دعوایا

مٹ گچوں یلیں ورناہاں

باریں کہ خدا چون کنت

جنگاں کئی دپ ءَ حونین کنت

مال و ملک کئی بہر ا بنت

سوب ءَ کے ءَ گون کنت؟

نتھاماں جنگ ءَ انت، آنہی ءِ دل گیریں یات بسک ءَ بے قرار کتہ، ماران ءِ کوہ ءِ لمب ءَ استین ے سر اکشّیت ءَ نود ساھیل کنت:

اچ مجّاں استین ے سر اکشیت

برزشہ مارانءِ کمین کوہ ءَ
کہکرکتئے نتھاءِ سرءِ پاگ ان
گرندکتئے نتھاءِ توپک ءِ گوانک ان
تانہی نوداں گوں شما عرض انت — ءَ پدا نوداں درائینت
لانڈو شانک ءِ بینگ ات فرض انت
شما شہیدانی زیارت ءَ منت
یک دے مونگازو کن ات ترمپاں
شما زباد بوئیں جینہراں بِلت
اچ سینائی گلگل وھلان
در کپیت سالونک دروشمیں نتھا

وھدے کہ سمک ءِ سالونک دروشمیں نتھا درکپیت تہ :

گال وبولی بیت گوں تانہی نوداں
پرکئی منتاں مناں مین ءِ
شما کئی گریگیں چم ءِ ارس ءِ
اے جواب داتہ تانہی نوداں — تہ نود پسو دینت :
سمک ءِ منتاں ترا بیناں
سمک ءِ چم ءِ گریگیں ارساں
ماجن ءِ ویران گونگ ءَ دیستگ
پر توے نتھا ءَ گنوک بیتہ
رنگ ءِ چو آسانی پراں بیتہ

میر دوستین ماں مغلانی بندی خانہ ءَ یک شپ ءِ وتی ماہیں سومری ءَ واب ءَ گندیت کہ آنہی ءِ آسکی دیدگاں حون پچگاءَ

کاگدیں رکاں اٹی بستگ تہ دو ستین پہ زیمرانی شیفغاں وتی سومری ءِ حونا کیں چماں سیر مگ کنت، آنہی ءِ چلیں جیگ ءَ پہ وتی وشیں گالاں زعفراں در نزیت۔ آنہی ءِ بد تگیں سر ار ندیت ءَ سومری ءَ بانوری سمبھینیت :

نوداں گور تگ ات کونارو

دشت و دامن ءِ منگوچر

سنی ءِ نگور ہنبوئیں

مہنا ءَ ہزار مسکیفیں

سومری ءِ دز گوہار و جیڑی آں اچ آئی پول کت کہ :

پرچی کنل ات کوردیم انت

سہریں ماہک ات نیلین انت

ہیک ات بمبوئیں دنزین انت

چم ات کدہیں ارسین انت

سک ات کاگدیں اٹی انت

دیوانگیں شہ مرید ءِ ولبانی پری حانی ماں چاکر ءِ کوٹ و ماڑیاں ءَ وش زیدیں باگ و بلگچہ آں سیل و سواد ءَ انت۔ کہ نودبند انت، چاکر ءِ ماڑی پر آئی ءَ ہندی خانہ جوڑ بیت ءَ شے ءِ گیر آنہی ءَ بے تاہیر کنت۔ درائینت :

نوداں شنز اتگ بانگواہی

کوشاں کش اتگ میگاہی

برز ماں چاکر ءِ ماڑی ءَ

دل بریں زہیروں نئیلنت

کپتاں ترانگاں شے یگاں

ءِ پد انو داں گوں منت زاری کنت :

نوداں گوں شما منت انت

میا ات اچ زراں سوریناں

گوارت مکہ ءِ درہند ءَ

کہ اود ءَ شے مرید تنگ انت

ءَ ماں مکہ ءِ درہند ءَ شے مریدءِ آزردیں دل ءَ اوں نود پہ تاہیر ءَ نئیلنت۔ آ پہ گنوکی الحان کنت :

نوداں دلی دردے کتہ

گپت اش مناں ماں بیدہاں

مینت اش منی لوچیں کماں

دست ءِ رباب گوں چیڑواں

ءَ چار گیں شے مرید........ گنوک انت گنوکی گال کنت۔ گشیت :

نود شنزانت چہ بمبوئیں ہیکاں

اچ گل ءِ نوک گوپیں سراوباں

اے وگنوکیں شے مریدات۔ بلے بلوچی شاعری ءَ چوشیں گنوک بازودی کتہ۔ اچ آیاں یکے ءَ نودانی سبکیں شنزگ واب گیجیت :

دوشی ئیں نودانی سبکیں موشنزگاں

مئے سر ءِ پاگے میتگ گوں جاڑیں شیشگاں

ماں زباد ءِ چندنیں زین ءَ کہنگاں

پہ دتی دوست ءِ شکلیں واب ءَ رفتگاں

کوہ چراگ ات۔ ماں دار پہ ماں چارینی ءَ برے ہندے ءَ ات تہ برے دگہ گرے ءَ زمزیل مہپر ءِ میریں پت ءِ سبزیں ڈاچی دنزگات۔ بے نصیبیں عاشق زانت کہ باند ءَ زمزیل مہپر چہ الڈیت۔ پہ زمزیل مہپر ءِ ردگ ءِ کوتاہ کنائینگ ءَ چار کہ چون کنت :

پیر پیراں بر سر پیراں

کوش و نودانی منت زیراں

شاگ مشکسات و گوزمہ ربینات

سرکنات سرحدی لوار ترندیں

سہیل ءِ تیلاں چٹینات

ایدگیں آہگاں بہورینات

اگاں کوش و نود بچارگیں عاشق ءِ صبر ءَ ہم من انت تہ الماز مزیل مہپری نہ لڈیت۔ نود شنزنت تہ ملا فاضل سیل ءَ ور کئیت ءُ ہوتی وردانگ ءَ گندیت :

موسمی ترہوراں الف چو جیمہ زدی

آگسد رنگیں کہربا شنزنت درزدی

ہر تماشائی رفتگاں سیلان ندی .

ماچراغ جاڑیں شانتگ انت گل پہتہ ودی

ءُ پدا نود پہ قاصدی سرگرنت :

سرکن ات احوالاں زری نوداں

سارت ءُ وش گامیں دلبریں کوشاں

یا کہ : قاصدی سرگرات زری نوداں

چو سہیل ءَ سیاہ و ویرانوں

یا کہ : سلام گون انت نوداں زری آں

علیکم کہربا داں ساوڑیاں

ءُ پدا مہلغ ءِ دروتاں کار انت، چو کہ :

دو شی ماں شپ ءِ گذپاس ءَ

دریمہ کرنگوں اچ واب ءَ

نوداں گوں دنیں زرگوات ءَ

نیلیں آسمان شاراتہ

مہلنج ءِ دروت اش گون انت

برے مہلنج ءِ چمانی ترونگلیں ارس انت چو کہ شے مرید گشیت :

نود شنزانت حانی ءِ ارس انت ترونگلیں

اے لڑیں نوک آپ حانی ءِ پلیں کندگ انت

یا : اے منی ارس تئی شنگلیں ہیک ءِ نود انت

منی نار تئی لہڑئیں زرد ءِ ارمان

بلے نور محمد بمپشتی دگہ پیم گشیت :

مروچی نود سحرگاہ ءَ

جڑ ہند انت اناگاہ ءَ

رونت اچ قہر ءِ دریاہا

شلنت اچ حکم اللہ ءَ

پری من گوات گر ءِ ساہ ءَ

نقاب و برقہاں مینیت

زہیں ہیکاں شنگ انت

بلوچی شاعری ہے وڑیں حالات و گذرانی بزیں ساہگاں زند ءِ تار ءَ ٹیکناں گوں وتی فکر و برانی وش زیمریں گالاں الحان کناں چہ وت گڑیں لبز ءَ استعارہ و تشبیہاں بے حاجت دیماروان انت۔ ہر چند کہ دیماروت گوں قدرت ئنز یک تربوان بیت

☆☆☆

(مصتاک اولس سے ءِ منت ءَ)

بلوچی لبز انک ءُ رجانک نویسی

اے آر داد

رجانک کنگ یا یک زبانے ءِ سسا سراچ ءُ ماں وتی زبان ءُ تریگ کو ھنیں وودے، ہچ چشیں زبانے نیست کہ آئی ءُ گورا رجینگ ءُ رسم مبیت، آتری مئے پدمنگیں زبان بلوچی ببیت، مرچی اے گپ سرجمیں کواساں منتگ کہ یک زبانے ءُ دیمرئی ءُ پہ رجانک ءُ مزنیں لستارے، ماوتی نزیک تریں زبان اردو ءُ چاریں اگاں آئی ءُ مرچی فکشن، لچہ کاری، نگدءُ پولگ ءُ درگت ءُ انچو دیمرئی کرتگ تہ اشی ءُ ہنچی ھشت ہے رجانک ءُ ایر کرتگ۔ ہنذات ءُ اشاں عربی ءُ فارسی زبان ءِ جوانیں سسا سراچ درچیت تریںنت انت "ھودمی صدی عیسوی ءُ انگریزی لبز لنک ھشگ ءُ دیم اش تریںنت، ہے کہ انگریز راج ءُ ھندوستان ءُ گوں وتی کاردار گ ہنچ کت چو کہ ۱۸۰۰ء ءُ فورٹ ولیم کالج ءِ ھشت ایر بوگ ءُ گوں اردو رجانک ءِ سفر سرجمی ءُ ہندات بوت" (اردو میں نثری تراجم کی روایت کا مختصر جائزہ۔ نثار احمد قریشی) ہما گیدی کسہ کہ عربی، فارسی، سنسکرت ءُ ایدگہ رودراتکی دمگانی شکم ءُ رستگ اتنت، اشاں تریںنت ءُ وتی کتنت، مرچی کہ وتی فکشن ءِ سرا کپ ءُ کپنت تہ وتی اساطیر، رہیدگ ءُ رسماں ہمشانی تما شوہاز کن انت۔ اگاں مرچی اشاں "سب رس"، "طوطی نامہ"، الف لیلیٰ" ءُ کلیہ ودمنہ، "چہار درویش" مترینت انت تہ اردو فکشن ءِ رودوم اے نبوتگ ات کہ مرچیگ انت۔ انگریزی لبز انک ءُ چہ اشاں اسلوب ءُ تکنیک زرت انت۔ عربی، فارسی ءُ سنسکرت ءُ چہ سیاھگ ءُ ارواہ ءُ سرچمگ۔ اردوءِ تہار جانک ءُ جنز ءُ راگیشتر سرکاری گالاں رودوم وات، ویعت ہے کار ءُ گوں ہندوک انت، مرچی آہانی سئے پاسے اوں "ریپبلک"، ہو طیقا" ءُ ونت کن انت۔ نوں ماکہ وتی گپ ءُ بلوچی ءِ ھمگ ءُ ترینیں تہ ہے گندیں کہ نیستی انت، کرنانی آماچیں ڈکالی ءُ تما انت، واں دور ءُ سبزگے گندگ ءُ ننئیت، مرچیکیں زندمانی ءِ اے رودوم کہ دنیا نزاھگ مئے گوراکئے چشیں چیزے نہ بوتگ، ماسنگ ءُ سیاہ نشتگیں ایوک دست مرزیں، لبز انک زند، آئی ءُ رودوم کتئے بے معنائیں چیز انت، مئے سرامگ بوتگ انت، رسانک ءُ اے سوب مندیں عہد ءُ یک الکاچیں تاکے اوں دست نہ کپیت، اگاں یکے دوسئے ماہ ءُ رندشنگ بیت تہ نہ آئی ءِ تما چشیں جستے است نہ جیڑ ہے، براہوی لبز انک ءُ تہار جانک ءِ رفتار گئے تیز تر انت۔ چیزے ماہ ساری نگدی نبشتانکانی دفترے چاپ بوتگ ءُ عزیز مینگل ءُ مذتے بیت کہ ارنسٹ ہمنگوے ءُ ناول "دی اولڈ مین اینڈ دی سی" رجانک کرتگ، اگاں اے ہے رنگ ءُ وتی رفتار ءُ بدار اں تہ براہوی لبز انک ءِ شکم ءُ پر گنج کن انت۔ امریکہ ءُ چہ کار ایذرا پاؤنڈ ءُ گشتگ کہ یک عہدے ءِ لبز انک اگاں شاہگان بیت تہ رجانک ءِ منت ءُ بیت، ہلے مئے دانندہ تریں مردم اشی ءُ بدیں چیزے سرپد بنت۔ چیزے

روچ ساری من یک واجہی ءِ گوں دچار کپتاں گپ گپ ءِ گپ رجانک ءِ سرا اتنت، آئی ءِ گشگ ات اشاں کہ شمار جانک کن ات اے بلوچی ءِ وانوکاں ونتگ انت یا ہمازبان ءِ تہا اش وا ننت، نوں چے پشت کپتگ کہ اشاں رجانک بکنئے، بلے وا□ ءِ کئے سر پد بکننت، ھ ءِ وار سطو، ٹی ایس ایلیٹ، ڈی ایچ لارنس، ڈاکٹر جمیل جالبی ءِ پجی ءِ اردو ءِ بازیں وانندہ سرے ءِ ونتگ انت پدا کجام سوک ءِ جالبی ءِ آہانی نبشتانک اردو ءِ ترینگ انت۔ یا کجام ورد عسکری ءِ سرا ہنگ، فلابیر ءِ استاں وال ءِ اردو ءِ ترینیت۔ وھدیکہ اردو ءِ دراھیں زانکاراں یا و فرانسیسی زبان ءِ تہا ونتگ اتنت یا انگریزی ءِ کمک ءِ، منی واجہ اشاں ہے نیت ءِ آہانی سساسراچ اردو ءِ ترینت انت کہ یکے اے سساسراچ ایوک وتی عہد ءِ ناں بلکیں دنیا ءِ جوان تریں سساسراچ اتنت، اشانی دیمالبز ءِ "مزنی" ءِ گیشی بوتگ ات، ہے مزنی فکر ءِ پجی ءِ تکنیک ءِ اسلوب ءِ لستار ءِ لوں مزن اتنت۔ چہ یشی ءِ آہانی ارمان ہمیش ات کہ ماوتی لبز ءِ گنج ءِ راگیش بکنیں، نوکیں لبز سازگ ءِ سفر ءِ دراج بکنیں ءِ کلچر ءِ تہذیب، مارشت ءِ کچ ءِ اوں ماوتا گوں ہمایاں ہندوک بکنیں، چہ یشی ءِ ماوتی زبان ءِ تہا جوان تریں تجربہ کرت کنیں، "یک راجے دومی راج ءِ جیڑگ ءِ مارگ ءِ درد ءِ اوں آشنا بیت"۔ (انیس ناگی۔ ترجمہ، روایت اور فن) منی نز ءِ رجانک کنگ یک سساسراچی ازمے ءِ سکیں گرانیں کارے، فکشن ءِ لچہ ءِ درگت ءِ (رجانک کنگ ءِ پہ بلوچی زبان ءِ سگ است) تہی جیڑگ ءِ درانگازی ءِ پہ لبزانی گنجے است بلے زانت ءِ زانشتی نبشتانکانی رجانک کنگ ءِ پہ بلوچی زبان اِنچو دیم رونہ انت، من وتی گپ ءِ کناں من گیشتر لبزانکی زرمبشت (تحریک) ءِ نگدی جیڑہ، پجاری نبشتانک رجانک کرتگ انت، اے درگت ءِ من چنچو سوب مند بوتگاں، آشنانیاں، بلکیں من ہے گشاں من دیگہ رجانک ءِ ازم ءِ نابلد اں، بلے چوکہ من زانشتی نبشتانکانی رجانک ءِ گپ ءِ اتاں، یکے وہمیش انت کہ بلوچی کوھنیں زبانے، اکیڈمک بستار ءِ اشی ءِ چشیں دیمرئی نہ کرتگ کہ مرچیکیں اصطلاحانی بزانت ءِ بداریت، رجینگ ءِ وھد ءِ مستریں حیال ہے ببیت کہ سساسراچ بزانت داریں لبزانی منت مہ بیت، ہماوشی یالبز سازی کہ اصل نبشتانک ءِ مزنی انت بے تام مبیت پر چاکہ (کہ، نہ، ھئو) ءِ ٹگلگ ءِ چہ سرجمیں نبشتانک ءِ بزانت بدل بیت، چہ یشی ءِ چہ اصل واجہ ءِ نبشتانک دگہ بزانتے ءِ وانوکاں سر بیت۔ بلوچی ءِ تہا اِنچو کہ جبران تریگ بوتگ کس نہ بوتگ آوں انچیں رنگے ءِ کہ جبران ءِ ارواہ ءِ گریتگ ءِ زار جنگ "بلوچاں منا اے رنگا سر ءِ چیر کن ات"، بلے جبران ءِ کئے بجوشیت کہ ہے رجانک نویسانی گورا ایوک تئی وانگی است انت، پر چہ کہ وانگیانی نام انچین انت کہ بلوچانی تہی تب ءِ گوں سیادی کننت، ہمی ہے گپ انت کہ تئی نبشتانک گوڑانت پہ آہانی تریگ ءِ اِنچو وھد ہم نہ لگیت۔ اے راج تچکیں راہ ءِ روگ ءِ سفر کنگ لوٹیت، چہ یشی ءِ نہ وھد زوال بیت نہ شپ کپیت۔ اے گپ ءِ ماسر پدیں کہ بلوچی ءِ رجانک ءِ رسم محکم نہ انت اے درگت ءِ چوشیں مردم نیست کہ ما آئی ءِ رجانک نویس بگشیں (ادا منی معنا ہمیش انت کہ سرجم ءِ رجانک نویسے ببیت ایوک ءِ ہے پہنات ءِ کار بکننت) رجانک ءِ زرمبش ءِ اگاں حیرت چارئے تہ سرکاری گلانی کمک ءِ گیشتر کار بوتگ، بلوچی ءِ دیمگ ءِ سرکاری پہنات ءِ چوشیں کار نبوتگ بلکیں گپ ہمیش انت کہ بلوچانی گورا رجانک سساسراچی چیزے نہ انت۔ اگاں مرچی بلوچی اکیڈمی ءِ اے درگت ءِ گامیچ زرتیں تہ رجانک ءِ لستار اے نبوتگ ات کہ مرچیکیں۔ مئے گورا ایوک غوث بخش صابر ہمامرد انت کہ آئی ءِ اے پہنات ءِ گیشتر کار کرتگ، آئی ءِ را مار جانک نویسی ءِ پنام دات

کنیں، اے دگہ گپے کہ بلوچی لبزانک ءَ کلاسیکل لچہ کار مست توکلی، جام درک، ھانی شہ مرید پاکستان ءَ سرکاری گلانی کمک ءَ رجانک کرتگنت ءُ بلے بلوچی ءِ تہا آئی ءِ رجانکانی یک مزنیں دپتر ے است (ملگزار "اشی ءَ تہا بازیں زبانانی گچینی آزمانک انت) اشی ءَ امید آئی ءَ انتظار حسین، آغا گل، چیخوف، ڈی ایچ لارنس، ٹالسٹائی ءِ آزمانک اوں تریٹگ انت (غوث بخش صابر ءَ رجانک وت جتائیں بن گپے) ڈاکٹر فضل خالق ءَ شعر ءِ تنگ ءَ کتابے ءِ کار کرتگ (گنج) بلوچی ردانک ءِ روایت ءِ بچی ءَ رجانک ءَ سفرنامہ دات بوت، لچہ ءَ چہ ردانک گیشتر تریٹگ بوتگ، بلے بلوچی ءَ دیگہ ھامیمی کارکہ کنگ لوٹنت نہ بوتگ انت۔ چیخوف، ٹالسٹائی، موپاساں، ایذرا پاؤنڈ، ٹی ایس ایلیٹ، انتظار حسین، امرتا پریتم، عمر خیام ءُ دگہ یک دوکس ءَ چیزے نہ چیزے رجانک کنگ بوتگ انت بلے اشاں رجانک ءَ ازم ءُ راچول کارگیتگ ؟ اے دگہ بن گپے۔ اے گپ است کہ زیک ھاکس رجانک کنگ بوتگ انت آھاں وتی لبزانک ءَ تہا بستارے بوتگ، ءُ ھاسسا سراچ تریٹگ بوتگ انت کہ آھاں وتی عہد ءِ تہانام کشتگ ات۔ مرچی اے گپ ءَ کمارنہ کن انت ہرچی دیما کئیت زیرنت ءُ رجانک اش کن انت، بزاں کہ یسی رم ءِ نبشتہ کار رجانک کنگ بوگا انت، چریشانی سساسراچاں بلوچی لبزانک ءَ ہچ چوشیں سوبے نہ رسیت، بایدانت رجانک کنگ ءَ پیسر رجانک نویس ءِ دل ءَ اے گپ بہبیت کہ من اے نبشتانک ءَ یا آزمانک ءَ، لچہ ءَ بلوچی ءَ تریٹگایاں، اشی ءَ وتی زبان ءِ تہا ارزشتے است ؟ اشی ءَ کہ من رجانک کنگایاں منی زبان ءَ چیزے دنت ؟ رجینگ گرانیں ازمے، تریٹگ بائدانت ھاسساسراچ ءِ ببنت کہ آھاں میاں استمانی کپے است، بلوچی ءَ دیمعت ایذرا پاؤنڈ، ٹی ایس ایلیٹ، ارنسٹ ہیمنگوے، سارتر، فروغ فرخ زاد، احمد شاملو، سعادت حسن منٹو، کرشن چندر ءُ دگہ چیزے نام است کہ تریٹگ بوتگ انت، فارسی لبزانک ءَ تریٹگ ءَ پہ بائدانت ایران ءَ نندوکیں کلمکار چیزے بکن انت، فارسی زبان ءِ تہا میاں استمانی مزنیں لٹریچرے رجانک کنگ بوتگ، چوکہ فلابیر، ولیم جیمز، ہنری جیمس، دوستوفسکی، اگاں اے تک ءَ چیزے بہبیت بلوچی زبان لبز ءَ خیال، کلچر ءَ تکنیک ءِ باند' ت ءَ سیر بیت، وت فارسی زبان ءِ جند ءِ شکم ءَ چونیں مردم ودی بوتگ کہ انگریزی ءَ فرانسیسی، اردو ءِ تہا تریٹگ بوتگ انت چوکہ نیما یوشیج، اخوان ثالث، ہدایت صادق، احمد علی، ھا واجہ کہ امریکہ، جاپان، ناروے، ءَ لشک انت آاوں ھمود ءِ لٹریچر ءَ بلوچی ءَ بہترین انت، گڑسرا اے گپ ءَ کناں کہ رجانک کنگ آسانیں ازمے نہ انت اشی ءَ پہ ھما زبان ءِ تب ءَ میل ءِ بچی ءَ وتی زبان ءِ ہیل ءَ آلاڑزانگی انت، ءُ رجینگ ءِ وھد ءَ اں اے ساببیت کہ اصل سساسراچ ءِ ارواہ زندگ بہبیت، ءُ اے حیال محکم بہبیت کہ رجینگ گرانیں سساسراچی کردے، اے کرد آزاتیں رجانک ءَ منوک نہ انت کہ چریشی ءَ اصل نبشتہ کار ءِ ارواہ گمریت، لبز ءَ سترانی ارزشت آسر بیت، بلوچی رجانک نویس بائدانت اصل نبشتانک ءِ نام، موسم، کلچر ءَ ھمارنگ ءَ کہ است انت بساچنت، اگاں گندے آھاں نام، کلچر، جاگرد، وتی موسم ءَ جاگرد ءِ پد ءَ تریٹنت انت تہ بزاں آھاں یک تہذیب ءِ، زبانے زوال کت۔

☆☆☆

آپ رنگ ءِ رنگ

عابد علیم

۱۹۷۲ء ءِ پیداک بوتگیں زھگیں ءِ زانت پس ءَ ماندات !! ءَ بلوچی لبزانک ءَ را نوکیں رنگے بخشیت ، دو ھزار سال ءِ زبان جوز بیت بلوچی لبزانک ءَ رنگے دنت اے رنگ اروا ءِ رنگ بیت ، رنگاں چہ رنگے سنجیت پہ و تارا ءِ ھچ کنت ہر شعر ءَ گال وتی دور ءِ زبان بیت انچو کہ "لبزانک زندءِ آدینک انت" اے آدینک ءِ تسلسل ءَ چونیں رنگے ءَ مارا وان کنگ ۔ آپ رنگ ءَ اولی پچ کہ اے یک انچیں کیفیت ءِ اظہار انت کہ بنی آدم چہ درائیں راھاں گٹ بیت وتی دست ءِ تن ءَ بوجگ ءَ پہ دعا ءَ دیے شہاریت ءَ گپ ءَ منا کنت

ہماتئی راہ ءِ مسافر

ہماتئی ہمراہ

ہماکہ تن ءِ زبان ءَ جبر کنگ لوٹیت

تن ءَ گون چہ بنی آدم ءِ رنگ ءِ شموشگ ءَ جبر پہ زبان ءِ منت ءَ باھوٹ بیت ، سساساچی شاعری ءِ تہا مستریں کردانت کہ سازو کے سازیت ، دل ءِ مئیل ءَ پدر کنت بلے شاعر وتی شعر ءَ انچو پدر بکنت کہ دل ءِ تہا سنگ ءِ لکیرے جم بہ بیت گڑا آ شعر وتی زبان ءِ عاقبت جوڑ بوت کنت ، اے نہ انت شعر لہتیں روچاں پہ وتی رنگا بہ شموشیت ءَ دماغانی تہا ھچ اثر پشت مہ گیجیت شاعر گوں چاگرد ءِ رنگ ءِ گندگ ءَ چیزے پدر کنت عہد ءِ لوٹ ءَ گوں وتی زبان ءَ سرا کنت اگاں چش ببیت چاگرد ءَ تہا پشت کپیت شاعر وتار ءِ ملامت ءِ بدنت پشت پہ االلہ ءِ باھوٹ انت ۔ سہاید ہمیش انت کہ نہتہ کنوک درستاں چہ پیسر شاعر ءِ اسلوب ءَ چہ اے دگہ شاعرانی اسلوب ءَ بہ گِشینیت ءَ ہما شاعر ءِ جند ءِ اسلوب ءَ پہ والوکاں ندر بکنت ۔

ہمامنی زندءِ سدپ گواریں حیالانی نشان

بے ترا ہیم نہ بیت واھگ ءِ کلمانٹیں اِنان

اسلوب چہ کجا گِشیت ءَ پدر بیت اے چہ شاعر ءِ ترکیب ءَ چہ کساس کنگ بیت ۔ سدپ گواریں ، کلمانٹیں انان ، اے ترکیب منظور ءَ چہ آ دگہ شاعرانی اسلوب ءَ گشینیت ، اے دور ءِ تران ءَ گوں دیدگاں پہ گوشاں چونیں رنگے دیگانت اے رنگ ہمودا چہ پدر بوگانت کہ بسمل ءِ وتی رنگ اید گہ شاعرانی اسلوب ءَ یک جتانت ۔

شپ بہ بیت شات پہ دش آسک ءَ پری رنگانی

شیر شنزیت منی سسا ءُ زمین ءُ مهکان

اے شعر ءِ تہا سساسا چی چودتی لوٹانی موج ءُ گوں تیاب ءِ گورم ءُ انچو پرشگ ءُ انت کہ شیر شنزگا انت ، سسازمین ءُ مہکان گوں وتی شپ
داب ءُ کہ آشپ گوں شاعر ءِ عقل و حوش ءِ تہا پہ پری رنگ ءُ نیادے ءُ سسا ءُ کرد چو شیر الماسگ ءُ انت ،باز جوان انت کہ شاعر دُر
تران ءُ وتی لوٹ ءِ سکین ءُ بر جاہ دارگا انت ۔بے سمائی ءِ مَیل گوں آجوئی ءُ دمان نہ کنت تا کہ یک شاعرے وتار ابر جاہ مداریت چو کہ عط
گشیت ۔

کدی شہمنت تئی شار ءِ ستارا

کدی زرد ءُ منی زرشانی یے بیت

دل ھماوہد ءُ روک بیت کہ پہ شہمگے ءُ روچ مہ بیت بلکیں زرشانی ءُ زرد ءِ چراگ روک ببیت ،اے آشنائی ءُ چہ بسمل ءُ اوست
گوں عشکیں لنتانی بستار ءِ چاگرد ءِ روچ زور گا انت ءُ واھگ ءُ ارمان پیر ان بوگا انت ،انسان گوں کجام جاوراں وتی زند ءِ روچاں شپ کنگ
انتاے پژدری جبرے کہ بنی آدم وہد ءِ سراچہ گوزگا انت گڑا چ سرد و گرم نزانت بس وتی تُن ءُ ہوس ءِ تہا انچو مست بیت کہ ہر کچل ءُ را
شہد زانت ءُ وپ جنت ۔

کورکیں لنتانی سر پنگیں چہند زیمیں زرد ءِ کجام درد ءُ دوا کنت ،پہ اہما گپ لنتانی سر اپشت کپیت کہ امید دعا ءُ دگہ چی ءُ دست
رسیت بس نیاد گوں پلاں بیت جبر گوں زند ءِ رھن بوتگیں آدمی زاتانی، ہما انسانیت ءِ نام ءُ کہ ہر کچل ءُ شہد زانت پرچہ اے چاگرد ءِ ہر
پیداک بوتگیں چک نہ بس ءِ باندات نے ماس ءِ ۔

اے گپ ءِ واستہ کس میار بار کنگ مبیت کہ لچہ "ہوشام" بسمل ءِ ند ءِ رنگیں سیاھیانی ءُ دماغ ءِ ہما ھون انت کہ ورنا ءُ شکر
گالیں دل ءِ چیہال انت کہ چہ بسمل ءِ ند ءُ چہ عکس کنگ بوتگ انت ، لچہ "ہوشام" ءِ عکس چش انت :

چار دمی ماھے ءِ
ٹہل سودائے ءِ
کندگ ءُ گپ جنگ
مہر ءُ دوستی کنگ
واس ءُ اہباز ءِ لوٹ ءُ طلب
بے سمائی مدام دست دراجی کنگ
لیب ءُ گوازی کنگ
رولہ رنگیں انارکانی بام ءِ پلگ
چنکیں جیر در نزانی زور پر دینگ

اے درست شکر گالیں ورنائے گنڈی امیت انت کہ چاگرد ءَ پچ گیگاں، اے زوراکیں چاگرد ءِ تہا زندگ بوہگ دروگیں گپے کہ دل ھل جنت بلئے دست اید وتی ساھگ ءَ پہ دگہ پچ درچک ءَ نہ بلئے بسمل ءَ اے توں کہ سر اکنگ بازر دکنگ پرچہ کہ بسمل وت ہمے عمر ءِ تجرباتانی تہا گوزگاانت ءُ زند ءِ آسر کنگاانت گوں، وتی ذات ءَ گوں دغابوہگ شریں کردے نہ انت کہ مردم پہ وت سازیتے بلئے ہر کس وت جوانی ءُ شر ترزانت من نہ گشاں آزمان ءُ زمین ءِ بیاریت ءُ پچ پشت مگیجیت تہناوتی ہوشام ءِ پدر بکنت، بسمل ءِ آزات لچہ "حدا گند" چاگرد ءِ عکس ءِ تہا نشتگیں جنکو ءِ قصہ کہ زار زار ءَ گریوگاانت، مدام وتی ہمسائگ ءِ لوگ ءَ پہ وانگ ءُ شنگ بلئے مرچاں گریوگاانت اے کرد ءِ سازوک ءِ تہاموجانی امبار گوں ترانگاں انچو امبازانت کہ شاعر ھم وتی گوست ءِ دیستگیں عکس ءِ ہلاسی ءُ نیلگاانت ءُ گیشتر پدر کنگاانت ہر عذابے چہ آزمان ءُ کئیت ءُ زمین ءَ سر بیت گراہر اگرد سازوک جبین ءِ تہا آسر روک کنگاانت، چونائی ءَ باید ہمیش انت کہ نبشتہ ءِ بد ءُ بسمل ءِ دست ءِ ند ءُ آس ہشانتیں ءُ کاگدبن بہ گپتیں ءِ پچی پشت مہ کپتیں ءُ بسمل اوں ہمے آس ءِ تہا بہ ستکیں ءُ ہلاس ببوتیں بلئے چش نہ انت ، زندگ بوہگیں بنی آدم وتارا بہ سوچیت وتی سساساچاں زندگ بداریت، دگہ گالے :

عرش ءِ واھند مہ لوٹیت اجل اتک نہ کنت

انچیں جاھے کہ تئی دست ءِ چگل اتک نہ کنت

اے گپ تئی راستی ءِ شبین ءُ چو استار ءِ بلینگ ءَ انت، اللہ ترا تئی گوں مزءِ چاگرد ءِ درد ءُ سر ابحنات ہر دہد ءَ پہ تواجل ءِ چگل میاھات تو ائی چہ زند ءِ مشکل ءُ آجوہات ءَ، پلانی گواڑگ پہ گماں شپ شزات ءُ سیر ہبات، کلیں امبروز ءِ نمیرانی ھتم ءُ دائمی بحنات۔ شعر ءِ دومی بند :

دریگت یے من اوں بہ گریتیں ءُ بہ سبز ئیتیں وت ءَ

آسیں امروز ءِ اگاں شادھ ءِ گل اتک نہ کنت

اے شعر ءِ تہا بندیں درچک وتی دس ءَ چون کساس کنگاانت اگاں زند ءِ وشی ہمّن نہ انت گڑا ماچی ءُ وت ءَ سبز ءُ آباد کناں ہر گرم سرد ءُ چہ ند کئیت، درچک بدل بنت تاک ریچ بیت ءُ گمر نت انسانیت ءِ دماغانی تہا گرم جہ برانت کس وتی ساہ ءِ درواز گ ءُ بند نہ کنت ہر کس تی انسانیت ءِ قدر ءُ آزات بیت بلئے گپ ہما قصہ ءِ کئیت کہ بسمل ءَ گوں پوشاکے ءِ چاگرد ءِ تہاوتی درد ءُ ار نجانی جاوراں گوں لبز ءِ عکس ءِ پش داشنگ یے من نہ لوٹاں کہ تشبیہ ءُ علامتاں ظاہر بحناں، شاعر ءِ زند ءِ راز ءَ گوں زبان ءِ عکس ءُ وتی چاگرد ءِ دیوال ءُ بہ ٹنگاں، ہر کسے ہند بیت وتارا چہ میاریت نہ اے کیفیت ءِ اظہار گوں وہد ءُ وت پرشت ءُ پروش بیت ءُ ظاہر بیت، علامت آدمی شے جوڑ بنت ہے مان ءُ آپ رنگ ءِ رنگ پدر بیت۔ ہر عذاب ءِ معنا بہ ثواب ءُ زریت ہر لبز ءُ خیال ءِ تہا زندگی ءِ تہاگاریں عکس وتی مَیل ءُ رنگ ءَ چاگرد ءِ نزانی لواری ءُ گار ببیت بلے کہ اے قول چاگرد ءِ تہاچول جنگاانت، شعرے کہ :

کوڑ ءِ لیگار نہ بنت ییکیں اشرفی

ہر لوٹ ءُ واھگ پہ زند گ ، ءِ زندگ بوہگاتاں عمرے ءَ کس گوں درچکاں بند دک نہ کنت واھگ ءِ تماہ گوں وہد ءِ بدلی ءَ پرشت ءَ

پروش ھم بنت ءِ تراش ورنت دیما کاینت، ہچ وڑیں مَیل ءِ تب چاگرد ءِ زندگ بوؤکین ءِ درمیان ءِ آدمی ءِ ذاتانی بازیں گوں ہندوک نہ

بیت ہر کس وتی کدحانی رنگ ءِ وت شر ترزانت بلے کہ ملا فاضل ءِ اے خیال سر ءِ بازار در شان کنگ :

دنیامکاریں جنین ے داب کنت ہر روچ پہ رنگ

منظور بسمل ءِ شعری رھبند ءِ تہا مارا انچیں تخلیق دست کپیت کہ آ تخلیق زندگ بوؤکیں شاعرے ءِ تخلیقانی تہا موجود انت انچو گوں اے

شعر ءِ چارگا :

امروز ءِ ہر چی ھست بلوئے رسیت ترا

یک انچیں روچے کیت کہ ہمن کپیت ترا

اے شعر ءِ تہا یک انچیں تاثرات یے گوں چاگرد ءِ ھوری ءِ قصہ ءِ پہ قول ءِ گند گا گندگ بوؤکانات ،واقعی زندگ بوؤگ ءِ عمل بسمل ءِ

تخلیقانی تہا است انت ءِ دسمتر الوں اے واھگ ءِ یک نبشتہ کنوکے کساس ءِ جت کت کنت۔ ہے پڑدر ءِ اگاں ما شعری درد شم ءِ

منضور ءِ گالانی تہا شوھاز یں گڑا مارا شریں راھے دست کپیت ءِ باندات ءِ شبین چوماہ ءِ سیاھیں شپاں گند گا کئیت ،دگہ شعرے :

اے گپ ءِ گالاں گار مکن تئی نشانی انت

گشتے منا کہ کبر ءِ نام ءِ نہ بیت ترا

پنودی ءِ پلکانی تہا بسمل ءِ گوں چاگرد ءِ تب ءِ اے عکس ماراماں کیچ ءِ پیش داشتگ ،دل لوٹیت کہ اے شعر ءِ سفر ءِ گوں عہد ءِ تجرباتانی

باندات ءِ سہب بجناں ،وہدے من وتی چماں پہ آدگہ چاگردانی ھمگ ءِ شانگ دیاں تا مارا مئے وتی رنگ چو حمل ءِ شعر ءِ رنگ ءِ گندگ ءِ

نئیت :

حمل ءِ ھلک ءِ وتی کاڑ خمار جمیں دوست بنت

اگاں ما اے رنگ ءِ وتی دماغانی دمکاں چی بجوازیناں کس ءِ پہ اے گپ گوں مہربانی یے ءِ چو عطاءِ شعری زبان ءِ دست کپیت بلئے ماتیکہ

چوشیں وانوک پیداک نہ کرتگ ، مئے لبزانکی جیڑہ ءِ گوں چاگرد ءِ رنگ ءِ پدر بکنت اے گپ پدریں گپے لہتیں کواس ءِ نبشتہ کارانی

نبشتا اگاں واناں تہ مارا ھمیں کیفیت ے ءِ اظہار گوشاں کپیت تیکہ مئے لبزانک ءِ تہا چشیں نبشتہ کنوک پیداک نہ بوتگ کہ مارا مئے جند ءِ

رنگ ءِ پیش بداریت :

یک جاگہے پہ اوشتے سہب ءِ تا دیگہا

گندئے تئی جند ءِ ذات ءِ اوں ساھگ گوزیت ترا

اے ہند ءِ تہا لہتیں نزوری است چو ماگشت کنیں کہ اے ردی چوا ے وڑا انت کہ ساھگ گوزیت ترا بلکیں ساھگ نہ گوزیت ترا، گواز ینیت

ترا، ماتیکہ اے گپ ءِ را چونہ اشتگ گوزیت ترا بلکیں ما اے ھبر چو الم ءِ اشتگ گواز ینیت ترا، دگہ چشیں نزورے نیست کہ منی نگاہانی تہا پد

ببیت۔ واجہ منظور بسمل وتی شعری معیار ءِ گوں گوشتگیں دوُر ءِ بداریت الم ءِ یک شریں شاعرے ءِ سر پ ءِ کئیت۔

☆☆

آپ رنگ

غنی پہوال

"ھو! آپ جان ءِ یک کنت وراستی دل ءِ""بسمل ءِ آپ رنگ" ہے آپ انت کہ جاہے ایمان انت گذا جاہے زندءِ بُنی لوٹ انت ہم، ہے آپ زندءِ ناپاکیانی یک کنوک انت ہم، ہے آپ دہدے عہدءِ ہوشام جتیں بلوچ ءِ روله رنگیں چماں قطرہ ے ءِ رنگامانیت گذا حیاو غیرت ءِ روایتانی دگہ دنیاے جلگم ایت اے ہے قطرہ ئیں آپ انت کہ عطاشاد گوشیت :

بہ زر پہ ہوشام زریں زندءَ

کہ آپ پہ تنگاں چم ءِ شرف انت

اے ہے چمانی قطرہ ئیں آپ انت کہ پہ تاسے آپ ءِ صد سال ءِ وفاءِ مہیال ءِ چو آپ واریں گونگ ءِ رودینیت و سبز و ہمبوہ کنت، بسمل ءِ شعر و آئی ءِ مارشت و تورشت انسانی مارگانی ہماپراز میں باھند انت کہ زندءِ دل ءِ ناپاکی وبد نمائیاں ازم و شعری تخیل ءِ نوکاپاں گوں شوو یت و یک کن انت، دومی آپ بے رنگیں چیزے ہر درپ ءِ کہ مان بیت ہمائی ءِ رنگ ءِ بیت، بسمل ءِ وتی ہے درائیں زیہناک ءِ پرمعنائیں مارگاناں "آپ رنگ" ءِ جنک گال (ترکیب) ءِ نیمون ءِ درنگاز کنگ ءِ جہد کنگ بلے چو کہ "گنج بے رنج نہ بیت" ہمیشا ہے مارشتانی درنگاز ءِ "آپ رنگ" ءِ جنک گال ءِ جوڈشت ءِ زبان ءِ بسمل چو ملاروباہ ءِ دمب ءِ رردا تک چیاکہ بن دراآوت ہے حمر ءِ کنگا انت کہ آپ بے رنگیں چیزے بزاں آئی ءِ رنگ نیست بلے پداوت گوشیت کہ "آپ رنگ" چیزے ءِ کہ رنگ نیست گذا پر آئی ءِ لبز "رنگ" ءِ کارمرزگ زبان ءِ تب ءِ رد بیت چو شیں جاہانی و استابلوچی ءِ لبز دگہ باز انت چو کہ وڈ، پیم، ڈول، گونگ، وروشم، تب و دگہ باز، بلوچ گوشیت "سگ اشتاپ گلڑ کور کاریت" بلے ایشی ءِ ہم ہچ شک نیست کہ پہ وتی عیب ءِ رژنائیں چم ہم کور بنت نی نزانتی ءِ کوریں چماں عیب پشدارگ و شون دیگ وت یک بلائیں ناہ ے، نگد باہد نزانتی ءِ کوریں چماں عیب شون دیگ ءِ بدل ءِ یکبرے پہ کوریں چماں بینائیں علاجے شوہاز بکنت اے رنگا بگندے نگد ءِ آرگ حریدیار نت نئے کہ

"انچو منی پلک در تک ات

شئے بھگو ءِ شلوار درآت

ہر دو بہ نندیں بر ہنگ ءِ"

منا گوشگ پینگ کہ پہ بسمل ءِ "آپ رنگ" ءَ چیزے نبشتہ بختاں نی بقول غالب "کوئی بتلائے کہ ہم بتلائیں کیا" ءِ ارزش نگد کارے ءِ منی وتی لیکہ وحیال انت ظاہر انت من لس مردمے ءِ رنگا نئے یکے ءِ تعریف کناں نئے کہ ذوباراں، بسمل ءِ باہت ءَ نگد ءِ گپ کنگ ءِ وہد من سرپد باں انگت ءَ باز دیما انت، بسمل انگت وتی ہنداتی دوُر ءَ انت وہدیکہ آئی ءِ تہا سک باز کارکنگی گنجائش است وآئی ءَ انگت باز دیماروگی انت وسک باز دیما____ ہرچند کہ بسمل ءِ پند سک دراج انت بلے بسمل ءَ ازم ءَ گیلپر وش شلنگ کہ نال ئی چوکیا ءِ شلنگ ءَ جنگی چاپ جننت ولونس ئی ہلوہالو آ ءِ وہد من سرپد باں انگت ءَ باز دیما انت، بسمل انگت وتی ہنداتی دوُر ءَ انت وہدیکہ آئی ءِ تہا سک باز کارکنگی گنجائش است وآئی ءَ انگت باز دیماروگی انت وسک باز دیما____ ہرچند کہ بسمل ءِ پند سک دراج انت بلے بسمل ءَ ازم ءَ گیلپر وش شلنگ کہ نال ئی چوکیا ءِ شلنگ ءَ جنگی چاپ جننت ولونس ئی ہلوہالو کن انت من جزم گوشاں پہ آئی ءَ اے منزل کیا ءِ باہو وصدو ءِ بیلہ ءِ منزل انت، راہ ءِ ہرنہ وشیں برزگ وجھلگ وہر مستریں کنڈگ ءَ چو شلنگ ءَ پہ گالانئے گوازینگ ءِ جوازت ءَ داریت بلے چوکہ اے ہنداتی دوُر انت ہمیشاہد بسمل چہ نگد کاراں نگد ءِ واہگ دارمہ بیت وآئی ءَ جزم زانگ لوٹیت کہ منی منزل باز دیر انت چیا کہ آئی ءِ تہا قدرتی بودئش (صلاحیت) آنی کساس انچو باز انت کہ نگد آئی ءَ راوتی حقیقی منصب ءَ گیندگ لوٹیت وا ہے منصب ءِ سرمگا بسمل ءَ سک باز جہد پکار انت، ہماروچ کہ بسمل کہ وتی قدرتی بودشانی (صلاحیتانی) حق ءَ پیلہ ئی ءَ ادا کننت گڈا چہ نگد کاراں دلمانگ بہ بیت۔

منی اے حبر انی موُل ومراد چیر اے نہ انت کہ بسمل ءِ "آپ رنگ" ءَ ہچ لبزانکی ارزش یا بستارے نیست یا من بسمل ءِ لبزانکی آرگاں جاہگ وجسگاں چہ دتا کم کنگ لوٹاں، مُن دراحبر چوش انت کہ یکے دا قدرتی بودش بننت دومی تخلیق کار ءِ وتی جہد ولبزانکی خلوص اے دوئیں حبر کہ ہوار بننت گڈا یک مزنیں ونمیریں ازمی وتخلیقی کردے لبزانک ءِ تہا ودی بیت، چوکہ کشار دوتا کو ءَ پیداور بیت ہمیشا بسمل ءِ تہا اے درائیں بودئش وجوہراں ماگند گائیں ومانہ لوٹیں چودگہ بازئے ءِ رنگا وہدءَ پیش بسمل زوال بہ بیت چومہ بیت نگد کارانی زیادئیں سپت وثناہاں آزہنی صورت ءَ قبول بکننت کہ من وتی منزل ءَ سرہگاں گڈا چوشیں جاوراں تخلیق کار لوشت ءِ آماج بیت و دسمع اجنزت نہ کننت وہدیکہ ماسرپدیں بسمل ءِ تہا دیماردگ ءِ سک بازحائی وجوہر است ہمیشا باہد آوتی منزل ءَ نزیک وگور ءَ چارگ ءِ بدل ءَ سک دیر چاریت وجہد بکننت وما بلوچی لبزانک ہم ہماروچانی مراد بکیں۔

من ایشی ءَ پہ جزم گوشاں کہ بسمل ءَ نئے تہنا شاعری ءِ پوگیں لذت ءِ شم وترکاں ازم وتخئیل ءِ شکلیں پینگ پہ ہند گادیسگ بلکیں آئی ءَ کاسگ ہم گون انت و پینگ ءِ گرگ ءِ ریک وھر اں ہم شربلد انت ہمیشا آول ءَ جم بکننت وبزانت کہ "آپ رنگ" آئی ءِ منزل ءِ لوُلی پدپانک انت وآئی ءِ منزل ہفتمی آزمان____

گڈسرا منی سوج پہ بسمل ءِ ہمیش انت کہ آہرچی کنگا انت بے بھیسہ وجزم ویقین ءَ گوں بکننت بقول ما قاسم:

"کوزہ ءِ لیگار نہ بنت پیکیں اشرفی"

انگرءِ ترونگل ءِ سرا چمشانکے

رفیق عادل

انگرءِ ترونگل بلوچی زبان ءِ نمیرانیں نام شھسائیں شھلچہ کار واجہ سید ظھور شاہ ہاشمی ءِ بے درور یں لچھانی اولی وانگی انت کہ بلوچی رم ئیسی ءَ بازدیماں انت ءَ آئی ءِ نبیسگ ءِ رنگ رندگیری کرزیت ءَ دگہ گپے کہ مزن سازاھگ لوٹیت۔
نیں من انگرءِ ترونگل ءِ لچھانی بروا چہ درستاں پیسرا اے گپ ءَ پدر کناں کہ واجہیں سید ظھور شاہ ہاشمی ءَ ھر یک پچے ءِ سر گال پر کتگ، چہ ءِ لبز واجہ ظھور شاہ ہاشمی ءَ کارمرز کتگ "رم ءَ لچہ" بزاں ہر نبشتہ "رم" نہ انت آلچہ انت۔ انگرءِ ترونگل ءِ تہا درستی چار جاوک انت کہ آیانی سر گال انت: (۱) گوشتگیں ترانگ (۲) یحمرے بل.... (۳) دراھی (۴) میزان میزان ءَ....، منی ھیال ءَ زانگ ءَ اے کلاسیکل بلوچی ءِ نوکیں "جاوک" ہستی ءِ دزر ءِ اولی جاوک انت کہ واجہ ظھور شاہ ہاشمی ءَ گشتگ انت۔ اے کتاب ءِ تہا ۹ اد سمبر ۱۹۵۰ ءَ بگر داں اپریل ۱۹۵۲ ءِ نبشتگیں گالاں شاگندات۔ سید گشیت ۔

چو منی بھت ئیگ ءَ شپ پہ کسے ءَ سیاہ مبات
کسی بالادءَ گمانی چمشیں مشکل مہ کپات
گوں تو ھانل منی اے یکیں دعا ھمراہ بات
وشدلیس کُل تئی دلواہیں مراداں گندات

پرچا کہ ہر رنگ ءَ پہ دل ءِ سہو یگ ءَ تو جیلے شوھاز کنگی انت ءَ اگاں زوت اے رنگیں بے کچہ ءَ ارزاں بہانیں نیمون دست بہ کپ ایت گڑا کئے انت کہ دگہ کشے ءَ وتا دور بدنت ۔

دراھیان اتاں من پر ندو شیگیں شپ ءَ
چموں پہ راہ ءَ ھانل ءِ نام ھارات دپ ءَ
دانکہ بانگواہ ءَ روچ دراءَ چہ سر شپ ءَ
بوتگاں لسائیں ھیالانی در کپ ءَ

اے رنگیں پدوار تگیں سگار سوچیں ٹپانی درمان ءِ تو جیل، چہ مردم ءِ دسترس ءَ باز دور انت امید لوپار ءَ دگہ راہ ءَ دور نیست کہ اشی ءِ تاحیر ءَ

ترھگ ءِ اتمنیں دوار جاہ ھمایکنام ءِ مستریں ارواہ ءِ حداءِ جند اوست ءِ امیت انت کہ پہ منو گراں دگہ شرتریں سہرٔ ینوکیں درے نیست ۔

یکبرے بل کہ پد ءَ من تئی کل ءِ کایاں

بلکیں ترسئے نہ شلیتاں وتی ھونیں ارساں

پہ تئی دوستی ءِ مہر ءَ من نہ بنداں دستاں

ھانی ءِ ماھو ءِ باور بکن سوگند انت مناں

انچو کہ دلجمیں دوزواہ ءِ پلیں اسپرانی پہ ہنی پرشگ گران انت ہے رنگ ءَ پہ سید ظہور شاہ ھاشمی ءِ مہر ءُ دوستی ءِ بے درور یں دردر ھانل ءِ بے گت ءِ پر بہاریں بے وفائی ھم سکگی گپے نہ انت ۔

بے رپائیں تئی آ کدھیں چمانی کمان

ٹک اش بست انت پمنی سینگ ءَ بے وھد ءِ گمان

ترانگ ءَ گوشتگیں پرین انت منا سھت ءُ دمان

تا ابد گار نہ بنت کارگیں ٹپانی نشان

چہ اے گالاں بے ترانگی چہ وتی جند ءِ شموشکاری انت کہ تنگہ ءِ رودواں ھوارداں ھمادمان ءِ ھمراہ انت کہ چہ چکاسگ ءِ نہ رس اتگ ات ۔

تو پہ اے مھر نگاں مہ بند پھر ءِ جج بر ءَ

آسر اے کاڈانی پہ انے ڈول انت گڑ سر ءَ

تونگ ءَ روباھی رسین انت شیر ءِ نر ءَ

آزگیں ٹپان ءَ پردار انت انگر ءَ

اے کڑیاں چہ، من اگاں زھتاں چہ بر ءَ

پہ رھے پریناں وتی بے راھیں سر ءَ

پہ بے راھاں کاروان ءِ گذسری منزل ھما بیت کہ چہ رمگ ءِ سر سنگ ءِ ماں کوہ ءِ گراں گاریں پس ءِ آسر بنت ۔

شات کت انت جوریں دژمنانی پہ وت جبر

پہ امیت ءَ کہ نیک بیت روچے تئی نذر

کرتگ ات زانکاری من ءَ وار ءَ در پہ در

وت پدءَ ھالءِ پرسگءَ دیم داتگ نپر

گوں کساب انت کارچ آزگ انت بے ڈولءَ جگر

بے کہ اوپارءَ پمنءَ نیست انت ہچ در

پرچہ کہ بزگیں مردمءِ دست مال دریاءَ ہچءَ سک نہ بیت بلئے وھدیکہ سرے چہ آپءَ در کئیت وتی دستاں آپءِ سر برا انچو ہند دیگءِ جھدءَ کنت کہ گشئے آپ آپے نہ انت بلکیں تلاریں کوہیا کہ درچکءَ ریدگیں شاھے ۔

ترانگءَ گوشگیں دورانی مہ پرین ات مناں

دلوں پہ ڈولے نزور انت کہ سگ ات نہ کناں

جھل جنگ پروشتگ منءَ کوزئیں دنیاءِ گماں

ناگمانی منءَ ایرجیگ کتگ کھریں دستاں

اے راست انت کہ مروارد لاس نہ بیت بلئے اگاں سبکیں لاسانی جوہانءَ گراں بہائیں مروارد ی دانگے بہ کپیت بزاں ماتیں کرکینکءَ کُل کتگءَ بے گوازیں زرءِ جھلانکیءَ چیر زمین انت کہ چہ پلپیں جیگ سرانی امبازاں بے بہر نہ انت ۔

زھیراں واد آزگیں ٹپانی سرءَ پرشاتگ

پہ دلءَ وژدلیں دورانی گماں ماں شاتگ

چنکے آپ لھڑ جنیں دریاءَ چہ من در شاتگ

پیلی جوش گپتگیں ھاراں تاکدیں داشت کناں

اے رنگیں پہ ادار کے ماں شاھگیں مچءَ تامور چو تلارءَ بستگیں ار ادھاں چنڈ ینت نہ کنت بلئے ہمیش انت کہ ہر سرپدیں مردے پہ دگہ نارسپداں راستیں دروربے بوتیں گزاے

من شریدار نہ لوٹاں وتی دردءَ دوراں

وژدلیں ہیلاں دلءِ ھاترءَ دلسند نہ کناں

یک دمانے بہ ترہایت من کسی زنگءَ نہ جناں

گموں الیش انت کہ گوں کے گماں تالاں بہ کناں

البت اے گپ راست انت کہ بے پدءَ تسگءَ کپتگ بلئے انگت ھم پہ بوو آئیگءَ امیتءَ زندگیں راجےءَ دلگوشءَ کرزیت ۔

کوششوں سرروت ءُ بہ بیت جوانیں دست رسے

گوں دلی ہیلاں ساز کناں براتی مجلسے

پرچہ کہ مرچی بلوچ راج انچو ش کہ سید ظہور شاہ ھاشمی ءُ نبشتگ انچو بے سامانت کہ ہر کس بلوتیت ہر دیے کہ چوگنگد ام ءُ سر دیان

بکنت ءُ ہارت ئے

نی دپ ءُ آپ نہ بیت جنگی ہتالاں بگش

کسھاں زھم جنیں سر مجگ ءُ باسکاں کتیں

بلئے ہر کس پہ اے کار ءُ بے توارانت کہ نہاکنئے کسے مارااے شگان ءُ تو نانی آماچ بکنت اگاں ناں اے گپ ءُ ہر جاگہ ءُ (پہ درور)بلوچی ند

ءُ لچہ کار پہ جوانی زاننت کہ ایشاں بلوچی زبان پہ کجام نسکی ءُ رسینگ

دریں ملک ءُ تئی یکیں سرء ہستارچی بیت انت

میار نیست انت مزن راج ءُ کہ آکوم ءُ کساں زرتگ

اگاں بے پرواہی ءُ جان وزی ءُ وتی دوست بکنئے گڑا اے گپ ءُ دل جم بوان ات کہ ھے گرانیں بارچہ شمئے کوپگاں دیر جنگ ءُ بدل ءُ شمئے جند

چیر ترین ایت

نہ بیت فرّے کہ بے ائیب انت بلئے من دلجماں چائی

اگاں ائیب ھانل ءُ زرتگ چہ پلیں ھمسراں زرتگ

اے گپ ءُ اگاں من ءَ ات کہ نہ من ءَ ات اے بار ہر رنگ ءُ شمئے کوپگان انت

منی ھمدل پد ءُ اے دلبریں گماں زرتگ

تسلاءِ دیگ ھم دردواریں ھمبلاں زرتگ

زندمانی وت اے رنگیں نہ وش رندیں ولبانی میانجی ءُ بارگ تریں شّے ھم رندگ نہ بیت

کے وت دوشی ماں کُل ءُ دژمنانی

نہ زاناں من تر ءُ بارگ نہ زاناں

بلئے پد اھم پہ سید ظہور شاہ ھاشمی ءُ چشمیں بے امتی ءُ واب ءُ ھیال ءُ ھم گون نہ جتگ ات

امل دوشی سریگ ءُ پیلہ ءُ سرچادری آہنگ

تھاریں کُل ءُ رکشوکیں سھیل ءِ درودری آہنگ

ھانل ءَ من دلجماں کہ اے ردءَ ھندیں رمکاری ءَ لچہ کاری ءَ ڈکءَ ڈوراں ھانل ءَ زاہکاری بے شلیں وکاب سوھو ترانت، پرچہ کہ داں زراجیں مدتے سید ظہور شاہ ھاشمی ءَ یکیں آپسر ءَ داشتگ ءَ یکیں زیدءَ کچر ءَ ہدر بستگ، سید گشیت دگہ ھرچ ڈکے جلگی انت بجن بلئے نگت ھم پہ ھانل ءَ ھاتراوی گردن ءَ آئی ءَ دیما ایر کناں ۔

گم تئی گران انت نہ بنت آسان چجبر ءَ

ماں گور گنداں کن انت گرانیں شکلاں

بلئے اے جنجال، آھم بے سیتیں جنجال ءَ چوکری چوتک ءَ زندمانی ءَ گرو داراں ماں کا ینت کہ اشانی گسینگ ءَ نہ گسینگ ھر دو میار بار انت ۔

توگوش ئے روچ ایر شت ءَ استار بدرابو تگ انت

راہ گپتگ آ ءَ اینگو دورنگگ ارساں منی

من اگاں بجشاں کہ من چہ تو گلگدار اں، منا کجام سیت ءَ نپ رسیت پرچہ کہ دانکہ تو دت ءَ میار بار نہ کنئے، منی گلگ پہ ہچ۔ گزاشر تر ہمیش نت من دتی گلگ ءَ گوں وت بدار اں ۔

من ٹھلاں کہ گوں کیگد ءَ سھل ءَ تران انت

من ءَ چے زمانگ اگاں دلگران انت

بلئے شریات بجن ات کہ باندامے الوگیں روچاں پہ گدار جندءِ گزاکس ءَ پہ اے گپ ءَ میاریگ مکن ات ۔

میاریگاں تئی دیوان ءَ گناھاں لیو ھی باراں

بے دلگوش بئے گوں من دلے سد مکریں داراں

ے رنگیں بے دسی پہ کس ءَ ماں مہ شانات کہ بئید اوپار ءَ وا من ءَ دار گادگہ ہچ درنیست انت ۔

بیکماں کہ ایتانی چراگے شھم نہ کنت ہمّن

گناہ ءَ سیاہ ءَ تاموریں شپ ءَ راہ ءَ چہ، من گاراں

نشمیں جندی اژ منی نزءَ چہ کلیں اژاں اژینوک ترانت پرچہ کہ جندی اژانی گرانیں بار ءَ چست کنگ ءَ کس تئی کوپگ ءَ سبک تر نہ کنت کمیں انگت ہدیک ءَ سر اکیشتر گک ءَ اژبیگ ءَ جہد کنگ بیت ۔

نہ گنداں من درے چوشیں کہ چاپئی ءَ امیت واریاں

مرادانی دوار جاہ من دتی زنگ ءَ پہ تو کاراں

بلئے زاناں بمت ءَ باریگ انگت ھانل ءَ مسک مواریں چوتواں اندیم نہ ات ۔

مروچی گران گورانت نازانی ھانل

من زاناں دژمنیں دوستاں سر یتگ

اے شومیں نزانکاری ءَ ایدکیتگ ءَ کستانی ساھیل زاناں چہ مئے راج ءَ سر اچم بُرگ نزانت ۔

نہ لوٹاں منواں سار تیں ھداہندی بھشت یگاں

کہ ماھاں اے ملکت پہ نماز ءَ روچگاں زرتگ

من اے چیز ءَ پہ ہر کس ءَ لوٹاں، اے گپ زوراڑ ے نہ انت، بلئے اگاں الوگیں وہد ءَ چارئے آچہ وہد ءَ سمسراں دورانت، اے زندمانی ءَ دود

درہیدگ انت اگاں چارئے امروز ہزار منزلیں یک دور سریں راہے ۔

من پہ اے ترس ءَ کہ کسے ھاتل ءَ نام ءَ مہ گپت

کم کناں پریات ءَ آھاں ارس اولبء رچ انت

اے گالاں چارئے داں یک حدے ءَ امروز ءَ امروزیانی گلگ ھم راست بوت کنت چارکہ امروز ءَ مردمانی بارواد سمتر اچے گشیت ۔

دو ھتگ گونڈلاں دل ھوش ءَ ھیالانی بزاں

تیر باراں سنگ ماراتیناں شگانانی مناں

مدتے پچگ جگر انگر ءَ سھریں آساں

ھشک بات دژمن ءَ دست ایرات تئی زانسراں

من یکرندے پدا گشاں کہ بلوچ راج ءَ بلوچی ءَ بلوچستان ءَ چہ درستاں پیسر شمئے درور یں ورناپکارانت کہ اے گپ ءَ شہادت ھم

زانات، اگاں من ات یا نہ من ات اے بار ہر رنگ ءَ شمئے کو پکّان انت ھمشمہ منی پنت ہمیش انت کہ اے امانت ءَ پہ منزل ءَ رسینگ ءَ چ

رنگیں جان وزی ءَ بے مردی کنگ نہ لوٹیت، اگاں بے پرواہی ءَ جان وزی ءَ وتی دوست بجنیں تہ ہے گرانیں بار مئے کو پکّاں ایرینگ ءَ

بدل ءَ مئے جند ءَ چیر ترین ایت۔ اے رنگیں چیر ترگ کہ من گشاں تھناپہ شماناں بلکیں پہ سر جمیں بلوچ راج ءَ دگواہی ءَ کلوہ انت ۔

راج اگاں ھمدل ءَ ھم تپاک انت

جزم زاناں کہ پرزور ءَ واک انت

سرزمین ءَ تو بل کہ ھلاک انت

آزمان ھم لگتمال ءَ ھاک انت

بلوچی بتلے کہ : مہ مرات بیشاں کہ ملک بہار بیت

ماہے ایمتی ءِ ایرجیگ انت بلئے سید ظہور شاہ ھاشمی گشیت ۔

وپتگیں مرد ءَ میش نزکار ایت

گوں مزن سوبیں بام ءِ پادا ات

پہ بلوچ راج ءِ اے ھم گنجے بیت کہ آئی ءِ اے سما ببیت کہ منی میش ہر وہد پر چہ نر کاریت۔ بلے زاناں راج ءِ بھت ءِ بارگیگ انگت ھم چو ھائل ءِ سیاھیں مہپر ال ءِ شنگیں ملگورانی تہا اندیم انت، نزاناں راج ءِ بھت ءِ بارگیگ کدی جاہ بجنت ءِ ھائل ءِ بیکانی شم ءِ چار دھی ماہ ءِ بجندیں۔

دلگوش:

آں چہ واجہیں نبشتہ کار ءِ نبشتانک نگد کاری ءِ چمشانک ءِ لوٹان پورہ کت نہ کنت، بلے اشی چاگ ءِ مقصد نبشتہ کار ءِ ولبڈی ءَ اِیند گہ کلمکاراں اے پیمگا دلگوش گور کنائینگ انت، اے درگت ءَ ماشمئے نبشتانکانی ودار یگیں۔

(شونکار)

دلپدردی

علی گوہر، ظفر صالح، خالد واس، عمر عثمان ءُ ادارہ چمک ءِ ہمگ ءِ نزیر آصف ءِ آر پیں پت ءُ امام کچکول ءِ مکھیں مات ءِ اناگتیں بیرانی ءَ گوں آہانی کہولانی گماں ہوار بوھگ ءُ ھدا امر زیاناں حداوند تعالی وتی نیکیں رحمتانی ساھگ ءَ جاگہ دیگ ءِ دعا لوٹ اتگ۔

کہ چہ درستاں گیشتر سکی سگ ات کنت، ہما چہ درستاں مستریں کارے کت کنت۔

☆☆☆ ملٹن ☆☆☆

بلوچ مات

کریم دشتی

شوھاز کار : میر داد غالب

میر قمبر ــــــــــــ ھلک ءِ کماش

ملی ملی زربانو ــــــــــــ میر قمبر ءِ ماس

میر سلیمان ــــــــــــ میر قمبر ءِ پت

گراں ناز ــــــــــــ میر قمبر ءِ ماس

درآمد ــــــــــــ ڈاھی

شمبو ــــــــــــ میر قمبر ءِ غلام

(میر قمبر وتی لوگ ءِ نشتگ ءُ دیوان انت کہ مردے تچان، ھلسان ءُ تسان ءَ کئیت)

درآمد: واجہ میر قمبر! دژمن گوں وتی سپاہ ءَ سر اوان ءُ پُتر تگ میر فقیر داد ءِ ھلک ءَ اُرش اش کتگ ءُ جنگ اش، سی مردم ھندی ءُ چِل ھمپلہ ئیں گورانی دکان لٹ اتگ ءُ ھول کرتگ اش یک بچّے اشترانی چہ زر ءُ سھر ءَ بار کتگ انت ۔بلوچی میار ءُ تراگپتگ!

میر قمبر: آھاں بلوچان ءُ ھندی کتگ؟

در آمد :ھؤ واجہ! دژمن ءِ سپاھیاں اَنگہ بلوچانی جن ءَ تگانی سھت ءَ زیور دست جنگ انت۔ آھانی گورم ءَ رمگ جنگ ءَ برتگ انت سبزیں کشاران ءَ ھم آس داتگ ءَ سوتکگ انت۔

میر قمبر: شمبو منی چ! مرچی بلوچی لج ءَ مارا گوانک جنگ کہ پہ راج ءَ ڈیہہ ءِ ننگ ءَ آبرو ءِ میاراں مال چادر ہنداں ءَ ھوناں برتچاں ھمہ کس مگش ایت کہ بلوچ گلامی ءَ سگ انت ءَ دژمن ءِ دیم ءَ سر اجھل کن انت۔ ڈیہہ مکھیں ڈیہہ انوں چہ مادیم ھونی لوٹ ایت۔

(درستیں دیوان یکبر اچست بیت ءَ ھر کس وتی اسپ ءَ سلاھاں ءَ دنت، ھمے دمان ءَ بلوچ درنایانی اسپانی شدگ ءِ توار جن ءَ چکاں چہ گداناں در کن انت ءَ یک ناوڑیں ندار گے جوڑ بیت ءَ پُر سلاھیں یک بزیں اُردے پہ دژمنانی کوشش ءَ سمبر ایت)

شمبو: ایش انت! واجہ زیان نج کتہ آور تگ سلاہ ھم ایش گوان انت۔

میر قمبر: شمبو! برو منی مات ءَ بگش کہ بئیت۔

(میر قمبر ءِ گراں سنگ ءَ شیر زالیں مات کئیت)

بی بی زربانو : منی چمانی روک! ساہ ءِ بدل تراھیر بات تو من ءَ چو اشتاپی چی ءَ لوٹ اتگ۔

میر قمبر: منی مکھیں مات!

دژمناں بلوچاں ءَ جنگ ءَ ہندی کتگ۔ بلوچستان ءِ پاکیں گلزمین نچ کپتگ۔ بلوچی میار ءَ من ءَ گوانک جنگ۔ من شمارا لوٹ اتگ کہ شماوتی پاکیں شیر ءَ من ءَ پہل بکن ات من زاناں کہ دژمن پُر سلاہ ءَ سپاہ دار انت ءَ من آیانی دیم ءَ نزور بزگ ءَ بے سلاہ، بلکن واتر کت۔ مکناں ہمیشہ چہ شما موکل لوٹاں وتی پاکیں شیر ءَ من ءَ پہل کن ات۔

بی بی زربانو: منی مزار ھمیں رچ! منی دل ءِ ہندوک! منی جگر ءِ کپ! منی شیر ترا یک برنا بلکن ھزار براں پہل بات۔۔۔۔ تو بلوچ یے۔۔۔۔ پہ راج ءَ ڈیہہ ءَ ترا دیم ھونی دیگ لوٹ ایت من ترا پہ انچیں روچاں وتی پاکیں شیر داتگ ءَ نوہ ءَ مزن کرتگ کہ تو راج ءَ ڈیہہ ءِ نام ءَ توار ءَ برز کن ئے۔ برو پاکیں اللہ تراسوب بکشاھات ترا بلوچی لج ءِ سوگند انت کہ دست ھورک ءَ واتر نہ کن ئے وتی ہندی ءَ مالانی وت واجہ باتئے، دژمن ءَ چم پیش دارے، مرچی ئیں روچ پہ تئی میار حلی ءَ چکاسگ ءِ روچ انت سئے تئی پت لگور ہینگ ءَ بیہہ تئی پیرک ءَ من پیرک۔

مرچی تئی زھم جنی ءَ چہ بداں ہیر گرگ ءِ روچ انت۔ پہ ڈیہہ ءُ راج ءَ دیم ھونی دات۔۔۔۔ ھمار وچ پہ تئی ہندی ئیں بلوچ ذات ہیانت ءُ اچ من تئی سوب بر تگیں کوش ءِ مستاگ ءَ بہ گرانت، من اگن انوں پیر زالے اوں۔۔۔ گڑا دو برور نائیں ءَ تئی بدل ءُ مٹ ءَ دو برو دی کنیں تئی جنازہ ءَ پہ گل ءُ شادھے ءَ۔۔۔۔ نازینکاں گوں ادیرہ ءَ بر نئیں۔ ھماد یرہ کہ تئی مڑا ئیمیں پیرک ءُ من پیر کاں وتی ساہ ءَ سرپہ وتی ننگ ناموساں داتگ انت نیں آیاں اوداں ھنکیں کپتگ ءَ آسرات انت۔

میر قمبر: شمبو۔۔۔بروگراں ناز ءَ بگش کہ بئیت۔

(کمیں دیر ءَ گراں ناز کئیت)

گراں ناز: منی ننگ ءُ لج ءِ واجہ! شما من ءَ پہ ھیری لوٹ اتگ ؟

میر قمبر: (چہ کیمگ ءَ سے ھر ءِ ٹک در کنت)

منی لوگ ءِ بانک ! اے تئی لج ءِ مُہر انت مرچی من ءَ راج ءُ ڈیہہ ءِ میار ءَ گوانک جتگ من پہ دیم ھونی دیگ ءَ رھاد گوں بلکن واتر کت مکنیں چہ من ءَ رندترا رزاانت چہ وتی راج ءَ گچین کن ءُ ہمّن۔۔۔۔ سوگ نہ کنئے۔

گراں ناز: (گوں ارسی ئیں چماں) مئے سور ءُ انگت ءَ یک ماھے ھم نہ گوستگ، گدانی و شبو ئیں بو ھم نہ شتگ، دستانی ھنی ءِ سُہری پشت کپتگ ءُ انگت ءَ ماوتی مراد ندیستگ کہ توگوں کُنتیں کارچ ءَ من ءَ ھلار کن ئے۔ سئے ئیں مُہراں پہد ارئے، بلکن تو من ءَ یک بلوچ نہ لیک ئے ؟ من ھچ کدی تئی دیمپان نباں !۔۔۔ ڈیہہ ءُ راج ءِ لج ءُ میار ءَ مدام کہ بلوچاں ءَ کپتگ مرتگ انت۔ ترا ھم میار ءَ کپتگ۔۔۔۔ ترا دیم ھونی دیگ لوٹ ایت من نہ لوٹاں کہ تو چہ وتی ھمسراں پشت بکپ ئے ءُ تو نانی تیراں بوارئے۔ من بلوچ دتکے آں پہ من ءَ سئے مُہرانی زیرگ میار انت اے سیاھیں گیوار شمئے یات ءَ اسپیت بیت۔

(ھمنچہ میر قمبر ءِ پت سلیمان کئیت ءُ رس ایت میر قمبر ءِ اسپ ءِ واگ ءَ گپت ءُ داریت)

میر سلیمان: لا منی چمانی روک پیری ءُ نزوری ءَ من ءَ چہ اے بے مولیں نام ءُ توار ءِ مبار کیں مرک ءَ پشت کپتگ بلئے من وتی پاکیں رب ءِ منت واراں کہ ترا ڈیہہ ءُ راج ءِ میار ءَ کپتگ ءُ چہ وتی سر ءِ دیگ ءَ ھم چک ءُ پد نہ ئے۔ منی چم مرچی بلوچ راج ءِ دیم ءَ بزانت ھوَ۔۔۔ زاناں کہ منی چک ءِ درد ءُ ارمان سک انت تئی پیریں پت ءَ کور کن انت بلے

مرچی تراڈیھہ ءُ راج ءِ میار ءَ گوانک جنگ بروتر اسوب ہبات۔

میر قمبر :(اسپ ءَ سوار ءَ گش ایت) منی مکھیں مات! منی آر تچیں پت! ءُ منی لج ءُ میار ءِ ماھیں لوگ بانک! من ءَ سوگند انت پہ وتی بلوچی ءَ کہ ہندیان ءُ بیرہ دیاں ءُ ڈیھہ ءَ بچ گراں چہ بداں اگن ہندی آجوہ ببیت ءُ نیاتک انت گڑا من ھم پہ ءَ زندگ ءُ ڈراہ ءَ لوگ ءُ واتر نہ کناں۔

(گوں پت ءَ) منی واجہ اسپ ءِ واگ ءَ یلہ دئے! وتی نیکیں واھگاں ءَ منی ھمراہ بکن کہ منی ھیل ءُ براھندگ ھمّن چارو ک ءُ دار یگ ءُ رھادگاں۔ اللہ ءِ میار بات ات!

(میر قمبر اسپ ءِ واگاں جنت ءُ چو مرگ ءَ بال کنت بلکن اے بلوچی اسپ پہ یک انچیں گھوڑو ءِ دنزاں اھید دگہ چھی پشت مہ کپ ایت)

☆☆☆☆

☆☆ ردی ☆☆

گوستگیں تاک ءَ آصف شفیق ءِ غزل تاک نمبر ۸۱ ءَ کمپوزنگ ءِ ردی ءَ سلام ءِ جاگہ ءَ مدام نبشتہ کنگ بوتگ ، ایشی ءَ سلام وانگ بہ بیت۔ چشکہ

"دل انت سلام ءِ کہریں رواج ءِ حاکمی ءَ"

﴿حاص پہ جہگیر اں﴾

سہ ماہی چمگ ءِ توامیں نگرھیں جہگیر اں گوں عرض انت کہ وتی بہر ءِ زراں زوتاں زوت روان بدی انت ، دانکہ چمگ پہ دھد ءُ پاس وتی وانوکاں سر بہ بیت۔

اِدارہ چمگ بلوچی

آدینک

گندءُ نندے گوں ورنائیں شاعرءُ لبز انت

اے آر دادءَ

پجار

اے آر دادءَ رجانک نویسیءِ سفرءَ دیمءَ فارسی زبانءِ احمد شاملو فروغ فرخزاد، عمر خیامءِ رباعی تریننگ انت کہ چندیں چاپءَ شنگ بوتگ، اشیءِ بجیءَ فرانسی شاعر چارلس بودلیئرءِ اوں چندیں لچہ اش تریننگ انت۔ سندھیءُ پنجابیءُ سرائیکی آزمانکانی رجانکءِ ہمراہی اے زبانءِ تہا "آزمانکءِ ردوم چی بوتگ" اوں کے کاراش کرتگ، نگدءِ رجانکءِ درگتءَ ایذرا پاؤنڈ، ٹی ایس ایلیٹ، لوکتا یوپازءِ اوں بازیں چیزے تریننگ ے۔ نگد آئیءَ منیر بادینیءِ "مرگانی بال"ءُ محمد بیگءِ "موتک"ءِ چکءَ جتائیں رنگےءَ نبشتگ کہ آئیءِ تہالبزءِ شاہگانیءُ ایستار کیشینیکیں معناءَ چہ کشگ بوتگ، ءُ اے آئیءِ یک حسابےءَ عملی نگد انت دگہ نظریءِ نگدءَ بجیءَ آئیءَ بازیں شخصیتانی سراوں وتی درشان نگدءِ تہا اتگ۔ آزمانکءِ تہا آئیءَ نوکیں تبءَ رارواج دیگءِ جہد کرتگ، اے درگتءَ آئیءِ آزمانک "نامحرمانی شہرءَ"، "کاشال"، انسر تگیں نیمروچ" وانگ کرزنت۔ ءُ اشانی ہمراہیءَ آئیءِ لظمءِ سفر اوں جنزان انت۔

اے آر دادءَ گوں اے سئے کلاکءِ نیادیکیں گشتءَ بوت، اے نیادءِ تہا امبر سمین، آصف شفیق، غین نون گل، امان جان امان، علی صابر، عبدالقدوس قاسم، منوّر مزار، حیات جاوید، رفیق عاجزءُ مجید واہگ گون اتنت۔ اے نیادءِ تران ہمارنگءَ چاپ بوگانت داں انٹرویوءِ اسلیں تب ھلاس مبیت، ما اے گپءِ منوک نہ انت کہ انٹرویوءِ زبانءُ اشائل بدل کنگ ببیت چو کہ مئے بازیں تاکانی تہا اے رواج دیما آرگ بوتگ، چیشیءَ اصل نیادءِ تامءُ لذت ھلاسءُ ودمی ہماکارست ءِ کہ تب پرے وانکاں سرا بیت، وت جتائیں چیزے بہاید انت اے ہافطری رنگءَ دیما بئیت کہ وت انت۔

"ادارہ"

جست: داد صاحب توکدی ءَ چہ ہیم ءَ وتی گام لبزانک ءِ پڑ ءَ ایر کتگ انت ؟

پسو: اے یکے وَایش انت کہ مناں اے یات نہ کنت کہ کدی البتہ ایندگہ ادیبانی یا نبشتہ کارانی پیما منی اوں اسکول ءِ زمانگ ءَ وانگ ءِ وہد ءَ مناں یات بیت کہ من یک سنگتے ءِ ہمراہی ءَ دیوانے ءَ اہتگ اتاں، مشاعرہ کہ استیں بوگات تو آ اود ءِ مشاعرہ ءَ اشکنگ ءَ پد مناں انچو محسوس بوت کہ واقعی یک انچیں سیادی یے کہ ایشی ءَ منی گومایک سلسلہ یے است انت تو ہدا چہ من وتی نبشتہ کنگ ءِ سلسلہ شروع کت ءَ آ وہد ءَ گوادر ءِ تہا چشیں لٹریری یا کہ ادبی خاصیں ماحولے نیست ات کہ مئے تربیت ببیت یا کہ مار اشگ ببیت کہ لبزانک چی یے، چوں نبشتہ کنگ بیت انت۔ تو اے وانگ ءِ اسکول ءِ وہد ءَ منی ادبی سفر شروع بوت، ءَ تنی وہدی انگت کہ استیں من محسوس کناں کہ زبان یا لبزانک آچیز ءَ کہ من سرپدباں آیک حدے ءَ تک تنی وہدی من نہ پہماں کہ چہ چیزے، منی نزیک ءَ باز جہلانکیں زرے، دریایے محسوس کنگ ءِ، یک انچیں سلسلہ یے کہ آئی ءِ تہا دوہمچک کہ استیں سرپدئے کہ تیچہ تو تچگ ئے۔

جست: تو پیسرا غزل نبشتہ کتگ بلے پدءَ تو نگد، رجانک، جوک، آزمانک ءَ ایندگہ تہرانی تہا چہ رنگ ءَ اہتگ ئے ؟

پسو: شروعات ءَ منی ابتدائی عشق لٹریچر ءِ توکا آشاعری انت تیچہ کہ استیں من شاعری ءَ وتی اولی ءَ آخری عشق سرپدباں۔باقی گپ افسانہ ءِ کہ استیں کئیت انت تو آئی ءِ درگت ءَ مختلفیں وہد ءَ کہ موڈ من اتگ یا مناں محسوس بوتگ کہ کہانی یے منی تہا است انت آئی ءَ رددم زرتگ تو من نبشتہ کنگ شروع کتگ، آئی ءِ یا ہے رنگ۔باقی رجانک تو یک مزنیں فن ے، من آئی ءَ را تخلیق ءِ درجہ ءَ سرپدباں۔ءَ دنیا ءِ ایندگہ زبانانی کہ دیمروئی کنگ ءَ آئی ءِ مستریں دستے بلکیں ترجمہ ءِ حوالہ ءَ آہاں باز کوشست کتگ، توزیادہ منی ترجمہاں اگاں چار ئے آزیادہ ترہے بیتگاں کہ زیادہ ترنامی ئیں آزمانک نویس بیتگاں یا نامی ئیں کہ استیں نقاد بوتگاں، منی اے کوشش بوتگ کہ بلوچی ادب کہ آ باز ستیں رواجاں گوں یا یک شونز بستگیں آپے ءِ مثال ءَ انت کہ آئی ءِ تہا لازم انت ۔شروعات ءَ اگاں مئے کرادگہ ہچ نیست انت مایدگہ زبانانی چیزاں ترجمہ بکناں باریں آچے گشتگاں انت، چے نبشتہ کنگاں انت، چے محسوس کنگاں انت ءَ آہانی کراچے خیال است انت۔ اداہم اے چیز نہ بوگ ءِ ہاترا من ہے چیز شروع کتگ، ترجمہ ءِ حوالہ ءَ کہ است انت توباقی غزل یک ٹائمے شروعاتی زمانگ ءَ من گشتگ ات، چوناہا مرچی باندا منی مزاج نہ صرف بلکیں بلوچی شاعری ءِ کلچر کہ است انت نظم نیگ انت، تواے ہاترا من نظم اوں تیچت ءَ داں نبشتہ کناں۔

جست: چوناہاگپ شریں جائے سرانت کہ نظم ءِ بابت ءَ مئے کراہے گشنت مئے کرا نظم ہما مردم نبشتہ کن انت کہ آ غزل ءِ رموز ءَ وزناں آشنا نہ انت ؟

پسو: اے تو خیر باز پوچیں گپے من ایشی ءَ اے سرپد نباں پرچہ کہ مایدگہ زبانانی توکا انچو کہ آ نظم نبشتہ کنگاانت، بلوچی شاعری ءَ تو چارئے آتو نظم انت، نظم ءِ شاعری انت، آتو اجتماعی حوالہاں مئے تہا استیں، نظم اے نہ انت کہ ما اے حاترا نبشتہ کناں کہ آ چہ غزل ءَ چہ ارزان تر انت یا کہ عروض یا رہنداں ماسرپد نہ انت بلکیں منی نزیک ءَ یک شریں نظمے ءَ گشگ سک بازگران انت ءَ بلکیں نظم ءَ کہ مختلفیں فارمانی توکا یا آزاد شاعری کہ گشتگیں، تو آآزاد نہ انت آسک باز پابند انت ءَ ہمیشہ بلوچی ءَ توکا بدقسمتی ایش انت کہ ہر مردم ایشی ءَ آزاد کہ سرپد بیتگاانت ءَ

نبشتہ کنگاانت، اے معنایا کہ ارزان انت تو آئی ءَ من گندگایاں کہ بازیں شکلے ءَ دیما آیگاانت بہتر ہمیش انت کہ شریں تجربہ ببیت، اے مناگندگا نئیت انت من سرپدباں کہ نظم باز مشکلیں گرانیں صنفے، باز گرانیں تہرے ءِ غزل جوکہ بلوچی ءِ مزاج ءِ چیز نہ انت، آدگہ گپے کہ مئے مردماں باز غزل نبشتہ کنگ یک حدے ءَ توماایشی ءَ چہ مانوس بوتگیں، سرپد بوتگیں کہ بایدانت اے نبشتہ کنگ ببیت بلے تنی وہدی غزل ءِ تہا ظہور شاہ ہاشمی، عطاشاد یا کہ عنقا، ایندگہ مردماں توچارئے واقعی نوکتریں غزل دیما آیگاانت توباقاعدہ فلمی شاعری کہ استیں نال یا کہ فلمی سوت ءِ یک قسمے ءَ آئی ءِ تہا غزل نامیں آچیز کہ بیگ لوٹیت یا کہ غزل ءِ تقاضا است انت تو ہمے غزل ءَ نبشتہ کار آیاں پورہ کنگانہ بنت۔

جست: بلوچی لبزانک ءِ تہا مختلفیں سئے دوُر ایش آوُرتگ، سوال ایش انت کہ اے سئیں دوُر کجام حوالہاں دیما آرگ بنت کہ اے دوُر چہ کجام دوُر ءَ کئیت ءَ آسر بیت ءَ ختم بیت دومی دوُر شروع بیت پداگڑا آیا گشگ بیت کہ بلوچی شاعری سئیمی دوُر ءَ تہاانت یا کہ چارمی دوُر شروع بوتگ؟

پسو: بلوچی ادب ءِ تہا دراصل تحقیق نہ بوگ ءِ سبب ءَ یا مارا محقق نہ بوگ ءِ سبب ءَ بلوچی ادب ءِ کسانیں تاریخ کہ ایشانی تنی وہدی زیادہ کہ استیں نوکیں وہد ءِ تیگہ استاں بلے کوھنیں تاریخ ءِ حوالہ ءَ یا کردارانی حوالہ ءَ بہر کنگ بیگ، چاکر ءِ یک زمانگے استیں، شئے مرید ءَ یا کہ جانی ءِ حوالہ ءَ یک دوُرے نوک بہر کناں، دومی دوُر ءَ کہ استیں ماائی دوُر ءَ ملا فاضل ءِ حوالہ ءَ، سئیمی دوُر ءَ کہ استیں نوکیں ادب ءِ حوالہ کہ بلوچی ادب نبشتہ ءِ حوالہ ءَ شروع بیت انت، اے سئیمی دوُر ءَ نوک حساب کن انت۔ اے یک حسابے تحقیق نہ بوگ ءِ سبب ءَ، محقق نہ بوگ ءِ سبب ءَ، اے تو غلطیں تاریخ دیما اہتگاں پرچہ کہ ایشی ءِ توکا زمانگ بہر کنگ بوتگ، کردار بہر کنگ بوتگ انت بلے ایشانی توکا اصل مسئلہ زمانگانی یا کردارانی بہر کنگ نہ انت بلکیں میل ءَ مزاج ءِ ءَ طبیعت ءِ ءَ آوقت ءِ شعری لوٹ زلورت ءَ تقاضہانی یعنی اے تو دیما نیاہتگ انت، ایشی ءِ توکا اے زانگ نبیت انت کہ زکیں شاعری ءِ تقاضا چی اتنت یا کہ زکیں شاعری ءَ زبان کہ استیں چی انت ءَ مرچیکیں زبان ءِ توکا۔ اگاں اے حساب کنئے تو منی ھیال ءَ دومی دوُر ءِ شاعری زبان اوں باز بر ءَ اولی دوُر ءِ شاعری ءِ زبان ءَ گوں باز نزیک انت، مرید ءَ زکیں شاعری ءِ زبان ءَ توچارئے آئی ءِ مرچیکیں زبان آئی ءِ مطابق ءَ متحرک بیت تنی وہدی انگت تک آئی ءَ اے سئیں دوُر چونائی ءَ روایتاً است انت اشاں بہر بکن انت، مردم اے سلسلہ ءَ گپ جن انت دیما آیگاانت، بلے من ہمے سرپدباں کہ اے تحقیق طلبیں چیزے ءَ بلوچی ادب مرچی کہ است وتی سیمی دوُر ءِ توکا، چارمی دوُر جاری انت، چارمی دوُر ءِ توکا نوکیں مردم دیما اہتگ نبشتہ کنگاانت چارمی عہد ءِ توکا شاعری ءَ حوالہ ءَ چہ اہید پابند نظم یا کہ نظم ءِ معریٰ ءَ چہ اہید اہید گہ اصناف کہ اہتگ انت، اے تو دیما نیاہتگ انت، تحقیق ءِ توکا نیاہتگ انت اے تنی وہدی تحقیق طلبیں چیزے، اے سلسلہ ءَ پدا از سر نوکار کنگ ءَ تاریخ مرتب کنگ لوٹیت۔

جست: داد! نظم ءَ نثری نظم ءِ تپاوت ءَ بکن چوں زانگ بیت کہ نثری نظم چی ات؟

پسو: نثری نظم وَتو تنی وہدی اردو والہانی کراہی مان گیش اتگیں چیزے، اشئے ڈنی تہر انت کہ چہ مغرب ءَ اہتگ انت ءَ مئے کرا مرچی باندا

ایشائی جوازاست انت کہ شوہازگ بنت اے وڑیں نمونہ گندگا کئیت انت بلے چوکہ آزاد نظم مشرقیت ءِ حوالہ ءَ تو آئی ءَ را سوچ فکر کنئے تو آئی ءِ توکا باقاعدہ بحرے بیت انت، آیو نثانی شکل ءَ یا کہ ارکانی شکل ءَ بہر کنگ بیت شروع ءَ تا کہ آخر ءَ روانی یے است انت آروانی As a بحر ءِ صورت ءَ است انت جاری انت ایشی ءَ چہ ماانداز ہ جنیں کہ اے آزاد نظمے ءَ باقی نثری نظم ہما نظم انت کہ آئی ءِ توکا تقریباً بحر یا کہ عروض یا قافیہ ءَ اے وڑیں چیز ءِ پابندی نیست انت۔ بلکیں داخلی ردھم ءَ گوں دیماروٗت انت البتہ آئی ءَ شکل اے نہ انت کہ آئیتو علمی یا کہ مشکلیں زبان یا کہ سائیسی زبان استعمال کنگ بیت بلکیں آئی ءِ توکا اوں آزاد نظم ءِ، ایندگہ نظمانی پیا شعری تجربہ کنگ بیت انت ءَ استعاراتی ءَ علامتی زبان استعمال کنگ بیت انت، شعری تقاضا آئی ءِ توکا پورہ کنگ بنت اشکہ ایدگہ اضافانی زلورت انت البتہ آئی ءَ یک سکے ہمیش انت کہ آئی ءَ را امادگہ ہچ وڑیں عروضی قانون ءَ ربند، ردیف ءَ قافیہ ءَ اے وڑیں بحر ءِ سرا کچ ءَ کساس نہ کناں، بلکیں وانگ ءَ توکا وہدے مارا محسوس بیت کہ آئی ءِ توکا یک شعری داخلی آہنگے، یک داخلی ردھمے است انت کہ مارا بر گانت باقی مغرب ءِ آزات نظم ءَ گپ ءَ کائے تو آ مغرب ءِ آزاد نظم ءَ را خاصیں اے نیست انت کہ آیک بحرے ببوتیں ءَ بحر ارکانانی صورت ءَ بہر ببنت انت بلکیں آ گشنت کہ۔ تو چوں گشگائے؟ چے گشگائے مغربیانی توکا چوں گشنت ءَ ہے کہ استیں اصل ردھم انت ترا گون انت ءَ دیمارذ گائے ءَ آئی ءَ توکا تو اے اندازہ جت کت نہ کنئے کہ کجام جاگہ ءَ روانی است انت یا کہ کجام جاگہ ءَ روانی نیست انت ئیکہ آئی ءَ توکا تو اے امیت ءَ دارئے کہ اولی مصرعہ یا کہ شروعاتی بند ءَ آخری بند انی توکا یک تسلسلے، یک روانی یے است انت بحرے ءِ حوالہ ءَ۔ باقی مئے کرا نظم ءِ، آزاد نظم ءَ ہے تصور انت کہ آئی ءَ توکا یک بحرے است انت بحر کہ استیں ارکانانی شکل ءَ، یونثانی شکل ءَ بہر کنگ بیت انت آلک بنت، جہل بنت، دراج تر بنت، مستر بنت انت ءَ نثری نظم ءَ اے وڑیں رہبندے نیست انت آ داخلی ردھم ءِ ہجیگ ءَ وتی دیماروٗت انت۔ البتہ آئی ءَ توکا اے ضروری انت کہ شعری تقاضا آئی ءِ توکا ببنت انت آئی ءِ توکا استعاراتی یا علامتی زبان استعمال کنگ ببیت انت۔

جست: واوا گپ کہ نثری نظم ءِ حوالہ ءَ اتک پدا سوال ایش انت کہ مطلب دگہ زبانانی تہا انچو کہ اردو انت، انگریزی انت یا فرانسیسی ءَ مختلف مردمانی نثری نظم ءِ حوالہ ءَ دیوان است انت، کتاب است انت یا بلوچی ءِ تہا اوں واقعی ہے وڑیں مردم است انت کہ آیانی شاعری نثری نظم ءِ حوالہ ءَ خاص کارتگ یا آیانی اوں کتاب است انت؟

پسو: بلوچی ءَ کتابی صورت ءَ نثری نظم توباز مشکلیں چیزے، اے وڑیں چیز نیست انت۔ باقی مامر چیکیں عہد ءَ وتی عہد ءَ گپ ءَ کنگایاں، مئی زمانگ ءِ توکا تو یک دوسکتانی گور ءَ یا شاعرانی گور ءَ من اے محسوس کناں کہ نثری نظم ءَ نمونہ است انت، آکھگ بوذگا انت، باقی بلوچی ءَ اے در جنگ یا اے جست پاد کنگ کہ کتابی حوالہ ءَ یا پورھیں یک سلسلہ نثری نظم است انت، آنیست انت، آنو کی چہ ہنچ ءَ شروع بیگ۔ اے نوکیں مردم کہ شعری تقاضا ءَ یا کہ نوکیں ادب ءَ لٹریچر ءَ یا اے دگہ زبانانی سئی بوذگا انت آ ایشانی شمگا کوشش کنگایاں، تجربہ کنگایاں، ایشانی حوالہ ءَ انگت اکادکا اے وڑیں نظم ءَ چہ محسوس بیت کہ نثری نظم----

جست: شر! اے مردم کہ تھنک تہانبشتہ کنگانات نثری نظم، اے واقعی شعوری حوالہ ءَ یا کہ اے پہ خاصیں پروگرام ءِ مطابق ءَ، تحریک

ءِ حوالہ ءَ شروع کنگاں، نثری نظم لکھگ ءَ یاں یا کہ اے کہ لکھگ ءَ یاں اشاں وت ہم سانیست یا باز بر اں یک عجیب حادثہ ءِ صورت ءَ ایشانی کرا نثری نظم کئیت ؟

پسو: شروعات ءَ وَ چو ناھا تخلیق ءِ حوالہ ءَ انگریزی ءِ توکا کہ وہدے کہ یک تحریکے شروع بوتگ یا کہ رجحانے دیما اتکہ، رجحان تو تحریک ءِ شکل پد اا اختیار کننت انت، رجحان کہ وہدے کہ تحریک ءِ شکل اختیار کننت انت تو آ وتی کمیں روایتے داریت۔ اے سلسلہ دیما روَت انت، بلے بلوچی زبان ءَ ادب ءِ توکا اے چیز شروعات ءَ ہمے رنگ ءَ گندگ بیت کہ مائیندگہ زباناں چہ متاثر بوئیگا چہ پد تجربہ کنگ ءَ کوشش کنیں۔ منی حیال ءَ ابتدائی رنگ ءَ ہر کار ءَ یا ہر صنف ءِ تہا شروعات ءَ اے دگہ زبان کہ پد ہمکیں زبان بنت، اے دگہ زبانانی چست ءَ ایر ءَ چہ واقف بنت تو آ اے وڑیں مزاجے ءِ توکا آرگ ءَ کوشش کن انت بلے رندا تو ہے فیشن ءَ چہ رجحان اڈ بیت انت، ءَ رجحان ءَ چہ تحریک دیما کایت انت تو پورھیں عہدے دیما کئیت انت۔ نی آئی ءِ بارہ ءَ اے سوال پاد کئیت انت کہ ما آئی ءَ دربہ جنیں۔ آئی ءِ سرا تجربہ بکنیں کہ مئے نثری نظم یا اے دگہ زبانانی نثری نظم۔ یا کہ مئے نثری نظم ءِ توکا چے کنگ بوتگ، اے کہ آئی ءَ اہمیت چے بیت ءَ چے سوال پیدا ک بیت۔

جست: بلوچی زبان ءِ تہا واقعی انچیں نثری نظم است انت کہ تو آہانی حوالہ ءَ دات کت کنئے کہ تو دبنگ انت یا تو آہانی مثال دات کت بکنئے کہ واقعی مئے کرا اے نثری نظم ءِ صورت ءَ باز خوبصورت انت یا کہ شریں نظمے تا کہ مئے کرا مثال ببیت، ماڈل ببیت، ما آئی ءَ چہ سکیں ؟

پسو: مئے دراصل یکے ایش انت کہ منی کرا، منی وتی جند ءِ کرا نثری نظم ءِ نمونہ بیت یا مبر سمیتن ءِ شاعری ءِ تہا، منا بلکل باز نظمانی تہا نثری نظم ءِ گمان بیت انت۔ ءَ باقی خان صابر ءِ یک دو نظم انت آیانی توکا منا بلکل نثری نظم ءِ گمان بیت انت، تو اے وہدی من آیانی اے مثال اے ہاترا دات کت نکناں کہ اے تو تحقیقی چیزے، پٹ ءَ پولی چیزے، پٹ ءَ پول ءَ چہ پد نوں ما اے گپ ءَ را او تیگا ءَ وتی لیکہ ءَ را دات کت کنیں کہ بئی پلانی نثری نظم گشگا انت۔ البتہ اے مردماں چہ یا من وتی جند ءَ چہ یا مبر سمیتن ءَ یا خان صابر۔ اے مردمانی کرا یا آصف شفیق ءِ کرا عام طور پر منا نثری نظم ءِ اے محسوس بیت انت ءَ دگہ یک دو سنگتانی کرا کہ آہانی نظم کہ من اے دیواناں چہ اش کنگ انت، آ ابلاغ ءِ توکا یار سانک ءِ توکا نیا ہنگ انت۔ میڈیا ءِ توکا نیا ہنگ انت، تو باقی مئے بازارانی یا ہمگانی دیوان ءَ نشت یا کہ مئے سنگتانی مچی آنی توکا تو ادا منا محسوس بوتگ کہ نثری نظم ءَ رجحان است انت ءَ مردم اشاں تجربہ کنگا انت۔

جست: یک دگہ سوالے کناں ہمے نثری نظم ءِ حوالہ ءَ کہ ڈسکشن بوئیگا نات تو واو! منی ترا سوال ہمیش انت کہ نثری نظم ما کہ زرتگ اگاں نزیکیں اردو ءَ چہ زرتگ کہ نثری نظم مستقبل ءَ مئے ادا گوات ءَ آپ دیگ بلوچی لٹریچر ءِ، آئی ءَ گوما جذب بیت کت کننت ؟

پسو: لہتیں شعری اصناف است انت کہ آیاں تو وتی مزاج ءِ پد ءَ چارے کہ آیا مئے وتی کرا نو کتریں تہر، مثل ہمی نیست انت، افسانہ ءَ را بگر، افسانہ تو مئے چیز نہ انت تنقید تو مئے چیز نہ انت پدا سوال پاد کئیت انت تنقید ءَ ما چو سگ ات کنیں پر چہ سوال اے تو پاد کئیت انت

کہ بلوچی شاعری ءِ مزاج چی انت۔ بلوچی شاعری ءِ مزاج چی انت۔ بلوچی شاعری وہدے کہ مزاج ءِ سوال کئیت انت تو ماراوتی تنقید دیما آرگی انت، ماراوتی رہبند اڈ کنگی انت، تو من اے سرپد باں کہ اے نوکیں زمانگ ءِ ہچیگ ءَ اے مَیل ءُ رجحان کہ اہنگ انت تو نثری نظم ءِ امکانات است انت کہ بلوچی ءِ توکا جاگہ بکنت انت۔ پرچہ کہ آئی ءِ توکا من سرپد باں کہ نثری نظم ءِ توکا شعریت است انت، آئی ءِ توکا اشارہ ءِ توکا گپ کنگ ءِ ____ ءُ دومی اش انت اے ہاترا من آئی ءِ محسوس کنیں کہ لٹریچر، ادب ہر وہد ءُ نوکیں درشان لوٹیت، نوکیں اظہار لوٹیت۔ تو نوکیں اظہار نوکیں درشانانی مختلفیں کریکٹر کا ینت انت مختلفیں کردار کا ینت انت، آ تو پابند نہ بنت انت یک تہرے ءِ تہا تجربہ نہ کنگ انت۔ آ تو نثری نظم ءِ گشگا اوں کوشش کن انت کہ ایشی ءِ چہ آیاں گیشتر آسراتی رسیت انت۔ مثال ھبر ءِ مناں کئی وشیں گپے یاد کئیت انت باز دوست بیت انت، نصیر احمد ناصر کہ من سرپد باں کہ انسانی زندگی ءِ ہما تہائی کہ بازبراں چہ سگ ءِ درداں در کئیت انت آئی ءِ اظہار ءِ واستہ تو مناایوکا ہے نثری نظم ءِ تہا گندگا کئیت انت، تو مئے خیال ءِ مئے اے زندگی بھی باندا ہنچو پیچیدہ کہ بیت انت ایشی ءِ توکا باندا تنہائی کہ بیت انت تو من سرپد باں کہ نثری نظم ءِ مارا ضرورت بیت انت۔

جست: واد! منی یک جستے است انت، من موضوع ءِ چہ ئے درکایاں پداتئی جند ءِ نمگاکایاں، توانچو گشگ ات کہ منی اولی ءُ آخری عشق شاعری انت۔ شاعری ءِ امید تو نگد، رجانک یانبشتانک یاد گہ دگہ تکاں اوں بازیں کارے کنگ ترا ہے گمان نبیت کہ تو وتی تخلیقی سرگرمیاں یک خاصیں تہرے بزیرئے دیما بہ برئے، تو بلوچی ادب ءِ گیشتریں ءُ شرتریں تخلیق وات کت کنئے؟

پسو: من اے محسوس نہ کناں۔ من اے محسوس کناں کہ اظہار تو آزاوی لوٹیت انت ءُ اے آزاوی بازبراں پرچہ کہ تنقید منی کرا As a چشیں اصولے یا رہبندے نیست کہ من تنقید نبشتہ بکناں۔ تنقید ءِ گوں مانی مزاج اے حساب ءِ لگیت کہ بازبراں منا افسانہ ہے دوست بیت انت من کوشش کناں کہ افسانہ ءُ درجناں یا کہ کوام ٹیسٹ یے کوام لذتے یا کہ بلوچی ءَ اے حاموشیں دریا ءِ توکا اے وڑیں تخلیق کہ دیما آیگا انت تو مردم پرچی ہچ بگشاں، مناوہدے کہ ہے چیز وہدیکہ مجبور کہ کنت تو من افسانہ ءِ سر انبشتہ کناں۔

یا کہ من سرپد باں کہ بھئی نوکیں رجحان اہنگ انت، نوکیں مَیل اہنگ انت، اے درگت ءِ شاعری ءِ حوالہ ءِ تجربہ بیگا انت۔ اے دگہ مردم آوانی بارہ ءِ ہچ سئی نہ انت، آیانی کرا اے پوچیں چیز انت۔ اداچہ بازبراں من لاچار باں من گشاں بھئی بہ لکھ ات، اے درگت ءِ بہ لکھ! چیزے سوال دیما یارئے مملو نکانی دیما تا کہ اے سرپد ببنت، تو لواوہدیکہ کایاں من محسوس کناں تو منی کرا ہے آزاوی ءِ جند انت کہ منا مختلفیں خانہ آنی توکانی ہدے ہدے مجبور کنت، تو اصل درشان تو منی شعر انت آئی ءِ کناں ہاتی رجانکہ ءِ من دراصل گپ اے ہاترا کناں کہ آئی ءِ را من اے ہاترا زیراں کہ من سرپد باں کہ بلوچی زبان ءِ راترجمہ ءِ سک باز ضرورت انت۔ بلوچی زبان ءِ تچگہ ایوکا اے مرچیگیں تحریک ءِ جنترانی حوالہ ءَ اے چیز دیما یا ینت انت بلکیں بلوچی زبان ءِ علمی حوالہ ءِ سیر کنگ ءَ اے دگہ زبانانی منطق، لاچ، فلسفہ اے سلسلہ ءِ سرا کتاب لکھگ بیگ انت یا نفسیات ءِ سرا اے دگہ زانت است انت یا کہ علم است انت، اے سلسلہ ءِ کار ببیت انت، اصطلاح سازی بیت انت مئے کرا چشیں اکیڈمک اوارہ نیست انت کہ مالووالوست بندیں کہ بھئی اے سلسلہ ءِ کار کننت انت۔ یا ایت

ءِ مضمون ءِ ترجمہ بکن یا ایذرا پاؤنڈ ءِ سرا مضمون بہ لکھ وتی عہد ءِ توکا اہمیں مردم ہیگاں ءِ نئے ایوکاوتی اے زمانگ ءِ ادب ءِ سرا ایشی ءِ اثرات است انت بلکیں دنیاءِ کلیں لبزانکانی سرا ایشانی اثرات است انت۔ ادا کہ بازبراں اے سوال کاینت دیما تو من ترجمہ ءِ سلسلہ ءِ کار کناں۔

جست: وادتی ترجمہ ءِ حوالہ ءَ دگہ جستے تئی سرا اے الزام انت کہ تو اردوءَ اے دگہ زبابانی ترجمہ کنگیں تخلیقاں وتی ظاہر کنگ انت ایشی ءِ توکا چنچو راستی است انت؟

پسو: یکے وَ ایش انت کہ آزمانگ ءَ کہ مئے لکھگ ءِ سفر کہ وہدے شروع بیتگ ات ہما شروعات ءَ بگش کہ گوادر ءَ دگہ ادبی ماحول ءِ چاگرد نیست ات سید ہاشمی ہال سوسائٹی کہ زمانگے است ات، آزمانگ ءَ مارا شوق است ات ما بھی شنگ اتیں، لکھگا تیں۔ بے ادب ءَ زبان ءِ ریک ءَ راہ، چہ آئی ءِ نچاں چہ مانابلد اتیں، ما آیانی تقاضہ، لوٹ نزانتگ اتنت۔ تو اے موسم ءَ منی یک دو مضمون ہیگاں سلیم اختر ءِ یک مضمونے ات "مقصد افادہ" کہ آئی ءِ سرا کہ مترجم ءِ نام نداتگ ات، یا سلام سندیلوی ءِ لبزانک ءَ شرگداری منی یک حسابے ءَ ترجمہ کنگیں مضمونے ات، آئی ءِ توکا مصنف ءِ نام نیست ات۔ اے درگت ءَ رندا من بلوچی ءَ لیٹر لکھات بھئی: لیٹر چاپ ہم بیتاں، اے گپ ءَ را من مناں کہ نی تخلیق بھئی اے ترجمہ کنگین انت تو ایشانی نام شنگ کنگ ببیت۔ باقی دومی حوالہ ءَ کہ ماکہ چیزے ونگ ات، مثال کافکا ءِ سرا من مضمونے لکھ اتگ، چارلس بودلیئر ءِ سرا مضمونے لکھ اتگ تو اے مردم سرپد بیتاں کہ بھئی ماوتی بجہیں زندگی وتی عمر پیر کنگ بلوچی لبزانک ءِ تہا ماپرچہ نبشتہ نہ کت اے مسئلہ آنی سرا۔ یا ماپرچی چہ اشاں سئی نہ انت، تو آیانی کرانو کیں مردم ءِ نوکیں مزاجانی سرا وہدے کہ چیزے نبشتہ کت آ ہے سرپد بیتاں کہ یاؤ مغربی یا اردو زبان ءِ چہ بہ کنگیں مئے دیما آیگا انت یا بازبراں اے بیت کہ مضمونے تنقید ءِ حوالہ ءَ ونت، متاثر بیتیں چیزے تائم ءِ پدآ لاشعوری حوالہ ءَ مئے کرا آئی ءِ لہتیں حوالہ اتکگ انتما آیانی حوالہ ندات، کوٹیشن ندات کہ بھئی اے کجام کتاب ءِ زرتگیں حوالہ انت۔ چو وَ ایند گہ زبانانی توکا بازا اے وڑیں مسئلہ پیداک بیتگ، باز مردم ءَ ایذرا پاؤنڈ ءِ سرا پورھیں مضمون است انت کہ حوالہ نیست انت کہ ایذرا پاؤنڈ ءِ کجام کتاب ءَ چہ زیرگ بیتگ انت، یا کہ ایلیٹ ءِ حوالہ کہ کجام کتاب ءَ چہ زیرگ بیتگ انت یا کہ مابعد جدیدیت ءِ سلسلہ ءَ اے مردمانی لکھتگیں مضمون است انت آیانی توکا ہچ حوالہ نیست انت، تو آزمانگ ءَ من سرپد نہ بیتگ اتیں، اے مسئلہ مازانتگ انت کہ حوالہ ءِ چے اہمیت، چے لستارے؟ تو اے سلسلہ کہ اے چیز ماکہ مضمون لکھتگ اتاں تو حوالہ بازبراں نداتگ اتاں۔ مردمانی ذہن ءِ توکا اے سوال پیداک بیت کہ اے کاپی کنگیں چیز انت۔ ءَ من سرپد باں بلوچی ءِ توکا افسانہ ءِ حوالہ ءَ من ہے سرپد باں کہ نوکیں افسانہ کہ آئی ءِ نوکیں تقریباً آزاد تلازمہ ءِ خیال یا کہ علامت نگاری ءِ نمونہ اتکگ اتنت اے شروعات ءَ ماگاں بجتاں گپ ءَ را تو سلسلہ ءِ من لول سرانبشتہ کنگ ءِ کوشش کنگ ات۔ ءَ اے نبشتہ کنگ ءِ کوشش ءِ توکا اے کہانی وہدے دیما اتکگ اتنت تو باز مردماں گشت اے گوں مئے مزاج ءِ بلوچی چاگرد ءِ گوں دپ نہ ورنت ءَ ماشاں ہے سرپد بیتگ کہ اردو یا انگریزی زبانانی کاپی کنگیں چیز انت، ءَ من چونائی ءَ ہے سرپد باں کہ ہر ہما چیز کہ تخلیق کہ آمردمانی کرا دراہد آئی ءَ را محسوس بیت انت شروعات ءَ آئی ءِ حوالہ ءَ اے شک پیداک بیت انت کہ اے بجند ئے اے دگہ زباناں چہ زرتگیں چیزے۔

جست: افسانہ ءِ حوالہ ءَ داو! نوکیں افسانہ ءِ توکپ ءَ جنگاتے ئے منی سوال ایش انت کہ مئے بازیں ندکار یا وانوک اے گلہ ءَ کننت کہ نوکیں افسانہ ءِ رسانک مشکل انت۔ مردماں کمیونیکیٹ نبیت ءُ ہمے حوالہ ءَ آئی ءَ چیتان یا پوچیں چیزے سرپد بنت، تو اے بابت ءَ چے گشئے؟

پسو: نوکیں چیزاں وَ چونائی ءَ ہر ہما وانوک اگاں سنجیدہ نہ انت ادب ءَ گوں ما، پر چہ کہ بلوچی لبزانک ءِ وانوک ءَ را ابجند ئے، تو بلوچی نبشتہ کار دہدے کہ گندئے بلوچی وانوک ءِ سوال وت پیداک بیت انت آ چیزّو آپ ءِ توکا انت تو ادا ظاہر انت کہ نوکیں چیز رواج نہ گیپت اینچو زیت، نوکیں چیز ءِ واستہ باقاعدہ تحریک ءِ ضرورت کپیت انت اے منیل رجحان تراو دیگی انت، اے سلسلہ ءَ ترا تنقید لکھگ کپیت انت ہے دہدءَ، وہدیکہ تو اے مزاج آں، طبیعت آں، مُیلاناں دیما یارئے بھئی اے چہ چیز انت تکہ اے مردم اشاں چہ مانوس ببنت انت ءَ دومی ایش انت وانوک اشاں سرپد نبنت۔ تخلیق کار وَ ہمے سرپد بنت کہ تخلیق کننت۔ آ اے تو نہ سوچیت کہ ایشی ءَ را پلانی وانیت انت یا کہ پلانی ایشی ءَ چے سرپد بیت یا چے سرپد نبیت۔ من گشاں کہ تخلیق کار تو وانوک ءِ محتاج نہ انت، من وت اوں ہے سوچاں کہ تخلیق کار تخلیق کنتا تو اے نہ سوچیت کہ بھئی منی اے مزاج بن اتگ یا کہ اے نظم کہ من وہدیکہ نبشتہ کنگ ایشی ءَ چنچو مردم سرپد بیت یا کہ اگاں سوال کہ کئیت انت تو آ باقاعدہ آئی ءَ ضرورت نہ انت آ توو تی انچیں لبلاغ اڈ بکنت انت یا انچیں رسانکے بکنت کہ اے دگہ مردمانی دست رس ءَ چہ بیت انت۔ اگاں اے مردمانی دست رس ءَ چہ بیت انت تو ایشی ءِ معنا ایش انت ادب ءِ آ ضرورت پورہ نبوتگ ، آ تو یک صحافت یا بیانیہ شکل ءَ آ چیز دیما اتک۔ آئی ءِ توکا شعری لبزانکی آ ضرورت کہ بنت انت آ نیائنت۔

جست: وَ اد تو تخلیق پرچہ کنئے؟ ایشی ءِ ضرورت؟

پسو: تخلیق من اے ہاترا کناں کہ منا ہمے بازبراں گمان بیت کہ یک کمی یے منی تہا است انت یا یک محرومی یے کہ منی تہا پیداک بیت انت یا ہر ٹائم ءَ منا گمان بیت کہ من نیست آں۔ اے بھی منا بازبراں تخلیق کنگا پر مائیت ءَ بازبراں مناں اے گپ اوں تخلیق کنگا پر مائیت کہ من است آں، منی استی ءِ چے معنا انت؟ من زندگاں، من پرچی زندگاں؟ اے لوں منا تخلیق کنگا پر مائیت ءَ منی تخلیق ءِ واستہ منا بازبراں یک کساسیں گونڈیں چیزے کہ اے سوسائٹی، چاگرد ءِ توکا آئی ءِ اینچو اہمیت نیست انت، آ منا بازبراں تخلیق کنگ پر مائیت،

جست: شر! تو پلانگ ءِ تہا تخلیق کنئے؟ نندئے پروگرام ہنائین ئے کہ چوں منا تخلیق کنگی انت؟

پسو: اے تو نبیت، ناں۔ پلانگ ءِ تخلیق ءِ معنا ایش انت کہ آئی ءِ توکا تئی کرائیکیں شکل بیت انت کہ تئی توکا کئیت انت، پلانگ کہ ہما مردم ءِ کرا است انت آئی ءِ توکا سازی بیت انت گشکیں آدراھیں لبزیات کہ است انت پدا آئی ءِ کرا ایکمرے گشگ بنت انت۔ بلے اے کہ زندگی ءِ بچی ءَ گوزیت نوکیں نگاہ ءَ ہر دہد ءَ زندگی ءَ کہ دہدے چار یت انت، تو ایشی ءِ کرا نوکیں مزاج پیداک اوں بیت انت نوکیں مزاج وہدیکہ پیداک بوت نوکیں تخلیقی شکل ءَ دیما کاریت انت۔

جست: پد ءَ گپ ءَ پشت ءَ براں، تو پیسر اگشگ ات کہ مئے وَ چوناہی ءَ بلوچی شاعری ءِ تب نظم ئیگ انت ایشی ءَ من سرپد نبوتاں کہ

Scanned by CamScanner

کجام وڑا؟

پسو: یکے ایش انت مئے پورھیں شاعری ءِ توچارے آئی ءِ توکا نظم است انت ، غزل نیست انت بلوچی شاعری ءِ توکا۔ بلوچی شاعری ءِ نظم زیادہ پابند نظم ءِ شکل یا نظم معریٰ ءِ شکل ءَ است انت یا کہ ءِ نظم معریٰ اوں ہما شکل ءَ انت کہ آئی ءِ شروع ءَ آخرانی تہا، مذہب یادیں ،ایشی ءَ چہ پدنی تئی دل ءَ گپ سنگ بیت انت ، دیما کئیت انت یعنی پورھیں بلوچی شاعری ءَ کہ ما چاریں تو آ نظم ءِ شاعری انت ، تو نظم ءِ نوکتریں شاعری مرچیگیں عہد ءَ کہ کنگ بیت انت تو ظاہر انت کہ زکیں رزمیہ یا جنگی شاعری یا کہ داستانی شکل ءَ یا کہ ڈراماٹک شکل ءِ تہ نبیت انت ، آتو آزات نظم ءِ شکل ءَ بیت انت یا نثری نظم ءِ شکل ءَ بیت انت۔

جست: ایشی ءِ مطلب ایش انت کہ آ وگہ زبانانی تہا فرض کن فارسی ءِ غزل اہتدا چہ بیگ یا نظم ءَ چہ ساری انچو اوں غزل بیتگ ، منی وانگ ءِ مطابق ءَ منی معلومات ایش انت کہ ہرچ زبان ءَ اہتدا گوں نظم ءَ بیتگ ، ایشی ءِ مطلب ایش انت کہ ہرچ زبان ءِ وتی طبیعت گوں نظم ءِ انت اے دگہ صنفانی ضرورت ،اے دگہ تہرانی ضرورت چی ءَ پیداک بیتگ ؟

پسو: ایشانی دراصل ایش انت کہ بازبرا ضرورت اے بیت لہتیں مزاج کہ لہتیں مزاج ، لہتیں صنفاں جلدی قبول کننت۔ آیان ءَ زیرنت آیانی واستہ شعری ماحولے پورھیں پس منظر ،اسٹرکچر بھی آ ہے رنگ ءَ بیت انت ۔ چوکہ غزل ءِ یا فارس ءِ حوالہ ءَ تو وہدیکہ زیرئے تو غزل وَ چوناہی ءَ ہمود ءِ جندئے چیزے ، تو ہمدا چہ ولی دکنی ایشی ءَ زیریت کاریت ءَ اردو ءَ را سر کننت تو آ اود ءِ مزاج ءِ تہا یک رودوم زرتگیں چیزے باقی بلوچی ءِ تورندا اہنگ اے شرو عاتی ،اے دگہ زبانانی توکا باز انچیں چیز است انت بالفرض فرانسیسی زبان ءِ تو چارئے فرانسیسی زبان ءِ توکا اوں شعری ضرورت ہے رنگ ءَ بیتگاں چوکہ میگ انت ،بالفرض گوَیا ءَ شعر گون بیتگ انت بازار ءِ آور تگ انت یا کہ دربار ءَ گشتگ انت رندا کتابی صورت ءَ اہتگاں۔ اے دراہ وَ مناجات بیتگاں یا وَ منقبت بیتگ انتیا کہ بہادرانی سرا ، یا وَ بادشاہانی سلسلہ گشتگیں نظم بیتگ انت یا کہ ایشانی توکا ڈراماٹک ل طم بیتگ انت۔ اے صنف ،اے دگہ تہر آیانی کرا کہ اہتگ بیتگاں آیاں محسوس کتگ کہ واقعی مئے ضرورت ایشاں است انت ، مئے مزاج ایشاں قبول کننت ،ما ایشاں زرت کت کنیں تو آیاں زرتگ۔ بلوچی ءَ ہنگامن اے حساب گشگایاں کہ آئی ءِ نظم ءِ مزاج بن اتگ ءَ آاگاں کجام تہر ءِ قبول کننت تو آئی ءَ را اے تقاضہ چارگی انت کہ آئی ءِ کلچر چیزوا اے چیز ءَ را ، نوکیں ضرورت کت کننت۔ تو ایشی ءِ ہجیگ ءَ باز وقتی تقاضہ بنت انت ،وقتی لوٹ بنت انت کہ تو درانگازی ءِ واستہ نوکیں فارم ،نوکیں چیز ءِ ترا ضرورت بیت انت۔ تو ہے رنگ ءَ مئے قوم ءَ را اے ضرورت اوں بیتگ کہ آ غزل ءِ فارم ءَ بزیریت ، غزل اوں نبشتہ بکننت۔ مرچی تو آ ہائیکو اوں نبشتہ کنگا انت یا کہ سانیٹ بھی یک زمانگے نبشتہ کنگ بیت ، مرچی کس سانیٹ نبشتہ کنگا نہ انت ، ترائیلے بھی یک دو مردم ءَ تجربہ کت۔ مرچی ترائیلے بھی نبشتہ کنگ بیگانہ انت تو ایشی ءَ چہ اے زانگ بیت کہ مئے کرا ایوکا نظم یک انچیں چیزے کہ منا اے امیت است انت کہ باندا آ غزل ءَ چہ باز بلکیں غزل ءَ چہ تو مرچی ہم باز دیما شتگیں تہرے ءَ آئی ءَ چہ منا گیشتر بلوچی زبان ءِ لفظیات ءِ حوالہ ءَ گیشتر یے کنگ ءِ امکان آئی ءِ توکا گندگ کا ینت انت بصورتِ غزل ءِ توکا۔

جست: (من بلوچی شاعری ءِ حوالہ ءَ جستے کنیں) منی سوال ایش انت کہ انوں تئی گپانی تہا باز چیز کہ شاعری ءِ حوالہ ءَ کہ ماڈن ءَ چہ قبول کنگ عام طور ءَ غزل انت، تو لٹریچر ءِ تہا کہ اندگہ فیلڈ است انت مثال افسانہ انت۔ تو منی جست ایش انت کہ ماناول پرچی اینچو قبول نہ کنگ یا کہ مئے تہا انچو کہ غزل کہ لکھگ بیگانت بشاعری ءِ حوالہ ءَ یا کہ افسانہ لکھگ بیگانت تو ہمنچو ناول پرچی قبول نہ کنگ، ایشی ءِ سماجی ءُ ادبی محرکات چی انت؟

پسو: یکے ؤ ایش انت کہ نثر ءِ تہیگہ ماحول نیست انت نثر چوناہی ءَ بلوچی مزاج ءِ توکا یک نوکیں چیزے، آنوک وتی شکل ءَ آئیگانت افسانہ ءِ شکل ءَ کہ مارا کمو باز جوانتر گندگا کئیت انت ءَ باقی گپ ناول ءِ کئیت انت کہ بلوچی چاگرد سوسائٹی چنچک انت، بلوچی سوسائٹی، چاگرد ءِ توکا، آئی ءِ توکا وسعت ہنچو است انت۔ زندگی ءِ space ہنچو مزن انت، آئی ءِ تو زندگی وَکسانیں زندگی یے ماتنی وہدی بازارانی یا کہ مہگانی کسانیں کنڈوانی توکا بندیں، تو اے کنڈوانی توکا ناول نبشتہ کنگ نبیت۔ افسانہ البتہ نبشتہ کنگ بیت انت، تو باقی دومی ایش انت کہ نثری حوالہ ءَ مردم ءَ رابازوانندہ ہیگ لوٹیت ءَ بلوچی ادب ءَ رااے چیز ءِ گیشتر کمی بیت انت شاعری یک چیزے است انت آتو وجدانی حوالہ بیت انت، احساس ءُ مارشت ءِ حوالہ بیت انت، آاے ٹھیک انت مرچی کمیں زمانگ ءَ شاعر ءَ را ہمی وانندہ ہیگ لوٹیت انت بلے چوکہ نثر بازیں علمی ماحولے لوٹیت انت، علمی چاگردے لوٹیت انت۔ بلوچی ءِ توکا اے نہ بیگانت کہ برابر انتتو ہے سبب انت کہ ناول دیمانیا ہنگ۔

جست: شرّ داد! پدا کمو ہے سوال۔ تو مئے کرا ہے رنگ ءِ نظم کہ کوھنیں دور ءَ گشگ بوتگ یا شاعری کنگ بیگ، تو ہے رنگ ءِ مہلونک ءِ قصہ ءُ داستان ءِ اوں ضرورت بیگ کہ آیاں وقتا فوقتا مختلفیں جاگہاں شپاں نشتگ قصہ آور تگ وتی دیوانانی توکا، تو ہے وڑا باید انت کہ قصہ اوں دیمایا تکمیں، کہانی اوں دیمایا تکمیں یا ناول اوں دیمایا تکمیں۔ چو شاعری ءِ وڑا یااے دگہ چیزانی وڑا۔ تو نثر ؤ یک حسابے پیسرا مئے کرا مزاج بگانت یا ان اتگ کہ آ قصہ آنی صورت ءَ ہر دور ءِ مہلونک، بلکہ آنی کرا یاد کہ جاگہ گشگ بیگ تو آئی ءَ جیادی شکل بیگ، تئی ھیال ءَ ایشی ءَ ؤ دیمانیا ہگ ءِ وجہ چی انت کہ اے نیا ہنگ؟

پسو: من ترا یکے ہے کہ اوا مئے کرا زانندگیں یا وانندگیں مردم نیست انت بلوچی زبان ءَ علمز انگ ءِ تہا۔ دومی ایش انت کہ مارا یا مئے زبان علمی حوالہ ءَ ما ایشی ءَ زانشتی معنا ءُ وہدیکہ زیراں تو اے حوالہ اے زبان دیمانہ شتگ۔ اے شعری حوالہ ءَ توانا است انت ءُ دومی ایش انت کہ مئے لبز انگ ءِ توکا تئی وہدی زکیں بندیں چاگرد ءِ توکا بند انت۔ مئے کرا مختلفیں Disscuss مختلفیں رجحان مختلفیں مَیل یا کہ علمی سلسلہ اے دگہ زبانانی نیا ہنگ انت ءُ اے دگہ زبانانی نیا ہگ ءِ سبب ءِ ہچیگ ءُ دومی اے است انت کہ مئے کرا نثر ءِ نبوذگ ءِ مستریں سبب۔ دومی ایش انت کہ مئے مردم گیشتر ارزان پسندی ءِ شکار ہمی است انت، ءُ دومی مرچیگیں کیستاں چہ مارا اے ہمی آسانی توکا گندگا کئیت انت مردم شاعر بیگ ءِ یا کہ جلدی مشہور بیگ یا کم ٹائم ءَ را مزنیں چیز کنگ لوٹنت انت یا کہ شاعر بیگ لوٹنت انت، چوکہ نثر باز ٹائم لوٹیت انت، بازوقت لوٹیت انت مئے کرا اے وڑیں Commited مردم نیست انت کہ آئی ءِ نثر ءِ گوما اے وڑیں لگاؤ یا کہ نثر ءِ گوں

مااے وڑیں تعلق بیت انت۔ اگاں تو اے وڑیں مردم پیداک بیت تو بلکل امکانات است انت کہ بلوچی ءَ توکا ناول نبشتہ کنگ بیت انت ۔ تو آز مانگ ءَ چو کہ ظہور شاہ ءِ نبشتہ کتگیں ناول ءَ تو چارئے، دیما بکن ئے تو باز من آئی ءَ مز نیں ناولے سرپد باں۔ آ دگہ کپے کہ غنی پرواز اے سلسلہ ءَ گشیت انت کہ بائدیں "نازک" وتی دراھیں مردانی مرگ ءَ چہ پد اے گلگ کننت کہ پد اے دگہ مرد ءَ گرگ ءَ دریادرپ ءَ مکننت انت اے تو جوانے نہ انت دراصل آ تو ترقی پسند ذہن ءِ مردے، آئی ءِ ھیال ہمیش انت کہ پیداواری حوالہ ءَ ہر چیز کہ بیت انت لازم لبز وتی ساخت ءَ بیت، ہے سلسلہ ءَ بدل کننت ایش۔ تو مئے کراعلمی یا زانشتی چاگرد ءَ نبوؤگ ءَ لبز انک ءَ گوں ماحاصیں Commited نبوؤگ ءِ سبب ءَ چہ۔ بلوچی نثر یا کہ ناول یا نثری حساب ءَ دیما نیامنگ ءَ ایشی ءِ واستہ مارا تحریک ءَ ضرورت بیت انت۔ نثری حوالہ ءَ باقاعدہ تحریک ءِ صورت ءَ کار کنگ کپیت انت، نثری مَیل، نثری رجحان مارا وتی توکا پیداک کنگ لوٹیت انت تو آ نیں دیما اتک کت کننت۔

جست: شر! داد، تو وت ترجمہ ءِ حوالہ ءَ چو نائی ءَ بازیں کارے کتگ، تو اے سلسلہ ءَ ترجمہ ءَ تہا تر اناول ءَ کدی ترجمہ کنگ ءَ یا ہے محسوس نہ بیتگ تو ناول اوں ترجمہ بکنئے؟

پسو: منا ہے اے چیز محسوس بیتگ کہ بلوچی ءَ توکا اگاں اے حساب نبیت تو ترجمہ ءَ حوالہ اے کار ببیت تاکہ مردمانی مزاج اڈ ببیت انت تاکہ تو اے سرپد بئے کہ بلوچی ءِ توکا ناول ترجمہ بیت کت کننت، ناول نبشتہ کنگ اوں بیت کننت۔ تو البرٹ کامیو ءَ ناول بیتگ "اجنبی"، آئی ءِ سرا من یک حدے ءَ تک کار ھم کتگ تو پدا من یلہ داتگ۔ ءَ ستار طاہر ءَ ترجمہ کتگیں ناولے است انت کہ آئی ءَ سرا فلم اوں جوڑ بیتگ آئی ءَ سرا ھم منی پروگرام بیتگ ترجمہ کنگ ءِ باقی منی ذہن ءَ توکا اے بیتگ کہ اردو ءَ توکا یا کہ انگریزی ءِ ترجمہ کتگیں ہے ناول کہ است انت، اے بلوچی ءِ توکا ترجمہ کنگ ببنت ءَ منی موڈ اوں بیتگ، اے سلسلہ ءَ کار کنگ ءِ۔

جست: داد! ترجمہ ءِ حوالہ ءَ دگہ یک سوالے منی ذہن ءَ توکا است انت کہ تو وت تئی ترجمانی حوالہ ءَ کہ ترجمہ کنئے، تئی تجربہ انت، جست ایش انت تو کہ ترجمہ کنئے، تو مطلب ایذرا پاؤنڈ انت یا کہ انتظار حسین انت یا انور سجاد انت یا کہ دگہ زبانانی کہ مختلفیں رائٹر است انت تو ایشاں کہ ترجمہ کنئے، اے حوالہ ءَ تئی کرا خاصیں طریقہ یے است انت کہ تو ایشانی توکا ہما چیز کہ ترا ایدم پسند بیت یا کہ آ Effect کننت یا ترا اسک باز مجبور کننت تو آئی ءَ ترجمہ کنئے یا کہ ناں تو ہرچ یک کہانی یے مثلاً ایذرا پاؤنڈ انت آئی ءَ تراتری ہرچ چنیں شعرے بہ سیت آئی ءَ ترجمہ کنئے؟

پسو: چونہ انت! چو اگاں بیت انت تو ترجمہ ءِ حوالہ ءَ منی باز کپی ایں چیز بجنئے دیما شنگ اتاں یا کہ چو کہ بیت انت تو ترجمہ ءِ حوالہ ءَ دستیاب بکنیں ہمچو ہولو کہ منا ارسنگ ات، تو ما آ ترجمہ کتگ اتنت۔ بلکیں ترجمہ ءِ حوالہ ءَ مستریں ھیال اے پیداک بیت کہ من اگاں حریئے ژونگ ءَ ترجمہ کناں یا کہ فرانس کا فکا ءَ وہدیکہ ترجمہ کناں تو فرانس کا فکا ءَ من کجام چیز ءَ ترجمہ کناں، ہما چیز ءَ را من ترجمہ کنگایاں یکے عالمی ادب ءِ حوالہ ءَ آئی ءِ اہمیت، بلسار چی انت ءَ دومی من اے سوچاں کہ واقعی ایشی ءَ توکا نوکیں جدید مزاج چے اھنگ کہ

بلوچی ءِ توکا اے چیز منتقل ببیت انت، دومی ایش انت کہ آ کلچر، آ تہذیب او اداخل ببیت انت، ہمی ایش انت کہ من اے کوشش کناں کہ واقعی اے چیز ءِ تخلیق کنگا چہ منی زبان گیشتر سیر بیت کت کنت یا کہ گیشتر سبز بیت کت کنت، آئی ءِ توکا گیشتر یں، جوانتریں لفظیات اتک کت کنت تو من اے نیت ءَ خاص طور اے چیز ءَ چاراں ءَ خاص طور نظم ءِ حوالہ ءَ تو منا گیشتر منی وتی جند ءَ رلاباز متاثر کنت انت تو من آئی ءَ راترجمہ کناں چوکہ احمد شاملو ءِ باز نظم ہیگاں ترجمہ من کنگاں یا چارلس بودلیئر ءِ چیزے نظم ہیگاں منا دوست ہیگاں، منی جند ءَ ذاتی حوالہ ءَ، من ترجمہ کنگاں۔ باقی نثر ءِ حوالہ ءَ اکثر و بیشتر من اے چیز چاراتگ کہ دنیا ءَ ادب ءِ حوالہ ءَ آئی ءَ اہمیت یا آئی ءَ بستار چی انت۔

جست: واوا! تو احمد شاملو ءِ، چارلس بودلیئر ءِ یا فرانس کافکا و غیر بانی چیزاں کہ ترجمہ کلئے، ایشاں وَ تو اصل زبان ءَ نہ وانتے منی ھیال ءَ فرانسیسی ءَ، فارسی ءَ، ایشاں وَ تو اردو ءَ چہ ترجمہ کلئے، تو ایشاں وہدیکہ اردو ءَ چہ ترجمہ کلئے تو چے محسوس کلئے۔ ایشانی تہا کمی گیشی نبیت تئی ھیال ءَ؟ ہماکہ آ ترجمہ والہ ءِ کرا بیتگ؟

پسو: بیت کت کنت، اے چیز بیت، یکے ایش انت کہ فرانسیسی ءَ چہ وہدیکہ انگریزی ءَ ترجمہ بیت تو آئی ءِ توکا ہمو داہم کمی گیشی بیت کت کنت ءَ باقی فارسی ءِ توکا چہ وہدیکہ اردو ءَ کئیت انت، یکے ایش انت فارسی ءَ اردو ءِ ترکیب تو باز یک انت، آ تو تچک ءَ آیاں زیر زاں ترجمہ کنگ ءِ باز محنت کنگ نہ کپیت۔ چوکہ یکر ندے من فہمیدہ ریاض ءِ لہتیں ترجمہ کتگیں چیز چارگا اتاں، فروغ فرخزاد ءِ تو آیانی اصل کہ من دیماتگ انت تو من چارگا اتاں من آئی ءَ سرپد بیتاں کہ بھئی اے تو ترجمہ نیاں، تچک اردو ءِ توکا ایرکپتگ انت، ہما شکل است انت یعنی اے چیز واقعی محسوس بیت انت کہ ترجمہ کنگ ءَ، چوکہ مئے دسترس آحساب ءَ نہ انت، مئے علم آحساب ءَ نہ انت ماہر اہ راست تچک ءَ آیان ءَ بوانیں، تو مئے اے خواہش است انت کہ ماوتی زبان ءَ را چیزے بدی ایں۔ تو ہے چیز ءِ دیگ ءِ سبب ءَ باز بر اں ما ایشانی ترجمہ کتگیں چیزان ءَ بلوچی ءِ توکا منتقل کنیں بلے ایشانی توکا اے چیز است انت کہ ماہے ترجمہ کتگیں شکل ءَ را کجام شکل ءَ آورت کنگ پرچہ کہ چو شئے میراجی ءِ باز ترجمہ کتگیں چیز است انت آوتی آشکل ءَ نہ ینت انت تو آیانی توکا بلکل اردو طبیعت، مزاج است انت، اتکگ۔ تو اے وہد ءَ فارسی چوکہ یک انچیں چیزے کہ اردو ءِ توکا بھی کئیت انت کہ آئی ءِ کلچر بلکل ہے کلچر ءِ مئے گوں ما خاصیں تعلق است انت، اردو ءِ توکا بھی انچو بدل بیت نہ کنت، فرانسیسی ءِ گپے تو دگہ، آ تو باز دوریں چیزے۔ آئی ءِ وتی جتائیں سٹے بلے اداچوکہ مارا متاثر کنت ماوانئے، منا ارگمان بیت کہ واقعی ایشی ءِ توکا آگاں آ ستر اصل نہ انت بلے چونائی ءَ اصل ءِ تصورانی ساختیاتی حوالہ ءَ ختم بیتگ، آ گشنت Origionality چی ات؟ Origionality وَ تو ہچ نیست انت آبلکیں ایش انت کہ گوستگیں اے دگہ قصہ کہانی، اساطیر یا کہ مذہب اے چیزاں چہ زرتگیں یک چیزے اے شکل ءَ دیما آیگا انت، البتہ آئی ءِ نشان، آئی ءِ کوذ جدید انت کہ مرچیگیں تئی عہد ءِ چیز انت۔

جست: واوا! اے ترجمہ ءِ حوالہ ءَ کہ گپ بوئیگا انت ترا زیادہ تر کہ نظم اوں تو ترجمہ کتگ، تو افسانہ اوں ترجمہ کتگ، تو ناول ءَ اوں چیزے کار کتگ تو کتگئے، ءَ تنقید اوں ترجمہ کتگ، اے حوالہ ءَ سئے ایں چاریں چیزانی، اے صنفانی تہا زیادہ تر کجام چیز ءَ را تو محسوس کتگ کہ ترا کمو

چو مشکل گند گا اِنت ؟

پسو: باز مشکل یکّے وَ ایش انت کہ تنقید ءِ ترجمہ کنگ سک باز گران انت ۔ تنقید ءِ مستریں چیز ایش انت کہ آباز ما نگیشیں یا مشکلیں اصطلاحاتی زبانے، علمی زبانے، تو علمی زبان ءِ بلوچی زبان ءِ ترجمہ کنگ سک باز گران انت ۔ یکّے ایش انت کہ ترم ءِ اصطلاحات است انت، ایشانی واستہ ترا محنت کنگ کپیت کہ اگاں تو آیانی نزیک ءِ شوہاز کت نہ کنئے، نزیکیں توانچیں لبز شوہاز بکنئے کہ یک حدے ءَ تا ایشانی معنا ءَ گپت کت بکن ات ءِ دومی نظم ءِ حوالہ ءَ سک باز محسوس بیت کہ پرچہ کہ آئی ءِ توکا کیفیت، طبیعت، مزاج نامی چیزے است انت کہ آئی ءَ راہمارنگ محسوس کنگ یا کہ اے ترجمہ ءِ شکل ءَ تئی دیما است انت ایشی ءَ را توچہ رنگ ءَ گرئے کارے دتی زبان ءِ توکا ایر کنئے ۔ نظم ءِ ءَ تنقید ءِ حوالہ ءَ مشکلات، ترجمہ ءِ توکا چونائی ءَ منی خیال ءَ دگہ زبانانی نسبت ءَ بلوچی ءِ توکا باز محسوس بیت کہ مشکل انت ۔ تنقید تو منی ھیال ءَ آئی ءِ ترجمہ کنگ باز گران انت ۔

جست: داد ! تو پیسر اگشتگ ات کہ ناول تخلیق نہ کنگ ءِ جواز ہمیش انت کہ ما باز پد منتگیں یا ئڈ کانی تما نشتگیں یا Back ward انت ناول ہے حوالہ ءَ نبشتہ نہ بیگّا انت، مئے تعلق گیشتر لہ ءَ شعر ءَ انت، بلوچی ادب ءَ دہ یکہ ناول Back wardness ءِ وجہ ءَ چہ تخلیق نہ بیگّا انت، گڑا نوکیں ادب ءِ چوشنہ کافکا ءِ یا نوکیں تحریکانی یا مرچیگیں جدید افسانہ ءِ رنگ ءَ تخلیقات کہ نوکیں ادیب ءَ ندکارانی دیما آرگا ینت گڑا ایشانی جواز چی انت ؟

پسو: یکّے وَ ایش انت کہ کہانی ءِ توکا یک کسانیں پردہے ءِ سرگ ءَ ما کہانی نبشتہ کنیں، یک در یگّے ءِ سرگ ءَ ما کہانی نبشتہ کنیں باقی ناول تو یک پردہے ءِ سرگ وَ نہ انت، یک در یگّے ءِ سرگ نہ انت ۔ پورھیں بلکیں زندگی ءِ سرگ ءَ نام انت تو آئی ءِ توکا پورھیں زندگی ءَ آئیگ لوٹیت انت، پورھیں اسٹرکچر ءَ، تئی پورھیں سسٹم ءَ آئیگ لوٹیت انت ایشی ءِ واستہ انگت تک بلوچی چاگرد تیار نہ انت ءَ افسانہ ءِ حوالہ ءَ ما راکسان کسانیں چیز ءِ سرا، گونڈیں گونڈیں چیزانی سرا مواد ے دست کپیت انت کہ افسانہ لکھگ بیت انت، افسانہ توا ے بیت انت کسانیں روچے ءَ موسم ءِ ھراب بیگ ءِ سبب ءَ چہ یا کسے ءِ روگا چہ پد توما افسانہ لکھ ایں، بلے ناول ہما انت کہ کسے روگا چہ پد توچے بیت انت، آتو کجا رَوت انت، آپورھیں سلسلہ شوہاز کنگ کپیت انت نیں آئی ءِ واستہ ناول مسلہ نہ بیت ءَ دومی منی گپ ءِ معنا ایش ات کہ مرچیگیں اے نثر چونائی ءِ پورھیں کہ است انت آئی ءِ واستہ مئے گرا علمی ماحول یا کہ ادب ءِ جند مئے وتی کجا انت ۔ 1951ء ءِ زیکیں گپے، اے ادب ءِ توکا وَ تئی وہدی دیما اھنگ، دیم پہ دیم کنن ایں ۔ تو ایشی ءِ توکا ما را چے گندگا کئیت انت ءَ اے، وڑیں چاگرد ءِ توکا یکّے وَ ایش انت، اصل سوال ایش انت کہ افسانہ تو آئی ءَ را اہمیت نیست انت، مردم آئی ءِ واشکگا تیار نہ انت، آئی ءِ مزاج نہ بن اتگ، آئی ءِ ادب ءِ گوں ما علمی Commited تعلق یا کہ رشتہ نیست انت ۔ ناول تو مزنیں موضوعے، مزنیں بن گپے، آئی ءِ واستہ باز سوچ، باز فکر کنگ کپیت انت ۔

جست: انچو کہ نوکیں شاعری ءِ حوالہ ءَ یا دگہ ردانک ءِ حوالہ ءَ بازیں نوکیں تہر است انت کہ ڈُلی زباناں چہ ما آورتگ الت بلوچی ءِ تا

لکھگ بیتگ چوشکہ ترائیلے، سانیٹ، انچو کہ تو نام گپتگ ات، بلے اے حوالہ ءَ بلوچی ءِ جندءِ تہا لہتیں انچیں کوھنیں تہر ہستگاں کہ مرچی باندا آیانی سرا کس لکھگءَ نہ انت ءُ ہچ گشگانہ انت مطلب داستانگ انت، ذہیرانت یا سوت است انت تو آ ما پشت ءَ دور داتگ انت، ایشی ءَ تو فیشن پرستی یے گشت کت نہ کنئے کہ ما وتی جندءِ کلاسیک بے ھیال کنگ ءُ دگرانی گشتگیں چیزاں خواہ مخواہ دیما آرگا انت ؟

پسّو: اے دراصل یکے ایش انت کہ اے کار تنقید ءِ بیت انت۔ تنقید نبودگ ءِ سبب ءَ چہ ما وتی زہیرنازینک یا کہ زہیریگ ءُ اصناف کہ است انت مرچیگیں عہد ءِ باز کم مردم ایشاں چہ آشنا انت، یا کہ ایشانی ہیئت ءُ فارم ءَ زانت انت یا ایشانی مواد اس سئی انت کہ ایشانی تو کا مواد چی بیت انت ءُ چو کہ ایشانی دسترس یا ابلاغ ءِ سبب ءَ چہ اے تجربہ کنگ ءِ کوشش کنگا انت، تو مئے کرا اے تنقید ءِ کار بیت انت، کجام اے اصنافانی اہمیت ءُ بستار ءُ ارزشت ءَ بگشیں ایت۔ آ اگاں اے کار ءَ کنت انت ما سرپد باں کہ آ و مئے مزاج ءِ چیزے۔ تو گیشتر مئے کرا یک حسابے ءُ خودی پیدا اک بیت انت، کہ آوتی "ماھی ءُ وائی" ءَ نبشتہ کت بکنت انت، تہ ما پر چہ وتی نازینک، زہیریگ ءَ نبشتہ کت نکنیں ۔اے دراصل مئے ادب ءِ توکا تنقید ءِ نبودگ ءِ سبب ءَ ما وتی بازیں چیز پد جنگاں۔ یا آیانی بارہ ءُ زانگ ءِ سبب ءُ اے وڑا مئے ابلاغ کامیاب بیت، اے بلکل مئے دسترسی چیز انت ءُ ما ایشانی سرا تجربہ کنگ ءِ کوشش کنگا ئیں۔

جست: سرائیلزم چی ات ءُ ایشی ءِ اثرات بلوچی ءِ سرا کجام حد ءَ کپتگاں، اگاں کپتگاں واقعی اے نقصان دئیوکیں چیز ءَ بلوچی ادب ءِ توکا یا فائدہ مندیں چیزے ؟

پسّو: سرئیلزم فن مصوری ءِ یک شاخے، دلوا ازم تحریک ءَ چہ اے در اتکگ۔ ءُ اے 1924ء ءُ اے تحریک ءِ بنیاد ایر کنگ بیتگ ءُ آندرے بیو تھن ایشی ءِ سرکردھیں مردم بیتگ کہ آئی ءُ ایشی ءِ منی فیسٹو نبشتہ کنگ۔ اے ہما تحریک ءِ، تحریک نہ انت تو ایشی ءِ بلکیں رجحان بگش ئے، باز تائم ءُ وَ ایشی ءِ جند نہ ھل اتگ، ختم بیتگ آ دگہ گپے کہ ایشی ءِ اثرات چ اتگاں۔ است انت۔ ایشی ءِ توکا اے بیت انت کہ ادب، شاعری، فن، آئی ءِ توکا، آئی ءِ مقصد، افادہ ءُ آئی ءِ توکالوٹ، آئی ءِ تقاضا ءُ زندگی ءِ گوں ما نفسی سرا دیگ ءُ ایشی ءِ توکا دراھیں سلسلہ ختم بنت انت۔ ءُ دومی ایش انت کہ ایشی ءِ توکا عقلی نامی چیز نیست انت، منطق نیست انت، لوجک نیست انت، اے چہ فکر ءُ خیال بازدوریں چیزے۔ ایشی ءِ توکا عام طور پرا اے گشنت کہ دماغ ءَ چہ دست گیشتر کار کنت انت، بلوچی ادب ءِ توکا ایشی ءِ اثرات است انت ءُ انچو کہ اے دگہ زباناں کہ تو آشنائے، تو وانان کئے تو من سرپد باں اے رجحان، مَیل تئی شاعری ءِ توکا کاینت انت ءُ اے مئے نظم ءِ توکا، افسانہانی توکا باز جاگہ ما ایشاں محسوس کنیں۔ باقی سرئیلزم جند ءِ حوالہ ءَ، کہانی گپے تو آ اردو ءُ وڑیں زبانے ءِ توکا سرئیلزم ءِ حوالہ تجربہ پورھیں کہانی ءَ نہ بیتگ۔

جست: دآد! سوال ایش انت کہ تو اردو ءُ کہ لبز ءِ منی فیسٹو استعمال کنگ ات تو اے حوالہ ءَ منی جست ایش انت کہ تئی خیال ءَ اے گپ چنتور زیادہ راست انت یا اے بار وا تو چے گشئے کہ پروگرام ءِ حوالہ ءَ تخلیق کنگ نبیت یا کہ پروگرام ءِ تحت ہچ چیز تخلیق نبیت، تو اے مختلفیں تحریکانی حوالہ ءَ منی فیسٹو ءِ چے ضرورت انت، آیک دستور العملے بہ ہما ئین انت، آئی ءِ مطابق ءَ وتی چیزاں بہ لکھاں یا تخلیق بکن

انت توگڑا آاے وت پروگرام ءِ تحت ءَ تئی خیال ءَ نہ انت ؟

پسو: اے دراصل ہما زمانگ ءَ ، ہما وقت ءَ کہ جنگ ءِ عظیم ءِ سلسلہ ءَ انسانی پرشت ءُ پروش ، زوال اھنگ ات یا عقلیت پسندی ، تجریدیت ءِ عہد کہ شروع بیتگ ات ،اے تو یک حملہ یے ات ایشانی سرا۔ شروع دادا ازم ءِ شکل ءَ بیتگ ات رندا اے شکل گپتگ ات۔ تو منی خیال ءَ بازیں اں تحریک ءِ شکل چونائی ءَ ہر چیزکہ جدید بیتگ تو بچارئے ، آبھی تحریک ءِ شکل ءَ اھنگ ،باقاعدہ اے حوالہ ءَ کار کنگ بیتگ ءَ اے تب ، مزاج عام کنگ بیتگ بلے اے دگہ مردمانی کرا اے کئیت انت تو اے یک مزاجے ءِ صورت ءَ ہم اتک اتک کنت ءَ سرئیلزم ءِ تعلق چو کہ انسانی لاشعور یا کہ فرائڈ ءِ نفسیات ءَ گوں ایشی ءِ تعلق است انت ءَ نفسیات ءِ نئے انسانی زندگی ءَ گوں ما تعلق است انت ،وہدے انسانی زندگی ءِ گوں ما تعلق است انت تو واب ماں گندیں ، تو نئے نزیک ءَ اوں درچک واجہ حدا بیت انت ، نئے نزیک ءَ اوں آسمان کسے ءَ دیم بیت انت ، کسے ءِ سر یگ بیت انت ، تو اے یک حسابے ءَ رجحانے ءِ صورت ءَ اوں اے facing ءِ حوالہ ءَ ،واب ءِ صورت ءَ نفسیات ءِ حوالہ ءَ ایندگہ مردمانی کرا اہم کاینت انت ، مرچی تو ایشی ءِ تحریک ءِ سلسلہ ختم بیتگ۔ ماؤ ہما وقت اوں سئی نہ بیتگیں کہ اے تحریک ءِ حوالہ ءَ ختم بیتگ۔ حالی ایشی ءِ مئیل بیتگ انت ، مزاج بیتگ انت اے دگہ زبانانی تو کا محسوس کنگ بیتگ انت ،بھئی اے وڑیں مزاج است انت ، تو جدیدیت کہ وہدے شروع بیت ،ایشی ءِ تو کا مستریں وسوال ہمیش ات کہ انسان ءَ گشت کہ ماوتی باطنی مسئلہاں اہمیت بدی ایں۔ تو باطنی مسلہانی اہمیت دیگ ءِ معنا ؤ اے نہ انت کہ منصوبہ بندی تئی کرا است انت ، تو تہنا کہ بیتگ اتئے ، تئی اے سسٹم پورھیں ہما ڈول بیتگ ات ، تو پورھیں سسٹم کہ ہما ڈول بیتگ ات ، تئی کرا اے تجربہ اھنگ اتاں ،اے مئیل اھنگ اتاں۔

جست: پدا داد ! ہے سوال ءَ اے رنگ ءَ کناں کہ ساختیات والہ اوں مرچاں ہے گپ ءَ جنگا انت کہ زیک کہ جدیدیت بیتگ یا کہ جدیدیت یک خاصیں پروگرامے ءِ حوالہ ءَ آیاں کہ تخلیق نگ یا کہ تخلیق سازی نگ ، تو ساختیات ءِ نظریہ ءِ ہمشکہ دیما ضرورت کپتگ ایشی ءِ کہ ماگشیں کہ اے ہچ وڑیں نظریہ گوں اے وڑیں چیز ءَ پھک بیت وت ساخت ءِ حوالہ ءَ۔ اے تئی خیال ءَ وت پہ ایک نظریہ ءِ تو کا قید نبیت ؟

پسو: ہاں ، ہاں ! چو نا ہا آزادی وت بقول ایلیٹ ءِ یک پابندی یے۔ بلے چو کہ جدیدیت ءِ حوالہ ءَ آیاں رد عمل ءِ زیادہ تئی ، ساختیات ؤ چو نا ہا زبان ءِ سسٹم ءِ یا کہ کلچر آئی ءَ گشنت انت ، آ ہمارشتہ ءِ حوالہ ءَ ، مرکزیت ءَ چہ ختم کنت انت ، کہ ہما سوال ءِ رولاں بارت انت کہ تو کائنات ؤ است انت مئے دیما ، باقی کائنات سازوک ءِ سوال بائدیں ختم ببیت کہ آ کئے انت۔ تو ساختیات ءِ حوالہ ءَ ایشہ یا نظریہ ساختیات ءِ تو کا اے است انت کہ زبان ءَ را یا کہ تخلیق ءَ را ، من ایشی ءَ را اے ہاتر از یراں کہ اے تخلیق ءَ را از سر نو پد اچار گ ءِ کوشش کنت انت۔ زیکیں تمامیں نظریہ آں کشتیت ،واقعی یک نظریہ یے تک ایشی ءِ کرا اے بیت انت بلے اے نظریہ چی ات ، اے یک انچیں نظریہ یے کہ اے تو نپ دیگ ءَ فائدہ دیگ ءَ انت ایشی ءِ معنا ایش انت لمز ءِ اسار ، یا کہ اہمیت کہ ہما تخلیق کار ءِ کرا است انت آئی ءَ را تو آ معنا ءَ نچارئے ، ساختیات مرچی ایشی ءَ را گیشینگیں یا متعین کنگیں معنا ءَ چہ دیما بارت انت ءَ ہے متعین کنگیں معنا کہ وہدے دیما روت انت

ایشی ءِ توکا ہمنچو وسعت کئیت انت تو علامت ءِ شکل بھی کئیت انت ایشی ءِ توکاءِ تمثیل بھی ایشی ءِ توکا کا ینت انت۔

جسنت : داو! ساختیات ءِ حوالہ ءَ مرچاں ایشی ءِ سرا اے الزام انت کہ اے Yes man,s تحریک انت، ءَ انسان ءَ سست کنگ ءِ، اگا کنگ ءِ یک کوششے عالمی سطح ءَ، تئی خیال تئی رائے چی انت اے حوالہ ءَ؟

پسو: من ساختیات ءَ اے معناءِ تہانہ زیراں کہ آ گاہانی یا۔۔۔کہ Gay والہانی مسئلہاں ءِ چیز ہاں دیما آرگا انت۔ تو ایشی ءِ سرا اے اوں است انت کہ اے وَ توزردار ءِ یابورژوازی طبقہ ءِ چیز انت، زبان ءِ حوالہ ءَ ایشی ءَ دیما آرگا انت، منصوبہ بندی ءِ تحت۔ بلے من اے سرپد باں کہ ایشی ءِ ہے فلسفہ کہ ساختیات ءِ است انت، اے وَ ئے زبان ءِ خاص کرباز چیز ءِ کار بوت کنت۔

جسنت: گشنت کہ یک شاعرے، ادیب ءِ کہ تخلیق کنت کہ آئی ءِ زندگی ءِ توکا مستریں کردار جنین آدم ءِ کردار است انت۔ تو تئی زندگی ءِ توکا انچیں جنین آوے ءِ کردار است انت کہ ترا آئی ءَ ادیب ءَ شاعر جوڑ کتا ئینت۔

پسو : منی گوں ماجنین آدم ءِ کردار اوں است انت، وَ نکارانی زندگی ءِ توکا اے وڈیں مسئلہ بنت انت۔ تئی کرا ہم است انت، ایند گہ مردمانی کرا ہم است انت۔

جسنت : زبان ءَ ادیب ءِ وتی زبان ءِ آئی ایہ ءِ نظریاتے بیت چو کہ ادب برائے ادب ءَ ادب برائے زندگی؟

پسو : یکے وَ ایش انت کہ تئی دوئیں سوال مرچاں وتی شکل ءَ دراہتگ انت، ادب برائے ادب یا ادب برائے زندگی، البتہ زندگی تو است انت بلے زندگی ءَ اگر چو ترقی پسندانی والہانی پیا محسوس کنئے گڑا ماایشی ءَ اے منوک نہ انت کہ زندگی ءِ من سرپد باں کہ درشان کنگ یک انچیں رنگے ءَ ببیت کہ آئی ءِ توکا ہیئت (Form) ءِ ہچیگ ءِ مواد اوں اہمیت دیگ ببیت، آ مولو یک انچیں تخلیقی شکلے ءِ بئیت انت کہ مردم آئی ءَ رایک ساھتے، یک کترھے ءِ وانگ ءِ چہ پد آئی ءِ تام ءَ یا Taste ءَ را فراموش مکنت مدامی آئی ءَ رایات بکنت، من ہے ایہ ءَ منوکاں کہ تخلیق ءُ را مدام دائم بیئگی انت، تخلیق ءَ مدام است بیئگی انت، آ زندگی ءِ تہا ببیت انت یا ادب ءِ تہا۔ اصل گپ ایش انت کہ ادب نیگ انت ادب ءَ را ادب بیئگی انت، شاعری ءَ را شاعری بیئگی انت ءَ شاعری ءِ تہاوت زندگی ایت ءَ ادب ءِ تہاوت کہ استیں زندگی بیت۔

جسنت: تو وتی اولی آزمانک کہ ترا اگاں یات بیت تو کدی نبشتہ کنگ ءَ آئی ءِ نام ءَ مارا آشنا بکن؟

پسو: ما آ تائم ءَ کہ وتی کہانی نبشتہ کنگ ات من چو نزانتگ ات کہ کہانی چی ات، کہانی ءِ من سرپد نہ بیتگاں، شر وعاتی ءِ ہما شوق ات، ہما جذبہ ات کہ آ تائم ءَ کہ ہر کس لکھیت من اوں ہما تائم ءَ لکھگ ات، گڑا اے کہانی یے کہ بیتگ ات کہ آئی ءِ نام ات ''رند ءِ پشومانی ءِ کہانی'' مرچی ہے عنوان ءَ چہ باز متاثر ایت کہ بایدانت منی کہانی ءِ سرحال مبوتین انت، اے تو منی اولی کہانی انت کہ سوغات ءَ چاپ بوت۔

جسنت: مختلفیں تحریک کہ است انت سرنیلسلس کہ تو آئی ءَ ساری ءَ چہ جسنت ءِ حوالہ ءَ جواب داتگ ات ءَ ڈاڈاازم ءِ حقیقت نگاری انت یا دگہ مختلفیں تحریک است انت، تئی ھیال ءَ واقعی بلوچی ءِ تہا ایشی ءَ اثرات است انت یا نیست انت؟

پسو: بلوچی ءِ تہا علامت نگاری ءِ نمونہ است انت، اثرات علامت نگاری ءِ آ تحریک ءِ شکل ءَ یا رحجان ءِ شکل ءَ، علامت تو مئے انسانی سرشت ءَ است انت، بنیاد مارا گون انت، آ تو مئے کلاسیکل شاعری ءِ توکا اوں مارا آئی ءِ درشان ءِ نمونہ گندگا کائنتیں، آ تو مئے مرچیگیں شاعری ءِ توکا تو بجندے آ یک تحریکے ءِ چہ مامتاثر ہبگ ءِ سبب ءَ ہمنگ انتر چہ کہ مرچیگیں نوکیں ادب من اے سرپدباں کہ آ اردو یا اہند گہ زباں خاص طور پر اردو ءَ گوں مئے ہندوکی گیشتر انت تو آئی ءِ توکا اے رحجانی تحریک ات کہ ایشانی وانگ ءِ چہ پد تو اے نثر ءِ توکا اے دوری ہم اہنگ آباد انت گوں درشان ءَ، گوں علامت ءِ صورت ءَ بکنت انت ءَ سرئیلزم ءِ نمونہ ہم بلوچی شاعری ءِ توکا است انت کہ مارا نظمانی توکا یا افسانہانی توکا گندگا کا ینت ءَ انسانی جدیدیت ءِ حوالہ ءَ انسان ءِ تہنائی انت، آئی ءِ خوف انت تو اے ہم مرچیگیں کہانیانی توکا ایشانی درشان مارا گندگا کئیت انت ءَ نظمانی توکا ہم اے صورت است انت، بلوچی ادب ہمچو من سرپدباں کہ ایند گہ زباناں چہ نزیک بیہت انت تو آئی ءِ لکوکیں مردم اید گہ زباناں گوں وتا ہندوک کننت، بلوچی ادب ءَ گوں وتی مھکمیں تعلق ءِ رشتہ ءِ دار انت تو البت اید گہ تحریکاں چہ اید گہ جنزاں چہ آ متاثر بنت ءَ متاثر بووگ ءِ سبب ءَ مئے اے رحجان آیانی زبان ءِ توکا ہم اتک کت کننت۔

جست: واہ! تو کہانی ءِ حوالہ ءَ کہ کہانی ءِ نام گپت، اے سلسلہ ءَ یک سوالے گوں تو کہ تو آزمانک، ناول، ناولٹ ءِ توکا چے فرق محسوس کنئے ءَ اے سئیتانی حوالہ مارا بگش کہ ایشانی فرق چی انت؟

پسو: آزمانک ءِ یکے وَ ایش انت کہ آزمانک تو کسانکیں یک بنگے، من گشت کہ بالفرض یکے روگ ءِ چہ پد تو آ محسوسات کہ بنت آ تو افسانہے بیت، افسانہ مختصریں چیزے ءَ ناولٹ طویل مختصریں افسانہ ءِ چہ مستریں چیز ات، آئی ءِ توکا افسانہ چہ کموو سعت یا کشادگی زندگی ءِ حوالہ ءَ زیادہ تر بیت ءَ ناول چہ ناولٹ ءَ دیما تر بیت بلے بازبر ءَ اے وڑ بیت کہ مزنیں ناول کہ آ ایوک ضخامت ءِ حساب ءَ مزن بنت کہ آوتی تاکانی یا کہ صفحانی حساب ءَ مزن بنت آ ناول نہ بنت انت ءَ بازبراں ہے کسانیں ءَ لک تریں ناولٹ ءِ توکا ہمچو وسعت بیت چوکہ ظہور شاہ ہاشمی ءِ "نازک" ناول ءَ بزورے تو اے ضخامت ءِ حوالہ ءَ اینچو مزن نہ انت بلے آئی ءِ جنین آدمیں نازک ءِ کردار ءَ زورے گڑا آئی ءِ جندے توکا باز شاہگانی بازوسعت مارا گندگا کئیت انت۔ یکے دریاءِ جندے کہ وت مستریں علامت انت، دومی نازک ءِ جندے کہ جنین آدم ءِ حوالہ ءَ مستریں علامت انت تو ہے رنگ ءَ بازا نچیں ناول دیما است انت کہ ضخامت ءِ حوالہ ءَ مزن انت تو آیانی کہانی چہ افسانہ ءِ کہانی ءَ دسمتر نہ انت، آیانی توکا اینچو وسعت یا کشادگی نیست۔

جست: تو سید ہاشمی ءِ نازک ءَ بحیثیت ناول زورگا ئے، تو ہے سلسلہ ءَ مئے نامی ئیں ادیب، شاعر ءَ نقاد غنی پرواز ءَ گوں ہے سوال د تگ، ما آئی ءَ جست کتگ کہ نازک چی ایت تو آئی ءَ گشتگ ات کہ نازک ناولے نہ بلکن اے گونڈیں ناولٹ ایت، تئی ھیال ءَ آئی ءَ ذہن ءِ توکا کجام گپ بوتگ کہ ایش ناول ءَ آ ناولٹ گشیت؟

پسو: یکے وَ ایش انت کہ گونڈیں ناولٹ چہ گپ ایت؟ ناولٹ تو ناولٹے بیت انت آئی ءِ واستہ گونڈیں لبز ءِ پرکنگ ءِ معنا چی انت؟ اے تئی وہدی ہما کاگد ءِ کاگدک انت، ٹھیک انت ناں! غنی پرواز ءِ دراصل ھیال ءَ ہے گپ انت کہ من ساری ءَ گشتگ ات کہ پرچہ نازک

تاکانی حساب ءَ پہ ور ءَ زندنہ انت ؟

جست : بلے آئی ءِ وتی اول "مہر ءِ ہوشام" ہے حساب ءِ ناول اَت ؟

پسو : من آئی ءِ "مہر ءِ ہوشام" ندیسگ ءُ منءَ من بزاناں کہ آ واقعی افسانہ اَت یا کہ ناولے، بچندءَ بیت کت کنت کہ آ افسانہے ببیت انت ءُ البت ظہور شاہ ءِ نازک، ناولٹ من ایشی ءَ سرپد نباں، ایشی ءَ من ناولے سرپدباں کہ ایشی ءِ توکا پورھیں یک کلچرے، پورھیں زندگی یے ایشی ءِ توکا است انت، دریا انت دریا ءِ توکا چنچو وسعت، چنچو معنا دریا ءِ لبز ءِ توکا است انت اا ءے تووت کہ استیں ایشی ءَ را ناولٹ ءِ حیثیت ءَ چہ برزتر کنت۔

جست: بیانیہ ءِ علامتی ءُ تجریدی آزمانک ءِ نیام ءَ چے فرق است انت ؟

پسو: بیانیہ وَیک تکنیک ءِ حساب ءَ بیانیہ ہما چیز ءَ را گشنت، ہما کہانی ءَ گشنت کہ کردار و تاراکاہ ءِ پُشت ءَ چیر دنت ءُ کہانی ءَ بیان کنت انت دومی بیانیہ ءِ بابت ءَ ما اے سرپدباں کہ بیانیہ As a کہانی۔ تجرید چونکہ یک انچیں چیزے کہ آئی ءِ توکا کہانی وت بیانیہ ءِ شکل ءَ نیست انت۔ مثال بیانیہ ءِ معنا اے استیں کہ بیانیہ ءِ توکا یک شلیں کہانی وتی کہانی است انت ترا گون انت تو آئی ءَ کجام سہت، کجام وہد ءَ ہند کلئے پداکائے وانئے، ہے ربط ءِ گوما شروع بئے آئی ءِ Taste یا تام انگت ءَ بر جاہ انت، است انت ترا یک شلی ءَ بارت۔ چو کہ تجریدی ءِ کہ استیں یک ٹریلری شکل ءَ بیت آہر وہد کپت ٹکر بیت، آمار اجوڑینگ کپیت انت آئی ءِ توکا مار اولی جملہ، دومی جملہ ءَ سیمی جملہ ءَ لہید بلکن باطنی حوالہ ءَ آئی ءِ کردارانی آئی ءِ جیوگ ءِ پس منظراں یکجاہ کنیں نی تو یک حدے ءَ کہ مایک چیزے ءَ راءَ آحتی کہ اے حوالہ ءَ ہم گرفت ندنتیں، اے تو لبز ءِ صورت ءَ کہ استیں تجرید است انت کہانی ءِ حوالہ ءَ ایشی ءِ باز کم تجربہ اید کہ زبانانی تہا کنگ بوتگ ءُ علامت نگاری ءِ انسانی زندگی ءِ توکا است انت، علامت نگاری ءِ توکا بیانیہ گون انت بلے چونکہ آئی ءِ بیانیہ اے رنگ ءَ نہ انت آ بیانیہ کہانیانی شکل ءَ چوکہ غنی پرواز ءِ باز بیانیہ کہانی است انت، مئے دیما کار یتے ایشی ءَ اید نعمت اللہ گچکی ءِ، بیانیہ کہانی انت کہ مارا گون انت، علامتی طور پر ایش انت کہ آئی ءِ Image اکہ استیں باز وسیع بیت انت، آئی ھیال کہ وہدے کہ باز وسیع بیت انت تو ما آئی ءَ را علامتی سرپد بئیں مثال ترا من ایشی ءِ علامت ءَ یک اے پیم دیاں "تو مناں چارے نچارے منی امروز گوزیت، کمو کے دارئے ندارئے منی امروز گوزیت" ایشی ءَ تو من ہے سرپد بئیں کہ ایشی ءِ توکا پورھیں امیج حاصیں نیست انت۔ ہے ھیال ءِ جند انت کہ تو مناں چارے نچارئے، بلے ظہور شاہ ہاشمی ءِ اے شعر ءَ چار کہ : ءِ وانکہ پہ سمیاں پیداک نبیت دودا یے پہ تئی دودا ہاں کدی بیر گیریں بالاچ نبیت

ایشی ءِ توکا image ءَ چار اے سی ءَ دودا ءَ چہ اید چنچو دسمتر روَت انت۔ علامت نگاری ءِ توکا عام طور پر امیج کہ استیں آئی ءَ را علامت نگاری ءِ درجہ ءَ سر کنت انت۔

جست: ہے علامت نگاری ءِ حوالہ ءَ آ دودگہ پدا جستے غنی پرواز ءَ جمیل جالبی ءِ دوئیںانی گشگ ایش انت کہ علامت نگاری کہانی ءِ ہما صورت ءَ دیما اتک کنت کہ وہدے ہند ش بوتگ یا مارشل لاءِ بوتگ، آزادی نبوتگ تو مردماں علامتی حوالہاں اظہار کنگ ءِ پہ وت یک راہے

شوہاز کنگ، تئی ھیال چی انت ؟

پسو: اردو والہ تواے گپ ءَ کت کننت، ترقی پسندانی حوالہ ءَ اے گپ بیت کہ آ چوناں ءَ کو کار کنو کیں، احتجاج کنو کیں مردم بیتگ انت ،ابلاغ ءِ ضرورت بیتگ، آیانی کرا اے پابندی بیتگ تو آیاں علامتی سلسلہ شروع کتگ۔ بلے علامت انسان ءَ زندگی ءَ ہنچیں سیر ءَ گوں ھوار انت ءَ واب ءِ شکل ءَ مئے گوماگون انت ءَ علامت نگاری باقاعدہ یک تحریکے ءِ صورت ءَ فرانس ءَ کہ است انت، دیما اہنگ ءَ ایشی ءَ ادب ءِ تو کا باز کہ استیں ایشی ءِ ضرورت ے نبو تگ کہ اے احتجاج ءِ سبب ءَ بوتگ آ دگہ علاقہاں یا ایشی ءَ اے سوال بیتگہ ہندوستان ءِ حوالہ ءَ علامتی تحریک ءَ کجام علامتی پابندی بوتگ انت کہ آلودا علامتی تحریک شروع بیتگ ؟ یا کہ فرانس ءَ علامتی تحریک ءِ سبب کجام پابندی بوتگ کہ اود ءِ مردم مجبور بہاں کہ علامت ءِ سہارا بزیراں۔ علامت تو اظہار کنگ ءِ یک نوکتریں، جدید تحریک ءِ حوالہ ءَ نوکتریں درشان ءَ وسیلہ ات کہ استیں۔

جست: شر !دآد، دگہ جستے کہ آزمانک ءِ حوالہ ءَ کہ تراتئی ھیال ءَ زیادہ تر کجام زبان ءِ آزمانک کار ءَ یا افسانہ نگار ءَ زیادہ متاثر کتگ کہ تو آئی ءَ چہ متاثر بیتگ ئے ءَ ہمائی ءِ انداز ءَ افسانہ نبشتہ کنگ ءِ کوشش کتگ ؟

پسو: منا کہانی نگارانی تو کا کہ استیں کہ من آئی ءَ چہ متاثر بیتگاں، آیانی کہانی ونتگ انت تو ترجمہ ءِ شکل ءَ کہ ڈنی کہانی کہ من ونتگ انت کافکا ءِ کہانی بیتگ انت ،کافکا ءِ کہانیانی تو کا اے کردار یا کہ ہمائی ءِ شخصیت ءِ بارہ ءَ من ونتگ تو آئی ءِ شخصیت ءِ ہچیگ ءَ آئی ءِ کہانیاں منا باز متاثر کتگ کہ یک پراسراریت، یک چیے است انت کہ یکیں دمان ءِ تو کا وہد یا ٹائم چوں بدل بنت انت، جنز انت انت یا آئی ءَ کہ استیں کا یا کلب کہانیاں تو چارے کردار ءِ پورھیں ساخت (Structure) آئی ءِ وجود ءِ حوالہ ءَ چنچو بدل بیت انت یا چی ءِ صورت ءَ کہ استیں بیت انت تواے تمثیلی ٹائپ ءِ کہانیاں، دومی اردو ءِ تو کا انتظار حسین انت کہ آئی ءِ تمثیلی کہانی منا گیشتر دوست بیتگ انت کہ درچک یک افسانے ،آدرچک ءِ صورت ءَ گیپت انت یار شید امجد ءِ چیزے کہانی بیتگ انت آہاں منا سک باز متاثر کتگ کہ نوکیں نسل ءِ طبیعت ءَ مزاجانی مطابق بیتگ انت ءَ مظہر الاسلام ءِ چیزے کہانی بیتگ انت کہ آہاں منا باز طور پر متاثر کتگ۔

جست: شر !دآد، اے حوالہ ءَ کہ استیں تو کافکا، مظہر الاسلام، رشید امجد ءَ دگہ بازینے ءَ نام گپتگ ات بلے تئی حوالہ ءَ کہ گپ جنگ کہ تو زیادہ تر کہ متاثر بیتگ ئے کہ بنیاد ءَ کہانی ءِ تہا آئی ءَ اثر تئی سرا زیادہ بیتگ انت ءَ وتی زیادہ تر ہمائی ءَ اثر ءِ مطابق بلوچی ءِ تہا کہانیکہانی ءَ نبشتہ کنگ ءِ کوشت کتگ چو کہ تئی یک کہانی یے است انت کہ دو سنگت بنت وت ماں وت ءَ نزیک بنت، یک سنگے بکاری ءَ کہ استیں کار ءَ بیت دگہ یلے وانگ ءَ بیت، یک روچے ایشانی یک سنگے وتی مات ءِ گوں مایک انچیں عملے ءِ تہا بیت کہ مئے تو کا مردم آئی ءَ سگ ات نہ کننت، من گپ ءَ یاں سعادت حسن منٹو ءِ، تواے منٹو ءِ حوالہ ءَ چے گشئے ؟

پسو: من اے شردعاتی زمانگ ءَ ،ابتدائی زمانگ ءَ وہد یکہ کہانی نبشتہ کتگ ات تو مئے کرا مردم منٹو بیت انت کہ دُگنیا ءِ ہمگر گُک پاک دہند ءِ حوالہ ءَ چارے ہر نوکیں نسل کہ استیں آئی ءِ متاثر کتگ ءَ تئی وہدی آئی ءِ تو کا ہنچو تواہائی است انت کہ متاثر کنت انت ءَ شردعات ءَ

واقعی منارا ہم آئی ءِ متاثر کنگ کہ واقعی اے زندگی ءِ انسان ءِ فطرت یا کہ آئی ءِ نفسیات است انت آ اے رنگ ءَ بیان کنگ ببیت چو کہ منٹو ءَ کرا ہنگانت ، بے رندا تو من اے سرپد بیتاں کہ ادب ءِ توکا لہتیں ضرورت بنت انت ، لہتیں تقاضا بنت انت ، لوٹ بنت انت یا کہ نوکیں مَیل کہ اہتگ انت ، زندگی گوستگ ات دیما شتگ ات لوک دگہ چیزانی واتگ ءَ چہ پدا اے تبدیلی اہتگ ات تو منارا آ تاثر ءَ ہیا نیہ کہ استیں دوست نہ بیتگ ات کہ آئی ءِ توکا اظہار وتی تچکیں شکل ءَ نیست انت۔ من عام طور پرا اے مردمانی کہ استیں نام ءَ گرگا ئیں تو ایشانی کرا وتی تچکیں شکل ءَ بیت ہماز اشارہ ءَ گوما مکنت تو مرچی منا ہے اشارہ ءَ گوما عام طور پر لکھگی انت کہ اشارہ ءِ توکا لکھگ یک گیشتر منفرد ئیں چیزے۔

جست: دا او ! دگہ جستے ایش انت گوں تو کہ بازبر اں مئے کرا افسانہ نبشتہ کنگ کہ بوگانت یا بازبر اں تنقید کہ نبشتہ کنگ بوگانت ، نظم نبشتہ کنگ بوگانت ، تو آ گشنت کہ نثرے یا نظمے زبان ءِ تہا یک فرقے ببیت کہ آ تو نثر کہ نبشتہ کنگائے تو باید انت کہ آ نثر ببیت ءَ نظم نبشتہ کنگائے ، نظم ببیت ، تو اے سلسلہ ءَ بازیں مردمے ءِ چیز کہ من دیستگ انت تو آہاں ایشانی تہا ہما جاگہ کہ تنقید نبشتہ کنگی انت تو منا محسوس بیت کہ وتی افسانہ ءِ جذباتی رنگ ءَ وتی تنقید ءَ نبشتہ کنگانت تو چے گشئے بارئیں اے سلسلہ ءَ ؟

پسو: یکے ایش انت کہ تنقید ءُ چونائی ءَ عام طور پر آ چو انشائیہ ٹائپ ءَ یا کہ افسانوی چیزے کہ استیں نہ انت ، تنقید یک علمی چیزے ایت ، من آئی ءَ اے مگا تیار نیاں کہ تنقید ءَ عام طور پر کہانی ءِ طور ءَ بیان بکن ئے ، آ تو کہانی بے بوت کنت یا یک انشائیہ بے ما آئی ءَ را گشت کنیں کہ زبان ءِ حوالہ ءِ توکا کہ استیں آئی ءِ توکا شیریں یا لطف پیدا کنگ ءِ کوشست کنگ بیت انت ، چو کہ مرچیگیں نوکتریں افسانہ یا نظمانی توکا پیدا کنگ بیت انت ، تنقید یک علمی چیزے ، آ وہدے کہ علمی چیزے تو آئی ءِ زبان ہم علمی بیت انت ، آئی ءِ توکا منطق بیت انت ، آئی ءِ توکا تپے گیشینگ بیت انت ، وضاحت کنگ بیت انت۔ آئی ءِ توکا تو چیزے دیگات ، تنقید ءِ توکا ترا پروگرا اے گون انت تو آئی ءِ پروگرام ءَ وہدیکہ ، اشارہ ءِ توکا کشئے تو تئی آ اصل مسلہ کہ استیں تو آئی ءِ گشگا البلاغ تو بوگانہ انت ، اے دیما شتیتیں ، باقی نوکیں کہانی کہ اہتگ نثر ءِ توکا نزیک انت بلکن اے سلسلہ ناول دیما اہتگ کہ آ پورہ نثر ءِ گوما نزیک انت۔ اے تجربہ کنگ بیتگ پرچہ کہانی ءِ توکا تو باز تجربہ کنگ بیتگ آ باقاعدہ نظم ءِ گوما یکجاہ بیتگ ۔ بلے زیادہ ہما رومانی نقاد یا کہ رومانی تحریک ءِ بانی ، کولرج ءِ اے گپ ءَ جناں کہ نثر شریں لبزانی استعمال ایت ءَ شاعری شریں لبزانی شریں استعمال ءَ گشنت ءَ نثر ءِ چو کہ فارم کہ استیں دگرے ، نثر ءَ را یک فارمے بیت انت اور نظم ءِ وتی فارمے است انت ، یک ہیئتے است انت کہ ما آئی ءَ را ہجہ کاریں ءَ دومی نثر ءِ توکا جملہانی شروع اور آخر اے ہم گون انت ، چو کہ نظم مرچی شروع بھی کجا بیت اے ہم زانگ نبیت ءَ کئیت کجا زانگ نبیت مرچی اے فرق ختم بیتگ۔

جست: شر ! دا او ، دگہ یک سوالے منی گوں تو ایش انت کہ مرچاں مئے کرا زیادہ ترار دو لٹریچر یا کہ ہما لٹریچر کہ مئے دسترس ءَ انت یا کے وانگ زانتے تو ہنچو مئے کرا را اثر است انت یا نبشتہ کار است انت یا تخلیق کار است انت آ زیادہ تر ہے دوْر ءِ نوکیں اثرات ہرچی کہ است انت ایشاں حاس کر بلوچی ءِ تہا مسلہ انت کہ آ نبشتہ کنگانت بلے بازیں شاعر ءَ لو یانی تہا خاص کر شاعری ءِ تہا منا اے محسوس بیگانت کہ یک

انچیں زبانے مئے دیما آیگاانت کہ بلوچی کلاسیکل شاعری ءِ توکا ناآشنائیں مردم انت مثلاً اے حوالہ ءِ ھانی ءِ یک شعرے کہ :-

چاکر تئی دل گناہاں بارباتا

اوا مئے کرا تو لبز ءِ گناہ بار بار ءِ ہمے گشگایاں کہ اردو یادگہ چیزے بلے ادا کلاسیکل حوالہ ءِ یک انچیں خوبصور تیں انداز ءِ پیش کنگ بیتگ کہ چاکر تئی دل گناہاں بارباتا، تو ایشی ءِ تو مناسک باز لبز گناہ ءِ منی ھیال ءِ گناہ ءِ جند ءِ Taste ءِ مناسک باز شید اتگ گیشتر خوبصورتی گوں من دیستگ تو اے حوالہ ءِ تئی ھیال ءِ نہ انت کہ مئے مردم کلاسیکل شاعری ءِ چہ ناآشناہیگ ءِ سبب ءِ چہ وتی زبان ءِ کہ اسٹیں آTaste ءِ چہ زبہر بوان انت ؟

پسّو: کلاسیکل شاعری ءِ چہ واقعی اے گپ است انت کہ مئے مردم آئی ئرانہ واناں یا کہ اہمیت ءِ استار نہ دیئنت۔ بلے آ مردم کہ سنجیدہ ئیں وانوک کہ اسٹیں آسرپد بیت تو منی ھیال ءِ کلاسیکل شاعری ءِ آوتی ہنگ سرپد بیت انت یا بزہ سرپد بیت انت، آئی ءِ وتی بن ھشت سرپد بیت انت دیما کہ اسٹیں آسیر کنان بیت انت ءِ وتی حوالہ ءِ کار کنت انت، بلے زبان کہ است انت مئے بلوچی ءِ تو مرچی نوک ترء اتک آئی ءِ شکل اگاں بدل بوتگ آئی ءِ توکا اردوگال اھتگ یا کہ ایدگہ زبانانی اثر اھتگ انت تو یکے اے سرپد بیت کہ اے زباناں تو چشیں خاصیں لبلا نے نیست انت ءِ اے دگہ زبانانی لبلاغ ءِ اثرات مئے سرا زیادہ انت۔ تو یک فکری ئیں چیزے کہ ماوانیں متاثر ئیں آتو طبیعت، آ مزاج مئے توکا کئیت انت ءِ ہمی گپ ایش انت کہ زبان مدام یک جاگہے نہ اوشتیت آئی ءِ توکا بدلی کئیت انت، آئی ءِ توکا بدلی آئیگ ءِ ھجیگ ءِ ایش انت کہ وقت، زمانگ دیما روت انت آئی ءِ توکا تئی درشان کنگ ءِ نوکیں نمونہانی ترا ضرورت بیت انت تو Already زبان ءِ آ تقاضا کہ وھدے نوکی ءِ توکپ ءِ کلئے تو باز بر آ ازکیں لبزیات تئی گپ ءِ دیمارت کت نہ کنت۔

جست: پداسوال ایش انت کہ گڑا اے میان ءِ تنقید ءِ رول چی انت ؟

پسّو: تنقید ءِ رول اگاں خالص تنقید ءِ توکجام معنا ءِ تنقید ءِ زورئے ؟ تنقید ءِ جند ءِ رول مجموعی صورت کہ اے دنیا ءِ، بلوچی ءِ تنقید ءِ حوالہ ءِ۔۔۔ پدا دگہ سوالے ہمے میان ءِ مطلب اے حوالہ ءِ اے مسلہ آئیگ ءِ انت کہ نوجوان یا مختلفیں مردم وتی کلاسیکل یا وتی زہیر گیگ یا وتی سرچمگ ءِ چہ جدا ہیان ءِ و ریکہ اسٹیں یک انچیں راہے ءِ روان انت کہ آ لوواپد لباند اتک آاے نہ زاننت کہ چاکر یا ھانی یا شئے مرید کئے بوتگ انت ؟

جست: اے حوالہ ءِ تئی ھیال ءِ مئے کرا تنقید ءِ اگں یک صورتے بوتیں تو ؟

پسّو: تنقید ءِ توکا من ترا اے گشت کہ تنقید ءِ تو باقاعدہ اے رولے است انت کہ آ اصنافانی ارزشتاں بیان بکن کہ بھئی اے چی ایت، ایشانی ضرورت ءِ اہمیت چی انت ؟ ءِ دومی ایش انت کہ اے تارکہ کہ کائیتیں تو ھمی مرچی زکیں شکل ءِ نہ بنت انت، ایشانی توکا نوکیں شعری تجربہ اتک کت کنت ءِ ایشانی مواد ءِ تہا یا فارم ءِ تہا کہ اسٹیں جدت، تبدیلی اتک کت کنت پرچہ کہ وقت تو مرچی زکیں نہ انت مرچی نوکیں عہد، نوکیں زمانگ ءِ توکا داخل بوتگ۔ نوکیں زمانگ ءِ مطابق تو زکیں تھر، زکیں صنف است انت آوتی ہیئت ءِ مواد ءِ

حوالہ ءَ باز تبدیلی مرچی کہ استیں کاریت انت، آئی ءِ ضرورت ہم بیت انت ہے کہ آئی ءِ توکا تبدیلی بئیت انت۔

جست: اچہ! دادباز مردم اے گشیت کہ نقاد ءِ واستہ وانگ ضروری انت تو چے گشئے؟

پسو: من گشاں اے وَ تو یک انچیں گپے کہ یک حسابے کسے اے گپ ءَ رابجنت تو ہے سرپد بئے آئی ءِ سر اشک کنگا لگ ئے کہ واقعی ادب یا کہ زبانے ءِ گوما چشیں تعلقے آئی ءِ است انت؟ من سرپدباں کہ نقاد ءِ توبا قاعدہ عالم بوگ لوٹیت آوتی زبان ءَ ادب ءِ ھجیگ ءَ دنیاء ادب ءِ لٹریچر ءِ آیانی روایت ءِ تہذیباں واقف ببیت بے ایشی ءِ ھجیگ ءِ ہشکیں علم کہ ھمی استیں کار نہ دنت آئی ءِ توکا علم ءِ ھجیگ ءِ شعری ذوق اور جمالیاتی حسیات ءِ حوالہ ءَ مارگ ءَ مارشت ءِ سچ کہ استیں آئی ءِ توکا ببیت انت چہ آئی ءَ راو جدانی حوالہ ءَ ہم محسوس بکنت ، تخلیق ءَ را، آئی ءِ توکا ہم شت کت بکنت، آئی ءِ توکا اے سچ اوں ببیت انت۔ یکے است انت کہ مردے ءِ کرا تو علم است انت ، رژنائی است انت وراھیں فارماں زانت، ہیئت ءَ زانت اے دگہ زبان ءِ لبز انکانی تقاضاءِ ضرورتاں سرپد بیت بلے ہما تخلیق کہ بیتگ تو آ تخلیق ءِ بزہ ءَ درجت کت نہ کنت، آئی ءِ پہم ات نہ کنت آئی ءَ را اے رنگیں شعری ذوق نیست انت تو اے کار ہم نبیت انت۔

جست: دگہ یک سوالے مئے گوں تو ایش انت کہ انوں دو ئے ماہ بوتگ حکیم بلوچ ءِ لبھتیں کتاب شنگ بوتگ بلوچی ءِ ، تو ایشی ءِ آ گشنت کہ ہما مواداں یا کہ ہما چیزاں کہ آئی ءِ یک دورے کسانی ءِ چہ نبشتہ کتگ تو مرچاں کہ ریٹائر انت، آزمانگ ءِ وتی ادارہانی توکا بیتگ، آئی ءَ کہ استیں بلوچی ءِ غم نبوتگ مرچاں پدا نبشتہ کنگا انت ءَ ایشانی توکا یک چیزے ایش انت کتابانی کہ بلوچی ءِ لک وڑ ءِ رہبند کہ استیں کہ اپچو سال ءَ چہ پد کہ آدیما اہگ تو اے کتابانی توکا ایشی ءَ یک برے پدا ایشی ءَ را پنجاہ سال پشت ءَ بر تگ؟ تو اے سلسلہ ءَ کموو تی۔۔

پسو: ایش انت مردم کہ استیں ایشی ءِ توکا اختلاف بیت کت کنت، تو ادب ءِ توکا اختلافی مردم تو باز پیداک بیت انت بلے حکیم بلوچ ءِ حوالہ ءَ کہ استیں اے گپ کہ آئی ءِ تخلیقات کہ زکیں اہگ انت مرچی کہ استیں پدا فارغ بیگ ءَ چہ پدپدا تخلیق کنگا انت قسط ءِ سرا منا اے پہنات ءِ سر اشک بیت کہ اے تو چونیں کردارے کہ دو سال ءَ آرام کنگا چہ پد دو سال تخلیق ءِ ہنگا آئیگ، پدا چار سال گار بیگا چہ پدپدا چار سال تخلیق ءِ ہنگا آئیگ، تخلیق تو مدامی چیزات آئی ءِ تہا تو وہدیکہ نہ بئے تو آئی ءِ توکا است نہ بئے، تو آ تخلیقی حوالہ ءَ تئی توکا زرخیزی ، سرسبزی نئیت انت تو ایشی ءِ اکاد کا مواد من کہ دنگ انت اے محسوس بیتگ کہ اے کوہن تو است انت بلوچی ءِ توکا، ایشی ءَ بازیں کتاب (مواد) افسانہ ءِ حوالہ ءَ یک دو کہ است انت مرتب کتگ بلے نوک اگاں اے ہاترا است انت تو ایوکا ن، م، راشد ءَ ذکر ءَ کنت، اے ہاترا آئی ءِ نوکیگ است انت کہ ن، م، راشد ءِ ذکر ءَ کنت ءَ دومی کہ رہبنداں نہ من ایت کجام رہبنداں نہ من ایت یکے سوال ایش انت کہ بلوچی ءِ کرا اتیکت چشیں رہبند نیست انت، یک رہبندے ایش انت کہ ظہور شاہ ءِ حوالہ ءَ کہ استیں اے رہبند دیما نیاہگا انت، تو ایشی ءِ بجندئے نفسیاتی مسلہ یے ببیت کہ ظہور شاہ ءِ گوما آئی ءِ چشیں اختلافے است انت پرچہ کہ آئی ءِ یک مضمونے چہ منا اندازہ بیت کہ آچہ کار ءَ کہ آئی ءِ ذہن ءِ توکا وہدیکہ ہچ کار کہ کنئیت انت تو اے آئی ءِ اے اشکنگ ءِ ءَ گندگ ءِ نفسیاتی بیماری ءِ سبب بیت انت باقی ما ہے سرپدباں کہ ایند کہ زبانانی توکا اگاں تنقید ءِ لبزے، تنقید ءِ لبز ءَ تو بچارئے ، تنقید ءِ لبز کجا چہ اہگ؟ تنقید ءِ معنا کہ استیں چی انت؟ یا

مرچیگیں کہ استیں تخلیق ءِ ، تخلیق ءَ را مرچی ساختیات ءِ جند تخلیق ءِ لبز ءَ را ہچ سرپد بیت انت یا لبز مرچی تو چی ایت ، ما ہم سرپد باں کہ اگاں نمدی بلوچی زبان ءِ توکا As a خط ءِ استعمال بیت ، رواج گپتگ تو ایشی ءِ توکا اے وجہ نہ انت کہ خط ، خط ءِ واست انت لبزے نہ انت ، بلکن اے تو تئی درشان کنگ انت ۔ ایشی ءِ ابلاغ بوگ انت کہ خط انت یا کہ دروازگ ءِ کہ استیں لبز انت ، اے مختلفیں زبانانی توکا دروازگ انت مختلفیں ناماں باب ، Door تو اے دروازگ بھی ۔ بلے مئے کرا اے احساس کہ استیں است انت تو ما اے سرپد ہئیں کہ اے دروازگ بھئی مخصوصیں چیزے ءِ واستہ تو چہ کار مئے کرا مردم ایشی ءَ را سرپد بیگا انت تو اے مئے کرا اہنگ کہ چہ کار استعمال بیت انت ، ایشی ءِ توکا چہ اگاں حکیم بلوچ اے وڑیں اختلاف داریت تو اے محسوس بیت کہ ظہور شاہ ءِ گوما آئی ءِ عام طور پر اے مسلہ ، جیڑ ہے ، اے نفسیاتی استیں کہ آیے قبول نہ کنگا انت تو اگاں آئی ءِ کراوت یک نوکیں رہندے بیت تو آئی ءَ کہ استیں دیما یاریت بگندئے اگاں بلوچی زبان ءُ ادب ءِ واستہ بہتر بوت کت کنت تو ہے حوالہ ءِ ہبر ءَ انت ۔

جست : اچہ ! دآد گوں تو سوالے ایش انت کہ مئے کرا چوں مطلب پرواز صاحب ہم گشیت کہ مختلفیں زبانانی تہا نظم ءِ حوالہ ءِ باز خوبصورتیں کار کنگ بوتگ تو مئے کرا القول ءِ ہمائی یا پداوتی ما را ہم اے احساس بیت کہ مئے گورا نظم ءِ حوالہ ءِ باز خوبصورتیں کار تو ہتگ ، تو مئے کرا مزنیں یا کہ استیں دراجیں نظمانی رواج پرچہ نیاہتگ ؟ مثلاً The West Land ءِ وڑیں نظم کہ کلاسیک دور ءِ یک دورے گشگ بیتگ مختلفیں اسٹائل ءِ تو مرچیگیں جدید شاعری ءِ توکا "دی وسٹ لینڈ انت "یا کہ" حسن کوزہ گر "انت راشد ءِ ، یا ہے وڑیں مختلفیں نظم چی ءَ بلوچی ءِ توکا نبشتہ کنگ نبوتگ ؟ ءَ آئی ءِ سبب ؟

پسو : بلوچی ءِ تہا تقریباً آ مزنیں نظم ءِ نبشتہ کنگ ءِ معنا ایش انت تو مئے کرا مزنیں نظم کہ آ" وسٹ لینڈ "کہ وہدے اہنگ ات تو وسٹ لینڈ کہ استیں نوکیں زمانگ ءِ نوکیں تقاضا ، نوکیں ضرورتانی ہجیگ ءِ کہ استیں نظمے تو آئی ءِ توکا زکیں شکل ءُ زکیں فارم ءُ ہیئت نظم ءِ پشت نہ کپتگ انت تو آئی ءِ توکا نوکیں تجربہ کنگ بوتگ انت ، نوکیں ضرورت ، نوکیں تقاضہانی پد ءَ تو بلوچی ءِ توکا ایش انت کہ نوکیں نظم تو آ عطا شاد ءِ پد کہ دیما آیگا انت ءَ آئی ءِ مردم نوک کہ استیں نظم نبشتہ کنگایاں ایشی ءِ امکان است انت کہ دہمتر اا اے وڑیں دراجیں نظم مئے کرا نبشتہ کنگ ببیت یا بگندئے اے وقت ءِ فنکار یا کہ شاعر اے محسوس کنگا انت کہ انی تو چی ضرورت انت کہ بھئی دراجیں نظم ءِ آئی ءِ کرا ضرورت نیست انت یا کہ اے وڑیں ہنچے یا اے وڑیں سوالے آئی ءِ کرا نیست انت ۔ اے وڑیں مزنیں Complex یے ، پیچیدگی یے آئی ءِ کرا نیست انت کہ آئی ءِ کرا اے مزنیں نظم دیما نیایگا انت ، تو مزنیں نظم اکثر او دا نبشتہ کنگ بیت انت کہ ہما فنکار ءِ کرا ہنچکیں مزنیں Complex یے ، پیچیدگی یے بیت انت تو آ نظم دیما کئیت انت ۔

جست : اچہ دآد ! دگہ یک سوالے کہ و بین الاقوامی سوالے لٹریچر ءِ نوبل انعام ءِ حوالہ ءَ کہ آ گشنت کہ مشرق ءِ ہنچو مردم کہ استیں آیاں نبشتہ کنگ ۔ فیض احمد فیض ءِ وڑیں مردے یا کہ دگہ بلاہیں ناموریں مردے ہدایت صادق انت فارسی ءَ نبشتہ یے کنگ ، تو مغرب ءِ زیادہ تر کہ استیں آیاں نوبل انعام مرداں داتگ ءِ مشرق ءَ واقعی کہ استیں گوں ادب ءِ معیار ءِ زاناں انچیں قانونے است کہ نوبل انعام اد ءِ

مردم گپت نہ کننت ؟

پسو : ماتوا ے زاناں کہ بھئی کئے ؟ آرتھر کوسر وہدیکہ انٹرویو گرگا ڈیفرائیٹ ءَ کرارِدَت انت کہ آئی ءَ تاک ءَ توکا عام طور پر نوبل داد گپتگیں مردمانی انٹرویو کہ استیں چاپ بنت تو آ گشیت کہ اے نیت ءَ کہ تو اھتگ ئے تو منا نوبل انعام نہ رستگ کہ آئی ءَ یک یہودی ئے حیثیت ءَ راوہدیکہ نوبل انعام دیگ نبیت انت کہ آئی ءَ توکا عیسائیت ءَ دسترس است انت ، تو اے علاقہانی حوالہ ءَ مذہب ، اے تو مستریں مسلہ ات کہ منی ھیال ءَ یک رکاوٹے اے حساب ءَ است انت۔ انی مرچاں دگہ گپے کہ وزیرِ اعلیٰ مردم نا دینیت کوشش کنگا انت یک حدے تک کہ کجام نہ کجام شکل ءَ مار انوبل انعام بہ رسیت۔ اے تو مزنیں سوالے ، تئی سوال ءَ غنی پرواز ءَ وزیں مردے منی ھیال ءَ بہتر گشینت کت کننت انت۔

جست : رابندر ناتھ ٹیگور ءِ آکجام کہ استیں وجہ انت ؟

پسو : آئی ءَ راکہ استیں آئی ءَ کتاب "گیتانجلی" ءِ حوالہ ءَ عام طور پر نوبل انعام دیگ بوتگ اور ہے کتاب ءَ اہمیت عام طور پر ایش انت کہ ایشی ءَ را اے گشنت کہ ایشی ءَ چہ Imagist تحریک دیما اھتگ۔ ءَ ایشی ءَ چہ پورھیں مغربی شاعری یک حدے تک اے کتاب ءَ چہ متاثر بوتگ۔ حتیٰ کہ اے تک گشنت کہ اے نثری نظم کہ استیں کہ فرانسیسی یک حدے تک متاثر انت آاوں تو یک حدے تک گیتانجلی ءَ ہمباز متاثر است انت۔

جست : داد ! نثری نظم ءِ حوالہ ءَ کہ تو گپ دیما اھتگ ات تو مئے اردو ءَ نامی ئیں نقاد ءَ شاعر ءَ ادیب احمد ہمیش ءَ گشگ انت ، آگشیت نثری نظم بودلیئر ءَ نبشتہ کتگ ، اے گشیت کہ بودلیئر ءَ ساری سنسکرت ءَ اوں نثری نظم بلکن بجیاد آئی ءَ سنسکرت انت ءَ بودلیئر اوں ھَیدان ھَیدان ءَ اھتگ بوتگ ہندوستان ءَ ، اچانک منترانی آواز اشتگ تو پداو دوبارہ ھَیدان ھَیدان ءَ تتگ ہمو داشتگ تو آئی ءَ نثری نظم شروع کتگ ؟

پسو : ماؤ تو ہے وتگ کہ بھئی نثری نظم فرانسیسی کہ استیں چیزے ءَ ایشی ءِ اولی تجربہ کنوکیں مردم چارلس بودلیئر گشگ بیت اے ہمو ءِ شکم ءَ ہے ہمو ءِ ھاک ءَ چہ دراھتگ ہمیشہ ایشی ءِ مزاج ءِ توکا علامت نگاری یادگہ تحریکانی اثرات است انت ، ایشی ءِ طبیعت ءِ توکا گون انت۔ مااے سرپدنہاں اے نوکیں گپ انی تو دیما آیگا انت۔ اے بجندے اگاں وتی شریں جوانیں تحقیقی شکل کہ استیں بئیت انت ، اے گپ گشینگ ببیت تو اے بازمزنیں مسلہ ات۔

جست : تئی خیال ءَ داد ہے گپ نبیت کہ Imagist تحریک ءِ حوالہ ءَ آگشنت کہ رابندر ناتھ ٹیگور ءَ چہ پد شروع بیتگ ؟ تو اے اوں ہے وڑیں مسلے نبیت ۔ تئی خیال ؟

پسو : بجندے بیت کت کننت ءَ اے مسلہ دراصل ءَ گپ ایش انت یکے ایش انت کہ تحقیقی چیزے اے تحقیق آیانی کرانوکی تو ہے سوال پیداک بیتگ ، اے گپ ءَ باز مردم آیانی کراتفق نہ انت احمد ہمیش یا امبر ہیراچی کہ وہدیکہ نبشتہ کننت سنسکرت شاعری ءَ یا سنسکرت ناتک ءِ ردھم ءَ چہ آنثری نظم ءَ را محسوس کننت انت ، آئی ءَ ور جنت انت تو بجندے بیت کت کننت ، اوں اے چیز است انت پداے

سوال کئیت انت کہ آیانی کراا ے کدی دیما اہتگ ؟ ءَ ایشانی کراا ے کدیکیں چیزے ؟ تو سنسکرت ءُ بازیں کوھنیں چیزے۔ آئی ءِ ناٹک ءُ دوٗی نثری نظم ءِ حوالہ ءَ اے تو نوکتریں چیزے، اے تو تحقیقی چیزے، ایشی ءَ کہ استیں مسلہ ءَ را محقق ے اے دوٗراں گشینت کت کنت انت۔

جست : چہ داد! اے حوالہ ءَ بلوچی زبان ءِ تہا کہ مرچاں کہ افسانہ نبشتہ کنگ بوگا انت تو بلوچی ءِ افسانہاں چہ چے حد ءَ تک مطمئن ئے ؟

پسو : بلوچی یک دو افسانہ نگار انچیں است انت کہ آیانی نوکیں افسانہ وہدیکہ من وانگ انت منا اے محسوس بیت کہ اگاں بلوچی لبز انک ءِ تہا اے مردم محنت بکننت انت یا نثری چاگردے یا کہ ماحولے پہ دتا اڈ بکننت انت، بر جاہ بدارنت یا ایندگہ افسانہانی حوالہ ءَ کہ آیاں بوان انت، Study بکننت من اے امیت داراں کہ مروچیگیں، باندا ئگیں افسانہ، بلکل آئی ءِ باندات رشناانت۔

جست : ما بلوچی ءَ واقعی انچیں لہتیں افسانہ است انت کہ ما پھر بندیں کہ افسانہ ءِ حوالہ ءَ مئے کراا انچیں شاہکار نبشتہ کنگ بوتگ کہ آیاں گوں دگہ زبانانی افسانہانی دیما ایر کت کنیں کہ واقعی اے اوں مئے کرا مزنیں افسانہانی نام انت ؟

پسو : منا چو ناھا منیر بادینی ءِ باز افسانہ ءَ چہ اے وڑیں احساس بیت انت کہ آ باز مزنیں افسانہ انت بالفرض آئی ءِ "مرگانی بال" یا کہ "لفافہ" انچیں باز مختصریں افسانہ انت بلے منا آ افسانہانی تو کا انسانی پورھیں پس منظر کہ آ یورپ ءِ تہا یا کجام خطہ ءِ کہ کہانی نگارے انسان ءِ حوالہ ءَ سوچ ایتے، آ مارشت تا پیینیت آ منا ایشی ءِ کرا ادا یک حدے ءَ تک گندگا کئیت بلکن ایشی ءِ باز کہانیانی تو کا اے چیز کہ استیں محسوس بیت انت بلکن من بلوچی ءِ تو بگش ئے کہ نوکتریں باز رجحان، باز ئیل ایشی ءِ کرا، بلکن محسوساتی حوالہ ءَ ایشی ءِ کہانی باز کہ احساس دیئنت کہ اے دگہ زبانانی دیم پہ دیم ایر کنگ بنت یا کہ "کور ءِ پتار" کہ استیں نعمت اللہ گچکی ءِ افسانہ کہ اگرچہ آئی ءِ پس منظر آئی ءِ کلچر بلوچی کلچر تو نہ انت بلے ایشی ءِ واستہ اے تو قید نیست انت کہ مرچی کلچر، وہد، زمانگ باز کہ استیں بدل بوگا انت۔ ایندگہ زبانانی کلچر مئے کرا آیگا انت ما ایشانی پجار ءَ شہرانی تہا یا دگہ تکگیں شہرانی تہا تو ہے فنکار آرٹسٹ کہ روٗت انت لود ءِ ماحول چاگرد ءَ چہ متاثر بیت انت تو قید نیست انت ایشی ءِ پس منظر ءَ نبشتگے، ذہنی پس منظر ءَ نبشتگے، ایشی ءِ کور ءِ پتار لوں بلوچی ءِ حوالہ ءَ ہے رنگیں کہانی ات کہ مئے ایدگہ زبانانی نبشتگیں کہانیانی دیم پہ دیم ایشی ءَ ایر کت کنیں۔

جست : اچہ داد! بلوچی ءِ کہ استیں دگہ یک صنفے من تراپہ شدارا اں کہ تئی ھیال ءَ بلوچی ءِ ڈرامہ ءِ حوالہ ءَ تو بگش تئی ھیال ءَ واقعی اولی عہد ءِ ڈرامہ بلوچی ءِ کئے ءَ نبشتہ کنگ ؟

پسو : بلوچی ءِ اولی ڈرامہ ءَ کہ استیں عام طور پر "شہناز" ءِ نام ءَ گرنت کہ مراد لوار آئی ءَ نبشتہ کنگ ءَ آ را کہ استیں اسٹیج ھم کنگ۔ اے ڈرامہ ءِ نام ءَ کہ استیں اتفاقیں بلوچی ءِ تو کا کہ استیں یا ڈرامہ اسٹیج کنگ ءِ اگاں رواج بیتگ تو آغا حشر کاشمیری، اے مردمانی ڈرامہ بوتگ انت کہ اسٹیج کنگ بیتگ انت۔

جست : اچہ! ادلو، بلوچی ءِ چو افسانہ ءِ وڑا ڈرامہ لوں خوبصورتیں اندازے ءَ دیما اہتگ یا کہ چو ناول ءِ وڑا یک حدے تو پشت ءَ کپتگ ؟

پسو : بلوچی ءِ توکا ڈرامہ نبوگ ءِ برابر انت بلکن آئی ءِ تہاہم دیمروی نبوتگ ءُ ایشی ءِ بارہ ءَ من اے ہچ گشت نہ کنیں کہ ڈرامہ واقعی بلوچی ءِ کراباندا است بیت یا کہ نبیت انت۔ اگاں اسٹیج، تھیٹر ءِ ضرورت، تقاضا دیما اتک انت تو بگندئے مئے ڈرامہ نگار دیما بیائنت انت کہ آ ڈرامہ نبشتہ بکننت ءُ چونائی ءَ محسوس تو بیت کہ واقعی تھیٹرانی توکا عام طور پر اید گہ ڈرامہ کہ استیں بنت انت، اے تو ڈرامہ تو نہ انت، ڈرامہ وت یک جدائیں صنفے داریت، آئی ءِ خاص تقاضا بنت انت آئی ءِ بازلوٹ کہ استیں بنت۔

جست : واجہ! دگہ یک سوالے کہ عطاشاد، گل خان نصیر، سید ظہور شاہ ہاشمی، کریم دشتی، اے چاریں مردمانی شاعری ءِ حوالہ ءَ تو کموگپ بجن؟

پسو : محمد حسین عنقا خیر آتو سرءِ مردم انت یک حسابے بلوچی شاعری ءِ توکا آئی ءِ باز خوبصورتیں آوازے ءُ آئی ءِ آواز ءِ جیگ ءُ آئی ءِ انفرادی استعارہ، تشبیہات ءُ بلوچی شاعری ءِ کلاسیک ءُ گوں نزیک ءِ نگا چہ اید بھی آئی ءِ توکا یک نوکیت یے کہ استیں است انت۔ آئی ءِ شاعری باز چنچو پشت روگ ءِ سبب چے بوتگ؟ تنقید نبوگ ءِ سبب انت کہ مئے کراو فنکار، آرٹسٹ شریں است انت آتو مرنت، ختم بنت، آیاں تو اہمیت نہ دئے، آیاں ابلاغ بیت انت، چیا کہ آہدیں جاگرداں توکا بنت یا کہ محدود بنت انت، آدیمانہ بیگ ءِ سبب تو آیانی فن کہ استیں یک حسابے بھی ختم بیت انت۔ توباقی عطاشاد، گل خان نصیر اور ظہور شاہ، گل خان نصیر ءِ کرا چونائی ءُ یک مکسدے، یک لیکہ اے است انت آ چونائی ءَ بھی گشیت کہ من اے تکلیف زدہ ئیں، مصیبت زدہ ئیں عوام ءِ، راج ءِ درد ءِ بہر کنوکیں شاعرے یاں، من پہ اے قوم، پہ اے راج ءِ کہ استیں لکھاں تو پہ اے قوم ءَ، پہ اے راج ءُ ہدیکہ لکھیت انت تو آئی ءِ ظاہریں کہ انچیں رسانکے، ابلاغ کہ آئی ءِ توکا فنی ضرورت بنت انت، شاعری ءِ توکا شاعری چیر ببیت، پراسرار ببیت کہ سفر بکنت انت میزان میزان ءُ وتی تام ءُ، وتی لذت ءُ مئے تہا ایر بگیجیت، مارا لطف بدنت، آ گل خان ءِ شاعری ءِ توکا نیست انت۔ آدگہ گپ ات کہ آئی ءُ بلوچی شاعری ءِ توکا ہیئت ءِ، Form ءِ باز تجربہ کتگ۔ باقی ظہور شاہ ءُ را من بلوچی غزل ءِ حوالہ ءَ من سرپد باں کہ غزل بلوچی ءِ حوالہ ءُ بازوتی قابلیں مکھے ءُ است انت ءُ آئی ءِ غزل ءِ توکا آئی ءِ کرا علامتی تجربہ اور استعاراتی تو آئی ءِ بجندئے پورھیں بلوچی کلچر ءُ زبان ءِ گوما آئی ءِ نزیکی ءُ چہ اید بھی زکیں غزل ءِ حوالہ ءُ مرچی بھی آئی ءِ توکا ہما تام، ہما لذت، ہما Taste است انت کہ ما آئی ءُ نوکیں معناے ءِ مطابق ءُ ونت کت کنیں۔ ءُ عطاشاد بلوچی شاعری ءِ توکا تقریباً ہما جدیدیت ءِ تقریباً تام ءُ دئیں کہ آئی ءُ بازیں انسانی نفسی ضرورت کہ استیں آئی ءُ را است انت یا کہ جیڑہ است انت کہ زبان ءِ کہ استیں گشگ نیگ ات انت یا کہ عیب بیتگ انت، عطاشاد ءُ وتی نظمانی توکا اظہار کتگ ات انت ءُ دومی عطاشاد ءِ خولی ایش انت کہ آئی ءُ پورھیں سرجمیں بلوچستان ءِ زبان استعمال کتگ ات وتی شاعری ءِ توکا آورتگ ات، ایوکا یک محدودیں ہلکہ یے ءِ زبان نہ زرتگ ات ءُ دومی بلوچی نظم ءِ حوالہ ءُ آئی ءُ باز خوبصورتیں نظم گشتگ ات بلکن نظم ءِ آزات ءُ چہ پد آئی ءِ نوکتریں شکل کہ اہنگ ات تو عطاشاد ءِ کرا اہنگ ات ءُ عطاشاد ءُ بلکن نوکیں محسوسات آئی ءِ کرا زیادہ اہنگ ات۔ اے توئے مردم بلوچی ادب ءِ توکا عنقا، ظہور شاہ یا کہ عطاشاد ءُ عام طور پر سہیبانی باز ضرورت انت کہ اے مردم دریافت کنگ ببنت کہ ایشانی فنی قدیا Value چی انت؟

جست : واجہ! دگہ یک سوالے گشنت کہ عطاشاد ءِ "ساہ کندن" ءُ چہ پد اے وڑیں ہچ نظمے نیست کہ ما آئی ءُ ساہ کندن ءِ قدیں نظمے

جتش‌یں بلکن آوراھیس نظم ہرچی کہ عطاشاد نبشتہ کتگ انت ، ساہ کندن ءِ چہ جہل ءِ معیار ءِ چیز انت ءَ آئی ءِ دگہ پد اگپ ات کہ عطاشاد ءِ شاعری بازپوچیں شاعری ات ، تواے حوالہ ءَ چے گشئے ؟

پسو : من ، خیرا اے مردم ءِ وتی ذاتی رائے بنت عطاشاد ءِ حوالہ ءَ یاباتی من عطاشاد ءِ حوالہ ءَ یا کہ ساہ کندن نظم کہ استیں آئی ءِ دوست بیت انت بجندئے آوت ادب ، شاعری ءَ ہے Trend ءِ مطابق ءَ سرپد بیت انت چوکہ عطاشاد ءَ اے نظم ءِ توکا وتی یک انچیں اظہارے یک انچیں درشانے است انت کہ آئی ءِ توکا اید گہ نظم کہ آئی ءِ سنگ جاہ نظم انت اے حساب ءِ تجربہ آئی ءِ توکا نیست انت ۔ آئی ءِ توکا قوم ، راج ءِ حوالہ ءَ زندگی ءِ حوالہ ہمانمونہ کہ استیں اھنگ ات یا کہ ہمایک انچیں ماڈلے ات اگہ زیادہ ترقی پسندانی شاعری ءَ گوما آئی ءِ نزیکی کہ استیں است انت تواے حوالہ ءَ بجندئے گشنت ، باقی آئی ءِ اید گہ نظم کہ اھنگ انت آچوکمو باز مبہم است انت ، ماھنگ انت آیانی توکا استعاراتی زبان زیادہ استعمال کنگ بیتگ ات ، تو آئی ءِ توکا Personal ، ذاتی درد ءَ را زیادہ اہمیت دیگ بوتگ ات چونکہ ساہ کندن ءِ توکا عام طور پر اجتماعی یک وردے است انت باقی اید گہ نظمانی آئی ءَ وتی داخلی مسئلہ گشتگ انت بجندئے اے پہنات ءَ آپسند نہ کننت ، باقی من اے سرپدباں کہ ساہ کندن عطاءِ ابتدائی نظمے ، آئی ءِ نظم دسمتر اباز وتی نوکیں شکل ، نوکیں فارم ، نوکیں مسلہ ءَ جیڑہ آئی ءِ توکا کائیتیں ۔

جست : داد ! گشنت کہ گل خان نصیر ءِ آخری دؤر ءِ شاعری ءَ سید ظہور شاہ ءِ اولی دؤر ءِ شاعری دوئیں باز خوبصورت بوتگ انت ءِ درمیانہ دوئینانی شاعری اینچو خاصیں ، خوبصورتیں شاعری یے نبوتگ تو چے گشئے ؟

پسو : منی ھیال ءَ اے گپ نہ انت ، گپ ایش انت ظہور شاہ ءِ "شکلیں شہو" ، "سچکانیں سسا" ءَ کہ شاعری انت آخری شاعری انت بلے اے شاعری ءِ توکا :-

چونیں یک بے تواریں ہگاہ ات
درد پاداں گراں ءَ پیداک انت

یا کہ شکلیں شہو یا کہ سچکانیں سساءِ توکا ظہور شاہ ءِ بلکن غزل یا کہ ظہور شاہ ءِ شاعری زبان ئَ استادی حوالہ ءَ باز دیما اھنگ ۔ آتو آئی ءِ ابتدائی تجرباتی شاعری گشگ بیت انت ، بلے اے شاعری ایشی ءِ توکا اھنگ ایشی ءِ توکا وتی زبان ءِ حوالہ ءَ گیشتر استادی پیشدارگ ءِ کوشش کتگ ءِ بلکن منا آئی ءِ اے شاعری گیشتر لگ اتگ ، ہاں حتیٰ ایشانی توکا بازا نچیں نظم است انت چو اگہ جمالیاتی حوالہ یا مثلاً :

لبدک ءَ ازمک ءَ الود تا چوں رکین انت
دہد ءِ شبہات ءَ پیرداو ءِ جسی شنگینگ

جتش‌یں بازیں شعر است انت کہ آجمالیاتی حوالہ ءَ یا حسن ءِ حوالہ ءَ یا غزل ءِ تقاضا کہ است انت آئی ءِ تغزل کہ است انت آرہند اں نہ انت آیانی تقاضہاں پورہ نہ کنت انت ۔ بلے شکلیں شہو یا کہ سچکانیں سساءِ توکا ظہور شاہ ءِ شاعری عام طور پر پختہ تر انت ۔

جست : چیزے ماہ بیت کہ بلوچی لبز انک ءِ توکا یک وشی یے اہنگ کہ سید گنج یاد گہ ورناہانی کتاب شنگ بوتگ، یک دورے بلوچی ءِ توکا اے روایت ہیتگ کہ تانکہ مردم پیر نبیت یا کہ نہ مریت کتاب ءِ در کنگ یک وشیں چیزے نہ ہتگ، مرچاں منظور ءِ کتاب انت، منیر مومن ءِ کتاب انت یادگہ عصا جار ءِ کتاب انت کہ باندا پونشی پیدا ک انت، اے دراھیں نوجوانی کتاب اہنگ انت تو اے سلسلہ ءِ چے گئے واقعی ایشانی ضرورت انت الوں آئیگ ءِ اے وڑیں عمر ءِ یا فنی مخنگیاست انت ایشانی توکا؟

پسو : اصل مسئلہ کتاب ءِ شنگ نہ انت، اصل مسئلہ تخلیق ئیگ انت۔ کتابی صورت ءِ تو ماراا اصل گپ رسیت کہ ایشی ءِ توکا تخلیق چے است انت، چیچو مزن انت اگاں اے پہنات ءِ تو محسوس کنئے چارئے تو دوئیتانی شاعری آں کہ ما دیم پہ دیم کنیں تو مارا دوئیتانی توکا ایشانی آواز ہنگ ءِ سفر گند گا کئیت انت کہ واقعی ایشانی توکا ایشانی وتی شکل وتی رنگ دیما آیان انت بلے آ پختگی نیست انت کہ ما اشاناں اے نام دات کت بکنیں کہ اے منظور ءِ کہ استیں شعرے یا منیر مومن ءِ شعرے۔ بلکن اے وتی روایت یا کہ عطا شاد ءِ ایند گہ مردمانی آوازا نچیں مکے ءَ استیں کہ مائے حجہ آورت کت نہ کنیں کہ اے کئی ترکیب انت؟ منیر ءِ ترکیب انت یا کہ عطا شاد ءِ ئیگ انت یا کہ منظور بسمل ئیگ انت اے توزانگ نبیت، اصل گپ ما اے نہ کشاں کہ اے مردم یا نوجوان وتی کتاباں چاپ مکن انت، چاپ بکن انت، اولی سوال ایش انت کہ ایشانی توکا زاناں اے اعتماد ہتگ، ایشانی حلقہ ءِ توکا اے گپ دیما اہنگ کہ بھئی ما اے جاگہ ءِ سر بوتگیں کہ مئے کتاب ءِ وہد انت ما کتاب ءِ چاپ بکنیں۔ من ہر وقت سرپد باں کہ تخلیق کار تخلیق کنگ ءِ چہ پد عام طور پر مطمئن نبیت انت، ایشانی کرا مطمئن بوگ ءِ گپ ہتگ، کتاب دیما اہنگ مطمئن بووگا چہ پدنی اصل مسئلہ ایش انت کہ کتاب تئی چیچو بازار ءِ کئیت انت؟ چیچو کتاب کسے چاپ بکنت؟ حکیم وفا اگن دہ کتاب چاپ بکنت یا کہ لک کتاب چاپ بکنت اے وَ بلوچی ادب ءِ را فائدہ تو نہ دیئنت ۔اصل مسئلہ تو تخلیق ئیگ انت کہ ساری ءِ چہ پد انچیں شعری دیوان بیا افسانہانی انچیں مجموعہ یے در کئیت کہ پوراھیں سسٹم ءِ، پوراھیں مزاج ءِ بدل بکنت انت تو ما سرپد ئیں کہ آ ٹھیک انت۔

جست : اچہ! دا و پد اسوال ایش انت کہ مرچاں مختلفیں مردمانی غزلاں کہ شاعری آں توبوان ئے توزیادہ تر ہما مردم کہ نظم لکھگایاں لوں ءِ ہما مردمکہ غزل نبشتہ کنگا انت لوں، ہما مردم کہ افسانہ نبشتہ کنگا انت درستینانی ناماں توکہ استیں تخلیقاتانی سربرا، پیشانی ءِ دیر بجن ئے تو حیران ئے کہ درہ یکیں مردم ءِ نبشتہ کتگیں چیزاں، ایشی ءِ سرا کمو گپ جن؟

پسو : ہاں! سہیں کہ است انت تو جتائیں چیز انت۔ ءِ افسانہ ءِ توکا تخلیق کار ءِ جتائیں سفرے بیت، شعر ءِ تہا جتائیں سفرے بیت تو ہر تہر ءِ تہا منی خیال ءِ تو اے سوال آ مردم ءِ کرا نبیت انت کہ آ زندگی ءِ ہر وقت نوکیں معنا ءِ چارگ ءِ کوشش کنگا انت۔ آ تو ہر وقت زندگی ءِ نوکیں معنا ءِ چارگ ءِ کوشش کنت، من ہم سرپد باں کہ آئی ءِ سہیں تہرانی تہا یا کہ افسانہ ءِ تہا، نظم ءِ تہا، دوئیتانی زبان ءِ تہا فرق کئیت انت پرچہ افسانہ ءِ ضرورت دگر انت ءِ شعر ءِ ضرورت دگر انت۔ یکے وَ ایش انت کہ دوئیں دو مختلفیں مزاج انت، دو مختلفیں ہیئت انت، دو مختلفیں فارم انت ءِ ایشانی توکا جتائیں حوالہ ءِ کردار سفر کنت انت تو من سرپد باں کہ آئی ءِ زبان ءِ توکا اے مسئلہ پشت نہ

کپیت ہے نثر ءِ زبان یا افسانہ ءِ زبان یکیں نظریات ءَ استعمال بنت۔

جست: چوناھا من اے گشگا اتاں کہ بازیں مطلب یا بازبرال تو منظور ءِ غزلاں کہ وانئے یا میر عمر میر ءِ غزلاں توو انئے ترا گمان بیت کہ تو منیر مومن ءِ غزلاں وانگ ءَ ئے، من ہم ہے وڑ گشگا یاں کہ اے تئی ھیال ءَ اے فیشن ے نہ انت ءَ بازبراں مئے ایند گہ شاعر گوشتگیں وتی استادیں شاعرانی دست ءَ اثر ءَ چہ ـــ قید بیتگ انت۔؟

پسو: اصل گپ ایش انت کہ متاثر بیگ ادب ءِ توکا است انت متاثر بیت، بلے سوال ایش انت کہ تو پیرل شے تگری ءَ چنچو متاثر ئے؟ دومی سوال ایش انت کہ تو عطا شاد ءَ کہ استیں چنچو متاثر ئے، یکے وَ ایش انت کہ پداھا ایلیٹ ءَ گپ بیت کہ تو ظہور شاہ ہاشمی ءَ متاثر ئے تو آئی ءِ رند گیری کنئے، عطا شاد ءِ رند گیری کنئے توکہ استیں گرگ ئے، توزانگ ئے، مردم ترا زاننت کہ تو پلانی ءَ گگاناں کنگا ئے، بلے پیرل شے تگری ءِ عام طور پر اے ہاترانہ کنئے کہ آئی ءَ کرا چشیں وتی ھاسیں رنگے نیست انت کہ آ تئی واستہ یک نئے، یک فائدہ ہم بت بکنت۔ تو اے ہاترا تو آئی رند گیری ءَ نہ کنئے، تو وتی واستہ آئی ءَ شریں چیزے سر پد نہ ئے۔ اچہ دومی ایش انت کہ وتی رنگ بدوگ یا کہ رنگ کنگ یک کسانیں مدتے، یک ٹائمے ءِ گپ نہ انت بلکن من سر پد باں کہ منظور یا کہ مومن ءَ سفر تئی وہد ءَ تخلیق ءَ حوالہ ءَ ایشاں دیمارؤگ لوٹیت ءَ باز ریاضت ءَ چہ پد، مدتے ءَ پدنی مردم وتی شکل ءَ، رنگ ءَ تخلیقی گشینیت انت، آوو روچ یا کہ سئے روچ، چار ھپتگ یا کہ پنچ ھپتگ ءِ توکا یک مردے بگشیت کہ من وتی تخلیقی رنگ ءَ گشیتاں تو آ گشینت کت نہ کنت، آزبر ببیت انت پورھیں روایت ءَ درجنگ ءَ چہ پد آئی ءَ راوتی آواز گشینگ ءَ بلکن، اگں تووتی حوالہ ءَ سوچو کیں، بگر جنو کیں مردے زندگی ءَ وتی نگاہ ءَ چاریت سفر کنت انت تو آئی ءِ Already اصول یکے دومی ءَ چہ جتا بیتگیں یا اگں آئی ءَ بصیرت نیستیں، وتی جند ءَ خاصیں وژن کہ نیستیں تو آبالکل اندگہ مردمانی آوز ءِ پدا یا کہ آیانی گندگ ءِ پدا گندگ ءِ کہ کوشش کنتیں تو ہے سبب ءَ مارا باز مردمانی یکیں آواز یک ھساب اشکنگا کئیت۔

جست: تو گشت کہ لبز انک زند ءِ آدینک انت بلے وہدے کہ تو ـــ تخلیقاں وانئے ہے محسوس کنئے کہ ہے کہ زند ءَ عکاسی ءَ کنگا انت۔ سماج ءَ معاشرہ ءِ ـــ؟

پسو: ہو بیت کنت تخلیق ءِ تہا اے چیز استیں بلے آصورت ہر چی کہ است انت نہ انت۔ بالفرض یکے ایش انت کہ لبز انک زند ءِ آدینک انت ایشی ءِ معنا اے نہ انت کہ تخلیق یک انچیں چیزے ببیت کہ گرومب ءَ گڑا ہے ببیت۔ یعنی چوش مہ بیت کہ آئی ءِ توکا اے نہ انت کہ تو احتجاجی صورت ءَ مائینگا ئے، آئی ءِ فوٹو ءَ کشگا ئے، کہ اے سیلابے اھنگ۔ اے سیلاب ءِ فوٹو من مائینگ، بلکیں سماجی حوالہ ءَ ہمی چست ءَ ایر پر شت ءَ پروش، زوال کیت انت۔ تو اے رد عمل شوہاز کنگی انت، چہ پر شت ءَ پروش ءِ پد انسان ءَ چے سوچگ ءِ سفر دیما اھنگ؟ چے نفسیاتی مسئلہ دیم ءَ اھنگ انت؟ آیانی سس کجام ھنگا شروع بیتگ؟ پر چہ زوال چہ انساناں ذہنی حوالہ ءَ باز changes کاریت ایں؟ تبدیلی کاریت۔ آوہدے کہ تخلیق ءِ توکا کہ کیتیں مرچیگیں تخلیق ءِ توکا اے تو بالکل شاعری ءَ را یا افسانہ ءِ توکا مار اانسان ءَ زوال مرچیگیں محرومی گندگ بنت۔ آدگہ گپے کہ تچکا تچک یک بے اظہار ءَ کنت۔ آ تو رپورٹ ءِ صورت ءَ کیت۔ آ تو صحافت ءِ توکا کیت۔

آئی ءِ توکا ادب، نہ بیت ۔ مرچیگیں زوال اگں کیت آ تو ادب ءَ تہا کیت۔

جست: واجہ! دگہ یک سوالے کہ بلوچی شاعری ءِ نوکیں دوَر ءَ یا زمانگ ءِ تہا سیچار توانائیں آوازگشگ بنت، انی مئے دور ءَ قاضی مبارک، منیر مومن، گل محمد وفا، غلام حسین شوہاز، چارین مردمانی تہا چے محسوس کنئے، کہ واقعی بلوچی شاعری ءَ توکا انچیں راہے گندئے کہ باندا ایشگیں مرچیگیں مئے اے کرب ءُ اذیت ءِ عہد کہ است انت اے شاعری ءَ توکا پیش دارگا انت یا کہ ایشانی واقعی توانائیں آواز انت؟

پسو: مبارک قاضی، آئی ءَ وتی یک کِشّے استیں، آئی ءِ وتی رنگے استیں کہ ما آئی ءَ عجب کاریں، آئی ءَ وتی آواز ءَ گوں وتا اسپیچ ءَ سرکنگ۔ آئی ءَ شاعری، شاعری اسپیچ ءَ سر بوتگ، یک سفرے پورہ ءَ استیں۔ دسمتر آ آئی ءِ شعری سفر چے بیت۔؟ تو قاضی صاحب وتا را بہ پہریزیت تو آ وتی دسمتری تخلیق ءِ سفر ءِ وانوک ءَ توا انتظار بیت کہ دسمتر ءَ چے رنگ کاریت؟ چے نبشتہ کنت؟ باقی گل محمد وفا بلوچی ءِ توکا باز، من آئی ءَ باز جوانیں شاعرے سرپد باں آ دگہ گپے کہ آئی ءَ وتی گنوکی ءَ تہا وتا باز چیز نقصان کہ استیں داتگ۔ یا کہ دور بوتگ یا کہ بر حال بلوچی ءِ غزل ءِ توکا اے زمانگ ءِ گپ ءَ کنئے اے آواز کہ گل محمد وفا ئیگ انت باز خوبصورتیں آوازے۔ پورہ وتی بازار ءِ وتی ہینگ ءِ، گوں ہندوکی ءَ چہ زانگ بیت، آئی ءِ کرا دنیا ءِ مسلہ ءَ جیڑہ باز فنی تقاضہانی تہا اظہار ءَ تہا کایتیں۔

جست: منیر مومن ءُ غلام حسین شوہاز؟

پسو: غلام حسین شوہاز عام طور پر زیادہ زیادہ بلوچی ءِ توکا نظم کہ لکیتیں، پابند شکل ءَ کاینت۔ یکے وَ ایش کہ زکیں کلاسیکل شاعر ءِ رندگیری ایشی ءَ گون انت، ایشی ءِ توکا وت تو نوکیں چیز چیانہ بیت؟ فنکار تو اے نہ انت کہ زکیں خالی بازگشت ءَ پداھر چی بہ گش ایت، بلکیں ایش انت کہ غلام حسین شوہاز ءِ کرا اگر تو لفظیات است، تو لفظیات زکیں استعمال دیگیں لفظیات انت، مرچی پد آ آئی ءَ را استعمال کنگ ءِ کوشش کنگ ببیت، فنکار تو ہمیش انت کہ آ وتی رنگ ءَ را بہ کیشین ایت۔ آئی ءِ وتی گندگ ءَ جند ءَ یک جتائیں رنگے بیت، آ صورت چوں بیت؟ غلام حسین ءِ وتی داخلی سفرے استیں، وتی گندگ ءِ یک دگہ vision ے استیں تو آ چیز ءَ بلوچی کلاسیکل شاعری ءَ پد گوانک ءَ شعر نبشتہ کنگا انت۔ کوشش کنگا انت، تو آئی ءَ شاعری ءِ تہا باز کم chances استیں، آ کہ زندگ ببیت یا کہ است ببیت۔ آ وقتی طور پر مارا الطف دنت۔ کہ مارا زکیں ترانگاں گیج ایت، بلے وہدے کہ تنقید کیت، تنقید ءَ سوال ایش انت کہ تئی وتی کرا چے است؟ تو غلام حسین ءِ کرا بلے عام طور پرا اے چیز گندگا نئیت کہ آئی ءَ ہیئت ءِ حوالہ ءَ نظم ءِ توکا چشیں تجربہ بےکنگ، تو زکیں آئی ءَ پابندیں نظم ءَ رہبند گون انت، ءَ نظم لکگ ءِ کوشست کنتیں۔

جست: تو واجہ! گشنت کہ غلام حسین شوہاز ءُ گل محمد وفا دوئیں آزاد نظم ءِ نبشتہ کنگ نہ زاننت تو چے گشئے؟

پسو: گل محمد وفا ءِ من آزاد نظم ءِ حوالہ ءَ عام طور پر محسوس نہ کناں کہ آئی ءَ آزاد نظم چے حساب ءَ یا کہ چوں ہینگ، من گل محمد وفا ءَ غزل ءَ شاعرے سرپد باں۔ آ منی حیال ءَ غزل ءِ حوالہ ءَ باز بہتریں ءُ وشیں گوازے۔

جست: اچہ واجہ! منیر مومن ءَ کہ انتساب کہ وتی کتاب ءَ شنگ کنگ آئی ءَ تہا انتساب انت "ہما ولی شرگدار ءَ نام ءَ کہ تیگہ بلوچی ءَ پیدانہ

بوتگ "اے واقعی بلوچی ءِ توکا تیچہ تنقید پیدا ک نہ بوتگ ؟

پسو: اے من تراساری ءَ گشت کہ اے توآئی ءِ اعتماد انت، یک ھسابے ءَ self confidence انت۔ واقعی منی تخلیق ہے جاگہ ءَ رسنگ کہ تنے وہدی ایشی ءِ در جنگ ءَ معنا کنگ بلوچی ءِ توکا چشیں نقاد نیست ءَ دعوت دیگا انت ہما مردم ءَ را، آ مردم کئے انت ؟ توباقی یکے ایش انت کہ دومی گپ اے بھی آئی ءِ ذہن ءِ توکا کیت انت کہ بلوچی ءِ توکا واقعی خالص نقاد کئے انت ؟ تنقید کئے ءَ نبشتہ کنگ ؟ پرچہ مئے کرا تنقید زیادہ و زیادہ نام مستریں استیں تو آکریم دشتی ءِ نام انت۔ تو کریم دشتی ءِ تنقید زکیں تاثراتی رہبند انی پدا دیما ءَ کیتیں کہ تو مرچیگیں تاثراتی عہد ءِ زمانگ کٹ اتگ۔ ما ایو کا آئی ءَ بلکناں ما آئی ءِ مخلفیں پہناتاں، تخلیق ءَ چاریں در جنیں ءَ آئی ءَ را دریافت کنگ ءَ، شوہاز کنگ ءَ کوشش کنیں۔ تو آمارا کریم دشتی ءِ کرا گند گا نئیت انت یا کہ اندگہ مردماں کہ تنقید کہ لکنگ آزیادہ نثری تنقید نہ بیتگ انت۔ تنقیدانی تاریخ ءَ سر ءَ، تنقید کہ نبشتہ کنگ بوتگ بہاتی تخلیق ءِ حوالہ ءَ دیمانہ بیتگ۔

جست: اچہ داد ! تئی ھیال ءَ منیر مومن ءِ نگاہ ءِ باطن ءِ سفر کہ آئی ءِ کتاب انت تو اے کتاب دیما اتکگ، تو ہے گمان بیت کہ اے کتاب ءِ تہا بلوچی شاعری وتی انتہائی غیر مانوسیں لفظیات ءِ تہا داخل بوتگ ءَ بلوچی شاعری، بلوچی زبان وتی انتہائی خرابیں زبانے ءِ تہا پیش کنگ بوتگ ایشی ءِ حوالہ ءَ توچے گشئے ؟

پسو: یکے وَ ایش انت کہ اے تنقید ءِ سوال انت، من اے گشت کہ زبان چونائی ءَ بھی بیکیں جاگہ، یکیں ھد ءَ سمر ان نہ اوشتیت۔ آئی ءِ توکا تبدیلی کیت انت، باز لبز چو کہ فارسی ءِ بلوچی ءِ تہا مرچی اتکگ انت یا اردو ءِ انچیں لبز است انت تو بلکیں ہما زیادہ تر فارسی ءِ یا عربی زبان ءِ لبز انت۔ بلوچی شاعرانی توکا آہگا انت، ہوار بوگا انت، تو من ایشی ءَ یک ھسابے پولنگی یے سر پدنہ باں۔ آبالفرض یعنی اے ببیت کہ واقعی آ تئی درشان ءِ واستا یا کہ اظہار کنگ ءِ وہد ءَ ترا محسوس ببیت کہ ترا اے لفظیات ءِ ضرورت انت، اے تئی گیشتر درانگازی ءَ کت کنت، بصورت اے لبز ءَ کہتئی کرا کوہن تریں مھکے ءَ استیں۔ تو اے وَ تخلیق ءِ توکا بیت کنت، باقی اے کیت انت واقعی آئی ءَ لفظیات بلوچی زبان ءَ (ھبر گڈگ بیت) ہاں البتہ آئی ءِ شاعری ءِ توکا اے محسوس کنگ بیت کہ ترکیب ءِ حوالہ ءَ اردو ترکیب آئی ءِ تہا گیشتر گند گا کیت انت ءَ بلکیں آئی ءِ شاعری ءِ سسٹم کہ است انت، آ یورہ آئی ءِ کلچر ءِ مطابقیں سئے نہ انت۔ آیک مزنیں شاعری یے کہ استیں گند گا کیت انت یا کہ دگہ یک بلکے گند گا کیتیں کہ عام طور پر آ فنکار ءِ، منیر ءِ بازار یار شتھانی گو ما آئی ءِ تعلق چشیں نیست۔

جست: داد ! منی ھیال ءَ ایشی ءَ چہ مستریں پولنگی ءِ ہچ جواز نیست کہ اگن اے وز ببیت تو منی ھیال ءَ ہر ادیب ءَ شاعرے وتی اظہار ءِ واستا ہما لبزانی ضرورت محسوس بہ کنت کہ آ انگریزی، عربی، فارسی۔ تئی خیال ءَ ایشی ءِ توکا زبان ءِ وتی جند ءِ ساخت ءِ خطرہ نیست ختم بیگ ءِ ؟ کہ مخلفیں اظہار ءِ واستا یک مردے دو دو لائن کہ استیں :

دیدگاں منی تئی گوما انچیں گپ ءَ خیالے بوتگ
کہ تو بزانتیں منا تئی ضرورت بوتگ

اگاں اے وڑا توبہ گشئے گڑا آپدا ہے جواز ءِ پیش بہ کنت کہ منی ضرورت بوتگ تخلیق ءِ۔ اے گوں لفظیات ءَ ہے رنگ ءَ فٹ انت ؟

پسو : یکے وَ ایش انت کہ عموماً آئی ءِ خیال ءِ یا کہ امیج ءِ حوالہ ءَ اے چیز محسوس بیت کہ واقعی آئی ءَ زمینی کلچر ءِ خوشبو ءَ گوں کم تعلق استیں، بلے ایشی ءِ معنا ایش انت کہ زندگی ءَ وَچونا ءَ وسیع ایں کلچر کا ینت یکجا بنت، بازبر ءَ باز فنکار، مختلفیں شہراں زندگیانی توکا کیت انت، اگرچہ دیا تاں گوں آہانی تعلق بیتیں بلے ایشی ءِ ہچیگ ءَ یکے ایش انت کہ بلوچی زبان انچیں زبانے کہ آئی ءَ توکا نوکیں شعری ضرورت است انت۔ تقاضا است انت، ساری ءَ من دی وتی گپ ءِ توکا اظہار کنگ ات، آئی ءِ توکا تر لا بازبر ءَ بجندے انچیں لفظیات (ھبر ءَ گندگ) ہاں اے تو فنکار ءِ ذمہ داری بیت کہ تو آ واقعی لفظیات ءَ را اچار یت، کہ آئی ءَ تب یا کہ مزاج گوں آئی ءَ زمین ءَ، آئی ءِ شعری ضرورتانی مطابق چے کساس ءَ استیں، اے تو نہ انت as a fation آر گانت یے، فیشن ءِ پیا تو اگں کاریت یے، تو آبھی وتی سطحی شکل ءَ بیتیں۔ یک ھسابے آ عیب ءِ صورت ءَ مار اگند گا کیت۔

جست: واد گپ تئی دپ ءَ گلاب بات! کہ منیر مومن ءِ شاعری ءَ پد مردم گندیت کہ میر عمر میر ہم ہے رنگیں شاعری کنگا انت، اے کہ ہمائی ءِ دستانی چیر ءَ دراتکگیں مردم ارشاد پرواز، ہے واب ءَ شاعری کنگا انت۔ تو اے منی خیال ءَ سندھی آئی وڑا یک انچیں تسلسل یے روگا ئیں کہ ابتداءَ سندھی زبان ءَ توکا بھی ہے وڑیں مسئلہ بیتگ کہ آیاں زیادہ تر ڈنی زبانانی لفظیات سک باز استعمال کنگ انت، بلے پد آیاں اے محسوس کنگ کہ اے وڑیں لفظیات ءِ استعمال کنگ مئے زبان ءَ واستا سک باز خطرہ انت ؟

پسو: یکے وَ ایش انت کہ ارشاد پرواز یا میر عمر میر، یکے ایش انت کہ ایشانی وتی نوکیں سفرے انی شروع بیتگ، اے اگں وتی تخلیق ءِ حوالہ ءَ اے بہ سوچ انت کہ مارا شاعری کنگی انت سنجیدہ تو آ است انت فن ءِ حوالہ ءَ، تو دومی ایش انت کہ اے محسوس بیت کہ ایشانی شاعری ءِ توکا بازاری عشقے استیں بازاری عشق ناں بلکیں بازبر ءَ اے جھکو یا جنک کہ کیت انت کہ منا ایشی ءِ مرد پرستی ءِ سک گمان بیت، بالکل ہچی حوالہ ءَ شعر کہ استیں گشگ بوگانت۔ ایشی ءِ پشت ءَ بالکل الشعر انت :۔

"مرا آسکی گردن تئی رنگ مثال ءِ دختر ءَ" یا کہ "ھانل ءِ سوچ ترا سینگاراں" یعنی ایشانی توکا ٹیلنٹ تو استیں شعر گشگ ءِ بلے اے تو شاعری ءَ را ادب ءَ گوں تعلق نہ بوگ ءِ سبب ءَ ایشانی شاعری فلمی شاعری ءِ ھساب ءَ انت، چوکہ یکے مند ءَ بہ نندیت ءَ شپ ءَ مادھوری ءِ فلم ءَ چاریت ءِ سبب ءَ اے شعر ءَ بہ لکیت۔

"ھمر نکیں جنکاں زور ءَ یا منی راہ ءِ سر ءَ ناچ بکن"

تو اے شاعری بجندے کیسٹ ءِ حوالہ ءَ رواج بہ گیپت مردم ایشی ءَ را پسند کننت کہ آہانی مزاج بھی اے ڈول ءَ اڑ بیتگ، ہمیشہ نوکیں تخلیق باز کم رواج گیپت، اے نظم کہ نوکیں شکل ءَ آہگا انت تو اول سر ءَ وَ ہے واستا مسلہ انت کہ بھئی اے چے بلا ہے دیما اتکگ ؟ آ تو ہے سرپد بنت، اے جھکو، اے درچک، اے دار، چنال، اے شاتل، اے شاعری ءِ مرچیگیں مئے ہتھیار انت، تا وقتے اگہ مئے سلاہانی تہا انت، ما ایشاں مرداں جناں کنیں ءَ ٹپی کنیں ءَ زخمی کنیں، بلے آ نہ زاننت کہ مئے عشق، مئے ڈک، مئے زمانگ چنچو دیما شتگ، اے مارا

مرچی نپی، زخمی کنگانہ انت۔

جست: واد! لٹریچر ءِ مطلب افسانہ یا کہ غزل انت، نظم انت تو کہ مختلفیں تکاں کار کنگ تئی ذھن ءَ توکا واقعی افسانہ ءَ تہا یا کہ شاعری ءَ تہا انچیں چیزانی کمی ءِ بازبر ءَ احساس بیت کہ تو کوشش کنئے نظم ءَ اے وڑا دیما پروگرام ببیت یا کہ افسانہ اے رنگ ءَ ببیت یا خواہش انچیں استیں؟

پسو: یکے وَ ایش انت کہ ما اے سوچاں کہ نظم پرچہ وتی کہانی ءَ چہ درنئیت مانی نظم ءَ کہ داناں یا کہ منا محسوس اے بیتیں کہ اے نظم تو ہمنچو ایشی ءَ توکا تجرید اگں اہنگ، علامت نگاری است انت، بلے ایشی ءَ ہچیگ ءَ یک پوریں تسلسلے زکیں نظم ءَ پیا است انت، اے منارا عام طور پر زوست نہ بیت۔ من اے سرپدباں کہ اے پوریں یک مسلہ یے ایشی ءَ را اماچنگ لوٹاں، ماگشاں نظم تو باقائدہ چو تلازماتی شکل ءَ ببیت، پر شگتیں ملکے ءَ ببیت، مردم آئی ءَ محسوس بہ کننت، آئی ءَ را بالکل اے ھساب ءَ مہ گرنت کہ شروع ءَ بگر تاں آخر ءَ ہیا انت یا کہ آئی ءِ گنڈینگ ءِ شکل بہ ھلیت ءَ ختم ببیت، آئی ءِ توکا اگں کہانی بیت، بلے کہانی وتی اے تسلسل ءَ تہا مئیت انت کہ مرچیگیں اے نظم ءَ گون انت دیما آہگا انت بلوچی ءَ ءَ دومی ایش انت کہ نثر ءِ حوالہ ءَ تو بلوچی زبان ءِ باز مسلہ نہ بیت انت۔ سوال ایش انت کہ بلوچی نثر ءَ روایت چی انت؟ ترا کجام روایت گون انت تو نبشتہ کنگا ئے؟ پرچہ مئے کرا نثر نہ بوگ ءِ برابر انت۔ چشیں کہانی آئی کتابے ھم نیست کہ آ تاں حدے ءَ ما را متاثر بہ کننت یا کہ اے نسل ءِ رہ نمائی ءَ بہ کننت۔ اے باز مسلہ انت کہ عام طور پر لگگ ءَ وہد ءَ ہم محسوس بنت۔

جست: اچہ ہے آزات نظمانی کہ تو گپ ءَ جنگا ئے تو ایشی ءِ کمی محسوس کنگ، تو وتی نظمانی تہا ایشی ءَ سر ءَ چیزے کار کنگ یا کہ تئی انچیں نظم است انت، اگں ناں تو اوں کمی ءِ شکارے؟

پسو: ناں، یکے ایش انت کہ من تلازماتی حوالہ ءَ نظم ءِ کہ گپ جت تو منی معنا ایش ات کہ پوریں نظم ءَ سفر آیگ ءَ انت دیما کہ استیں جنزان انت اے سفر، ایشی ءِ توکا نوکیں میل نوکیں رجحان، نوکیں تحریک اہنگ انت کہ استیں آہگا انت ءَ علامتی اظہار ایشانی توکا است انت، تجرید است انت، ایشانی توکا بیانیہ کہ استیں وتی شدیدیں شکل ءَ است انت ایش انت کہ من سرپدباں اگاں دیما نظم گشگ تو ببیت ایں باز کہ استیں یک دو نظم منی کرا بنت من ترا اے بہ گشاں کہ آیانی توکا من بجنءے کہ گشگ کہ کیفیت بخش کہ بہ ہنتیں کہ آئی ءَ توکا کہانی تو مئیت، کہانی ءِ جواز تو پشت مہ کپیت، بلے چو کہ اے یک دراجیں سفرے، اے سلسلہ ءَ تو محسوس کنئے باز چیزاناں، دیم تر ءَ رواں کنئے یا کہ داناں کنئے، زندگی ءَ توکہ استیں ہمنچو چاراں کنئے تو اے سلسلہ ءَ تئی دیما کیت انت بر حال من گشگا آں کہ ما مطمئن نیاں کہ کہانی ہیانیہ ءَ رنگ ءَ ہیتیں کہ نظم ما را زکیں کو ہنیں دراجیں نظمانی لک تریں شکل کہ استیں کہ گندگ ءَ بنئیت۔

جست: واد! تئی وتی افسانہ آئی نظمانی یا کہ تنقید ءَ اے وڑیں ہچ پروگرام نیست کہ کتابانے شنگ کنئے؟ یا کہ است انت؟

پسو: ناں، من لگتہ اے سرپد نہ باں کہ من ادب ءَ حوالہ ءَ چشیں جوانیں یک شریں کارے کنگ یا کہ منی کرا اے وڑیں چیزے کہ استیں است انت من آئی ءَ را چاپ بہ کنیں کتابی صورت ءَ کہ استیں یا انت، بلکن من وت سرپدباں کہ منی وَ انیگیں سفرے شروع ہینگ لگگ ءَ

حوالہ ءَ، پرچہ لگّ ءِ حوالہ ءَ تو بازوقت، سفرے مز نیں process یے ریاضتے بیت تانکہ تو وتی رنگ وتی داب وتی شکل ءَ نہ کیشین ئے تواے پجی ءِ تہامیائے ایشی ءِ توکا اے امکان است انت کہ گار بہ بئے۔

جست: داد یک دگہ سوالے، سوال گوں تئی جند ءِ بلہ اے خاص کہ تئی ذاتی زندگی ءِ تعلق داریت گشنت تئی اے افسانہ کہ تو نبشتہ کتگ "زیتون" آ تو وتی خاص ذاتی عشق ءِ واردات ءِ وتی عشق ءِ پس منظر ءَ نبشتہ کتگ، تو باریں چے گشئے اے افسانہ ءِ بارہ ءَ؟

پسو: بلکل اے (کموماں گیشگ) اے یک ہوَ بلکل ابجشیں، اے افسانہ یک ھما منی مسلہ کہ بوتگ انت، پرچہ کہ ذاتی حوالہ ءِ داخلی حوالہ ءَ تخلیق ءَ راچوناہا زیر محسوس کننت تواے من سوچ ات کہ واقعی اے حوالہ ءَ کہانی است انت آہیاں کتگ لوٹیت آ تو latest تکنیک ءِ توکا بیان بوتگ، زیتون ءِ شکل ءَ دیما بوتگ۔ بلکن ایشی ءِ دیمتری سلسلہ کہ مناباز براں گمان بیتیں یک ناولے ءَ اتک کنت، بلکن تو ہے سرپد بئے کہ اے کہانی یک انچیں کہانی یے کہ مرچی اوں من ایشی ءِ دومی حصہ ءَ لکت کناں۔ کہ دیمترا من ایشی ءِ ھر باب ءَ را اضافہ یا کہ گیش کت کناں۔ پرچہ اے چو عشق ءِ دکھ ءِ پیاانت ہمیشہ کہ کوہن بیت ہمیشہ گیشتر چک جنت

جست: داد تو جمالیاتی حس ءِ بارہ یا گپ ءَ اتئے، سید ہاشمی ءِ تو شعرے ہم گشتگ ات کہ:

"لبدک ءَ ازمک ءَ الک دتا پوں رکین انت
وہد ءِ شہماتاں کہ پیر داد ءِ جسی شنگیتگ

تو وہدیکہ جمالیات ءِ گپ ءَ جنئے، تو جمالیات ءِ تعین ءَ ادب ءِ توکا کجام رنگ ءَ کنئے؟ چونکہ جمالیات مردم ءِ داخلی احساس یے، تو کجام پیم ءَ اے شعر ءَ چارے ءَ گشئے کہ اے شعر براہداری ءِ تہانہ انت، ہما جمالیاتی پریم کجام انت تو آئی ءَ ایشی ءَ چارئے؟

پسو: ماایش انت کہ جمالیات ءَ ذاتی حوالہ ءَ زیر گایاں، پرچہ کہ جمالیات تو تئی چم ءِ تہا انت تو آئی ءَ چوں گندئے؟ یا کہ بالفرض ایشی ءِ ترا مثالے دیاں کہ لیونارڈ چے وہدیکہ مونالیزا ءِ تصویر ءَ وہدیکہ اڑ کنت تو آئی ءِ بچکند گانی بارہ ءَ کہ دنیا ءَ مشہور بیت مردم لازم لک انت۔ آ دگہ گپے کہ رند ءَ اے گپ ءِ تحقیق بیت کہ لیونارڈ چے ءَ یا کہ مونالیزا واقعی دو جتائیں مردماں یا اے ھما مصور ءِ جند انت، بلے ھمے بچکندگ ءِ سابقول ءِ ڈاکٹر سلیم اختر ءِ گشگ ءَ کہ آئی ءِ مردین ءَ ھم نہ بیتگ۔ مثال آئی ءِ مردین ءَ محسوس نہ بوتگ کہ واقعی کہ منی جنین ءَ کندگ چوں ڈولدار انت؟ یا کہ دش انت؟ تو ہے طور ءَ وہدیکہ من اے شعر ءَ چاراں بگندے داخلی حوالہ ءَ ایدگہ مردماں محسوس ببیت واقعی لبدک ءَ ازمک ءَ الو ءِ توکا یک ڈولداری یے است انت، بلے مناکہ محسوس بیت کہ من وہدے لبدک، ازمک یک غزل وڑیں، آئی ءِ لبز ءِ غزل ءَ را یا کہ دستونک ءَ بیائے کہ آئی ءِ نرمی یا کہ نازکی ءَ محسوس کناں تو منا دالبدک ءَ ازمک ءَ الو کہ انچیں شکل ءَ گندگا کاینت منی ھیال ءَ اے شر ءِ توکا اے موزوں نہ انت ادا حسن ءِ تقاضا اے نہ انت، چو وَمہ بیتیں۔

جست: مرچاں غزل ءِ تہا ہما موضوع ہم دست جنگ بیتگ انت کہ بازیں ھشکیں یا یکدم ھشکیں موضوع گشگ بنت چو شکہ logic انت، فلسفہ انت، منطق انت کہ عام طور پر ادب ءِ قاری یا غزل ءِ وانوکاں آئی ءِ توکا چشیں وشی یے چشیں براہداری یے گندگا نئیت وہدیکہ logic ءِ حوالہ ءَ

گپ بیتگیں تو لبد ک ءَ ازم، الک ءِ گپ ءَ تو چتور غزل ءِ صنف ءَ چہ خارج کت کنئے کہ غزل ءِ دامن مرچاں سک پراہ بیتگ ؟

پسو: ہوٗ! یک گپے ایش انت کہ غزل ءِ توکا واقعی زندگی ءِ مسلہ اہنگ تو ہے زندگی ءِ مسلہ سید ہاشمی کرا استاں ءَ اید گہ مردمانی غزلانی توکا بھی زندگی ءِ زکیں مسلہ نہ انت، مرچی دیما شتگیں زندگی ءِ مسلہ است انت جیڑہ است انت۔ بلے آہانی اظہار آہانی درشان آبا قائدہ ادب ءِ تہا انت شاعری ءِ تہا انت، وہدے شاعری ءَ ادب ءِ گپ کیت تو آئی ءِ توکا ڈولداری ءِ تصور پیداک بیتگیں جمالیات ءِ تصور پیداک بیتگیں تو اداکہ وہدے کائے تو سرپدبئے، بالفرض :۔

حرشری بے نیاریت ایں نوکی ءَ پالام ءِ
شالا ترا بیایاتیں پگرءِ دتی پلگارگ

تو اے حراداوت چی بے غزل ءِ وڑیں تعریف ءِ توکا حرءِ چہ ضرور تیں پالام ءِ چہ ضرورتیں ؟ اگن تو اے مسلہ ءَ دگہ شکلے ءَ گشگ بیتگیں ایشی ءِ اظہار ءِ ورشانی آئی ءَ دگہ شکلے ءَ بیتگ ات۔

تو سید ہاشمی زوال ءِ گپاں کنگائے لبد ک ءَ ازمک ءِ، تو ایشی ءَ را دگہ شکلے بھی گشگ بیتگ ات کہ آئی ءِ توکا شعری لوٹ بیتگ اتنت تقاضا بیتگ ات انت۔

جست: داد ذہن ءَ دگہ یک سوالے آہگا انت تو گپ غزل ءِ حوالہ ءَ چلگات منا اے محسوس بیگا انت کہ مرچاں غزل ءِ تہا ہم آزاد غزل ءِ یک رجحانے دیما اہتگ اسپیشلی اردو لٹریچر ءِ تہا تو منی اے سوال گوں ترا ہما انسانی زند ءِ بارہ ءَ انت کہ اے سلسلہ چو نیں سلسلہ یے کہ انسان آزاد ءِ ہمگار وگا انت یا کہ freedom ءِ ہمگار وگا انت۔

پسو: یکے وَ ایش انت کہ انسان وتار اوت لیکھانی بندیگ اوں کنت وتا لیکھانی تہا آزات اوں کنت ءَ اے بندیگی آئی ءِ غت ءَ است کہ اگر چہ آ آزات انت، بلے بندیگ انت یا من وتی سماج ءِ تہا کہ استیں چیچو آزاد وں۔ پوریں پشپد، پوریں پس منظر، پوریں اجتماعی لاشعور کہ یک پابندی یے کہ مئے توکا استیں کہ کجام جاگہ ءَ مناگیپت قیکنت یا کہ شاعری ءَ ادب چونائی ءَ وہر زمانگ ءَ کہ آئی ءِ توکا منی ھیال ءَ کہ اکثر جینئس ایں قلمکار کہ پیداک بنت تو آزیادہ آزادی لوٹ انت اکثر روایتی یا کہ پابند بیتگیں فارمانی توکا وتی درشان ءَ اظہار ءَ نہ منّنت قبول نہ کننت آہانی کراوہدیکہ نو کیں شکل کہ کائیتگیں تو ظاہریں کہ آئی ءِ شکل اے ببیت کہ آ غزل ءِ توکا اوں آزات غزل پیداک کنتیں یا کہ غزل نما ءِ ہیئت ءَ دیم ءَ کار انت۔ اے تو ہے دراصل نیمون انت کہ ایشی ءِ توکا نثری نظم دیما اہتگ کہ آ بھی اظہار ءَ درشان ءِ زکیں پابندی ءَ چہ آزات بودگ ءِ یک نیمونے ھمے رنگ ءَ چشین ءَ بزیرے مرچی جدیدیت ءِ سر ابلعد جدیدیت ءِ فلسفہ ءَ بزورے کہ اردو والہاں مغرب ءَ چہ زرتگ۔ اے گپ ءِ پیداک کنگ کہ شاعر ءَ فنکار ءَ را یا کہ زکیں جدیدیت ءَ اے ہمپ است انت تھنائی، مایوسی، ناامیتی ایشاں چہ یک برے پدا کشگ ببیت ایشی ءَ چہ آزات کنگ ببیت، وَ ہے گپ پدا کیت کہ اے کشگ کہ آزادی کہ چیکس ایں آزادی یے، اے انسان کہ استیں وتی شجرہ ءِ نسب ءَ ہمد کیں اے چوناہا قید استیں۔

رحم مادر سے نکلنا مرا بے سود رہا

اب بھی میں قید ہوں وقت کے ہندی خانے میں

جست: تو داوا ادگہ سوالے کہ بلوچی ءِ اے نوکیں افسانہ یا کہ شاعری دیم ءَ آیگا انت تو ایشی ءِ تہا مئے کرا زیادہ ترنبشتہ کنوک نثر ءِ نیم ءَ باز کم آیگا انت ءُ شاعری ءِ ہمگا زیادہ رودگا انت تو تئی خیال ءَ شاعری مئے کرا یک fashion یے ءِ صورت ءَ دیما آیگا انت؟

پسو: اے دراصل ایش انت کہ مئے اے زمانگ ءِ عہدے تہا محرومی، احساس کمتری ہے شکل ءَ کہ اھنگ کہ فن ءُ چونائی ءَ بھی بقول ایلیٹ نیگ ءَ، ھمے مایوسی انت، احساس کمتری انت کہ ترا فن ءِ ہمگا جنز نیست کہ تو یک نامے پیدا بہ کنئے، اے یک ھدے ءَ تا کہ ترارا کمو ذہنی تسکین بہ دنت کہ تو بھی چیزے است ئے تو اوءَ مئے کرا اکثر و بیشتر اے مسلہ کہ گیشتری فلسفہ کہ استیں محسوس کنگ بیتیں تو اے مردمگشنت کہ بھئی مئے اے محرومی استیں اے مئے مایوسی، احساس کمتری است انت ما ایشی ءَ را جلدی یک شعرے، یک غزلے ءَ تو کاگنگ ءِ کوشش کنیں ءُ و تارا اے دوزخ ءَ آس ءَ چہ چانینگ ءِ کوشش کنیں ءَ تو ہے سبب انت مئے کرا اے چیزر جحان کہ استیں گیشتر ودگا انت ءُ دومی ایش انت کہ شاعری ءِ حوالہ ءَ مئے کرءِ۔ اکثر بیشتر مستریں وسیلہ میڈیا مرچی کیسٹ، آئی ءَ سر پد بودگا انت یا آئی ءَ جلدی زیت زیت ءَ یک پیغامے، یک message یے ءُ دیگ لوٹنت ایں تو آ نثر ءِ تو کا باز دیر ءَ کیت انت، شاعری ءِ تو کا ایشی ءِ جلدی کیستانی حوالہ یا گانا و الہانی حوالہ یا کہ استیں جلدی ایشی ءَ را شنگ کنگ لوٹنت ءُ دومی ایش انت کہ نثر ءِ ماحول نیستیں او ءَ یا کہ نثری تخلیق کار اگاں استیں تو آ اے سرپد بیت کہ بھئی لوا نثر ءَ را اہمیت نیستیں افسانہ تو کس اشک نہ کنت، افسانہ کہ چاپ نہ جناں یا کہ تو افسانہ کہ لک ئے تو بالفرض افسانہ نگار ءَ چچ خطہ ءَ چچ حلقہ ءَ زانگ نہ بیتیں تو ہر جاگہ روئے جست کنئے؟ اول سر ءَ اے ہاتر ءَ ترا زانگ بیت کہ تو شاعرے ئے تو اگن افسانہ نگار یے ئے، بجندے مردم اے برداشت مہ کننت کہ تئی گوما منند نت، مئے چاگرد ءَ اسل مسلہ کہ استیں ایش انت تو مردم اے سرپد باں کہ ماپرچہ آکار ءَ دست نہ گریں، پرچہ مئے کرار تو اے مردم کہ اے type ءِ کہ ما ایشانی سلسلہ ءَ گپ ءَ ایں اے تو ہما مرداں ایشاں ادب ءِ گوما سنجید گیں وابستگی نیستیں آ تو سنجید گیں وابستگی است انت آیانی کرا مسلہ جیڑہ استاں تو آ باقاعدہ نثر ءِ ہمگا کا بیتیں ءَ نثر ءِ حوالہ ءَ من کشاں کہ باقاعدہ تحریک ءِ صورت ءَ اے رجحان کہ استیں پیداک کنگ ببیت، ایشی ءِ حوالہ ءَ سیمینار کنگ ببیت، مردمانی تو کا اے استیں اے میل پیداک کنگ ببیت، اے حوالہ ءَ باز کار کنگی انت نی ایشی ءَ چہ پد یک ھدے ءَ بلکن بجندئے ہے شاعریں مردم پد انثر ءِ ہمگا لوں بیا انت۔

جست: بلوچی ءِ مرچی باند الکوڑ ءِ رہبند کہ مردم مرچاں سید ہاشمی ءِ حوالہ ءَ یا مخلفین دگہ مرداں بلوچی ءِ مخلفین زبان ءِ کہ لکوڑ ءِ رہبند پیش کنگ تو تئی خیال ءَ واقعی اے رہبند آیگا انت اے زیادہ بہتر انت یا مئے واستہ رومن رسم الخط ءَ اوں گپ جنگا ئیں آ زیادہ بہتر انت؟

پسو: من ہے رھبند کہ سید ہاشمی نیگ انت کہ ایشی ءِ تو کا مرچاں باند اکو باز تبدیلی، changes اید گہ پر چہاں یا کہ ریٹناں عام طور پر غلام فاروق ءَ وتی لبزانک ءِ حوالہ ءَ آؤر تگ ایشی ءَ را بہتر سرپد باں ءُ من ہے سرپد باں کہ ہمنچو تخلیق کہ تئی کرا کیتیں ہما سیاھگ ءِ سر ءَ کہ دیما آیگا انت ہما رھبند قبول کنگ ببیت زیرگ منتیں، ایشی ءِ واستہ رومن یا کہ اے دگہ نوکیں دگہ طریقہ یے یا کہ منگالی رسم الخط ءَ بلوچی ءِ

لگگ ءَ یاکہ دگہ طریقہ یے شوہاز کنگ اے وقت ءَ توکا وہد زوالی بیتین، اے باتر او ہد زوالی یے بیتیں کہ لینگو تج ءِ حوالہ ءَ مرچی چینچو کانفرنس بیتیں ھمے گپ ءِ ردءَ کہ بلوچی زبان ءِ رہبند چی انت اگن مرچی اینچکاناں بلوچی زبان ءُ ادب ءِ سرءَ تحقیق بہ بیتیں، اے سوال اے بیتین کہ بلوچی افسانہ پرچہ پدمنگ انت، بلوچی نثر پرچہ پدمنگ انت، بلوچی شاعری ءِ کسک کجام انت؟ بلوچی ءَ تنقید پرچہ نہ بودگا انت تو مرچی بلوچی باز دیما شتگ ات۔ اے مختلفیں لبحہ گ زرخرچ کنگ، کدی سویڈن، کدی ناروے ءَ مختلفیں مردماں لوٹائینگ لینگو تج ءِ سرءَ چشمیں مسلہ دیما آیگا انت ہچ مسلہ دیمانہ آیگا انت، تنی وہدی "ہماسر کن پر کن ءُ ہپ کن ءُ ہچ" ءَ گپ انت۔ اے مردماں زبان ءُ ادب ءَ تخلیق ءِ حوالہ ءَ کار کنگ لوٹیت اے رھبند است انت ایشی ءَ قبول بکناں ءُ ہمے سلسلہ ءَ وتی سفر ءَ جاری بکناں۔

جست: اچہ داد! بلوچی ءِ تاک، ماہ تاک، ہفتگبند ءُ اے سہ ماہی تاک کہ شنگ بیگا انت اے کجام ھد ءَ۔ بلوچی زبان ءَ پہ، بلوچی ادب ءَ کار ءَ انت؟

پسو: بلوچی زبان ءُ لبز انک ءِ تہاانی بلوچی ماہتاک کہ آئی ءِ مزنیں اہمیتے استیں آزات جمالدینی ءِ حوالہ ءَ آئی ءِ بلوچی ادب ءِ توکا بلاہیں رولے کردے است آ تنی وہدی ھد ینگ کہ مرچی اے رنگہ آیگا انت آئی ءِ توکا ادب کہ استیں نیستیں آئی ءِ ادب نہ ہیگ ءِ مستریں سبب ایش انت کہ آئی ءِ ایڈیٹر ادیبے نہ انت آ ادب ءَ را کہ سرپد نہ انت آ ادب ءِ مرچیگیں تقاضا اید گہ زبانی تقاضایا کہ صحافتی تقاضا ایشاں معلوم نہ انت۔ پرچہ تو ادیب کشتنت، تاک وہد یکہ ادیب کشتنت تو ادب ءَ را فائدہ رسیت ایں آ ادب ءِ سرپدباں تو مئے کرا اکثر ءُ بیشتر مثال لبزانک ءِ بگرئے شروعاتی سفر ایشی ءِ باز جوان ات، ہتل تاک کسک یا کہ افسانہ نمبر کسک ایشی ءِ پد مرچی ایشی ءِ شکل کجاروت (کموماں گیشک) بروہمو دا بلوچانی حوالہ ءَ دربہ جن، کاربجن اداتو صوت ءِ حوالہ ءَ پرچہ کار نہ کنئے، ادا تنقید ءِ حوالہ ءَ پرچہ کار نہ کنئے، ادا تو پرچہ تخلیق ءِ حوالہ ءَ مختلفین ہنگپ ایر نہ کنئے سوال دیما نیارئے، بروا او دا افریقہ ءِ بلوچاں دربہ جن کہ دنیاء ِ توکا بلوچانی آبادی چینچک انت؟ اے گپ ءَ کہ دیما یارئے یا ھمے ترس پیداک بیگا انت کہ اے نہ انت دنیاء ِ توکا بلوچ کم بیگا انت ٹھیک انت ناں۔ اے تو صحافتی اخبار ءِ حوالہ ءَ اخباری کالمبیت کت کنت، یک میگزین ءِ کالم ءِ توکا انگ کنت کہ آ قوم راجانی حوالہ ءَ کار کنگ لوٹیت ایں۔ تو لٹریچر ءِ حوالہ ءَ خاص کار بکنیں، ہاں البتہ اے زمانگ ءَ مثال دو تاک است انت، یکے "چمک" ءِ تاک انت من تو سرپدباں کہ آئی ءِ یک دو شمارہ دراہتگ باز شریں شمارہ انت آ ہمترا ہم جواں تربیت دومی "روچ" انت جاوید سعید کشیت یے آئی ءَ چہ منا ھمی اے امیت استیں کہ بجند ءَ اے کار ءِ ہمترا انگت شر تر بیتیں، بے شرط ایش انت کہ واقعی ایڈیٹر ادب ءَ گوما تعلق داراں ایشانی اگاں رشتہ بیتیں ادب ءِ مرچیگین لوٹ تقاضھاں سرپدباں ءُ تخلیق ءِ ہجہ کار نت کہ تخلیق چی یے کہ مزنیں تخلیقے یا کہ کسانیں تخلیقے؟ تو من سرپدباں اے مردم ادب ءِ حوالہ ءَ باز کار کناں۔

جست: اچہ داد! ایشاں کہ ادیبے ءِ ادب ءِ گوما کمٹمنٹ سک باز ضروری انت تو یک مردے ءَ کہ یک ادیبے ءَ گوں ادب ءَ کمٹمنٹ نہ بیت تعلق نہ بیت؟ تو آ ادب ءِ (گپ ءُ گزگ) توچے کنئے؟

پسو: اے گپ اگاں عطاشاد ءِ حوالہ ءَ ببیت وَدراجیں discuss یے بیت کہ باقی ادب ءَ را as a کمٹڈ ءِ حوالہ ءَ کہ وہدے زیراں یا ہندوکی ءِ حوالہ ءُ زیراں تو ماآئی ءِ فن ءِ حوالہ ءَ زیراں کہ فنکار ءَ فن ءِ گوما یک مچے ہیتیں یک رشتہ یے ہیتیں آئی ءَ دگہ نظریہ یے ءِ

گوما، دگہ تحریکے ءِ گوما، لیکہ یے ءِ گومامہ بیتیں۔

جست: اچہ پداتئی خیال ءِ ھمے گپ مہ بیت کہ سرئیلسٹ تحریک ءِ پداواڈاازم یا کہ علامت نگاری وت لیکہ یے، دراہیں تحریک وت لیکھاں اے پداجدائیں یک گشتیں سوالے نہ بیت؟

پسو: آئی ءِ لیکہ است انت من تراگشت سرئیلزم ءِ سفر واب ءِ سفر انت، نفسیات ءِ سفر انت کہ آئی ءِ انسان ءِ گوماوتی تعلق است انت، آئی ءِ رشتہ است انت، بلے یک تحریکے ہما بیتیں کہ فنکار ءِ زور ءِ جبراگشگ بیتیں کہ اے ھساب ءِ بہ لک! تو آ ھساب ءِ تحریک ءِ من منوک نیاں کہ جبرالنگ ببیت، بلے لہتیں انچیں تحریک ءِ ار جحان است انت کہ آ انسانی زندگی ءِ گومامئے محسوساتانی ہچیگ ءِ کایتیں۔ آمئے فن ءِ توکاوہدے واخل بنت تومارا اے احساس ءِ دینت کہ واقعی ما یک لیکہ یے ءِ چہ متاثریں اے کار ءِ کنگائیں۔

جست: اچہ داد! ادب ءِ تہا آمد ءِ آورد ءِ حوالہ ءِ کمو ھبر بکن؟

پسو: آمد ءِ آورد ءِ حوالہ ءِ گپ ایش انت کہ ادب ءِ را اگاں تومار کسی حوالہ ءِ چارئے یا کہ شعوری حوالہ ءِ چارئے، تو ادب ءِ شعوری چیزے سرپدئے، تو پدا آورد ءِ کہ گپ کیت انت، تو یک کارے، پلانے ہمائین ئے کہ مناغزلے، نظمے لکگی انت، دراجیں نظمے لکگی انت، آئی ءِ تہا مناءے لفظیات آرگی انت، مناءے ہیئت، فارم استعمال کنگی انت، دومی آمد ءِ لہز گوں رومانیت ءِ تعلق داریت کہ آ گوں وجدان ءِ گوں کیتیں۔ آ احساس ءِ گوں، ملرشت ءِ تئی ءِ کیتیں۔ کسانیں چیزے ءِ گندگا گوں تئی کراانچیں مسلہ یے پیدا بیت کہ بازبر ءِ توو وت سرپد نہ بئے آ تخلیق ءِ راکہ توچے گشائے؟ اے سلسلہ کہ اتکہ اے دو مختلفیں مکتب ءِ فکر بوتگ انت۔ رومانیت تو یک ھدے ءِ مرچی ھلتگ، کنتگ۔ آ سلسلہ ختم بوتگ ءِ مارکسیت ءِ حوالہ ءِ اوں اے سلسلہ کٹ اتگ کہ مئے تخلیق یک شعوری سوچگیں منصوبہ یے ءِ سر ءِ انت۔ اڑ گگیں چیزے ءِ ایکہ نبشگ یے وت سر ءِ وت۔ تو نیت مدئے چیزے کیت انت۔ بلکن انسانی زندگی ءِ توکا، تخلیق کار ءِ توکا، گندگ ءِ، محسوس کنگ ءِ، آئی ءِ ھمے سفر انت کہ آئی ءِ بازبر ءِ بے چین کنت، آئی ءِ چیزے گشا پر مائیت ءِ آئی ءِ اے سلسلہ آئی ءِ گوشتگیں ریاضت ءِ گوما فنی حوالہ ءِ آ کنگاانت یے۔

جست: اچہ داد! تو اپنچو افسانہ کہ نبشتہ کنگ ایشانی توکا تر ازیادہ تر اکجام افسانہ دوست انت؟

پسو: من ءِ وتی افسانہانی توکا باز افسانہ دوست انت، بالفرض منی "نامہربانی شہر" افسانہ یے کہ مناسک باز دوست بیت، دومی منی "کاشال" افسانہ یے کہ منادوست بیت ءِ انسر تگیں نیمروچ مناباز دوست بیت انت۔ مناوتی باز افسانہ، اے نہ انت کہ مناوتی یک افسانہ یے دوست بیت، منا باز افسانہ باز مختلفیں رنگاں دوست بیت۔

کسه هلاس نه بیت

بیر گیر

یونس حسین

من آفیس ءَ سر بیتاں چپراسی ءَ من ءَ را احوال دات یک پیر مردے دوروچ انت تئی جست ءَ انت بیت کنت باندا پدا بئیت۔ من وتی کاراں گسی اتاں پدا من ھمر وچ ھمے پیر مرد ءِ آھگ ءَ رؤگ اِش کت۔ ھمے فکر ءَ من ءَ را مجبور کت کہ من مہل ءَ آفیس ءَ بروان۔ من ءَ را کے وھد ھم نہ گوستگ ات چپراسی اتک ءَ گشتے "واجہ پیر مرد اتکگ"

پدا پیر مرد تہا پترت۔ من آجہ آورت۔ بلے آئی ءَ ھجہ آرگ ءَ پشت ءَ یک پر دردیں یاتانی کورے شیپ گران ات۔ آئی ءَ ھچانی گندگ ءَ پد من ءَ را ھمے سما بیت مرچاں اشانی مالی حالور ھنگیک انت، اے دیم ءَ آدیم ءَ چارت یے دل یکیم بیت پدا گشتے "من ءَ مرچی چار پنچ روچ انت تئی آفیس ءَ آھگ ءَ آں۔ بی بی باز شرمندگ انت گوں ترا دچار کپگ لوٹیت۔" "آئی ءَ بی بی ءَ نام گپت منی ٹگ زار بیتگ ءَ لگ ات، آ دسمبر اکپ ءَ دلمانگ ات بلے من آئی ءَ را کپ جنگ ءَ موہ ندات ءَ گشت "ناکو ' برو دگہ برے ادا ءَ میا۔ چہ درستاں شر تر ھمیش انت"

"گذا بی بی ءَ چی بجشاں"

"آئی ءَ بجش من ترا راچہ وتی آفیس ءَ گلینگ ءَ دربکنگ" آھاموش بیت ءَ منی ھمک ءَ چارگ ءَ ات بلے دیم ءِ ملور تران ات

"من چی گشت؟"

آئی ءَ وتی سر سر ینت کہ من ءَ یات انت پدا اناایتیں دل ءِ چہ آفیس ءَ دراتک۔

ھماوھدی ھم من بے دت ھیگاں وھدے ناکو ءَ اتکگ ءَ من ءَ را احوال داتگ کہ ترا مرچی یات یے تگ۔ مرچی ھم من بے دتاں۔ منی دل کار ءَ پر نہ انت۔ من ءَ بی بی پرچا شوھاز گ ءَ انت؟

ھماروچی کہ من دل آئی ءِ ھمک ءَ شھارات آئی ءَ گر میں آہن زرت ءَ داگ دات ءَ زاناں مرچی پدا ھماٹپاں کندیگ۔ نوشت۔ اناں ھجبر اناں۔نی من ردنہ وراں۔ مۓ کسک گیش اتگ انت، آئی ءَ آروچی زر ءَ لوٹ ات ءَ منی گورا زر نیست ات ءَ مرچی کہ من ءَ را زراست زاناں ھمے حال ءَ کپنگ۔ اے جبر راست انت مور پہ جُرکئی ءَ تچیت۔ آئی ءَ ھر منی بھت ءَ نہ ات کہ منی گون ءَ ھوش بیت۔ من ھما روچاں ھجبر بے حیال کت نکناں.... اف.... ناکو ءَ مرچی من ءَ کجام روچانی ترانگ ءَ پر بنگ۔ منی دل شراب لو ٹگ ءَ انت پدا شراب ءَ بوتل منی دیم ءَ ایرات۔ من ءَ را یات انت ھماروچاں ھم من باز شراب وار تگ۔ ھمک باز وار تگ مردماں گشت "ناکشگ تو مرئے۔"

انسان چہ تجربہ آں باز ھیل بارت ءُ ملی ھم منی زندءِ تجربہ ےات۔ ورنائی ءِ اسپ ءِ مہار ءُ کذ ایکے سنبھال ات کت کنت۔ ملی ءِ حسن ءُ من ءُکارنگ ات۔ آئی ءِ بچکندانی پشت ءُ منی مھر ءِ میت شودگ بیگ ءُ ات ءُ من ھنی، تو مشک ءُ اتاں۔ من بارین دیوانگانی رم ءُ کجام نمبرءُ لوشتا تگ اتاں۔ وتی سرا کندگ کئیت۔ کدی کدی دل ءُ گشاں اگاں منی پت زرگرے مہ بیتیں۔ من ملی ھم ندیسنگ ات ءُ ھمار وچ ھم ندیسنگ اتنت۔ پت ءِ دکان ھم من کُٹینت۔ ھدا ءِ شگر انت کہ سنگ زیت سرا لگ ات آشم مرچی ھمے سر پدانت من ءُ راھگل نیست ءُ من پدا آئی ءِ تلک ءِ دان ءُ وراں۔ اشاں شاباش انت۔

اے پنچیں سالاں من چار شھر بدل کت ءُ اشاں من ءُ رااو ءُ ھم درگیتک۔ اِناں...۔ اِناں من نی ردنہ وراں۔ من اشاں شر زاناں۔۔۔۔۔ منی دشتاروت چہ ملی ءِ شررنگ ترانت۔۔۔۔ اُف من لیلیٰ ھال نداتگ کہ ملی ءُ من ءُ رااو ءُ ھم درگیتک۔

"ھلو۔۔۔۔ لیلیٰ من۔۔۔۔"

"آں بجش"

"ھر اتیں ھبرے"

"ھدا ھیر بکنت چی بیتگ؟"

"ھما ملی"

"آں بجش چی بیتگ ملی ءَ؟"

"اد ءِ ھم اھتگ"

"تئی گور اشتگ؟"

"اِناں آئی ءِ کاسد اھتگ۔ آگوں من ءُ دچار رنگ لوٹیت۔"

"تو شراب وار تگ؟"

"چی بجناں"

"دپترءُ شراب مہ ور"

"من باز پریشاناں۔۔۔۔ یک منٹ ے۔۔۔۔ من پیداکاں لوگ ءَ"

"تو ھمود ءُ بیئے۔۔۔۔ من وت یکے دیم دیاں"

منی ھون انت۔ منی ناکو ءِ چک انت۔ فون ءِ سرا ھم زانت من پریشاناں شراب وار تگ ءُ منی کسانیں رنج ے ءُ ھم زانت یکے ھما انت کہ من ہر شپ آئی ءِ چانٹ ءِ سرا سرا ریتگ ءُ دیگاں ءُ آدیگم دگرانی نگل ءُ واب بیتگ ءُ سوگندانی دشبو منی جیگ ءِ سرا لئیب ءُ بیتگ انت۔ منی چماں سیاھیں پچ ے بستگ ات کہ آئی ءِ عکس ے پرات۔

پدا دلو محمد اتک۔ یک کاگدے من ءُ راداتءُ گشت ے "یک جلیاآدم ے ءُ داتگ۔" پدا من داں لوگ ءِ سرپیتاں منی دپ ءُ یکیں ھبر

ات کہ "لی لی دروگ ہندیت۔ آچوش ھجبر کت نکنت ، آپدا من ءَ ارددیگ ءِ جھدے کنگ ءَ انت"
من کاگد لیلیٰ ءِ ہنگ ءَ شھاردات

"لی لی ءَ واتگ"

"چی گشیت ؟"

"گشیت من باتیل ءِ سرا تئی ودار ءَ او شتا تگاں۔ اگاں نیائے من جھل ءَ دؤر کناں"

"بروچار یے"........"اناں تواے مکار ءَ زان ئے"........"اگاں دؤر بکنت گڈا ؟"

"دروگ........ آئی ءِ زبان....... من آئی ءَ شر زاناں"

"ھر چ ھبر ءَ دروگ مہ زیر۔ بروچار یے بار یں چی گشیت"

"تو ھمائی ءِ بدلیگ ئے پر چا ؟"

"من آئی ءِ بدلیگ نہ آں توباز شراب وارتگ ائی تئی ھوش بر جاہ نہ انت۔"

"من ءَ مار ءَ وار تگ من ساد ءِ گور اھم ترساں بلے آمار ءِ جند انت"

"مہ ترس۔ منی ھر تئی ھمراہ گون انت"

"تئی لاچاری آئی ءَ درد ءَ نہ وارت"

"تو وَچہ من ءَ لاچار ہے۔ آھم جنین آدمے منی وڑیں۔"

"آجنین آدمے نہ انت۔ رسترے۔ آمنی مائیگانی نوٹ ءِ بوہاں اد ءَ آور تگ۔ آپدا منی گنوک کنگ ءَ او ءَ اتگ۔"

"گڈا توکہ زان ئے وتی ذات ءِ سرا ہیسہ بکن کہ تونی ردنہ ورئے"

"ھو......نی من ردنہ وراں"........ گڈا مہ ترس......بروتی گپاں جن۔"........"ھو من رواں......وتی گپاں جناں"

ءَ پدا او ھدے من باتیل ءِ سرا سرپیتاں آاو شتا تگ ات ءَ منی راہچارات۔ آئی ءَ گشان بار یں کدی گوات ءَ آئی ءِ پرشگ ءِ جنڈی تگ ات ۔ آئی ءِ میدآئی ءِ دیم ءِ گون ءَ لیب ءَ اتنت۔ آئی ءِ لنٹاں ھماھشکیں کور ءِ پیم ءَ تلکار بستگ ات کہ گشئے کرن ئے گوستگ آپ ءَ وتی راہ تاب داتگ ات۔

"اناں.....اناں......بزگ مہ ور..... اشی ءَ ساری ءَ ھمابزبر اانچو ش تگ ءَ تراردداتگ.....نی ردمہ ور"

من دسمتر اکنزاتاں سرپادیے وارت..... من انگت ءَ ھم نشہ آں۔اناں من زار ءَ پدراں..... منی بلڈ پریشر باز بر زانت ہمسکا منی پادوت ءَ رادارگ ءَ نہ انت۔ من آئی ءِ دیم ءَ او شتا تاں ءَ وتی چم آئی ءِ چماں سک دات انت۔ آئی ءَ منی چمانی تہا چارات کت نکت ءَ ھمادمان ءَ منی پاداں کپت ءَ گریوگ ءَ لگ ات۔

"من ءَ پہل بکن۔ من تئی وڑیں مردمے چہ وت ءَ دور کت تئی حقاں من ءَ رانگینگ کہ من پرے حال ءَ سر بیتگاں۔"
پاد ءَ ناتک مکن۔"

دست ءِ لست انت ءُ گپ ءُ لگ ات "یک برے بجش من گوشتیں روچاں شموشکاراں.... یک برے بجش من ترا پہل کنگ پدا توری منی دیم ءَ تک ھم مجن۔"

من آئی ءِ مُنّانی ونگ گپت "ترا ایات کنت ھماروچی من تئی دیم ءَ دست لست انت ءُ ترا گشت بریں دگہ ہیچ ءِ آباد نئیں۔ دریاے گناہ ءَ شہر ءَ روئیں دگہ جہان ءِ آباد کنیں، بلے تو ناک دات ءُ چِل سالی ہارون ءِ کیسگ ءَ دست مان کت انت۔ اے سینگ ءِ تہاہندیں دل تئی لوگ ات بلے تو وتی لوگ دست ءِ وت آس دات۔"

"منی چماں مہ چِچ۔ گوشتیں روچاں من ءَ ر ایات مدئے...... آئینگ آبازار من ایوک تئی حاترا ایلہ داتگ ءُ پیداکاں۔"

"تراحال ءَ گپنگ کہ من سیراں ہمشکا۔ ؟"

"اِناں.... واللہ اِناں"

"توزان ئے انی منی گورا سے گاڑی است انت۔ منی گورا زر سک باز انت۔ من بلوتاں تئی وڑیں سداں جنک وتی گلام بکناں بلے تو گلامی ءَ ھم نکرزئے۔ تئی لوٹ ءِ ول من چہ بُن ءَ ولنگوج کنگ ءَ کشتگ..... تو سھیگ ئے من ءَ را چہ تراشر رنگ تریں دشتار ءِ است۔ دیم ءِ ماہ ءَ ما سیر ءَ دلما نکیں ءُ ھمائی ءِ شگر ءَ منتاں بجر کہ من ءَ مجبور کت ئے ءُ من تئی چارگ ءَ اہنگاں دگہ ناں منی ھیال ءَ تو ھماروچی مر تگ ئے۔"

"توراست گشئے من ھماروچی مرتگاں۔ من تئی نیستی ھماروچی وتی آدینک ءِ تہامار اتگ۔ اگاں من شپاں باپ بیتگاں بلے منی دل ءُ دین تئی شمک ءُ پہنگ انت"

"تئی عُمر اھیں ھیال ءَ چہ تلاءِ دریگ ءَ سرک ءِ ھم نکت کہ یک کچک ءِ ڈن سر اسار تیں شپاں دو کلکو نچنت وپٹگ ءَ تئی بو ءِ برمش ءَ گوں راشگ وش اتگ کنت حال ءِ دِہ گپتیں۔"

"تئی سر ءِ سوگند انت من نزانتگ تئی شپ ھم منی دوار یگ انت"

"مہ ور منی سر ءِ سوگند ءَ..... منی زرانی تو ھساب داشتگ ات ءُ منی بے واہیں شپانی ھال ءَ سھیگ نہ پہنگ ئے۔ ؟"

"ترا باور نکنت ۔ پدا منی چمانی تہا چارگ ءَ لگ ات... من چتوار بزگاں منی ھال ءَ بچار۔ اگاں تو منی حاتر ءَ بزگی کاٹ اتگ من مشاں جہان ءِ ذراھیں عذاب منی سرا نازل بہ بنت ءُ بلکیں ءُ منی گناہ آپ بہ بنت ""منی دل اگت ھم سارت نہ بیت"

"گڑا دوزہ ءِ عذاباں چہ مستریں عذاب ہچ جاہ ءُ نیست"

پدا تچان ءَ باتیل ءِ سرے یلہ دات ءُ جہل ءَ بال بیت پدا من دیست آقبرستان ءِ تہا کپت ءُ ھشت جنوک آئی ءِ سرا ئچُ اتنت۔ پدا مرد مانی مچی کیش پہنان بیت، پدا وتی دل ءُ گشگ ءَ اتاں آبیت کنت عذابانی تہا۔ بیت بلے منی دل ءَ تاھیر چتور رسیت من چم ئے وت بجنداں آ چوں عذابانی دوزہ ءُ زندگ بیت ءُ پریات کنت من ءَ را گنجو یات انت پدا من ھم دوزہ ءِ شوھاز ءَ جہل ءُ دور کت۔

ھشکیں تاکانی موسم ءَ

حنیف شریف

از شالکوٹ
(اے شہر ءِ ذات ءِ قوم نشنگ)
تاریخ ۲۰۰۰-۵-۱
(سوچ تاریخ ءَ)

ندر پہ ھشکیں تاکانی موسم ءَ

تئی چکند سلامت بات!

اے کاگد منا تئی نام ءَ ندر کنگی ات۔ ھشکیں تاکانی موسم ترا ئیکی دئیگی ات، دلوار گی تئی لوگ ءِ چوکاٹ ءِ دیما اِیر کنگی اتنت۔ ودار ءِ سال ترا پشدارگی اتنت بلئے ھمے میانجی ءَ اسکول ءِ گھنٹی ءَ توار کت ___ موکل بوت۔ گونڈو وتی لوگانی نیمگا تتک انت۔ بستہ گوا تانی تنابال بوت انت ءُ من چہ اشاف روم ءَ دراھگ ءِ وھد ءَ اے گپ سک مارات کہ مرچی تو منا سک گیر آہگا ئے۔ اے واسکیں کو ھنیں گپے کہ تو منا سک دوست ئے۔ منا، منی ماسٹری ھم تئی ڈول ءَ دوست انت۔ تئی ءُ منی نوکری ءِ نیام ءَ ھشکیں تاکانی موسم ھما چیز انت کہ دوئیناں ہمراہ دار ایت۔ آہاں زوال بوھگا نئیلیت ءُ پدا کو ھنیں رجسٹر ءِ تہا نوکیں گونڈوانی نام ___ ھما مدام تئی ہاترا نبشتہ کنگ ___ ھما ھرچ سال ءِ ھشکیں تاکانی موسم، بلے لہتیں وھد انت کہ ایمان جواب دیگا انت۔ گونڈوانی کو کار ءِ تہا منی ھما مردم ءِ شوہاز ءَ انت کہ یکروچے بئیت بر انڈہ ءِ جہل ءِ نشتگیں تچھیں گونڈواں ہبارت ءُ باندات ءِ آؤکیں چکاناں دگہ بر انڈہ ے ءَ کوٹی ے بدانت ءُ منا آجو بکنت ___ آزات ___ یلہ چہ

بلے اے یلہ چر ی ءِ کلیں بہر ءُ من ھما گونڈوانی شوہاز ءَ گواز یناں کہ چہ منی اسکول ءِ بر انڈہ ءَ دراھگ انت۔ شگوستگ انت ءُ نوں دنیا ءِ بازار ءَ گار انت۔ دگوہ انت۔ آہاناں شوہاز کناں۔ آہانی لوگاں رواں۔ آہانی چکاں چاراں ءُ پہ شپ ءِ ہاترا ___ تہنا شپ ءِ ہاترا آہانی مہمان باں ءُ ددھمی روچ ءَ کلاں رواں وتی منزل ءِ نیمگا ___ پدا ھماہانی شوہاز ءَ۔

ھمے شوھازءِ تہابار یں چمّکس بر اں تئی لوگ ءِ کراگوزاں۔ تئی دمک ءِ سرگوز کناں۔ باریں چنت بر امنی دیدگ تئی درواز گ ءِ زمزیل ءَ اژانت۔ تئی دیدگانی ہندی ءِ گلہ ءَ کنت ءَ تئی دیدءَ چیولی بے___ بے منی دست درواز گ ءَ توار پر نہ دنت۔ منی واب چہ ھشکیں تاکانی موسم ءَ در نیائنت ءَ من ترانچاراں۔ ترا نگنداں گوزاں۔ پر چہ کہ منی یلہ چری ءِ آبہر ھما گونڈوانی ہاتراانت کہ منی اسکول ءِ براندہ ءَ دراھنگ انت ءَ پدلواتر نہ کنگ ات۔ آہانی داتگیں بجہیں ھیل ءَ بہانہ نگی نوری براندہ ءَ کپتگ ءَ کوکار کنت آہانی بچکند مدام منی دل ءِ سر اگوازی کنت۔

بے آہانی جند رم ءِ مرگانی پیا گوستگ اتنت ءَ وتی ملک ءَ واتری ءِ نامے ندیستگ ات ءَ نوں گپ کہ اوشتیت کہ من ہماہاں___ براندہ ہمانت___ بنچ ہما ٹیمین انت۔ پیشاب ءَ آپ ءِ رزا ھما ڈول انت۔ ھشکیں تاکانی موسم ہمانت بے گونڈومَٹ انت۔ مانیٹر مٹ انت ءَ۔

منی دلبانی مُرز------

تئی ابدال۔

تئی شیدا

تراحال دنت کہ پیسر اپشت ءِ دری ءِ سرا ایکیں "سلیم "نشتگ بوتگ۔ ھاموش تک ءَ نک، کسی کاراکارے نیست بے نوں پشت ءَ ٹاٹ پر انت۔ عبید انت، چاکر، قیوم انت، احمد انت، فیصل انت، حمل انت۔

نزاناں سلیم کجا بوت۔ انگت انچو وانگ انت۔ تک ءَ نک انت یاز مانگ ءَ زبانے داتگ۔

منی ھمبراہ___

منی ماسٹری منا ہر سال نوکیں گونڈو دنت ءَ ھمک سال منی ہجہ آرد کاں پچ گِپت کسانیں گونڈو پاس بوَگ ءِ گل ءَ تچان دیم ءَ کلاس ءِ نمگار اہ گرنت چہ بجہیں چیزاں بے سد، بے فکر۔ آبجہیاں شموش انت۔ منا۔ منی اسکول ءَ۔ براندہ ءَ ءَ آھر چ چیز ءَ بے حال کنت۔ بے من___ نہ آہاں شموشت کناں ءَ نہ ترا___

ھموشہ من تراگشت کہ تو منا سک دوست بئے___ چو منی نوکری ءِ پیا۔ منی ماسٹری ءِ پیا۔ کوہنیں رجسٹرانی ڈول ءَ۔ لوح۔ مَس۔ ڈیل ءَ قاعدہ ءِ کتابانی رنگ ءَ۔ تئی زیبائی ءِ رنگ ہزار انت۔ توبورڈ ءِ سرا نبشتہ ایں "ج" ءَ دلکش ئے۔ گونڈوانی لوح ءِ میٹانی رنگ ئے۔ دریانی سرار تکگیں مَسانی ڈول ءَ دلائے۔ بے چوں کناں اے بجہیں چیز منا پہ توشا تک نہ بنت۔ "ج "ھمر وچ کرو جیت۔ لوح ءَ میٹ گونڈوانی دست ءَ زوال بنت ءَ تاتانی سرا بے حالیں مَس جان ءَ بو کنت۔ کوہن ترانت تئی دل ءَ تو کوہن بوت کئے۔

منی ایمیسیانی شاہد___

تئی ابدال___

تئی شیدا___

سر ہنگ۔۔۔ ریتا۔۔۔ حیران ءُ دلوارگ بوان اِنت۔ نئے دپ ءُ سد نئے ھبر پہ ڈول۔ تاں مردم ءُ عزیزانی دیالداری بے من چوں کناں۔ تئی ابیتکس سالانی جتائی ءُ مناباز یں ہنر پرماتگ۔ اے پریں پانزدہ سالاں من یکروچے ھم موکل ءَ ارزنی نداتگ۔ یک روچے ھم چہ اسکول ءُ رزانہ گپتگ۔ یکروچے ھم نادراہ نہ بوتگاں۔ انچو کہ اسکول ءُ گھنٹی ءُ توار کتگ۔ دعاءُ حرفانی ہمراہی ءُ من وتی براندہ ءُ دیما بوتگاں۔ وتی پچار و کیس گونڈوانی رد ءِ پشت ءُ۔

بے چونیں گلہ____

چونیں ھبر____

پہ کے ءُ ودار____

تو ھم چو موسمانی ڈول ءُ ئے____

ملوک ءِ سوربوت تو نیاتگ ئے۔ من اسکول یل ندات۔ شمے مرت تراحال دیراں رست تو زھر کت۔ من بجہیں روچ "اسٹاف روم" ءُ نشتاں۔ حانی ءُ چکے بوت تو وت چک مات اتئے۔ تو پہلی لوٹ ات۔ من بے چک ءُ چلانگ ءُ وتی پچار و کیس گونڈوانی ہمراہ بوتاں۔ تو مدام وست گٹ اتئے۔ من مدام ناعلاج اتاں۔ بے گپ ھما پیسرگی انت تو سرپد نہ ئے کہ مناچنچو عمر بیت کہ من تئی ودار ءُ آں۔ پانزدہ ھشکیں تاکانی موسم۔

تو ھشکیں تاکانی موسم ءُ وتی لوگ ءُ بوتگ ئے۔ وتی چکانی کرا۔ وتی مردم ءُ گورا۔ مئے حال ءُ مارا جست کن۔ اے سال ءُ ھشکیں تاکانی موسم ءُ راپرس۔ اے شہر ءُ پارکانی اریں یمنٹ ءُ پر ھشکیں کرسیاں جست گر۔ آدم ءُ ہوٹل ءُ درگیگ ءُ الوت کن۔ مئے بازار ءُ دمک ءُ دگاں پرس۔ چار اے تراچتکس حجہ کارانت۔ تئی گاماں سجدہ کننت ترا بجہیں احوالاں دینت ءُ مرچاں من وتی جندءُ تہا ھشکیں تاکانی موسمے مارگ ءُ آں۔ مرچی باندا منی دل ءِ اندرءُ تاک چنڈءُ موسم انت۔ چلہ انت۔ تہنا یک جاگہے انچیں است کہ اودا منی باطن ءُ ھشکیں تاکانی موسم گاربیت۔ چلہ نہ گواھیت ءُ تاک چنڈ گونڈوانی کو کارءِ تہا ساہ دنت ءُ منی اسکول سہرابیت____

ہمیشہ من ترا گشتگ ات کہ تو مناسک دوست بئے چو منی نوکری ءُ پیا____ نوں مناھما کو ھنیں گپ ھم گیر آہگانت کہ تو وتی لوگ ءُ منی یاتاں ھشاتگ ات۔ آروچی تو گپے جت ءُ تو اے گپ ءُ سراسک نرنڈات کہ "اے مردیں چونیں دل سیاہ انت۔ بجہیں روچ ڈن ءُ تچنت ءُ لوگ ءُ کہ سر بنت گڈا دگہ گپے دپ ءُ در نئیت بس۔۔ منی نوکری۔۔ آئی ءُ نوکری۔ نئے لوگ ءُ حیال نئے جن ءُ چکانی سد"

ءُ ترا یات انت کہ من ترا گشتگ ات کہ

"من چش نباں"

ءُ تو اے گپ ءِ سراسک کندات ءُ آروچی تو مناوتی چمانی تہا ایرہت ءُ وھدے من سرچست کت تاں گنداں ھشکیں تاکانی موسم انت۔ تو شنگ اتئے۔ نئے کلوہے،۔ نئے کاگدے ءُ تاں سلام ءُ علیکے۔ ماھمو داپشت کپتیں۔ ھشکیں تاکانی موسم ءُ ارجان بوتیں۔ پیریں مات ءُ مدام ٹپ

ات۔

"منی چک اے سارتی ءِ سرا تو برانڈہ ءِ کپتگ ئے۔ برو لوگ ءَ۔ ترا سارتی ے جنت۔ دمار ئے۔ ترا واجہ حداءِ لوگے داتگ برانڈہ ءِ میت مساپرانی جاہ انت تو مساپرے نئے کہ برانڈہ ءِ واھندی ءِ ذیکی داشتگ"

پداھم۔ اگاں تو منا جست بکن ئے گڑا ایشکس سالانی کردءِ تہا منی مزدر کئیت ھرچ سال مٹ بوئگیں گونڈوانی رم___ آہانی دگہ دگہ نام___ اشانی تہا ھما کو ھنیں برانڈہ۔ پیریں مات ءِ برانڈہ دگرانی نام ءِ کت ءِ سرکار ءَ مئے۔ اے برانڈہ ءِ چوکیدار ءِ پیا من ھرچ گونڈو ءِ سرا مساپرءِ نشان ءِ جتاں ءِ آئی ءِ راہ دیاں ءِ آگو نڈو چہ منی کرا لگش انت ءِ دگنیاءِ سفرءِ ھوار بنت۔

ھورو ھوروایر دئے

بلک ءِ چک ءِ چیر دئے

ءِ ھمے ناز رکیں سوتانی تہا کسے منا پد جنت

سلام علیکم______

وعلیکم سلام_____

واجہ تو منا جہ کارئے۔

اناں۔ منی دل ءِ من ترا جا گہے ءِ دیستگ بے گشت نلناں کجا۔

واجہ من سلیم آں۔ سلیم ءِ صالح

او۔۔او۔۔ ھما گونڈو کہ مدام پشت ءِ نشتگ بوتگ۔ تک ءِ تک۔ ماشاء اللہ تو دیری مزن بوت ئے۔ شر۔ تو بجش عبید، چاکر، قیوم، احمد فیصل ءِ حمل چون انت۔

واجہ اے کئے انت ؟ مئے زمانگ ءِ اے نام ءِ مردم واکلاس ءِ نبوتگ۔ کلاس ءِ نبوتگ ؟او___ اے انوں منی کلاس ءِ انت۔ چوں تئی پیا پشت ءِ نشتگ انت۔ راست گشی مرچاں تو چے کنگا ئے۔

واجہ من ماسٹراں______

"ٹگاں ٹگاں انژلو"

"ٹگاں ٹگاں انژلو"

ءِ اے پیابارءِ یں چیکس مساپرواتر منی کرا آہان انت۔ منی کش ءِ کرءِ برانڈہانی شہرءِ واھند بوان انت ءِ من ترا ساری ءِ گشتگ ات کہ وھدے منا آزاتی (ریٹائرمنٹ) رسیت گڑا من اشانی شوہاز ءِ لوگ پہ لوگ دمک پہ دمک باریں کجا سر بجساں ءِ باریں کدی پیرہ بحناں بلے انوں من اشانی شوہاز ءِ شت نہ کناں پرچہ کہ برانڈہانی گاٹ بوئگ ارزانیں کارے نہ انت ءِ پد اگونڈوانی شہرءِ باھوٹی دل تنگی کارے، پداھم من سک باز سدکاں کہ تئی گم ءِ برکت انت کہ منی ھورکیں بالاد زندگ انت۔ من ساہ زیرگ ءِ آں۔ منی رگانی تہا حون تچگا انت اے سر

جما تئی وداراں انی مزانت ءِ من اے عمر ءِ ھم اے ھبر ءَ دنیاء ءِ دیما گشت کناں کہ من تئی راہ ءِ سر انشتگاں۔ تئی ودار ءِ پتر داشتگ۔ چم شانک داتگ انت کہ باریں کدی تئی احوالے کئیت کدی تئی پگاہے سر بیت کدی تئی بالاد ءِ ماہ مئے کُل ءِ ایرکپیت کدی مئے بخت ھم جہ جنت ءِ مرچی کبلیں پانزدہ سال ءِ ودار ءِ مز ھشکیں تاکانی موسم ءِ مرد ءِ منی درتک ات آ تئی راہ داتگیں مردات من ہچ نیاؤرت۔ آئی ءِ گشتگ انت کہ تو مرچی مئے شہر ءِ اہتگ ئے۔ ادا ازلیہ ءِ لوگ ءِ داشتگ۔ گندوکی ءِ مردمانی تہا تو ھم گوانک جتگ ءِ مروچی درآہگ ءِ ساری تو منا ھم چارگ لوٹ ئے۔ دل ءِ گر کے جت۔ پانزدہ سال ءِ رند تئی سر ءِ شم۔۔ تئی گپانی تاثیر۔۔ تئی چکانی ہمراہ بوؤگ، آہانی تب ءِ دارگ۔۔ اسکول ءِ جست کنگ۔۔ ماسٹرانی باروا پرسگ۔ مرچی من سک گلاں۔ پاد انت کہ زمین ءَ نہ کپاں، دل انت کہ باطن ءَ نہ سہز ائیت، من مرچی سک گلاں بلے

زمانگ ءِ مردم ____

کول ءِ ماسگ ءِ شریدار ____

تئی ابدال

تئی شیدا

زانت کہ ترا اے گپ سک دلپدرد کنت۔ سک تکانسر کنت۔ چوں کناں من وت ھم بژنیگاں بلے حق ءِ دل من تئی چارگ ءِ اتک نہ کناں۔ منا پہل کن کہ منی آھگ نہ بیت۔ من زاناں کہ تو سہتے ءِ پد کل ئے روئے۔ وتی شہر ءِ واتر کنئے۔ مئے ھلک ءِ نصیب ءِ ھمے لہتیں ساعت انت بلے چوں کناں قاعدہ ءِ نوکیں کلاس ھمے لہتیں روچ بیت کہ ہدات بوتگ انت ءِ منی گونڈوانی کراہوؤگ سک زلوری انت پرچہ کہ اگاں من گونڈوانی کرانہ بوتاں تو زانئے کہ آچنکس کوکارکننت ءِ چنکس بلائیں دپے کشننت ءِ من نہ لوتاں کہ آ اسکول ءَ بڈ ءِ بزیرانت۔ کوکار بکننت۔ تچ ءِ تاگ بکننت۔

تئی وتی جند ءِ حداء چک داتگ تووت چک ماتے ئے اے درگت ءِ تو شر ترپلد ئے۔ تووت چار تووتی چکاں کوکار ءِ ہمراہی ءِ یل دئے۔ آہانی جنگ ءِ چوپ ءِ دیست کنئے آہانی گریوگ ءِ سگئت کن ئے۔

اناں ناں ____

گڑا تووت فیصلہ بکن من وتی گونڈواں پہ کوکار ءِ یلہ دات کناں؟ آہانی گریوگ ءِ سگئت کناں؟ ہمشکہ من تئی چارگ ءِ اتک نہ کناں۔ منی نمگا اللہ ءِ امان ءَ ئے۔ سلامت بات ئے۔ تئی چک مردم دراہ جوڑ ءِ وش بات انت۔ امیت داراں کہ پہل کنئے۔ دل ءَ نیار ئے۔

تئی

ھشکیں تاکانی موسم ءِ مرد

دشتار

عباس علی زیمی

مروچیگ ءَ شش ماہ ساری آگوں وتی پت ءَ مات ءَ دو سےَ ایندگہ سیاد ءَ وار ساں چہ کراچی ءَ پہ وتی سانگ ءَ عبرہندی ءَ اہتگ
ات۔ اے لوگ ءَ کہ آئی ءِ سانگ ءِ عبرہندی بوگ ءَ ات آئی ءِ دور سیادے ات ءَ پر آئی اے دشتار آئی ءِ مات ءَ درگیجگ ات ءَ آئی ءَ وتی
مات ءِ عبر نہ گِنداتگ ات، آئی ءِ عبرے گوشگ ات ءَ گوں وتی پت ءَ مات ءَ پرے عبرہندی ءَ ماں کراچی ءَ اہتگ ات۔ آئی ءَ وتی ھمے دشتار بھ
نہ دیستگ ات ءَ تاں مروچیگ ءَ ھم آئی ءَ زانتگ ات کہ آئی ءِ دشتار چے شکل ءَ سورتے داریت۔ بلے مات ءِ پسند ءِ رد ءَ آئی ءَ ہچ ھم نہ
گوشتگ ات ءَ پرے رد ءَ دلگران ھم نہ ات۔ آدل ءَ جزم ات کہ آئی ءِ مات پر آئی چُشیں جنک بے درنگیج ایت کہ دشرنگ ءَ حیادارے مہ
بیت۔ عبرہندی ءَ پد آگوں وتی پت ءَ مات ءَ ایندگہ سیاداں چہ کراچی ءَ حیدر آباد ءَ واترتگ ات۔

آ حیدر آباد ءَ یک کالج ءِ استادے ات ءَ آئی ءِ پت ماں حیدر آباد ءَ ٹھیکیدارے ات۔ آ حداء لکھ لکھ منت وارات انت۔ آھاں
حداء وتی جاگہ ءَ شنک جنگ ات ءَ آپ لاپیں مردم ات انت۔ آئی ءِ گورا ءَ یک کلنڈیں کار گاڑی یے ھم است ات۔ زیک دوازدہ تاریخ ءَ
آ وتی یک سکیں نزیکیں سنگتے ءِ سور ءَ گوں وتی ھمے کار گاڑی ءَ کراچی ءَ اہتگ ات ءَ مروچی آپدا دیم پہ حیدر آباد ءَ سرھائی دے ءَ وتی گاڑی ءَ
تاچینگ ءَ ات۔ ھمک گاڑی کہ آئی ءِ گاڑی ءِ پشت ءَ اہتگ ات ءَ آئی ءَ راوھدے اشارہ یے داتگ ات گُذا آئی ءَ وتار ایگور کنگ ات ءَ
آھاں ءَ راہ داتگ ات۔ وھدے آچہ کراچی ءَ سد کلومیٹر حیدر آباد ءِ نزیک گوراں اتک آئی ءَ دیست کہ دگہ یک کار گاڑی یے چہ پشت ءَ
اشارہ دیگ ءَ انت۔ آئی ءَ چہ وتی گاڑی ءِ دیم ءِ آدینک ءَ چارات، گندیت کہ یک مردے ڈرائیو کنگ ءَ انت ءَ آئی ءَ کش ءَ یک ورنائیں
جنین یے نشتگ۔ آئی ءَ وتی گاڑی یک گور کت ءَ آچہ آئی ءَ کش ءَ دیم ءَ در اتک، نی آ گاڑی ءَ ایشی ءِ گاڑی کمیں پہند ءَ پشت مہ پشت رؤگ ءَ
ات انت کہ اناگہ ءَ ھما دیم ءِ گاڑی ءِ مدگ در اتک ءَ آ گاڑی چہ دگ ءَ جھل ایر کپت ءَ دو سےَ چپگ یے وارت۔ رانکہ اے ھم سربوت ءَ
دگہ گاڑی ھم سربوت انت۔ آزدت زوت ءَ گاڑی ءِ گور ءَ سربوت، گندیت کہ ھمے گاڑی ءِ ڈرائیور بیران بوتگ ءَ ھمے وشرنگیں جنین ٹپیگ
انت۔ آئی ءَ شتاد شتاد ءَ ٹپیگیں جنین وتی گاڑی ءَ کت ءَ گوں تیزیں رفتار ءَ حیدر آباد ءِ یک ہلاراہ جاہے ءَ سرکت۔ رندتر ءَ ھمے ڈرائیور ءِ جوان
ھم دگہ یک ایمبولینس ئے ءَ ھمے ناوراہ جاہ ءَ آورت۔ پولوس سربوت ءَ جست ءَ پرس ءَ رند ڈرائیور ءِ جوان سرد خانہ ءَ ایر کنگ
بوت۔ جنیاآدم چہ مرگ ءَ رکت ات، بلے ھوش ءَ نہ ات۔ کمیں دیر ءَ پد ھمے ورناوتی لوگ ءَ کہ آئی ءِ لوگ ھمے شہر حیدر آباد ءَ ات، سر
بوت، بلے اے بابت ءَ آئی ءَ وتی لوگ ءِ مرداں گوں گپ نہ جت کہ بلکیں آ دلوارگ بنت۔

دومی روچ ءَ آپد انا نادراہ جاہ ءَ اتک کہ ھالے بہ گراں۔ نادراہ جاہ ءَ آئی ءَ ھبر کپت کہ ڈرائیور ءِ جوان آئی ءِ مردماں بر تگ پر چاکہ چہ آئی ءِ کِتوءَ آئی ءِ ڈس ءُ نشان دست کپت، بلے انگت ءَ اے جنیا دم ءِ جست ءُ پُرس ءَ کس ماں نادراہ جاہ ءَ سر نہ بوتگ۔ ہمی روچ ءَ آ پداماں نادراہ جاہ ءِ ھال پُرسی ءَ سر بوت، گندایت کہ ھمے جنیا دم ھوش ءَ اہتگ بلے آدم پہ ساھت جست ءَ انت کہ منیر احمد کجا انت ءُ ھمد ءَ آئی ءَ نادراہ جاہ ءِ چہ ریکاٹ ءَ ھال سر بوت کہ ھمے وشرنگیں جنیا دم ءِ نام سلمٰی انت۔ آحیران بوت پر چاکہ آئی ءِ ھم نام منیر احمد ات۔ آیک بگرے ءَ کپت کہ اے باریں کجام منیر احمد ءَ لوٹیت پر چاکہ آ اے جنیا دم ءِ جہ آرگ ءَ نہ یت۔ آئی ءَ نادراہ جاہ ءِ کارندھاں جست کت کہ ھامرنگیں مردءِ نام کئے بوتگ چموداءَ ھالے رست کہ آئی ءِ نام منیر احمد بوتگ گڈا آسر پد بوت کہ اے جنین ھمائی ءِ نام ءَ گرگ ءَ انت، بلے ڈاکٹر انی گشگ ءِ پد اکہ اے جنین ءَ را کس ھال مہ دنت کہ منیر احمد بیران بوتگ تاوھدیکہ آوش ءُ ذراہ مہ بیت۔

آئی ءَ ھمے نادراہ جاہ ءَ دوسئے کلاک گوازینت ءُ وتی لوگ ءَ واتر بوت۔ وھدیکہ آلوگ ءَ سر بوت آئی ءِ مات ءَ گوں آئی گشت کہ مارا یک بنامیں ءَ ولپدردیں ھالے سر بیتگ کہ سیزدہ تاریخ ءَ چہ کراچی ءَ منیر احمد نامیں مردے ءَ سلمٰی زرتگ ءُ جتگ۔ آئی ءَ جست کت کہ "کجام سلمٰی؟" مات ءَ درائینت کہ "تئی دشتار"۔

☆☆

آصف شفیق

پلانی ءِ قلم مروچی پدا بے خیالی ءَ ایشیتیں کاگد ءِ سرا ترسنا کیں عکس کشگا انت۔ مردمی سر گے، ءُ ہبے سرگ ءِ اندرءَ (Circumstances) بشتگ، یک بیے مُرگ انت ءَ کسانیں ھرّے ہم لب (-Circum stances) ءِ دامن ءَ گردگا انت۔

پلانی ءِ چم کاگد ءَ سک انت بلے بگر، باریں کجا انت، آبخی سی نہ انت کہ کاگد ءِ چونیں عکس جوڑ بوتگ۔

ے چی؟ اے چے پیمیں عکس انت کہ من جوڑ کرتگ انت؟ آئی ءَ چہ وتی قلم ءِ ہم آھگا ات، قلے دوروات ءَ اشتاپی چہ بان ءَ دراتک۔

برزءِ نبشتگیں کسہ ءَ کساس پنجاہ سال گوستگ، بلے آئی ءِ شہر ءِ مردماں انگت ہم فری ءَ یات انت کہ پلانی چہ قلم ءِ ہم ءَ وتی جند ءَ کاگد ءِ سرا ھنکیں عکسے جوڑ بوتگ۔

☆☆☆

تو آروچی کجات ئے

نزیر ناصر

تو آروچی کجات ئے کہ مادوئیں برات ءُ گہار پہ چنڈے نان ءَ محتاج اتیں۔ تو وت وتی وشیانی ہاترا مئے مات بے گناہ ءَ دیم دات ءُ وت گوں کسانیں جنکے ءَ سیر کت کہ تئی چکانی ھمسر وات، تو اچک ءَ ھم پکر نہ کت کہ منی چک عذاب بنت۔ پد او بدے مئے مات مئے بلک ءَ دگہ یکے ءِ دامن ءَ بست گڑا ماز ندءَ زاھری عذلبانی کورچاتے ءَ کل کنگ بوتیں۔

تو آروچی کجات ئے کہ مادوئیں برات ءُ گہار پسوءِ لٹانی دیمپان ءَ لگتانی چیر ءَ اتیں، آئی ءَ بددعائیانی ارجان اتیں۔ تو پکر ھم نہ کت کہ دگر ءَ چکاں دگہ دوست نداریت۔ کسانی ءَ پت وتی چکاں اسکولاں پہ وانگ ءَ دیم دیئنت، بلئے مارا ______ مناھمک سہب آئی ءَ جت دار ءَ دیم دات ءُ منی نازاکیں گہار دگرانی لوگاں پہ رپلی ءَ کاشیانی شودگ ءَ دیم دیگ بوت۔ چشیں روچ نیست ات کہ آئی ءَ وست ترانبال نہ اتنت۔ منی دل چنچو ہد ات پہ وانگ ءَ، بلئے تئی وڑیں پتانی چک کجا اسکول ءَ کتاباں گند انت۔ تئی وڑیں وت لوٹیں پتانی چک عذاب ءَ چہ ابید ہچ نہ گندانت۔ ھمک سہب ءَ کہ من بازار ءِ گونڈو دیست انت کہ آھاں کتاب لگل ءَ انت ءُ اسکول ءَ روگا انت۔ منی دل ھما دمان ءَ درامنگ ءَ کپنگ ات۔ مئے پسوا انچیں زللے ات کہ مناں چراہی ءِ ساھگ ءَ چہ ترس اھنگ ات منی گہار و۔۔۔۔۔۔ بلئے انگت سہبانی سرا من لیپرو کائی اسکول ءَ دنت ءُ دار ءَ نیمروچ ءَ شتاں۔

تو آروچی کجات ئے کہ مادوئیں برات ءُ گہار زمستانی سارتیں شپاں بے کمبل ءَ کاپر ءِ چیر الطرز تنگ اتیں۔ مئے پسو ءَ مارا بان ءَ ولمگ ءَ بیہہ نہ اشت۔ ماسر جمیں شپ لرزینت داں مئے دنتاناں ٹھک ٹھکے مان ات، بلئے مئے پسو ءَ مئے سرا رحم بیا تنگ۔

تو آروچی کجات ئے کہ من ءُ گہار عذاب اتیں۔ پدا مئے پسو انچیں زللے ات کہ آئی ءَ مارا پہ دمانے ءَ ھم آرام ءَ نہ اشت۔ آ چکانی وڑا ما ھم تئی چک اتیں۔ تئی ہون اتیں، بلئے تو مارا عذلبانی جنگلے ءَ ایوک ءَ تہنا یلہ کت پدا مئے ہنگا چک ھم نہ جت۔ پدا مئے پسو ______ شمئے دوئینانی معنا یک انت۔ شما ہر ڈک مئے سرا زھر ات ئے ھنوبی ءَ مئے مات ھم چہ مادل سیاہ بوت۔ آنچار گ ءَ چہ بجتیں مردیں وتار او بدءِ بادشاہ گشنت ءُ جنین آئی پادانی چپل انت، ہردیں لوٹیت پادئے کنت نہ لوٹیت دورے دنت۔ آنچار گ ءَ ہے پکر کت ءُ مئے سرا زھر بوت کہ یکے ءِ ڈپیرا آدیم دانگ ات۔ اھاں دومی آئی ءَ دیم دنت گڑا آئی حال چے بیت۔

تو آروچی کجات ئے کہ لولی بدامنی پسو سی بوت کہ من سہبانی سرا دار ءَ بدل ءَ اسکول ءَ روگاناں دار ءَ اسکول ءَ پدرواں شر اسکول ءَ ر ندرواں شراے ءَ بہانہ بے نہ ات آئی ءَ دار لوٹنگ ات ءُ دار من آزار تنگ ات بلئے انگت ءَ آئی ءَ منیلجت۔ منا گوں کاپر ءَ دار ءَ

بست، پشک لیٹینٹ ءُ جت۔ منی گہار ءُ گریت، پریات کت کہ منی برات ءُ مجن، بلئے آئی ءُ منی سرار حم نیاتک۔ آئی ءُ مناجت ءُ گشتے کہ تئی پت ءُ باز یےونتگ کہ باری تئی بیت۔ من گشت منی پت ءُ نام ءُ مہ گر آئی ءُ مناگیشتر جت۔

تو آروچی کجات ئے کہ منی نازاکیں گہار ءُ سریگ سرانیست ات۔ آئی ءُ مدام مات ءِ جنڈک سراتنت۔ مئے سرا مئے پسوءُ چنچو زلم تنگ ات۔ تئی آچکاں وڑوڑیں گد ءُ پوشاک گوراات، ئے مارا، بلئے تو کجا مئے حال گپت، توگوں وتی کسانیں ذال ءُ آئی ءُ چکاں دلگوش ات ئے۔ تو ھچو ھم پکر نہ کت کہ منادو دگہ چک ھم است باریں آزندگ انت یامرتگ انت۔

تو آروچی کجات ئے کہ منی پسوءُ منا ھشتمی جماعت ءِ وانگ ءُ پد جت ءُ زور لچ کاری ءُ دیم دات۔ لچ کاری منی چچ دل ءُ نہ ات۔ منی کسانیں دل ءِ کسانی ءِ مرادے ات کہ من واناں ڈاکٹرے باں، بلئے شمادوئیناں منی دل ءِ ہر واھگ اجگی ءُ کُشت انت۔ شما منی واھگانی کشوک ات۔ پد اھمک ھھتگ کہ من پگار گپت آئی ءُ منا کلدار کلدار ءِ حساب کمگاں کلدارے ھم کم ات گڑا من آئی ءِ لتانی دیمپان اتوں۔ من وتی زرّانی سرانئے پہ وتا کلّے گپت کت ءُ نئے کہ پہ گہار ءُ گشانے۔ پسوءُ منی زرانی تہا منا کلدارے ھم ندات۔ اگاں کلدارے کم ات آئی ءُ مناجت ءُ گشت کہ اے ناناں کہ شمادوئیں سیہ لاپ کن ات ایشاں زاناں شمئے پت کاریت ءُ شمار ادنت۔ عنید وتی جاگہ ءُ مناہوش نہ کنت کہ ماراجوڑی یےنوکیں گدزندگی ءُ گورابوتگ۔

تو آروچی کجات ئے کہ منی نازاکیں گہار سیزدہ سال ءِ عمر ءُ شئے پسوءُ یک کماش ءُ پیریں مردے ءُ دامن ءُ بست کہ آنما گانی پیرک ات۔ من جتا گریت ءُ منی گہار ءُ جتا، بلئے آئی ءِ گیشیں لتاں مارا ھاموش کت۔ ایوکا مئے ھسگانی آواز مایکےدومی ءُ اشکت انت۔ منی نازاکیں گہار زندءُ زاہری عذلابانی دگہ کورچاتے ءُ چکل دیگ بوت۔ پد امنی گہار سیمی سال ءُ جنوزام بوت۔ شر بوت کہ آئی ءُ پیریں مرد گیشتر زندگ نہ بوت اگاں ناں منی گہار وت مرتگ ات۔ بلئے منی گہار ءُ غم کم نہ بوت انت۔ مات ءِ نروندگ ءُ پسوءِ بد دعایاں گشئے مار او ھدءُ پیسرکشتگ ات۔

تو آروچی کجات ئے کہ نئے مارااکاپی ءُ ورگ رس ات ءُ نیکہ ماراشریں گردوے گوراات۔ دوپت ءُ دومات ءُ اہید ھم مئے حال چوریاں چہ گترات۔ مادوئیں برات ءُ گہار ءُ مدام یکے دومی ءُ دیمانشت ءُ گریت۔ مادام تئی گپ کت۔ تئی چکانی وشحالی ءُ، شمئے آسودگی ءُ حال کسے ءُ مارادات گڑا آسر جمیں شپ ءُ مادوئیناں نشت تئی ءُ تئی چکانی گپ کت۔ گشئے آماتیں پد اجتا گریت ءُ منی گہار ءُ جتا بلئے مئے ارسانی پیک کنوکے ھم نیست ات۔

تو آروچی کجات ئے کہ پسوءُ مارا لوگ ءُ چہ درکت ءُ چودر تگیں چیلاں دوْر دات۔ مانزانت کہ کجا بہ رویں۔ من اگاں تہنا بوتیوں کہیرے ءِ چیرا، قبرستانے ءُ شپ سہب کتگ اتنت بلئے من نزانت کہ وتی کسانیں جنوزامیں گہار ءُ کجا بہ براں۔ ماکجام دیماوتی دیم بداتیں۔ ماوتی ناکو ءِ لوگ ءُ شتیں آئی ءُ ھم ماراجاگہ ندات۔ پد امئے بلک مئے سرابزگ بوت پرچاکہ آھم مئے وڑیں لاچار ءُ گرےات۔ تو کہ وتی مات جست نہ کت گڑا چک ــــــ پد امن پرائیوٹ امتحان دات ءُ دہ پاس کت پد اھمے ھیگ ءُ ماسٹر سلیم ءُ برکت ءُ ماسٹر بوتاں۔ من ءُ گہار آسودگ بوتیں۔ بلک ءُ مارادوھمی سال ءُ یلہ دات ءُ وتی لبدی جاہ ءُ شت۔ مئے بلک ءُ چم مرگ ءُ پد ھم تئی آھگ ءُ

ودار ءَ بیچ اتنت ۔ بلئے تو نیاتک ئے ۔ پدا من بلک ءِ کاشیں کُڈک بانئے کت ۔ من ءَ گھار مدام گُشتیں وتی گوشگیں روچانی گپ کت ۔ برے برے منا گھار ءَ گشت کہ چو مبیت کہ پت ءِ وڑا سیر اپد تو ھم منا یلہ بدی ئے ۔ من گشت من مرت کناں بلئے وتی گھار ءَ یلہ دات نہ کناں ۔ پد اہید ئے گھار ءَ اے برات ءَ راد گہ است کئے ؟

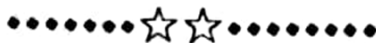
تو آروچی کجاات ئے کہ من برے بیچے ءِ دمب ءَ کپتگ اتوں کہ تو اگاں پاس بئے گُزاوتی کو ھنیں کتاب ءَ کاپیاں منا بدئے ۔ منی دانگ ءِ گیشتری ھر چ ماسٹر سلیم ءَ وتی کوپگاں زرت ۔ ماسٹر سلیم ءِ تچ ءَ تاگانی بدکت ءَ من ماسٹر بوتاں ۔ تو آروچی کجاات ئے بجش ۔

بجش تو آروچی کجاات ئے کہ مرچی اھتگ ئے کہ من شمئے پت ءَ شامنی چک ات ۔ مرچی تر اکہ تئی کسانیں زال ءَ آئی ءِ چکاں پیراں سری ءَ دیم داتگ ، چو کو ھنیں پشے ءَ درکتگ ءَ دوُر داتگ نوں ترا اے یات اھتگ کہ ماتئی چک ایں ۔ چے تو مارا مئے کسانی ءَ دات کنئے ؟ چے تو مئے مکھیں مات ءَ آئی گوشگیں روچاں واتر کت کنئے ؟ اگاں کسے مریت آئی ءِ یات مدتے ءَ پد چہ دل ءَ گار بنت ۔ بلئے زندگیانی بے حال کنگ ارزاں نہ انت ، پد امات ءِ بے حال کنگ ______ چے تو مئے وشیاں مار ادات کنئے ؟ من زاناں ______ من زاناں کہ اے عمر ءَ تو ھچی نئے تراایک گموارے ءِ زلورت ایں کہ تئی پیری ءِ گرانیں بار ءَ وتی کوپگاں بزوریت ۔ بلئے من ______ من حد اےنیاں ، نئے من چہ آزمان ءَ ایر اھتگاں کہ تئی گناھاں بہ بخشاں ءَ تئی دراھیں رنج ءَ غم ءَ اندوھاں وتی کوپگاں بزوراں ۔

چم شانک دئے ، چار آکاشی کُڈک ءَ کہ مرچی باندا آجھلاد بوگی ایں ۔ ہمے کاشیں کُڈک کہ عمرے منی بلک ءَ ھم مستر گندگا پیداکیں ہمے کاشی کُڈک روچے ہزار رند ءَ منا منی بلک ءِ ترانگاں گیجیت ۔ ہمے پیر ءَ عاجزیں کُڈک ءِ تہا ئے کسانیں چک گوں ہماریں مات ئے لشتگ ایشاں چار ودلگوش کنوک یک پوریاگریں پت ءِ بوتگ کہ پار یکیں ھار ءَ حدا ءَ وتی مال کتگ ۔ ایشانی چم سہت ءَ دمان مئے شمگاسک اتنت کہ بلکیں آھاں چہ مئے شمگادپارے نان رسیت ۔

آلوگ ءَ گندئے کہ دیم ءِ مرتگیں شریتے ءَ ھشکیں ہڈے مک انت ، ہمے لوگ ءِ تہا پیر مردے است کہ آئی ءَ باد ءِ ہماری ایں ۔ حالانکہ ایشی ءَ چار لاقیں چک است بلئے درستاں اے ہمار دیم داتگ ءَ وتی وتی دنیاہانی تہا گیر وشگ انت ۔ سال گوزیت بلئے یکے ھم ایشی ءِ چار گانئیت ۔ ایشی ءِ درمان ءَ دوا من وتی کوپگاں ہمشہ زرتگاں کہ اے مئے وڑیں لاچار ءَ بے کسے ۔

ہمک مگرب مئے چُل ءِ دپ ءَ پیریں پشتی یے کئیت ءَ میاؤں میاؤں کنت ۔ من اگاں تئی دیگ ءِ بدل ھمیشی ءَ چیزے دات بجاں منا گیشتر وشی بیت ۔ تو پہ مارا چے کتگ کہ من پہ تو چیزے بجاں ۔ کنگ وتی جاگہ ایں دل گشیت تر اوتی پسانی بجاہ ءَ داں ہماوہد ءَ لوپے گوراد ئے ءَ ہند دانکہ تئی ساہ چہ ------- یاترا آمر تگیں شریش ءَ گوں سادے ءَ درنج بلئے من چشمیں رحم دلے ھم نیاں کہ تراچہ تئی مصیبتاں آزات بجنائیناں ، تو پرے دنیاءَ ، پہ ما ، پہ وتی نوکیں زال ءَ چکاں ، پرے زمین ءَ یک بے کاریں چیزے ئے ءَ بے کاریں چیزانی جاگہ جنگ ءِ پشت ءِ ہماکورجات ایں کہ کرنانی کرن گوستگنت بلئے آئی ءِ نصیب ءَ ترپے آپ ءِ بدل تئی وڑیں بے کاریں چیزانت کہ بازار ءِ مردم اش دکر دیئنت ۔

سُدّ

مقبول انور

آس دپ ءِ پُر انگتگات، مناشمئے ہچ زلورت نیست من شمار اور ستاں سوچاں ءُ پُر کناں ۔ بلئے نزاناں چیا اے باہت ءَ منی بازار ءِ مردماں ہچ سایے ہم نیست ات کہ آس ءِ توسگ ءِ جہد ءِ بکن انت ۔ ہوَ! بازیں مردے اے آس ءِ سوہتگ ءُ پُر کنگ ات ۔ بازینے انگت سچگ ءُ پُر بوَگات ۔ لہتیں مردم ءَ اے بازار آس ءِ ترس ءِ یلہ کنگ ات پہ دائمی، بلئے ھمے آسئگشانی ہزاں ٹپ ءِ ٹور انگت ھماوانی بالاد ءِ ہد اتنت، اے آس ساھت پہ ساھت وداں ات ہچ تسگ ءِ وڑا نہ ات ۔ ہوَن ءِ گپ اش نہ ات کہ آس سک جمبورات بلکیں ہوَن ءِ گپ اش ات کہ کس ءَ اے فکر نیست ات کہ آس ءِ آپ پر رسگ ببیت ۔

تیچہ من ھمے آس ءِ سئیل کنگا اتاں کہ منی دوستریں چیز ھماکہ من وتی سر ءُ جان پر آئی ءِ فدا ہنگ اتنت ھمائی واستہ نہ کہ مناشپ بوتگ نئے کہ روچ، آمنی تاھیر ات، منی دردانی ہروک ءُ دردانی ہشوک ات، منی واھگانی دل ءِ بانک ات ۔ ہوَ! کے ءِ عشق نہ کنگ ہر کس کہ درنائی ءِ سسر اں سر بیت آعشق کنت ہر کس ءَ یک نہ یک مھگونگے پکار بیت ءُ پہ وت الم یکے دار یت یا کہ وتی دل ءِ وشنود کنگا دل ءِ گوناپاں گوں سمبھینیت ۔ من اوں ھماز مانگ ءُ درنائی ءِ زہیلانی ہند ءِ بوج ہاتگ ات، منااوں اے حق بوت کہ من پہ وت ایک مھگونگے پہ وتی زندمان ءِ سر جم کنگا شوھازاں منی عمر تیچہ انچو نہ ات (زیات چہ زیات ہژدہ ءُ نوزدہ سال ات) کہ من عشق ءِ آس ءِ پیلوشتاں ۔

ہوَ! نور جان منی ولبانی مھگونگ ات من ءَ آ ی ءَ مدام مہر ءُ محبت کنو کیں مردمانی گپ جنگ ۔ بدے بدے من وتا اعزت ءَ آئی ءِ پیردان ءِ گلیں مہرک کنگ، کدی کدی من وتارا شئے مرید ءُ حانی لیک اتگ ۔ دراھیں عاشقانی قصہ مناچو ہیچ وہد ءِ نماز ءُ یات اتنت ۔ من ءَ آروچے دہ رند ءَ گیش یکے دومی ءَ گوں دچار کپتگیں، کدی منی پیرک ءِ باگ ءَ، کدی آئی ءَ آپ آرگ ءِ بہانہ کنگ جوہ ءِ سر ءَ وگہ بازیں جاگہاں ہزاں مئے مہر ءِ دچار کپگ ءِ جاہ یکے نبوتگ ۔ ہر دیں کہ من ءَ آدچار کپتگیں مئے اولی گپ نہ سدگ ءِ گپ بوتگ ۔ بلئے مرچی اے گپ گپو کیں آس ءِ قول کنگ ات کہ دہ سال ءَ رند آئی ءَ گندگا اتاں کہ آس ءِ دپ ءَ ات کہ تئی زندمان ءَ اچ تراہچکراں ۔ اے اوں راستے "آ" اوں ھمے آس ءِ دپ ءَ منی دیما دیم روَگات ۔ من ہچ کت نہ کنگا اتاں بس ایو کا گندگا اتاں، دل ءَ لوٹ ات کہ دراھیں آس ءَ وتی دپ ءَ بپتر یناں ءُ وتی بالاد ءِ اندر ءَ جاہ بدیاں ۔ بلئے........ !! بلئے کس ءَ سدے پر نیست ات ۔

ھما پیرزال کہ دراھیں بازار ءِ مردمانی مات ات اشی کار ایو کا دائی گری ات ۔ آئی ءَ کشان اے آس ءِ سوتک ءُ پُر کت ۔ بلئے بازار ءِ مردماں کس ءَ سُدے پر نیست ات ۔

ہے بازار ءِ پہ گونڈیں جنیں زہگانی وانینگ ءَ ٹیچرے چہ شہر ءَ آرگ بوتگ ات کہ درست آئی ءَ وتی گہار (باجی) گوشگا اتاں

آئی ءِ شلوار اوں اے آس ءَ سوتک۔ بلئے بازار ءِ مرد ماں سُدے پر نیست ات۔

طفلیں چَک (زھگ) بے کساس شیر ءِ گون ءَ وتی ماتانی شوھازگ ءَ ہے آس ءَ تہا بریتک انت بلئے ہچ مات ءَ سدے پر نیست ات۔

من دراھیں نظارہ، ہما درچک ءِ بُن ءَ اوشتاتگ ءَ چارگا اتاں کہ درچک ءَ ایو کا نئے کہ منا ساھگ بخشگ ات بلکیں بازار ءَ دراھیں دہقاناں ہردیں گوکاں چہ ننگار ءَ جُگ اے رگیگتگ انت گرم ءِ تاک ءَ ہے درچک ءِ بُزیں ساھگ ءَ وتی چادر ءِ پچگنگ ءَ ہے چادر ءَ سر ءِ ساھگ ءَ وتی گون ءَ تن، ہردو پروشتگ انت۔ یک دمانے ءَ رند ہے آس ءَ درچک اوں وتی ار جان کت۔ بلئے بازار ءَ دہقاناں سدے پر نیست۔

منی دل زدگ زدگ ءَ گزل گزل بوؤگا ات کہ یا حدا تو کدی زانت ءَ زانگ ءَ منی بازار ءَ بے براتیں گہاراں، بے گہاریں براتاں، بے ماتیں چکاں، بے چکیں ماتاں، بر ھنگیں کاڈاں، در تنگ پچیں مزدور ءَ دہقاناں ءَ مئے بے راھیں کماش ءَ راھبراں نخش ئے۔ او حداتو کدی منی بازار ءِ مردمانی کمک ءَ پشت بئے؟ او حداتو کدی منی طفلاں شیر نخشائے؟

او حدا، او حدا، او حدا من تیچہ دتی حدا ءَ یات کنگ ءَ دعا لو نگا اتاں کہ دراھیں بازار ستک ءَ مُردبوت۔

بلئے منی حدا ءَ مئے سد پر نیست ات۔ ☆☆☆

گوں نبشتہ کاراں............

۱۔ وتی ساچستاں پراہ ءُ صاف صاف کاگد ءِ یک نیمگے ءَ نبشتہ بکن ات۔

۲۔ رجانکانی ہمراہی ءَ کتاب یا تاکبند ءِ حوالہ دیگ الّمی انت، رجانک ءِ ہمراہی ءَ اصل (فوٹو کاپی یے) ءَ روان بدئیت گوں، اید اصل ءَ رجانک شِنگ کنگ نہ بنت۔

۳۔ ہر رنگیں نبشتہ ءِ ہاتر اپور ہیں تاکدیے کارمرز گ ببیت، در تنگیں ءُ کپی چنڈی ایں کاگدانی سرا نبشتگیں ساچست چاپگ نہ بنت۔

۴۔ نوکیں کلمکار وتی ساچستاں دیم دیگ ءَ پیسر وتی ھند ءِ مستر ءُ سینئریں کلمکاراں پیش بداراں انت۔

۵۔ درستیں شاعر ءُ نبشتہ کارانی نبشتانک ءُ شعر کہ مارا دست کپنت، آ باری باری شِنگ کنگ بنت اے درگت ءَ مُدیں اشتاپ کنگ مبیت۔

شمئے کمکانی رہچار

اوارہ "چمگ"

راست عزرائیل انت

محسن بالاچ

بازیں سوچ و فکر و ھیال ءِ "عمل" ءَ رند، اے ہیکم بوت کہ نوں من قابل بوتگ انت کہ یکیں وہدءَ چو ہمبرانی صورت ءَ تیو گیں شہر ءَ مان شانت ءِ شنگ و تالان بوت کناں۔۔ اے سدیک ءَ رند، من وتی "کار" بنا کت۔ چہ منی جبین ءَ، اول سرا منی روح ءَ، چو گوات ءَ در آتک بنا کت ءِ مردمانی، لوگانی، دکان و باغ و باغچہانی سرا گوزان ءَ تیو گیں شہر ءِ ہچک بندات کت۔ ءُ پدا منی زالشت ہم منی روح ءِ ہمسفر بوت۔

'پیسرا ؤ مناں اے فکر پرات کہ اے کار ءِ شروعات شپ ءِ بیت یا روچ ءَ۔ تہ ہوش ءَ سوج دات کہ شپ شر ترانت۔ روچ ءَ ایدگہ مہلوک ءِ پریشانی ءِ ہمراہی ءَ منی واستہ ہم گیشتر جہد و جناکشگ ءِ ضرورت بوت کنت ۔ مہلوکات ءِ واستہ اے ڈکال و ھشک سالی ءِ وہداں، سہتانی سہت ءَ ہمبرانی چست بوہگ ءُ پدا شنگ و تالان بوہگ وت یک پریشانی ءِ سوب بوت کنت ۔ ءُ منی واستہ اے جیڑہ پیدا بوت کنت کہ وتی "عمل" ءِ نیام ءَ تاں گڈی حد ءَ مناں لگوشی دیگ کپت کنت ءُ بازیں من سولی بوت کت کناں یا ناں۔ ھیر من شپ ءِ وھد ٹاھینت۔ اے وھد ءَ کہ من ہمبرانی صورت ءَ چست بوہگ ءَ اتاں تہ منی دل ءَ شپ ءِ تہاری ءُ بے وھدی ءِ فکر است ات۔

شہر ءِ بلت ءَ مناں بازیں گمان ءُ شک ے است ات کہ مرچی ایشاناں سامت بوہگی ات۔ وھد یکہ، روح ءَ گوں، ہمسفریں منی زالشت ءِ چم پہ شہر ءِ دروازگ ءِ چوکیدار ءَ کپت انت تاں منی اولی شک راست ءُ بدل بوت کہ اے چوکیدار ءِ صبر ءُ انچو ذکت نیست ات کہ دراھیں شپ ءَ ماں چماں بجواز بنیت۔ من ہے لوٹ ات کہ اے راستی ءِ زانگ ءُ پد نوں منی زالشت دسمتر ابرؤت ءُ ایدگہ شکاں پلو بکنت بلے شہر ءِ دروازگ ءِ دپ ءَ مکیں ہنگلہ ءِ رد کیں لیٹاں مناں وتی ھنک ءَ چِکئت۔

من دریگ ءِ راہ ءَ چو ذوت ءِ پیم ءَ ھے ہنگلہ ءِ یک بان یے ءَ پتر تاں ءُ آئی ءِ چھت ءِ دیوال ءِ جان ءُ و تار اشنگ کت ءُ جہل ءَ دلگوش گور کت۔ تہ اوّلا من پہ لیرزگی زوت زوت یک رندے وتی زالشت ءِ چم چُپت کت انت۔ بلے پدا زوت زوت آہاناں پچ کت۔

"زانا تو انچیں چیزے گندگا ئے کہ چہر پیسرانہ دیستگ یانہ اشکتگ، جنین و مردین ءِ بغل ماں بغل بوہگ زانا بو تکیں ءُ نوکیں گپے"

_____ بلے پدا گوں ارتی جارات تہ من، دگہ شک یے ہم راستی بہ نگار وان ءَ مارات۔

مناں اے شک ات کہ ناظم ضمیرالدین ءِ ناجائیں تعلق گوں وتی برات ماسٹر فقیر احمد ءِ لوگی ءَ گوں استاں، ءُ مردچی آدونیں ءَ

منی شک ءِ راستیں درو شم منی دیما اتاں' منا ہما وہد ءَ ہم فقیر احمد ءِ سر ابازر حم اتکگ۔ پہ ہترا من ہر وہد ءَ آئی ءَ را، زند ءِ اڑ و جنجالانی باہت ءَ تسلا داتگ ءَ آئی ءِ کسب (ماسٹری) ءِ توسیپ ءَ منّاتگ تانکہ آئی ءِ زانت وتی برات ءِ ناظمی ءِ منصب ءَ "کم چہ کم" بہ ازیت ءَ ہچ ذول بوتگ ہم۔بزاں وہدے من گوں آئی ءَ گپ ءَ بوتگاں تہ آئی ءِ سر چو بادشاہ ءَ شاہانی پیا گوں پہر چست بوتگ۔۔۔۔۔

"ھئو !سر جمیں راج ءِ باندات مئے دست ءَ ردیت ءَ پاد کیت، مئے مدت ءَ رضا ءَ اید راج ءِ باندات یک گام ءِ ہم دیما جت نہ کنت "

ءَ اوا آئی ءِ رضا ءِ منشا ءَ اید آئی ءِ لوگی باریں چنت مساپتاں رند، دمبر تگ ءَ ناظم ضمیر الدین ءِ پرا ہیں باسکانی تہا کپتگ ات۔

"اے وہداں باریں ماسٹر کجا بیت "۔ماسٹر ءِ لوگی ءَ پہ دمبر تگی ءَ بے بزانتیں ترس یے ءَ لبز بستر ءِ چاریں ئمگا دڑر دات انت ءَ ناظم ءِ بوسگ ءَ لگت۔

من وتی زالشت ءِ دپ ودیما،لیسداریں تک ءَ لبز مارات تہ دیراں اے ندارگ ءِ چارگ ، منی زالشت ءِ سگ ءَ چہ ڈن بوت ءَ من چہ ہندیں دروازگ ءِ چیر ءَ ڈنا در اتکاں۔

اے ندارگ ءِ حسد ءَ منی زالشت ءَ گیڑو ے راہ پہ بے کماری تچگ گواز ینت۔ءَ جاہے کہ ہوش اتک تہ من ہماجہیں ءَ کہنیں ماڑی ءِ دیمابال اتاں کہ پہ منی واستا ہر وہد حیرانی ءَ دلگوشی ءِ سوب بوتگ۔اے یک سکیں برزیں، مزنیں، کہنیں بلے پر شگنیں ماڑی یے مالوم بوت۔ءَ چہ ڈنا ویرانگے پدر بوت۔بلے منا پہ ہے جبر ءَ، ہر وہد حیرانی بوتگ کہ ایشی ءِ مزنیں ءَ برزیں دروازگ ءَ ہر وہد، روچ و شپ، شر شریں ءَ مزنیں گاڑی پترانت ءَ ور کانت۔ ہے درآ ءَ پتر ءِ توکا من ہم چہ ہے دروازگ ءَ، ماڑی ءِ تہا اتکاں۔ تہ ڈن ءِ کہنگی، پر شگی ءَ بے ذولی ءَ ساہ دات۔ماڑی تہا چو بانور ءَ سمہتگ ءَ ستھرا ات۔بتی ءَ لیٹ،اے گمان ءَ ماڑی ءِ تہا آہگ ءَ "مکن "کنگا اتاں کہ "شپ انت" ءَ مالوم ہے بوگات کہ اصل ءَ اد ءِ روچ اد ءِ شپ انت ءَ شپ ،روچ۔انچو کہ رژن بازات ، مہلوکات ءِ سرو پر ءَ آگہی ، شہر ءِ نسبت ءَ باز زیادہ ات۔بلکیں شہر ءِ چوکیدار ،ناظم ضمیر الدین ءَ آئی ءِ نشار ءَ منی ساہ ءَ اید ،انچو گمان بوت کہ ہر کس و ناکس ہمد انت۔درستیں شہر ہمدا "چنگ "۔ماڑی ءِ تہا شہر آباد انت۔یک برے دل ءَ اتک کہ "ہوٹل یے "۔پدا گشت "اناں "اگں ہوٹلے ببوتین ایں تہ منا مالوم بوتگ ات۔شہر ءَ چشیں بلاہیں ہوٹلے است ءَ من سر پد نیاں۔بوت نہ کنت ءَ پدا الہم مزنیں ہوٹل ، دروازگ ءِ سرا یک مزنیں "سائن بورڈے "ءَ ضرور لوٹیت ـــــ

"وزیر ءَ گزیری لوگے۔۔؟ "بلے پرچا منا سرپدی نیست۔اگں وزیری لوگے تہ اداشپ ءَ اے لسپ ءَ چونیں سر و ئیدے است ،یا ءَ وزیری لوگ ءِ مجلس بنت یا۔۔۔

"سورے چیزے بیت ـــ! "بلے سور ءَ وڑیں دگہ ہچ "جکا چیے "نیست۔بس ایوکا یک نرم ءَ نازرکیں لستا باست "یے است ، گڑا گمان ھمش انت کہ۔۔۔

"شے Administration ءِ ہچ تچک نہ انت۔۔۔ "یک مردے ءَ دومی مرد ءَ را گوں زہر ءَ زہر لہتیں دانگ پرمشت۔۔۔بلے

!!اداوا انتظام ءِ چوٹی ءَ گپ انت۔ اگن انتظامے است تہ ضرور یک نظامے ہم بیت ۔نوں آ چی انت۔ دیم ءَ گپ گوشدارگی انت۔ منی زانشت ءَ دل ءَ گوش گور کت انت

"سر! چے ردی یے بوتگ چما۔" دومی مرد ءَ پہ وش ھبری جست وتی سر ءَ پٹاں سحیا☐ت۔ اولی ءَ پسہ دات :

"یکے وایش کہ ہماجنک کہ من "ٹک" سگ ات۔ آ وَ شما باریں پہ دگہ چنت ءَ "بک" کنگ ءَ دومی آئی ءَ بدل ءَ کہ منا راد یگ بوتگ۔ آ پیسر ءَ چہ سک، "ٹن" بوگ ءِ سوب ءَ وابینگ انت ءَ ہچ کاری نہ انت۔۔۔ زانا۔۔۔" ہئو ہو ۔۔۔ توبہ توبہ۔۔ بوئے بوے آدمی۔۔ منی زانشت ءَ کشئے زانا ہکالے گوک ءِ حلار کنگ ءَ دیست ءَ بُرّ وکہ نہ دارئے۔۔۔

"باریں چنت میل جت۔ باریں چنت ساہت پہ ہمے حیرانگی ءَ ابجمی ءَ سر اندر کنگ بوت۔ ہوش ءَ سر چست کت تہ گور بام بوتگ ات۔ آسمان ءَ چہ یک شمگے ءَ زمین ءَ رار ژن بشّاہگ بوتگ ات ءَ منی روح ءِ ہمسفر ، منی زانشت یک تہاریں ءَ جہلیں چاتے سرا چہ "ٹینک" یے آپ کشگاّت "ٹینک" ءَ درستیں آپ چپٹ کنگ بوت انت۔۔ ءَ آپ ءِ جہلی ءَ بدبوی ءَ باہت ءَ فکر کنگ ءَ واستا۔ چات ءَ راتیوگا چارگ ءَ تپاسگ ءِ "پروگرامنگ" کنگ بوت ءَ وہدے چات ءِ جہل ءَ اریکپگ بوت تہ گندگا اتک کہ آپ ءِ چیر اڈونڈ ءَ میلاتیں جنین ءَ مردینی پچانی "تپی" کنگ۔ رنگ رنگ ءِ پچ، وزوز ءِ پچ، آسکی بے آسکی، پندولی بے پندولی، پشک، شلوار، گسان، گورہند، چڈی، شماگ، سری چادر ءَ پاگ، ہر پیمیں لبیس ءَ وریس۔ پچ ءَ پس پچ۔

"ءَ رودوچ ءَ درآہک ءَ رند، چات ءَ ٹینک ءِ بلت ءَ بازیں فکرے ءَ چہ رند اندازگ ہمے جنگ بوت کہ درستیں شہر ءِ جاندرائی ءِ کیندراہی ہمے جہلیں ءَ تہاریں چات ءَ امانت کنگ بوتگ انت۔ ءَ ہما چوکیدار ءِ چم ءَ واب ءَ بے سدی، ہمابے محبتیں نشار ءِ بوسگ، ہماماسٹر ءِ (زانت ءَ رہبر) بے بزانتیں ءَ بے ہنڈالیں وش ہمی ءِ چیرگ، "ہمادومی مرد" ءِ سوداگری ءِ تب ءَ آئی ءِ سوب، درستیں ہماچات ءِ "ٹینک" ءِ بہت ءَ نصیب ءَ نبشتگیں لبز، فہمگ بوتنت۔

بازیں بے بنیادیں سوچگ ءِ فکر ءِ بنیادانی سرا، سوچ ءَ فکر ءَ رند۔ ایشی ءِ سرا یکوی پدر کنگ بوت کہ چہ بازیں سوچ ءَ فکر ءَ "عمل" ءَ رند کم چہ کم شہر ءِ سرا چو جمبرانی پیابال کنگ ءَ چو بنیادم ءِ بیاشکاناں راست کنگ ءِ "کار" دمپارہ کنگ مہ بیت کہ۔۔۔

☆☆☆☆

جار

گلیں وانوک ءَ نبشتہ کنوکاں!

سہ ماہی چمگ ءِ آہوکیں بزاں پنچمی تاک ءِ یک بہرے پہ میاں استمانی لبزانک ءَ ندر انت۔ اے درگت ءَ گوں توامیں نبشتہ کاراں دستبندی انت کہ زوتاں زوت وتی رجانکاں پہ چمگ ءَ رواں بدی ات۔

من، آءُ دل

میرداد غالب

دل ءَ آ منا سک دوست ات، بلئے گور آئی ءَ گپ جنگ پمن سک گران ات، منا آئی ءِ زیبائی ءَ چہ مردمی کٹ و کار ءَ بر تگ ات، دل شپ روچ آئی ھیالانی ہد یگ ات، من اگاں کنذ لوہد ے دیست لحش گمان بوت کہ چہ ایشی ءَ زیباتر دگہ ہچ جاگہ نیست، اگاں اے وہد ءَ یکے ءَ مناں جست بجتیں کہ آئی ءَ پہ تو چے کنگ ؟ تو پر آئی ءَ چو داپ ے۔ من بس ھمے پسو داتگ ات کہ من وتی توامیں زندگی ءَ وتی دوست ءِ زیبائی ءَ زھر دار تگ، اے یک انچیں زھر ے کہ مردم ءِ رگ رگ ءَ بے تاچیر کنت۔

"آ" تری پمن ہچ مکنت بس دود انگ روچے گوں من بکنت۔

آیک گرماگی شپے ات ماھکان چو شیر ءَ ات، من پیہوگاہ ءَ وتی گند لانی سر اتچک اتوں۔ "دل" دوست ءِ ھیالانی زر ءَ زیر آپ بوت، سر گوات لوں سبک سبک ءَ کشگات، جمبری پٹہ آزمان ءِ نداره ءَ کنگا اتاں، دیرنہ گوست جمبر اں آزمان مانپوشت ءَ ھور ءَ وتی سر یلہ دات کشئے پہ زمین ءَ دیر یگیں درد ءَ اندوھے جمبر انی لاپ ءَ بوتگ کہ درشان ئِ کنگا اتنت۔ من وھد ے ھمے ندارھانی تماہو دکت دانکہ منی گد ءَ گندل آپ ءَ مچلتگ انت ءَ جان ءَ یک لرزگے چیر کپتگ، دست ءَ پاد کشئے بر فانی تماانتت، دل ءَ بی قراری ے چست بوتگ ات، اے دمان ءَ ہر کس چو منی پیابزگ و عذاب ات، بلئے منی دل یکوئی وتی لوگ ءَ چہ ڈن ہمالوگ ءِ ھیال ءَ ترانگ ءَ ات کہ اودا منی واھگانی بانور چو منی بیابے تاجیر ات۔ بلئے پہ منا ءَ پر آئی ءَ کو ھنیں دوود رہید گانی پاد مال کنگ بلاھیں گپے ات، مارا دوئیناں پیر یتانی قبر چید گ کنگی نہ اتاں ھمشکہ مادوئیں وتی اندر ءَ آس ءَ سچک ءَ ہد بو یگا تیں۔

☆☆

باندات ءِ مسافر

شکیل ہمراز

آئی ءَ اولی رندات آچہ لوگ ءَ در آھگات ھیھا آئی ءَ دل ءَ نہ گشت من وتی لوگ ءَ چہ درہیاھاں، آئی ءَ اے لوگ ءِ کنڈ کنڈ چارگا ات کہ باندا تو منا یلہ کئے روئے، دریگیں باندا تگیں روچ در میاتگیں تو منا چہ جتا مبوتین ے، اگاں باندات ءِ روچ در بئیت باریں منی نصیب ءَ دیدار ءَ واتر کئے یاتاں۔ پریں بیست سال بیت کہ تو منی چمانی گل ءَ رستگ ئے تو مرچی منا تہنا یلہ کئے روئے ؟

تو سکیں مزنیں بیوفائے !لوگ ءِ دمک ءَ دار ارس ریچگ ءَ اتاں شپ وتی پہنات ءَ لگاشگ ءَ ات، ماہ وتی بانزلانی سر اواب ات ہر ئیمگا کوراسی ءَ مانشانگ ات۔ آاپوک وتی نپاد ءِ سرا دراج کپتگ ات، ہچے سر ءِ بان ءَ سک اتاں، دراھیں عالم وتی تب ءَ واب ات بلئے آئی ءِ چمانی واب دگواه ات، کشئے باندات ءِ روچ پہ آئی ءَ قیامت انت۔

....

روچ گوار چک

ندیم بیوس

روچ وہدے ٹک دنت گڑا منی دل دریگ ءُ ٹکی زوریت، من چو طفلیں چک ءُ ڈاگشئے دگنیا ءِ دراھیں گم ءُ ہیگیاں چہ بے سد ءُ سما چوگشئے گوانز گے ءُ چول ورگا آں۔ وہدے منی دوست، ہمراہ، ہیل ءُ سنگت وتی برقعہ ءُ نقاب ءَ دِرایت، چاک چاک کنت ءُ وتی پر نوریں لقاءِ پدرہ کنت گڑا منی گمر تکیں بالاد شنگیت ءُ تالان بیت ۔ منی کوریں دیدگاں نور درپشگ ءُ لگ ایت ءُ منی دیم چہ تئی نوریں لقاءِ رنگ ءُ ڈولداری زورایت، گڑا اے وہدا من چہ دگنیا ءِ ہر شر رنگی ءُ ڈولداریں چیزاں چہ وتار ازیبدار ءُ ہرابدار پہمگ ءُ لگاں۔ ءُ وتار اچہ دگنیا ءِ مدراہیں مھلوک ءُ چہ وش بھت ءُ شر قسمت لیکاں۔ اے حدا من چو ہما نوک سوریں بانور نیگ ءُ سمبھاں ءُ وتی سراوت ٹہل ءُ ناز کنگ ءُ لگاں۔ بلئے ارمان کہ نوک سوریں بانور وتی سالونک ءُ وتی زندگی ءِ ہمراہ ءُ وہدے نوک سر اگند ایت گڑا وتی چماں ٹہل ءُ ناز ءُ نزکنت ءُ سرا جھل کنت بلئے من وہدے وتی دوست ءُ نوک سر اگنداں، لوٹاں کہ وتی چماں نز بکناں، بلئے منی چم وہدے آئی ءِ پر نوریں لقاءِ کپ انت گڑا من بے سد ءُ سماں، منی دل نہ گشیت کہ چماں کے چست بکناں۔

من چہ چمانی دگنیا ءُ ہلک ءُ ایرکپاں ءُ دل ءِ جملاھیاں سرباں۔ اود ءُ واب ءُ حیالانی دگنیا ءِ ترگ ءُ گردگ ءُ اگاں۔ آہ! گشنت کہ جنت ے است انت گڑا من گشاں جنت ہمے جاگہ بوت کنت ۔ قرار، آرام، آسودگی۔ وہدے اودا ایرکپاں گڑا تاں وتی جندءِ سانہ دگنیا ءُ امروز ءِ گم ءُ پگر ءُ نیگہ وردوور اک ءِ۔ بلئے ارمان! سد ارمان! امروز ءَ کس ءُ جنت نصیب نہ بیت ۔ وہدے من چم پچی ءُ ہمے حیال ءُ واب ءُ سئیل ءُ ترگ ءُ لگاں، دیمہ من چہ سئیل ءُ دل سیر ءُ ہچکم نہ باں، من گشاں اے وہد زمانگ ٹک مجن انت ءُ دیما مہ رونت۔ ارمان بلئے وہد گوں کس ءُ ہمراداری نہ کنت۔

انچو منی دیدگانی رژن، لقاءِ نور، منی دوست منا لگت مال کنت ءُ منی باکاد ءُ سر گوزکنت ءُ گوزیت انچو منی جندءِ جان ءِ کنگ مناں شولنت بلئے من لعتہ چو شیں درداں نہ ماراں، من سر دراہی ءُ پاد شپادی ءُ چو گداہ ءُ وتی ساہ ءُ زندءِ چراگ ءِ رندءُ تچان باں، دانکہ دامن ءُ بہ گراں ءُ بداراں۔ بلئے منی وس نہ رسیت، منی دست اِنچو دراج نہ انت کہ من آئی ءِ پلک ءُ دامن ءَ رَس ات بکناں۔

گڑا بے وس ءُ لاچاری ءُ من وتی چماں آئی ءِ راہ ءُ رہسراں شانک دیاں ہما ہنگا کہ آروگا لگ ایت آگوں وتی کہنگی رواج ءُ ملگاں گام جنان بیت ، من ہمانگا وتی دیماتریناں ءُ وتی بے نوریں دیدگاں شانک دیاں بلئے بے دردیں ءُ سنگ دلیں زمانگ چہ دور ءُ چمانی چست کنگ ءُ وتی دوست ءِ چارگا لوں نئیلیت۔

اگاں منی نازرکیں جان ءِ بوریگ ءُ چنڈ چنڈ کنگ ءُ دستے مہ رسیت گڑا وزوریں شگان ءُ ایلگی منا پرہد انت ءُ منا، منی دوست ءُ

سرا نام ہند انت ءُ نام ءُ دپ کننت ۔ من اے توں ءُ بھتاماں ہچ نہ لیکاں بلئے منی دوست چر یشاں دلگران بیت ، منی دوست ءِ سرا نام ہند انت ءُ نام ءُ دپ کننت ۔ من اے توں ءُ بھتاماں ہچ نہ لیکاں بلئے منی دوست چر یشاں دلگران بیت ، منی دوست وھدے دور پندیں سفر ءُ گام جناں ءُ سر کپان بیت ، چہ من چہ دور بوان بیت ۔ ھمنچو منی دیم گھر ان ءُ منی چم تامور بوان بنت ءُ پدا ھما عذاب اوں کئیت۔

گشنت دوزہ ءُ جنم ے است انت من گشاں اگاں دوزہ ءُ جنم ے است انت گڑا آ ہمیش انت کہ وھدے من چماں پچ کناں بلئے من ہچ نگنداں، آگہاں بلئے ولباں، دست ءُ وز موشاں بلئے ہچ دست نہ کپیت ، تلو ساں زراں بلئے کس منی پر یات ءُ زاریاں نہ اش کنت ، من سک ناگیگ باں من سرزمین ءِ سجدہ ءُ کپیت ءُ من دلبند ماں حاکاں سک بیت ، منی سبز سبزیں پوشاک پر نوریں لقا تامور بیت من گریواں، ھسنگ ءُ افارگ جناں ءُ وتی دل ءِ سوکا چو بلبل ءُ نالاں :

یک ساھتے بے تونہ باں　　ھر ساھت ءَ پر توزراں
دانکہ مگنداں من ترا　　تامور گراں ءُ من مراں
حاکاں من دز موش کناں　　توگار کنگ دل مئے پُراں
ءُ تئی لٹریں زھیر ءُ مولماں　　زندءِ وتی دلگوش کناں

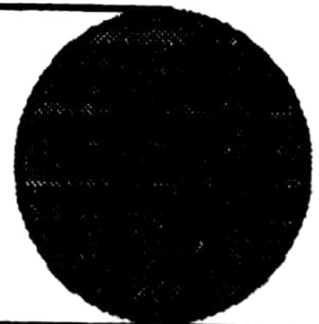
مھلونک سر شپ واں بامسار آرام ءُ آسودگی ءِ پہ واب گوازینیت بلئے من گوں برے ماہ ءُ برے استالاں چماں شانک دیاں ءُ پہ ودارے ءُ نشتگاں۔

کم کموک ءُ استال واب کپان بنت ، بلئے منی چمانی واب نئیت ۔ دانکہ ماہ ءُ استال اوں مناں تہنا ، ایوک ءِ یلہ دینت ءُ رو انت۔ انچو سر مگیں شپ کہ من چو دوزہ ءُ گوازینگ چماں چہ ڈِگلیت ءُ سار تیں سمین سبک سبک ءُ گوں نگر ہیں سہب ءِ ہمرائی ءُ کشگ ءِ لگ ایت۔ بلبل ءُ ملاذک جان کشان چہ واب ءُ پاد کاینت، شیزار گ ءُ لگ انت۔ سباہ اوں وتی کنجلیں دیدگاں شود ایت، انچو من سرا چہ سجدہ ءُ چست کناں ءُ دیدگاں شانک دیاں کہ زیبائیں روچ ءِ لقاءِ بجنداں ءُ آئی ءِ نوریں لقاءِ طواف بجناں۔ بلئے اے وہد ءِ آجمبر انی تہاایر کپان ءُ سر کپان بیت ءُ جمبر یک پہ یک آئی ءُ گلائش کنان بنت ۔ من دل ءِ سد براں گشاں دریگیں! من جمبرے بوتیناں، تئی نرمیں بدن امبازاتیں

گوں تو من اوار بوتیناں۔ بلئے سدارماں۔ روچ مناپہ دنت کہ تئی نام گوں من اوار مبوتیں ، کہ سہب ءُ بیگاہ ءِ منی رندءِ گوارچ کئے۔

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

حیالانی زر

جمال ناصر دازنی

آزمان جمبر اں مانپوشتگ ات۔ کوش نرم نرم ءَ کشگ ءَ ات، کم کم ءَ ترمپ ھم رچگ ءَ ات۔ دل ءَ گشت بر و مرچی دلمراد ءَ
چارگ ءَ کہ آ منی کسانی ءِ دوست انت۔ دیریں من ندیستگ، دلمراد ءَ واجہ شاھو ءِ ڈگار گون ات۔ من دھدے ڈگار ءَ سراسر بوتاں
دلمراد وتی کاپر ءَ چیر ءَ نشتگ ات، ملور ءَ بچاڑ حیالانی زر ءَ او ژناگ ءَ ات، منی آھگ ءَ سایے نہ بوت۔ منی سلام ءَ پسو ئے نہ دات۔ منی
توھینگ ءَ آئی ءِ حیالانی اوتاگ ست۔ من جست کت، بارین دلمراد ترا چیر انت چو بے سماءُ پریشان ئے۔ من ترا مزنیں سلامے دات بلئے
توانچو نشتگ ئے بچشّئے تئی بازیں مال و متاح ءِ گوں لانچ ءَ زر ءِ بے رحمیں چولاں وتی ھر جان کتگ، توانچو موتک کنگا ئے گشئے تئی پیرک
مرچی وفات بوتگ۔ بلکیں توتر ند آپ وار تگ کہ مرچی نوکیں زمانگ ءِ مھلونک آئی ءَ فیشن ئے زانت۔ من یکیں بر اباز سوال کت، گڈسرا
لاچار بوت گشت ئے "بچار دیدگ تو منی کسانی ءِ ھمراہ ءُ دوست ئے، مرچی ترادل ءِ راز اں دیاں" آئی ءَ کمر زانی جت، دست ءِ داسن ءَ
اَیر کت ءُ گشگ ءَ لگ ات۔ "دیدگ جان! توزانئے انسان ءِ زند مرچیگیں دور ءَ حیوان ءِ زند ءَ چہ گندہ تر انت، پس ئے اگن کشنت تو
آئی ءَ واد ءَ آپ دینت بلئے مئے زند اوئے مالدار و زرداراں وتی پادانی چیر ءَ ھاک جوڑ کتگ انت۔ مارا غریباں اداچ قدر و قیمت
نیست۔ مرچی ءَ دہ سال ساری ءِ گپ انت، آوہدی ماڈکال آباد ءَ جہہ منداتانت، من وتی ورنائی ءِ نوکیں بلار ءَ سوار اتوں، ذھمی جماعت
ءَ رند مناں دیمتر اوانگ ءِ گنجائش نیست ات۔ منی پت ءَ منی سور ءِ ھبر گوں ناکو بہرام ءِ جنک ءَ کتگ ات۔ مناں ناکو ءَ جنک سک
دوست ات، پدا آ منی ھم عمرات۔ من مدام ناکو ءِ لوگ ءَ شتوں، ناکو ءِ جنک ءَ منی دل ءَ جاگہ کتگ ات۔ من یک روچے آدیست مناں
واب نیاتک۔ یک مسکیں میگاھے من ناکو بہرام ءِ لوگ ءَ شتوں تو مناں انچو سماوت ناکو ءِ روح ودم گوں من شر نہ انت۔ گشئے فرزل منی نہ
انت۔ ناکو ءَ مناں کمار نہ کت۔ چیزے روچ رند مناحال رس ات کہ ناکو بہرام ءَ مئے ھلک ءِ زردار وشپک میر آدینہ ءَ چک نورل زامات
کتگ۔ مناں حال ءَ گپت بہانداشی ءِ نکاحی انت، منی دل ءَ آسے روک بوت، روچ گوں بے تاھیری گوازینت شپ گوں وتی ھمر میں
بانزاں ایر اتک، تہاری ءَ مانشانت، منی چماں واب حرام ات۔ تمامیں شپ ءَ فرزل منی چماں بانورات۔ اے شپ ھمن قیامت ءَ کمتر
نہ ات، من وتی دل ءَ ھمے جیڑات مئے زند میر و امیراں انچو رزوا کتگ انت ھر کس ءَ بلوتاں پہ زر بہا زور انت، بازین ئے پہ ترس وتی پمگ ءَ
کار انت۔ سور ءَ ماہے ءَ رند نورل ءَ نشہ بندات کت، آئی ءَ وڑ وڑیں نشہ کت، نورل روچ پہ روچ نشہ ءِ آماچ بوان ات۔ آئی ءَ وتی جند ءِ سد
است نیکہ فرزل ءِ، ھماں وتی نشہ ءِ فکرے است ات۔ فرزل روچ پہ روچ گم ور نجانی باھوٹ ات۔ مرچی من ھماھانی بیتگ ءَ پہ کارے ءَ
شتوں، چاراں نورل ءِ لوگ سرا زر تگ ءُ فرزل ءِ پہ لٹ مان بستگ کہ مناں زربدئے من ھیروئن گراں۔"

ھمے گپ ءَ گوں دلمراد ءِ مروار دیں ارس چہ دیدگاں شیپ گران بوت انت ءُ من انچو مارات گشئے فرزل پہ دلمراد ءَ بانورانت۔

☆☆☆☆☆☆☆

زوریں سانگ

عمر عثمان بلوچ

شھک وتی مات ءُ پت ءِ یکیں ءُ کسان سالیں چُک ات ،دوستی ءُ چہ مات ءُ پتانی ساہ ءُ اروا ات ۔ آنواں مزن ات ءُ سانگ ءُ سوری ات۔ آئی ءِ مات وتی چُک ءِ سیر ءُ آروس ءِ بابت ءَ پگر ءُ حیال کنگ ءَ ات۔ ایشانی زندگی ءِ روچ ءُ شپ وھد ءِ ھمرائی ءَ گوزان ات، یک روچے شھک ءِ مات ءَ آئی ءِ پت ءَ راگشت کہ مئے چُک مزن انت ءُ مرگ ءِ بیسہ نیست۔ ہمشکہ نوں زوتاں زوت شھک ءِ آروس ءِ چِن ءُ لانچ ءَ بکن واں کہ من ءُ تو آئی ءِ زندءِ مراد ءُ وشیاں بگندیں۔ گڑا شھک ءِ پت ءَ درائینت من بازوش باں کہ شھک ءِ آروسی مراداں بگنداں، بلے تو وت زان ئے کہ مئے گورا چیے است۔ سور پہ دپ ءِ ھبر ءَ نہ بیت، مئے واستا شپ ءُ روچ ءِ گوازینگ مزنیں جنجالے، اے جیڑہانی تہا شھک ءِ سور ءِ واستا مزنیں توجیلے لوٹیت۔ شھک ءِ پت ءِ اے ھبراں چہ آئی ءِ مات سک گمیگ ءُ بژنیگ بوت۔ آئی ءَ نیم گریتگیں چمے گشت کہ ھرچ وڑ بیت بلے شھک ءِ سور ببیت۔ منی اوپار چہ سگ ءِ حد ءَ گوستگ، منی زندءِ مستریں مراد بس ہمیش انت کہ وتی چُک ءِ آروس ءَ وتی چماں بگنداں تو وام کنئے یا کہ کجام وڑے کنئے بلئے آروس ءِ چِن ءُ لانچ ءِ الم ءَ بکن۔ دومی روچ ءَ سہب ءِ سرا امبلہ شھک ءِ پت ارزہند ءِ پد دیم پہ کہن ءَ شت۔

ارزہند ءُ وہد ءَ مات ءَ شھک جست کت کہ ماتئ آروس ءِ دلمانگیں تو چے گشئے ؟ شھک ءَ لجّ بریں گالوارے ءَ درائینت کہ اماں من انوں سورنہ کناں۔ مات ءَ پریات کت ءُ گشت کہ مار اوتی سور ءِ مراداں بے مراد مکن، نوں ما پیرو عاجز بوتگیں ءُ مرگ ءِ راوست پہ کنگی نہ انت۔ اے پتانی گوشدارگ ءَ پد شھک راضی بوت ءُ گشتے ھرچی کہ شما بگش ات۔ اگاں شمئے دل منی سور ءَ ہند انت من شمئے اے ھبر ءَ ناھبر نباں۔ شپ ءُ شام ءَ پد مات وپت ءَ شھک ءَ وتی نیاد چُک کتاں ءُ آروس ءِ بابت ءَ ھبر ہندات بوت۔ شھک ءِ مات گراناز ءَ وتی گھار زنک فضیل ءِ شررنگی ءِ توسیپ ءَ ستا ءُ یک لبزے پشت نہ کپتگ۔ بلے شھک ءِ پت خان محمد ءَ فضیل ہچ دوست نہ بوت آئی ءَ گشت کہ فضیل سک ءَ پلینڈیں جنکے، اے مار ادلریش ک نت۔ من وتی یکیں چُک ءَ فضیل ءِ گوں ماسانگ ندئیں۔ چرے گپاں گراناز سک ھیگ بوت ءُ درائیتے کہ فضیل چوش نہ انت آشھک ءِ ہم در ور انت، من وتی شھک جان ءَ گوں فضیل ءَ الم سور دئیں۔ شھک ءِ پت ءَ گشت اے درگت ءَ تو چُلکءِ جندءَ جست کن کہ آ چے گشیت، مات پہ دات کہ تراشھک ءِ کار ءَ کار نیست آئی ءَ من وت سرپد کنیں۔ سہب ارزہند ءَ پد مات ءَ شھک ءَ راگشت کہ چُک ماترا فضیل ءَ گوں ماسور دیگ لوٹیں تو چے گشئے ؟ اے ھبرانی اشکنگ ءَ گوں شھک ہچ لرزات، بے ترس ءُ لرزمات ءَ راگشتے اماں من ہچ وڑ ءَ فضیل ءَ نہ گراں چیا کہ آ سکیں جاہل، شرارتے۔ امید دست کنڈی آدگہ ہچ نزانت۔ مدام دگر ءِ داواہاں وتی سر ءَ کنت، نوں کہ شما پیرو عاجزئے، آباریں گوں شما کجام رنگ ءَ پیش کئیت۔ شرتر ہمیش انت کہ مناں گوں اشی ءَ سور مدی ات۔ شھک پہ نہ منگی دلے دیم پہ بازار ءَ شت ءُ مات ءَ کاشی چپت ءَ یکجاہ کتاں، آہانی شودگ بنا کت۔ ہمے ساعت ءَ گراناز ءِ یک دوستئیں

دز گہارے سہتی پہ گندو کی آئی کرااتک۔ جوڑی ءَ تیاری ءَ پد گپ گپ ءَ تہا شھک ءَ سور ءَ ھبر پاد اتک، سہتی ہر وڑیں گپاں گراناز ءَ راز دار ات، سہتی ءَ وتی ہمدردی درشان کت ءُ درائینت کہ تو پرچہ چو پریشان ئے اے وَ چوشیں مزنیں ھبرے نہ انت، حد اخیر کنت۔ ماچوشیں ھزاراں سنگ موم کنگ انت، اے سنگ ءِ موم کنگ زندیں جیڑہے نہ انت۔ توزاناں نزانئے کہ مرچاں انچیں ماہا است کہ آپ ءِ تہا آس روک کن انت، من ترا انچیں ملائے ءَ کرا برین کہ آ دمان ءَ تئی دل ءَ ارماناں پورہ کنت۔ گراناز ءَ شھک ءَ پت ءَ کرا کموز رنچ گپت ءُ دوئیں دیم پہ ملا ءَ رہادگ بوتاں، سہتی ءَ گشت چنکے شکر بزور گوں۔ دوئیں گوں وتی شکراں ملا ءَ کرا سر بوتاں ءُ وتی آھگ ءَ نیمون اش درشان کت، ملا ءَ شکر دم جت ءُ داتاں، ءُ سوج دات کہ شکراں چک ءِ چاہاں مان کن آوت سر ءَ راہ بیت۔ آدوئیں واتر لوگ ءَ اتکاں، شھک ءَ مات سک بے تاھیر ات کہ کدی سہب ببیت ءُ من اے شکراں چک ءِ چاہاں مان بکنیں، سہب ءُ ہدے مات ءُ وتی کار کت تہ ساھتے ءَ پد شھک ءَ راجستے کت کہ توباریں فضیل ءَ ہچ وڑ ءَ نہ گرئے؟ شھک ءَ درائینت بلے من چوں فضیل ءَ نہ گریں مناں پہل کن پیسر ءَ منی سر پر نہ بوتگ، فضیل ءِ وڑیں دشتار منی وزیناں کجارس ایت من وَ انوں پہ فضیل ءَ بے تاھیراں۔ زوت ءَ چہ زوت تر منی سور ءَ بکن ات، من باز اشتاپی آں، منی صبر ءِ کدہ سر ریچ انت، منی سور ءَ بکن ات من سک اشتاپی آں، من شمئے ہر ھبر ءَ سرا وتی ساہ ءَ ندر کناں۔ مات ءَ شھک نگل ءَ کت ءُ دست سرا ایر مالان گشت تو لائق ءَ مرگ نئے، چشیں ھبر مکن کہ منی دل نہ سگیت۔ لہتیں روچاں پد دوئیناں سور بوت، سور ءِ دوسئے روچ ءَ پد شھک ءَ لوگ بانک وتی مات ءَ پتانی کرا آورت، ملا ءَ دم جتگیں شکرانی ورگ ءَ پد شھک ءَ وتی لوگ بانک چہ وتی مات ءَ پتاں دوست تر ات، شھک ءَ دراہیں دارو مدار فضیل ءِ دست ءَ ات۔ شھک ءَ مات گل ءَ بال ات کہ منی بانکیں نشار مناں آپ ءِ دست جنگ نئیلیت ءُ لوگ ءِ دراستیں کاراں وت کنت۔ اشانی آروس ءَ لہتیں وھد گوست، یکروچے گراناز ءَ وتی نشار ءَ را گشت کہ بانک فضیل منی ءَ وتی ناکو ءِ گداں شود گوں چیا کہ انچو شست ءُ شود ءَ منی دستانی لنٹک درد کن انت۔ فضیل ءَ ٹیک ءَ جواب دات کہ تئی لنٹک درد کن انت بلے تو منڈ نئے کہ گداں شست مکنئے۔ اگاں تئی دست درد کن انت پہ وت ءُ داشتہ بدار، من تئی نشاروں بلے تئی داشتہ نہ اوں کہ شمئے وڑیں پیرین ءَ کاندر ہنگیانی چلی ءَ جاکنڈیں گردواں بشوداں۔ مناں کس وتی گلام مہ لیکیت۔ شما دوئیں پیرین ئے مبانذ ءَ کائت کہ فضیل مئے پاداں مشت جن ءُ زور پر بدئے۔ شمارا منت شال ءِ گوات انت، مناں چشیں پیریں لگانڈانی کار نیست، اے جگر بریں ھبرانی اشکنگ ءَ پد گراناز ءِ رنگ بدل بوت، چرے دل کہریں گپاں چہ آئی ءِ تیوگیں بالاد سیاہی ءَ امبازت۔ وہدے آئی ءِ چ لوگ ءَ اتک تہ آئی مات نرم نرم ءَ پہری پہری ءَ ات، دل ءَ نہ مرینت ءُ ہنچیں ھبرے گشت انت بلے شھک ھم چہ وتی لوگ بانک ءَ کمتر نہ ات آئی ءَ تچک ءَ گشت کہ مات فضیل راست گشیت آ کسی داشتہ نہ انت، فضیل مناں پہ کار ءُ دل نہ بیت۔ شما وتی عمر جنگ فضیل ءَ وتی وڑاں مہ بر ات گوں، نوں شمئے چار و گدار مزنیں دل سیاہی ءَ جنجالے، اے دراہیں کار گوں فضیل ءَ نہ بنت۔ چک ءَ اے سوچاکیں ھبرانی اشکنگ ءَ پد کشئے آئی ءِ چمانی دیم ءَ تاموری ءَ ماں نشانت۔ آئی ءَ ھلک ءَ حیران دست سرا کت انت ءُ گشت کہ الرے من در پیچتیں چوش مہ کتیں

☆☆

سنگت شر شر نہ انت

حفیظ رؤف

من وت ءَ راڈک ءِ وپ ءَ رسینت کہ باریں چے ھبرے، مردمانی مچی انت، ھئی ءَ پہ دہ انت، کوکار ءَ سلوات انت۔ کس کسیگی نہ انت۔ ماسی چو نیں ھبرے؟ من نزیک ءَ نشتگیں پیریں جنین ءِ جست کت۔ بچار گیس شفیع کرنٹ ءَ گپتگ۔ آئی ءَ درائینت۔ اے چوں؟ آمردم کہ مجبر بئن ءِ کار مداریت آئی ءَ چوں کرنٹ گیپت؟ آمردوم کہ کراچی وڑیں شہراں اوں چراگ روک بکنت، آ ءَ کرنٹ؟ منا آئی ءِ گپ باور نہ بوت۔ من کے دسمبر اکنزاتاں ءَ آئی ءِ کستریں برات راشد توار جت، چہ گپے؟ اے جنین چے گشگ ءَ انت؟ راست گشیت شفیع کرنٹ ءَ گپتگ، بلے آئی ءَ ـــ ھئو من زانیں آئی ءَ مجبر بئن ءِ کار نہ داشتگ۔ تو ہمیشگا ئے ناں؟ من وت حیراناں، اے بوت چو نیا؟ بلے ماباں ءَ سہارگ ءَ اتیں ءَ شفیع پاد اتک، پنکھاءِ بئن ءِ جت ہمائیں کہ کپتگ۔ زمستان ءَ پنکھا؟ من جتھے دات۔ ہما پیریں جنین منی بمسگ ءَ زہر ءَ زہر چارگ ءَ لگ ات۔ گشئے گشگ ءَ ات، لجے نہ کنت چم جہل ءَ، زال ءَ چک مرگ ءَ انت نشتہ نیش پہ شد اریت۔ راشد ءِ توار ءَ منی حیال وتی بمسگ ءَ گردینت، قدوس! مئے لوگ ءِ پنکھاءِ بئن ہماگرماگ نیگ انت کہ پرشتگ۔ آئی ءَ دست بئن ءِ تہا شت، توواـــ کرنٹ ءَ زانئے۔ آئی ءَ بے زبانیں کرنٹ ءَ رلدیں زاہے دات، شگر انت دماں دماں ءَ یلہ داتے وَاگاں ناں مرچی شفیع ـــ انوں چون انت؟ گہتریں ڈاکٹر رودین ءَ آنوانوڈرپ ءِ جتگ، آرام انت۔ شریں جان! من گڑا مغرب ءِ نماز ءَ رند کائیں۔ آوہد ءَ ڈرپ لوں ہلاس بیت ۔ من چہ آئی ءَ اجازت گپت ءَ دیم پہ لوگ ءَ رہاد گ بو تاں۔ چہ نان ءِ ورگ ءَ پد من ڈن ءَ تھت ءِ سراچادرے پچ کت وپتاں، اناگہ ءَ منی دپ ءَ درا تک شفیع شر شر نہ انت، زمستان ءَ پنکھاءِ چے ضرورت انت؟ منا ہماروچ گیر آتک ءَ ات کہ شفیع مئے لوگ ءَ اتک۔ شفیع! پت چون انت؟ چہ اے جست ءَ آزرد ترات، چم ءِ ارس بوت انت۔ من گشت بجندئے ہماریں؟ قدوس گپے زانئے من پت ءِ جند تیکہ ندیستگ۔ چے گشگائے؟ ہُدریں سئے ماہ انت کہ تو اتکگ ئے ءَ نوں پہ رُوگ ءَ مھتل ئے، یکیں لوگ ءِ لوکا تو پت نہ دیستگ؟ منا گندگ ءَ ئے؟ من زاناں کوراں۔ آہر انز گپت۔ شریں شریں، پہل کن، من آئی ءَ را سگر ینت، دماں ءَ زہر کنت ۔یک روچے من دروگے بست کہ چلکے منی واب ءَ کئیت مدام تئی نام ءَ گپت۔ بگواس کنئے تو ءَ تئی والی۔ـــ آئی ءَ جلگ ءِ نام ءِ سراچڑات ہمکہ تیچت ءَ لنڈ انت لشتگ۔ وانگ ءِ زمانگ ءَ آئی ءَ کراچی ءَ کوئی یے بازہ زر تگ ات، ہر یکے آئی ءِ گوراشت الکاپ ءَ ءَ پنچ منت ءَ لوں لشت ءِ نہ کت۔ آئی ءِ گشگ ءِ پد ءَ منی کراکس سراچست کت مہ کنت، منی وڑ ءَ ببیت ۔کسے ءِ چم ہمساہگاں مہ کپنت؛ آنار ضا مہ بنت ۔اے وڑ ءَ آئی ءِ کرا سلامتیں مردے لوں گنوک بیت ۔ مہلونک گشیت تعلیم ءِ سراچڈ اتک، سئے رند ءَ انجینئرنگ ءِ پاس کتگ، حدا بزانت بلے کے شر شر نہ انت۔ چونا می ءَ شفیع منی ناکوزتک فاروق ءِ بلاھیں سٹکے۔ یک عید ءَ من ءَ فاروق حق ءَ پہلی ءَ آئی ءِ گوراشتیں، آمئے دیمادراتک، وہدے من پہ حق ءَ پہلی ءَ دیما کنزاپاں آئی ءَ دست چوکے۔ ٹوءِ کوہ ءَ

منی دیماہک بوت انت۔ آئی ءَ منی دست گپت انت ءَ حق پہلی کت من کے بچل بوتاں۔ لوگ ءَ چہ در آہگ ءَ پد من فاروق ءَ را گشت ، فاروق! شفیع چونیں مردے تو دیست مناچوبچل ے کت۔ من تراپیسر اگشگ ایشی ءَ گلائش کمن۔ اولی رند ءَ من ہم تئی وڑا بوتگاں ، بلے چریشی ءَ رند آ منی زندیں سنگتے جوڑ بوت ءَ کم کم ءَ منی بچلی کم تران بوت۔ ماءِ توار ءَ منا حیالانی زر ءَ کش ات ءَ مغرب ءَ نماز ءَ رند آئی ءِ چارگ ءَ شتاں ، منی گندگ ءَ گوں آئی ءَ وتی دیم تریینت گشئے دگہ کرنٹ ے ءَ گپت۔ آوہدی لوگ ءَ کس نیست ات۔ یار شفیع تراچون انت ؟ برے کرنٹ بدے دگہ وئیل ے ، مدام پرچہ تئی گوں ماہیت ؟ آئی ءَ بچندات تو گپے زانئے قدوس بلے کس ءَ حال مدئے ، منا کرنٹ ءَ نہ گپتگ۔۔۔ گڑااے چہ ڈرپ ءَ ہنڈک انت قدوس من چیزے روچ انت مار اتگ کہ من گشئے اے لوگ ءَ در آمدیاں۔ نہ برات ، نہ گہار ، نہ مات کس منگی نہ انت ، پت ہم وتی وڑا انت ، آئی ءِ واستہ من دیریں مرتگاں۔ گڑااے بجہیں ڈرامہ ؟ من جست کت۔ بلے من دیست کہ پنکھاءِ بٹن پرشگ من پاد اتکاں ، دست بٹن ءِ تہاراہ دات ءَ و تار اد وَردات۔ بس ہنداں منا کرنٹ ءَ گپتگ۔ اگاں تراکرنٹ ءَ بہ گپتیں ؟ اِناں قدوس اناں ، منا انوں مرگی نہ انت۔ آئی ءَ کمبل وتی سراپردات ءَ زنکرت۔

دُز

جاوید حسین

شام ءَ چہ پد من بازار ءَ شگ ءَ در کپتاں شپ سیاہ ءَ لنج ات۔ وہدے من بازار ءَ کرا رستاں گڑا کوکارے منی گوشاں کپت، من کے اوشتاتاں، اے کوکار گیش بوہاں بوت۔ منی دل ءَ گشت بر دباریں حالے بگر! ھمالوگ ءَ کہ کوکارات، ھدے من نزیک ءَ شتاں منی چم ھکوگگ ءَ کپت انت ۔ ھکوگگ میر داد ءَ جنک ات، آمنی وز ءَ دوازدہمی کلاس ءَ وانگ ءَ ات، وہدے ھکوگگ ءَ منا دیست گڑ آشتاد گشاد ءَ وتی گشانے زرت ءَ دیم ءَ پردات۔ اناگہ ءَ منی چم یک پیریں مردے ءَ کپتنت، اے پیر مرد پریشان ات ءَ تھتے ءَ سر انشتگ ات من پیر مرد ءِ کرا شتاں ءَ سلام ءَ دروت ءَ پد درابینت ے "منی چک اوابہ نند" من تھت ءَ سرا نشتوں، من جست کت ناکو ءَ چے بوتگ؟ تئی لوگ ءِ مردم چیا کوکار ءَ آہ وزار ءَ انت؟ ناکو ءَ درائینت "منی چک ماھے داتہ کوکار ءَ آہ وزار ءَ ایں کہ مرچی پنچ شش شپ انت یکے مئے لوگ ءِ دیما شپے یک سنگے دؤر دنت ماھے داتہ پریشاناں"۔ من چہ ناکو ءَ موکل لوٹ ات ءَ دیم پہ لوگ ءَ شتاں۔ وہدے من نپاوانی سرا وپتاں گڑا منی دل ءَ ھمے حیال اتک آخر اے کئے انت کہ ناکو ءِ لوگ ءِ پیوگاہ ءَ سنگ دؤر دنت؟ ہمے حیالاں گوں من واب کپتاں، اندگہ روچ ءَ کسھب ءِ سرا امھلہ، من دیم پہ بازار ءَ شتوں، بازار ءَ چک چک ءَ دپ ءَ ات کہ دز گرگ بوتگ! من پکائی ءَ یک سنگے ءَ را جست کت "اے ھما ناکو ءِ دز انت کہ گرگ بوتگ؟" سنگت ءَ درائینت ھو! اے ھمالوگ ءِ دز انت۔ من جست کت کہ اے دز ءِ مقصد چے بوتگ کہ حمک شپ سنگے جنگ؟ سنگت ءَ درائینت اے امب ءِ دزی ءَ اتکگ۔ من پریشانی ءَ گوما جست کت امب ءِ دزی چوں؟ سنگت ءَ گشت ناکو ءِ باںانی پشت ءَ پسیل ءِ توک ءَ یک ابے حمک شپ ھمے امب ءَ را سنگ جنگ ءَ ھمے سنگ ناکو ءِ لوگ ءِ پیوگاہ ءَ کپتگ انت۔

☆☆☆☆☆☆☆☆

شکاری

نزیر راصح

شاھین آزمان ءِ دیما بال ات، گوات تیز کشگا ات، آوتی شکار ءِ باروا فکر ءَ ات کہ شش ماہ شدیگ ات، گوات ءِ حیال ءَ نہ ات کہ تیز کشگا ات، ھمے فکر ءَ کپتگ ات کہ چتور پہ شد آماچیں نفس ءَ شکارے کپند بکنت ۔ جنگل، کپودر ءَ گولوانی تہا یک پچاڑی یے ودی بوتگ ات، ہر یکے وتی کدوانی درنجگ ءَ سر سر جنان ات، آسک ھنگیگ اتاں چاگرد ءَ یک الگاشی یے ہنا بوتگ ات الگاشی ءِ رمب رمب ءَ مردمانی گوش کر کنگ اتاں، کہ شاھین آزمان ءِ دیما بال ات ءَ نوں آئی ءِ بانزلاں یک نوکیں زکتے رس اتگ ات پرچہ کہ آئی ءَ وتی کار کتگ ات۔

ایدام

پرور سربازی

باھوٹ یک کسان سال ءُ نوک بروتیں ورنائے ات، کساس آئی عمر بیست یا بیست ءُ دو سال ات، آیک شونگے ات چہ ہندر ءِ آئی پت ءِ پیر کانی کار ھم پس ءِ گوکانی چارینگ بوتگ۔ باھوٹ ھم وتی پت ءِ پیر کی کسب یلہ نہ کت آئی ءَ ھم شوانگی کت۔ وہدیکہ باھوٹ ءِ وتی وردانگیں ھگونگ ءِ اوماناں گپت گڑا آئی ءَ وتی پس ماں کور ءَ ویل کت انت ءُ وت ماں برزیں تلارانی سرا نشت گوں زھیر نازیں نل ءَ وتی ھگونگ ءِ ماں زھیرانی توک ءَ وشی ءِ زیمل پر بست ءُ آئی نل گوں ھمادشیں توار ءِ ساز کت کہ ایند گہ رھگوزیانی ھیال ھم وتی کسانی ءِ دگنیا ءَ شت ءُ سر بوت انت۔ ھگونگ ءَ چہ کسانی ءَ باھوٹ ءِ دل ءَ وتی باد گیر جوڑ کنگ ات۔

ھگونگ ءِ پت ءِ یک سیریں مردے ات ءُ آئی نام ءُ توار دگہ شہر ءُ جاہاں پرشنگ ات۔ باھوٹ ایوک وتی دل ءِ گلزمین ءِ سرا ایوک ھگونگ ءَ راجا کہ داتگ ات۔ بلے آخر سرپد ات کہ ھگونگ ءِ پت یک سیریں مردے ءُ من کہ تاں یک غریبیں چکے آں، من اگاں پہ ھگونگ ءَ وتی سانگ ءِ نیر ءَ دیم بدیاں آئی پت ہچ ڈول ءَ ہاں نہ کنت چیاکہ غریبی چاگرد ءِ تہا یک بلاھیں بدیں نامے، آئی ءَ اے باروا شر پگر کت کہ چے کنگی انت ءُ چہ پیم من ھگونگ ءِ پت ءَ راہ ءَ بیاراں۔ گوں ہمے حیالاں روچ وتی منزل ءُ ودان بوت ءُ تہرب بوگاات۔ آئی ءَ وتی پساں ھیار ینت ءُ دیم پہ ھلک ءَ وار بوت۔ ایدگہ سیاہ ءُ مہلہ پاد اھت ءُ دیم پہ پسانی شمگ ءَ شت آئی ءِ پس زرت انت دیم پہ گیاب ءَ رھادگ گپت۔ وہدے شت ءُ چہ گجاہے ءُ سر بوت آئی ءِ پس ماں بہاراں ویل کت انت ءُ وت گوں زھیراں پہ اکوہ ءِ سرا نشت وتی دردانی دراھی نل ساز کت۔ بلے چہ وتی پساں چٹ بے سماوت وہدیکہ آئی ءَ سد کت کہ من ءَ بازد یرانت کہ من اے کوہ ءِ سرا نشتگ ءُ ابد الیں واھگانی جلگم ءَ چٹ گاروگ ءُ گواہ بوتگوں، باریں منی پس ءُ میشانی سر کجا کپتگ۔ ایشانی شوھاز ءَ روان بوت آئی زانت کہ پسانی نشانی دیم پہ آپ ءِ ھشگ ءَ انت وہدیکہ کہ آ آپ ءِ گوراشت ءُ سر بوت آئی پس ھمودا تاں بلے آپ ءِ سری شمگ ءَ مزنیں چرمگ ءُ بر مشے ءِ توار ات۔ وہدیکہ آلود ءَ آپ ءِ نزیک ءَ سر بوت تہ آئی ءَ ہچ باور نہ کت کہ ھگونگ لوا کئیت۔ بلے رند ءَ باھوٹ ءَ باور کت کہ اے دھگونگ ءِ جند انت کہ ھمسریں کاڈانی ھمراہ انت، آروچی موسم جمر ءُ ساچان ات، موسم چو نوک رودمیں ورنائی ءُ مست ءُ دلکش ات۔ باھوٹ وار وتی مالانی شمگ ءَ اھت ءُ وتی نل گوں وردناکیں گالوارے ءِ ساز کت آئی ساز ءِ آواز ماں ھگونگ ءِ گوشاں کپت، تہ آئی ءِ ھمسریں کاڈانی ھمراہی ءَ دیم پہ آواز ءِ ھشگ ءَ درک زرت ءُ نزیک ءَ شت ءُ اوشتات، ھگونگ ءَ وتی وزگھاراں گشت کہ شما ہمد اوشت ات من اے شوانگ ءِ سرا ءُ سوج کناں ءُ کایاں۔ وھدے ھگونگ باھوٹ ءِ گورا سر بوت تہ پیسر ءَ ہمے گپ جت "ترا اے زہیر واریں زیمر کے ءُ سوج داتگ"؟ باھوٹ ءَ گش گشت منا تئی ماہیں وروشم ءَ، من پہ تو شپتال ءُ ریتاہاں، من پہ تو گنوکاں من تئی لقاء ءِ نیاز منداں ءُ تو منی بے تامیریں زند ءِ تامیر ءِ۔ ھگونگ ءَ گشت عجب تو یک شپانکے ءَ، تو یک مکھ امیں زندے ءُ واھندے، تو گلزمین ءِ شر ءُ ھراب ءِ بارو ءِ سرپد نئے۔ باھوٹ ءَ درائینت مہر ءُ شق زند ءِ ہماپڑانت کہ مردم گوں نرمی ءُ عاجزی ءَ آئی ءِ دراھی کنت، تو منی اے چیز ءِ مچار کہ

یک شپانک ءَ شوانگے آں، بے عشق، مہر ءُ دوستی ءِ سر مچاریں پڑ ءَ من چہ لیلیٰ ءِ مجنون ءِ حالی ءَ شہ مرید ءَ کم نیاں۔ مھگونگ ءُ درائینت
مناں سانگ کلئے؟ باھوٹ گشت منی پچیں چمانی رژن تو ئے بے منی دل گشیت تئی پت منئے سانگ ءَ چہر وشں نہ بیت، چیا کہ من
نگے آں، تئی پت تئی سانگ ءَ گوں سیرین ءِ چک ءُ دنت، من وتی دل ءَ جزماں کہ تئی پت ءُ مات ہمگ منی سانگ ءِ ھبراں وشں نہ
بیت، آ اے غریب ءِ گپ ءَ پہ وت میار لیکانت۔

مھگونگ وہدے کہ وتی لوگ ءَ واتر بوت تو آئی ءِ پت ءُ مات وتی ہزار نازیں جنک ءُ دار ءَ اتاں۔ پت ءُ ماتاں جست کت کجا ءُ تگ
ئے؟ مر چیگیں موسم مناں بے کساس دوست بوت من گوں وتی دزگہاراں سیل ءَ سوا ءُ دیم پہ گوہ مرک (گوہ مرک ایرانی بلوچستان ءَ
باز ہند ءِ مزنیں کور ءِ نام انت) ءِ ترءِ تاب ءُ بوتگیں۔ آیاں درائینت، نوں تئی چہ ءَ گرد ءُ وہدنہ انت نوں تو لائک ئے، الا نکیں جنیں
ءِ ترءِ تاب پہ بلوچ راج ءِ مزنیں عیب ے۔ پت ءَ گشت مرو چی گیرام اھتگ پہ وتی زھگ بلوچ خان ءَ تئی سانگ ءِ لوٹگ ءَ کہ وتی
ءِ آروس کناں چیا کہ نوکیں ماہ ءِ ۱۰ تاریخ ءَ آئی ءِ زھگ بلوچ خان شہر ءَ روت کہ آئی ڈاکٹری ءِ چکاس ہے سال ءَ گذ سرا
بیت۔ مھگونگ ءُ وتی مات ءُ پت ءَ گشت من بلوچ خان ءَ ہچبر وتی زند ءِ ہمراہ کت نہ کناں۔ اگاں تو گہرام ءِ چک بلوچ خان ءِ لوگ بانک
بئے تو ھم اے لوگ ءَ پہ گل ءُ شادانی لشت نہ کئے بماند ءَ گہرام گوں وتی چک ءَ پہ سانگبندی ھبرانی حاترا پیداک انت مرئے کہ زندگ
ئے تراگوں آیاں ھنو کنگی انت۔ وہدیکہ اید گہ روچ بوت پت ءُ چک مھگونگ ءِ لوگ ءَ اھت انت ءُ سانگبندی ناھینت ءُ ہمی روچ ءَ چہ
آروس اش شروع کت۔ لوڈ ءَ باھوٹ ءِ حال سر بوت کہ اے وڑ، اے وڑ ءَ مھگونگ ءِ آروس انت گڑا اچار گ سک پدر د بوت کہ اگاں
مرو چی من سیرین ءِ چک ءُ تمین اتاں منی نازانی مھگونگ اچ من جتا چہر نبو تگ ات، بلے من نالت کناں غریبی ءَ کہ ہر وز ءُ ذول
مردم ءِ چو جلک ءُ چر ینیت۔

باھوٹ ءُ زانت کہ کار نوں چہ وہد ءِ سرگوز بوت۔ بزاں مھگونگ چہ من امیریں دگنیا برت، ہمے ھیالاں باھوٹ ءِ ارس ماں آئی
ءِ ہینگ ءِ سر اشیپ گران اتاں، آئی ھیسکار گاں مردم ءِ دل کپ کت۔ روچ ءَ کہ وہدے وتی بازنل اندیم کت انت ءُ شپ بوت، ایند گہ
شپ ءَ آئی پس زرت ءُ بینگ ءَ چہ رد گ ءُ لگت، مرچی چہ بینگ ءَ آئی ءُ وتی پر دردیں نل ءِ جنگ شروع کت کہ تیو گیں بینگ ءِ مردم
حیران ءُ ابہ بوت انت کہ مرچی باھوٹ ہما ساز ءِ جلنگ ءَ انت کہ ہر کس باز دردیگ ءُ وتی گوشگیں روچانی ترانگاں کپیت۔ مھگونگ گوں
آواز ءِ اشکنگ ءِ ہمود ءُ وتی بالاد ءَ کپت ءُ چہ اے کوڑئیں دگنیا ءَ شت۔ وہدیکہ باھوٹ حال ءَ گپت کہ تئی دردناکیں ساز ءُ دردانگیں ءُ نوک
ءَ ہیریں مھگونگ ءَ چہ اے دگنیا ءِ موکل گپت ءُ شت آئی ہچ نہ گشت ءُ شت ماں گیاب وتی پساں ماں بہار گاہ ءُ ویل کت ءُ وتار اگوں کہیر ے ءَ
بماد ے بست پا ھو دات بزاں وتار اعدام ے کت۔ پیسر ءَ بینگ ءِ مرداں مغرب ءُ وتی پس ءِ ھیشاں وتی لوگاں دیسگ ات بلے مروچی
عشا ءِ وہد گوستگ ات انگت ءَ باھوٹ گوں پساں گار ات۔ بینگ ءِ لہتیں مردم آئی شوہاز ءَ شت انت یک مزنیں ساھت ے ءَ رند اھت
انت ءُ حال اش آرت کہ باھوٹ ءُ وتار اعدام کتگ۔ گڑا بینگ ءِ مرداں زانت کہ زیک مھگونگ مرچی باھوٹ وتار اعدام کت۔۔۔

لبز انک اگن یک نیمگے ءَ چہ زندءَ پکرءُ ھیالانی صورت ءَ سازگی مُڈی زوریت تہ دومی نیمگ ءَ زندءَ ھم بازیں چیزے دنت۔ زندلبز انک ءَ ودی کنت ءُ چہ وتی گوراں آئیا شیر میچینیت، رودینیت ءُ مزن کنت۔ ءُ مزن بوگا رند لبز انک وتی دل ءُ جگرءِ ھوناں دنت ءُ زندءَ چہ ھر ابیاں پہک ءُ پلگار کنت۔ آئی ءَ شری بخشیت۔ آئی ءِ تہاریاں رژناہ کنت۔ ویرندگانیاں آباد کنت۔ چلہاں بھارگاہ کنت۔ ءُ ھمے ڈول ءَ آئی ءَ گیشتر چہ گیشتر ءَ دیما بارت۔

غنی پرواز

بلوچستان پبلک سروس کمیشن ءِ میڈیکل آفیسر ءِ چکاس ءَ سوبین بوتگیں ڈاکٹر سعید بلوچ، ڈاکٹر عطااللہ بلوچ، ڈاکٹر محمد اقبال بلوچ، ڈاکٹر گل محمد بلوچ، ڈاکٹر اصغر بلوچ، ڈاکٹر شیر دل بلوچ، ڈاکٹر کہور خان بلوچ، ڈاکٹر نور زمان بلوچ، ڈاکٹر اکرام، ڈاکٹر انور بلوچ، ڈاکٹر اختر بلوچ، ڈاکٹر رفیق بلوچ، ڈاکٹر ناصر کچکی ءَ اندگہ بہر زوروکاں گوں دل ءِ جہلانکیاں مبارکبات دیاں ءُ امیت کناں کہ آپہ انسانانی جان سلامتی ءِ واستہ وتی زانت ءِ پدا کوشت کناں۔

ادارہ چمگ بلوچی

بلئے وہدے

(۱) وتار اکس نہ گندیت
سلیم ساہتؔ

آئی ءَ وہدے باز مدت ءَ پد منار او یست گزات ءَ گشتئے "بچا" توزی یک چھلے اتئے دیری مزن ہوت ءَ ریش ءَ بردت ہو تئے ؟

بلئے وہدے، من اوں آئی ءَ دیست حیران بوتوں پرچہ کہ آزی جوان ات بلئے مرچی آئی سر ءِ مود تاک اتنت۔

(۲) درد کہ دگر ءَ انت بزان کہ دیوال انت

دہقان رحیم ءِ چک ءَ وفات کنگ ات، آئی ءَ دہقان نگل ءَ کت ءَ گشت دہقان مہ گرے گریوگ گناہ انت پہ گریوگ ءَ نوں آ ہ☐یت، چک ءِ بدل چک انت۔

بلئے وہدے، آئی ءِ جند ءِ چک ءَ وفات کت، دہقان ءَ نگل ءَ کت ءَ گشت مہ گرے گریوگ شر نہ انت گیوگ. گناہ انت، تو مناوت گشتگ کہ چک ءِ بدل چک انت۔ آگریوگ ءِ تہاز ہر گپت ءَ گشتے منی دوستی ئیں چک ھمیش انت انگت تو گشتئے مہ گرے چک ءِ بدل چک انت۔

(۳) موت گران انت

آئی ءَ دائم لانک بستگ ات کہ من وت کشی کنیں یک روچے ھم آئی ءَ ناکامیا تیں وت کشی ے کت۔

بلئے وہدے، اسپتال ءَ آورت کمپوذر ءَ چار رندءَ "کینولا" جت رگ ءَ پاس نہ بوت، پنچمی رند ءَ زہر گپت ءَ کمپوذر ءَ راگشتے وا☐!اے زندگیں انسانی جانے تو در کلئے ءَ مان کنئے "کینولا" ءَ۔ بیلا ریں وتی دست ءَ بجن ے، وش انت جان ءِ تنگ کنگ۔

(۴) قبرستان

آہانی ھند ءِ قبرستان ءَ ہچ چوشیں راہ نیست ات کہ میت ے بگوازین انت، مرد ماں مورے ءَ ھم گوش ءَ نہ وارت کہ اے راہ ءَ کیشینگ ءِ عبر ءَ بجن انت۔

بلئے وہدے، مردے مرت آہاں نرندگ ہاکت " یکے ءَ نہ گشت کہ ما پہ قبرستان ءَ واستہ راہے ہچ بجناں، زندگیناں واجھدم ہگنگ بلئے مرتگیناں ـــــ !

(۵) امبروزوش انت

آئی ءَ دائم گپ ھمیش ات کہ من بہ مرتیوں۔

بلئے وہدے، گاڑی ءِ چپی بوگا پد آ چیت ءَ اسپتال ءَ آورت۔ ہوش ءَ اتک گشتے۔ ڈاکٹر صاحب منا جلدی علاج بجن کہ من مرگا اوں، من مرتوں "امبروزوش انت۔

کوراس

یونس واجد پیدارکی

آئی ءَ را بے آئیگی ءِ چَم تاھیر نیا تک، آ بے کساس ملور و گمیگ ات، آ بر ے شہر ءِ بر ے لوگ ءِ ءِ بر ے کوہ و اگاراں شت ءُ اتک۔ بر ے اے دیم ءِ بر ے آ دیم ءَ آئیگی شوھاز ءَ ویل ات چوکہ مجنون پہ لیلٰی ءَ گیابان ءَ ویل بییت۔ آئی ءِ پر آئی ھاتر اھر ذولیس جھد جفاکت، آ چو گاریں مسا پر ءِ ھر کس ءَ جست ءَ ات، کہ "آ" آئی ءَ را کجام کجام دیما ءَ کجام وز ءَ رس ایت۔ آ چو کورماھیگ ءِ بے آپ ءَ تلو سگ ءَ ات، آئی ءِ ھپت شپ ءُ ھپت روچ ءَ ھون پالات، آ چو ھپتاد سالی پیریں ءَ ات ءَ آئی دیم چو کلمپوگ ءِ ھشک تر اتگ ات، آ چو چورہ ءِ بز گی ات، آئی ءَ اوالود اکت بلے "آ" آئی ءَ را ھچ وز ءَ نہ رسگ ءَ ات، گُڈی ءَ آئی ءَ دیست کہ شمبو چو تیر ءِ سِنگ ءَ دیم پہ گرانچی لوگ ءَ رھادگ انت۔ آ شمبو ءِ پشت ءَ تچان بوت، توار جنگ ءَ لگ ات "ازے شمبو، او شمبو زاناں اھتگ"! شمب و آئی ئے نہ ات، وڑ کہ بسنگ ءَ دیماگا ے تیز تر کت انت۔ آئی ءَ دیست کہ شمبو تیز تر بوت گزاا نکے ماھت ءَ تچگ ءَ لگ ات پہ زھر ءِ زھر کو کارے پر جت "ازے شمبو او شمبو۔۔۔" شمبو ءَ دیست کہ آ تچان تچان ءِ پیداک انت آ چد چیز تر بوت، نوں آئی ءَ زانت کہ آئی ءِ چمانی رودک، جگر ءِ نکر ءَ ساہ ءِ بدل اھتگ۔

اگرانچی لوگ ءِ سر بوت چو چک ءِ ھسگ ءَ ات ءِ پنجاہ کلدارے چہ دلی کیتو ءَ کش ات ءَ گرانک ءِ دست ءَ دات ءَ گنگ ءِ لگ ات کہ بزور بلے مناشریں ءَ مزنیں بدے کہ ھپت روچ انت ناں من ورگی اوں ناں کہ دلمگی اوں، زوت زوت کن کہ من چمگی نہ اوں۔

آئی ءِ ھیر دئن ءِ پڑی ءَ رازرت، ءَ آنچو گل ات کہ گشئے گوہر قیمتی ے چگ ات ے۔ ☆

آزمانک

شعیب شاداب

مرتگیں غیرت

گوں من آئی ءِ ھچ گپ چیر نہ ات۔ ھما شپی کہ گوں کسے ءَ امبازات، تہ منی جست ءِ پد ءَ پسہ ئے دات،

ھما! کہ چار سال پیسر، ھمے ھاتر ا من سھن داتگ انت۔

تئی یات نوک انت

حفیظ شاد

منا تئی دراہیں گپ یاد انت۔

منا ھما گپ سک یاد انت کہ تو مدام درستاں چہ ساری اسکئے ءَ دیے ناث ءَ دو کتاب جتا جتا ایر کت ءُ وتی ترّیں لوح زرت، پہلی ءِ کلاس ءِ براندہ ءَ دیمی ڈاث ءِ تکہ دات ءُ دیم گوں روچ ءَ کت، پدا تو عباس ءِ کراشتئے وتی دراہیں زر چیز کتنت۔ واترا تکئے وتی لوح چارات بلئے آ انگت ھشک نہ ات۔

تو چم منی راہ ءَ رہادگ کتنت، وتی لوح زرت، ترّو ترّو، بر و برد، ھشکو ھشکو، بیابیا، کت۔ تئی ترّیں لوح ھشک بوت، بلئے من انگت نہ رستوں، تو دل ءِ تہا منی سرا نزات ءُ گپ ات،

"ایشی ءَ دیر کت، من سبق لوگ ءَ یاد نہ کتہ کہ اے کئیت یات دنت، بلئے اے وا تیتگہ کار انت بےکئیت انت، من چو لیہ ے نہ دیاں۔ ھر چ وتی کنت منا سبق ءَ یاد دنت، بلے تُری دعا ءَ دیر ئے بیت۔ کپٹن فقیر منی باری ءَ بجنت۔ ایشی ءِ مدام کار انت دیر اں کئیت، مرچی ءَ آدیم آئی ءِ واستہ جاگہ نہ گرین گوں، پشت ءَ نندیت، ماسٹر صالح ئے جبر دنت دگہ برے وت دیر نہ کنت"

ءُ من لوں ھما اڑو کیں مردم، ڈیل ءِ تراشگ ءُ میت ءِ جنگ ءِ یک ءَ دو نہ چٹ اتوں، ملیشی ءِ گوار اکنگ، بچ ءِ جنگ وتی جاگہ ءَ۔ چپراستی (سبزل) ءِ گھنٹی ءِ توار کنگ ءَ کمو ساری رستوں۔ "اے واجہ نوں پیداک انت، دیم ءِ در ستیں جاگہ گرگ بوتگ انت، بیابارے گوں، نوں برو پُشت پُشت ءَ بہ نند"۔ من وَزانت کہ تو منی واستہ جاگہ گرئے گوں، اے وَ تئی ھر چ روچ ءِ گپ اتاں۔ من دیم ءِ ناث ءِ چیر ءَ تئی سیاہ پوشیں الف۔ ب ءِ کتاب کش ات ءُ وتی کتابان ءَ ایر کت۔ دعا ءِ گھنٹی ءَ اوں ٹلنگ ٹلنگ کت، ءُ منی ءُ تئی دا اوا مزگ، کیٹ بوگ ءُ وشانی تاں چُھٹی ءِ گھنٹی ءَ پچیں تا تانی پتاھگ ءِ ھالس بوت۔

تو ھمے چھنیانی تہا گار بوتئے ءُ من بے وہد آھگ ءِ سواب ءَ۔

دلگوش!

ما گوستگیں دو تاکانی تہا جار پرینتگ ات کہ سہ ماہی چمگ ءِ یک بھرے پہ مبارک قاضی ءِ نام ءَ ندر کنگ ءِ سوڑگ انگ، بلے داں انگت ءَ نبشتہ کاراں چو نیں ترسے دل ءَ انت کہ وتی زندگینانی بابت ءَ نبشتہ نہ کن انت۔ یکر ندے پدا دستبندی انت کہ اے درگت ءَ وتی نبشتہ آں زوت روان بدی ات۔

ادارہ چمگ

قصہ یک زالے ءِ

ج، م بلوچ

من سعادت حسن منٹو ءِ هما حقیقتیں کرداراوں کہ صحب ءِ ہسپتال ءِ بگاہ ءِ افغان چوک ءِ نندوک انت۔ اے وہدا منی عمر کساس دوازدہ سال ات، من نوکی وتی بازل پہ بال ءِ بیچگ اتاں کہ مات ءِ پہ نکرے سہر ءِ منی سوداگوں یک نوابے ءِ جت۔۔۔

اے ظالم ءِ سوچنیں دست منی جان ءِ سرا انچو سک اتاں کہ منی ہست ءِ نیست پہ منا دزموش کنگ ءِ اتاں۔۔۔۔ بچگہ کہ بیچ بوت یا بچگ بیچ بوگ ءِ رند منا یک انچیں کیفے رسگ ءِ ات کہ منا پہ دنیا ءِ بے حیالی ءِ بے سمائی ءِ مجبور کنگ ءِ ات۔ ھمے سوب انت کہ رندی سوداہاں منی مات ءِ امید ھم منی واھش پرے کار ءِ بوتگ اتاں۔ ھمے حساب ءِ ھزاراں کواٹراں، فلیٹاں، لوگاں منی روآات۔ ھزاراں گراکانی ڈس منی دل ءِ کتاب ءِ سرا نقش اتاں۔۔ شہر ءِ گیشتریں مردم پہ منی وہت ءِ واب ءِ تلوسگات۔۔۔ منی نہاد چو سہر ءِ کریٹ ءِ پیمابرے جہل ات ءِ برے برز۔ اللہ منی مات ءِ عمر بدنت ھزاراں چاپلوسی پہ مردین آدمانی گرودار ءِ منی دل ءِ سرا نقش اتاں۔۔۔ اے وہدا مردماں منی نام چہ سلمی ءِ بدل کتگ ات ءِ "نوکیس مال" ایر کتگ ات۔

یک رندے منی مات ءِ منا کوارٹرے ءِ ڈس داتگ ات ءِ گوں یک سوزوکی ءِ روان داتگ ات، منی رسگ ءِ پیش کسے منی وداری ءِ نشتگ ات، آئی ءِ ہردیں منا کوارٹر ءِ تہا برت من حیران بوتاں پرچہ کہ منی مات ءِ منا یکے ءِ گشتگ ات بلئے اداوا پنچ یکجاہ اتنت، من کار ءِ نہ کنگ ءِ اڑی کت بلئے کئے اے ظالماں سرپد بکنت، یکے ءِ منی دستاناں۔۔۔۔ جنین آدم ءِ وس داں کجام حد ءِ۔۔۔۔ اولی ءِ وتی کار کت، دومی ءِ دزگرگ ءِ پیسر دروازگ ءِ ٹکگ ءِ آواز بوت جند ئے ششمی۔۔۔ منی دل ءِ پورہ نہ ات کہ آوت ماں وت گپ ءِ لگ اتنت۔ ھمابیت۔۔ سیٹھ۔۔ اولی ءِ منارا اتک ءِ سرپد کت کہ اے کوارٹر اصل ءِ مئے نہ انت، ماں مرد ءِ ہچ کاریں بلئے بازدور ءِ، اے اگاں ترا اوجند یت ماراپونزے ءِ سرکنت ءُ رسینیت۔ تو اے دروازگ ءِ چہ باگ ءِ بدوما ایشی ءِ وڑے ناں وڑے کناں، من وتی۔۔۔ ءِ باگ ءِ پچر تاں، داں راہ ءِ سرا یک تگردے ایر ات من وتی پادھے تگرد ءِ سرا ایر کت کہ اناگہ بنگ ءِ منی سرءِ توار منا قیامت ءِ ندارگ ءِ پیش دارگ ءِ ات۔ اے تگردے ات بجئے تگرد ءِ چیر ایک دوسری چاہے ات۔ اوھے قسمت۔۔۔ اوداروازگ ءِ ٹھوک سیٹھ نہ بیت، پنڈوکے بیت۔

داں منی چم پچ بوتاں من نپادانی باھوٹ اتاں۔ ڈاکٹر ءِ گشتگ ات منی سرزین پرشتگ۔ ھماہانی تہا دوکس ڈاکٹر ءِ جست ءِ پرس ءِ ات، چے حساب انت۔۔۔ زر چنچو لگ ایت۔۔۔ چون بیت۔

۳۰ روچ ءِ پد من کہ چہ ہسپتال ءِ فارغ بوتاں منا نیگان ات۔۔۔ چک پیداک بوت، چک ءِ ھمرائی ءِ یک دگہ ترسے ھم ودی بوت۔

"زہیدہ گیشتر منی رنگ ءِ جنت"۔ منا مرچاں مردم کوھنیں، نوکیس مال ءِ نام ءِ توار نہ کن انت۔ ☆☆☆☆☆

توزحم ءَ پروشت کنئے بلے کسی حیالاں داشت نہ کنئے

(برٹرینڈرسل)

رسم ورواج

رضا دیدگ

سرگوات ءَ پہ من مردچی یک نوکیں گم ے آورت، من گوں ھمے گم ءَ اپخش دزگٹ کہ دنیاءِ کاروبارانی سمانہ کپت، اے ھم من نزانت سرگوات ءِ شادکنگیں گم منی زندگیءِ یک بھرے بوت ءُ مناورناسالی ءَ دست کپت چیا کہ مئے پت ءُ پیرکانی شادکنگیں گم ے ات، منا پہ ورنہ ءَ دست کپت، وھدے کہ شاھوودی بوت ودی بوئیگ ءِ پیسر اشازی آئی ءِ دشتارات بلئے شازی چہ شاھو ءَ سئے ماہ مستر ات، شاھو ءِ عمر نوزدہ سال بوت گڑا آ مئے میتگ ءِ زاھکاریں مردمانی تماشا بوت، شازی ھم رنگ ءِ جلوہ ءَ وتی مٹ وددرودت ات، شاھو ءِ پت ءَ را اے گپ ءَ لاچار کت کہ منی شاھو شازیءَ پسند نہ کنت، شاھوءِ پت ءَ آئیءَ را اگشت کت ھم نہ کت چیا کہ شاھو آئی ءِ یکیں چک ات۔ شاھو ءِ ھبرہندی پروشت کت ھم نہ کت ءَ شاھو ءَ را سور ھم دات کت نہ کت، ھبرہندی اے واستہ پروشت کت نہ کت کہ گوں شازیءِ پت ءِ زبان کنگ ات، سور دات اے واستہ نہ کت کہ شاھو شازیءَ پسند نہ کنت۔ شاھوءِ پت ھیگیں جاورانی آماچ بوت، دنیاءِ مردماں جست گپت تو چیا شاھوءِ سور نہ دئے، شاھو مرچاں بالغ انت ءُ وتی کاروباراں کناد انت۔ شاھوءِ پت ءِ شمگ ءَ اے پسہ رست کہ شاھوءِ گدو چ سر جم نہ انت۔

ھمے میان ءَ بیست سال گوست شاھوءِ ریشانی تہہ تاک کپت، شازیءِ پت ءَ شاھوءِ پت زور دات نوں شازیءَ شاھوءِ سور ءِ بکن۔ شاھوءِ پت ءَ پسہ اے وڑ دات کہ سور ءِ گدو چ سر جم نہ انت بلئے سور ءِ در ستیں چیز سر جم انت، آئی ءِ مستریں لاچاری شاھوءِ شازیءَ را دوست ءُ پسند نہ کنگ ات، وھدیکہ شاھوءَ اے چار وچار کت کہ منی پت سک لاچار انت، آئیءِ منّات وتارا مداميءِ واستا گمانی باھوٹ کت ءَ ے رسم ورواجانی جیءَ جان کت ے۔

پشل

نثار ندر

آزمان جاگہے سبز سبزات ءُ جاگہے جمبر اں تپاتگ ات۔ ھوراوں بوتگ ات۔ من ءَ منی دیدوک "سمل" براندہ ءِ چیرا نشتگ تیں ءُ ماہ ءِ ندارگا کنگاتیں۔ ماہ بر ے جمبرانی تہا چیر بوت ءُ بر ے وتی دیدارے مارا کنائینت۔

"نثار! ماہ ءِ چار کہ جمبرانی تہا روت شپ چوں کوراس بیت ءُ جمبراں چہ در کئیت گڑے نوکی روچ تگ کنگا انت۔ اللہ ءَ وتی شر کتیں چیزاں چہ ماہ شرتر تگ۔"

"سمل! اے روانت۔ تو چہ ماہ ءَ شرترئے، شئے مرید ءَ راست گشتگ ماہ ءُ گہارے پرانت۔ چار! ماہ ءَ گڑے تئی دیما پشل انت۔" آئی ءَ چم چست کتنت ماہ چارات۔ ماہ جمبراں اندیم بوت۔

☆☆☆☆

سُہریں بشانگ

ایف۔ اے بلوچ

ٹک۔ ٹک۔ ٹک۔ فضل ءَ گوھرام ءِ گِس ءِ کمپان ءَ گیٹ ٹک ات۔ دمانے ءَ پد کمپان ءِ توک ءَ چہ آوازاتک تو کئے
ءَ کے ءَ لوٹ ئے؟ فضل ءَ پسہ دات من فضل اوں۔ واجہ گوھرام ھمد انت؟ دمانے ءَ پد گیٹ پچ بوت ءُ یک کسان سالیں بزءُ بار گیر
ڈولدار ءُ شیر دروشمیں جنکے ءَ سر کش ات ءُ گشت "فضل توئے؟" فضل ءَ پسو دات ھو من اوں۔ مناں واجہ گوھرام ءِ واستہ کو کار
است۔ ابا واادانہ انت، بلئے بیا تو گِس ءَ بہ نند کمو آپ بور۔ زرگل ءَ گشت۔

اے روچ ءَ گِس ءَ زرگل ءَ چہ امید دگہ کس نیست ات۔ فضل ءُ زرگل ءِ پجاروکی ءُ پلگاریں مرچہ چیزے وھد ساری ءَ ہنا ہو تگ
ات۔ فضل دگہ بازارے ءَ نشتگ ات بلئے زرگل ءِ بازار ءَ نوکری کنگا ات۔ فضل ءِ پت شیران ءُ گوھرام ءِ پجاروکی ءِ سوب ءَ فضل ءَ چہ
کسانی ءَ واجہ گوھرام ءِ گِس ءَ روگ آیگ ات۔ فضل ءَ چہ کسانی ءَ زرگل باز دوست ات ءُ اے دوستی کم کم ءَ گیشتر بوت۔ برے وھدے اگاں
فضل ءُ زرگل یک ءَ تہنائی ءَ نشت انت گڑا آھاں زند ءِ وشی ءُ سکی یکجاہ گوازینگ ءِ عہد ءُ پیمان کت۔

زرگل ءَ یک تاسے ءَ آپ مان کت آورت ءُ فضل ءَ شمگا شہار دات ءُ گشت، تئی لنٹ ھشک انت من زاناں تو تنیگ ئے۔ تو چہ
کجا پیداک ئے؟ فضل ءَ پسو دات من میر قمبر ءِ دیوان ءَ چہ پیداک اوں۔ مناں واجہ میر قمبر ءَ دیم داتگ کہ برو واجہ گوھرام ءَ بگش
کہ ترا میر قمبر ءَ لوٹ اتگ، من ہمشکہ اتکگوں۔ فضل ءَ آپانی تاس گوں دوئیں دستاں دست گپت ءُ ھیالانی جہلا بہیاں لپت کہ نوں زرگل
ءَ شانزدھمی سال گوزگا انت۔ گشئے من زرگل ساری ءَ چو شر رنگ ءُ جلوہ ناک نہ دیستگ ات۔ واجہ حدا ءَ ترا چوں پہ آرام ءُ صبر جوڑ
کتگ۔ باریں کدی من ترا چہ دو نزیکتر بچندیں ءُ گوں تو زند ءِ وشتریں وھداں بگوازیناں۔ من باند اوتی پت ءَ پہ زرگل ءِ سانگ ءَ واجہ
گوھرام ءِ گِس ءَ رواں دیاں..... آپ بور... تو چے ھیال کنگا ئے، زرگل ءَ جست کت۔ ھاں... من تئی ھیال ءَ... فضل ءَ پسو
دات ءُ آئی گپ کپتی ات کہ زرگل ءَ گشت، منی ھیال ءَ... پر چیا... فضل ابہ بوت ءُ گشتے اناں من تئی پت ءِ ھیال ءَ اتاں کہ باریں
کدی کئیت۔ فضل ءَ آپ وارت ءُ گشتے خدا حافظ من رواں ءُ اگاں تئی پت اتک گڑا تو آئی ءَ بگش کہ میر قمبر ءَ ترا لوٹ اتگ۔ فضل
شپ ءَ وتی گِس ءَ شت ءُ وتی پت ءَ گشتے کہ ابا مناں وا□ گوھرام ءِ زامات بکن ءُ مناں نوں آروس کنگی انت۔ فضل ءِ پت شیران ءَ گشت منی
چُک ترا مرو چی چوں وتی آروس ءِ پکر انت۔ فضل ءَ درا ئینت ھو ابا مناں زرگل باز دوست بیت۔ ءُ اگاں تو منی واستہ گوھرام ءَ انو مہ گشئے ءُ منی
زرگل ءِ واستہ دگہ مردے ھبر ءَ بارت گڑا من چوں زندگ باں... اناں منی چُک من گوھرام ءَ تئی ءُ زرگل ءِ سانگ ءِ واستہ گشیں ءُ من
انشاءاللہ باندا گوھرام ءِ گندک ءَ رواں۔

دومی روچ ءَ شیران گوھرام ءِ گِس ءَ شت۔ گوں گوھرام ءِ دعا ءُ سلام ءَ چہ پد گوھرام ءَ جست کت شیران مرچی ترا کجام
گوات ءَ آورتگ، تو دیریں اوانیاتکگ ئے۔ شیران ءَ پسو دات، من وتی چُک فضل ءُ زرگل ءِ سانگ ءِ واستہ اتکگوں۔ فضل ءُ زرگل یکے دومی ءَ لوٹ

انت۔ من کساں آھانی زند بازوشی ءَ گوزیت۔ گوھرام ءَ درائینت من تئی چک ءَ زامات نہ کناں۔ منی زھگ شھری چاگرد ءِ ءَ رستگ ءُ مناں یک کسانیں بازار ءَ تن ءُ تاھاپے ءَ دوُر دیگی نہ انت۔ بیوہ منی ءُ تئی چک ءِ سانگ مناں نہ لگ ایت، اے وڑیں ھیالاں وتی دل ءَ چہ درکن ءُ ھماراہ ءَ کہ اشگ ءِ ھماراہ ءَ برو۔ اے گپ شیران ءَ چوگرکی ءِ تیر ءَ لگ اتاں ءُ گشتے او گوھرام منی ذات چہ تئی ذات ءَ ستر نہ انت ءُ ما تئی زھگ ءَ درستیں تماھاں پورہ کنیں، منی چک فضل نوکری کنگا انت ءُ من وت چشیں کونگیں مردے نی اوں کہ تو چو بگش ءِ، تو بس یک برے ھاں بکن رند اچار کہ من چوں کناں۔ گوھرام ءَ گشت منی ءُ تئی اے سودا نہ بیت ءُ ہچ بر نہ بیت۔ گوں اے گپاں شیران چہ گوھرام ءَ گس ءَ در آتک ءُ وتی گس ءَ شمگا روان بوت۔

فضل ءَ چہ کار ءَ چھٹی کت ءُ شپ ءَ وتی گس ءَ شت ءُ چہ پت ءَ جستے کت کہ تو مردچی گوھرام ءَ گس ءَ شتگ ءِ ؟ شیران ءَ پسو دات ھو من شتگوں، گوھرام تئی ءُ زرگل ءِ سانگ ءِ ھلاپ ات ءُ گشتے کہ مناں وتی زھگ تئی گس ءَ دل نہ بیت، من گوں دلگرانی ءَ گس ءَ اتکاں۔ اے گپ ءَ اشکنگ ءَ گوں فضل ءِ مُیل بدل بوت ءُ گشتے گوھرام ءَ جوان نہ کتہ۔

یک روچے فضل ءَ گندک گوں زرگل ءَ بوت ءُ فضل ءَ زرگل گوں تیتکیں دلے ءَ چارات ءُ گشتے زرگل باریں من ءَ تو کدی سریں بھانگ ءَ دو پہ دونندیں ءُ گوں گوں دشتریں نیادے ءَ شپ روچ بیت۔ گوں اے گپ ءَ زرگل ءِ چماں مرواردیں ارس رچگا لگ اتاں۔ فضل ءَ دل ءَ لٹراں جاہ جت ءُ گشتے زرگل !۔۔۔ منی ءُ تئی مہرانچو پلگار انت چو کہ بلبل ءَ گوں پلاں ءُ چو کہ شمع ءَ گوں ماڈکاں۔ منی ءُ تئی سانگ ءَ کئے داشت کنت ہچ دلگران مبو، منی ءُ تئی سانگ الم ءَ بیت۔ اگاں تئی پت لوامئے سانگ ءَ وش نبیت گڑا مناں ءَ ترا اے ونگ یلہ دینگ لوٹ ایت۔ زرگل ءَ گشت من تیار اوں، منی ءُ تئی جدا اکنوک گڑا موت انت، ھر جاگہے تو گشئے من تیار اوں۔ فضل ءَ گشت ھو ادا مناں ءُ ترا سانگ کنگ ءَ کس نئیلیت۔ من ءَ تو دگہ جاگہے رویں ءُ نکاح کنیں۔ تو چو بکن کہ باندا میگاہ ءَ بلک گراناز ءِ گس ءَ بیا، من ھمودا کائیں۔ جوان من کائیں، زرگل ءَ گشت۔ فضل ءَ موکل لوٹ ات ءُ گشتے خدا حافظ۔ فضل وتی گس ءِ نمگا رھادگ بوت۔ اندگہ روچ ءَ فضل ءَ وتی لوگ ءَ چہ زر ءُ سرزرت ءُ میگاہ ءَ بلک گراناز ءِ گس ءَ شت۔ دیسے کہ زرگل ساری ءَ چہ ھمودا اندوک ات۔ دعا و سلام ءَ چہ پد دوئیناں اے جبر گشیں ت کہ مگرب ءِ وھد ءَ چہ ادا در کائیں۔ مگرب ءِ وھد ءَ فضل ءُ زرگل پہ دگہ بیچے ءَ رھادگ بوت انت۔ سرجمیں شپ ءَ فضل ءُ زرگل پادانی ءَ روان بوت انت ءُ کدی کدی زرگل ءَ دمبرت گڑا دوئیں کمو نشت انت ءُ پدا رھادگ بوت انت۔

اودا گوھرام ءَ چارات کہ شپ ءَ منی زھگ گس ءَ نہ انت گڑا آسک پریشان بوت، باز گس ءَ آئی ءَ زرگل چارات بلئے آبے سوب بوت۔ سبب ءِ سرا گوھرام، قسمر ءِ گوراشت ءُ گشتے منی زھگ دوشی منی گس ءَ نیاتگ ءُ من باز پریشان اوں۔ پد و پد گیری ءَ چہ پدا اے سرپد بوتاں کہ فضل ءُ زرگل اے بازار ءَ چہ در آتگ انت۔ قسمر ءَ گوھرام ءَ چیزے مردم گوں سلاھاں زرتاں ءُ پدانی ءَ مگاشت انت۔ اے مردم گاڑیاں سوار اتاں ءُ جلدی فضل ءُ زرگل ءِ نزیک ءَ رس اتاں۔ قسمر ءُ گوھرام گوں وتی مردماں دیماشت انت، اشاں دیست کہ دور ءَ یک جک ءُ جنکے رؤگا انت۔ اے مردم نزیک ءَ رس اتاں ءُ قسمر ءَ گشت شما کئے ات ؟ فضل ءَ چک تر ینت چارات ءُ تچان بوت انت۔ قسمر ءَ مردماں گشت اے دوئیناں بہ کش ات۔ گوں اے گپ ءَ تپنکانی دپ پچ بوت انت ءُ فضل ءُ زرگل یکجاہ کپت انت، ھوناں پڑا ربست۔ چو گندگ بوت کہ دوئیں سریں بھانگ ءَ تما نشتگ انت ءُ نیاد کنگا انت۔

تہنائی

فضل

ماہے ساری من بدل بیت ءُ دگہ ہسپتالے ءُ راہ دیگ بوتوں ہماروچ ءُ چہ من دیست کہ یک نرسے سک ملور انت، ایندگہ مردماں چہ گستاانت۔ یک روچے من آئی ءِ تہنائی ءُ گستائی ءِ سبب جست کت بلئے آئی ءُ ہچ پسہ ندات، من سک تکانسر بوتوں چیاکہ آئی ءُ منی جست ءِ پسہ ندات ءُ شت۔

ایندگہ سہب ءُ آوت منی گوراتک ءُ منا کسانیں نمدی یے داتے کہ آئی ءِ تہانبشتہ ات، تئی زیکیں جست ءِ پسہ ایش انت :

As friendsless after eighteen years

As alone as my natal days

نمدی ءِ وانگ ءُ پد من آئی ءِ ملوری ءِ سبب ءُ سرپد بوتاں۔ پدا آمن کینتین ءُ دیست ملور ملور ءُ نشتگ ات، من آئی ءِ گوراشتوں ءُ گشت۔ "اگاں تئی ملوری ءِ سبب تہنائی ءُ بے ہمراہی انت گڑا مرچی ءُ چہ ہے بزان کہ توا یوک نئے، من تئی ہمراہاں"

وہدگوزان بوت مئے مہرو دوستی ءِ کسہ ہر کسی زبان ءِ سرا ات، مئے دوست میزان میزان ءُ محکم بوان ات، یک روچے من آوتی ہمراہی ءُ لوگا برت گوں۔ نزانیں شیطان چونی ءُ منی گوک ءُ سوار بوت۔ من آئی ءُ چاہانی تہاوالی گولی مان کت۔ دوسئے کلاک ءُ پد آئی ءُ وتی چم پچ کت انت، آباز حیران بوت آئی ءُ وتی بالا دچارات، آئی ءِ ارس اناری کانی سرا شیپ گپت انت ءُ منی نمگا بزگ بزگی چارات گشئے زاناں گشگا ات "دریگتیں من تہنا بوتیناں"۔

گلیں وانوکاں!

سہ ماہی چمگ ءُ گوں دل ءِ نگاہاں بوان ات ءُ آئی ءِ شری ءُ ھر اہیانی باہت ءُ نبشتہ بکن ات، چیاکہ مئے رہدر بری ءِ گرانیں بارشمے سبکیں کوپگانی میار انت۔ سال تاک چون انت ءُ ایندگہ تاکاں چون بوتگ لوٹیت۔ اے درگت ءُ چمگ شمے نیکیں صلاہانی رہچار انت

ادارہ چمگ

سفرنامہ

مهرانی سفر

خالد ارس

حفت سال ءَ رند منا وتی حنکین ناصر آباد ءُ مردمانی زہیراں پہ روگ ءِ واستہ لاچار کت ۔ اے سفر پہ من یاتگاریں سفرے ات منی دوستی ایں تروزتک نزیر ناصر منی ھم سفر ات۔ مادوئیں بازگلا تنت۔ نزیر ناصر بلائیں مشکلے ءَ رند وتی ماتیں وطن ءِ زیارت ءَ روگ ءَ ات بلی گراب ءَ توک ءَ مئے وشیانی ھچ کچ ءُ حساب نیست ات۔ بلے گوادر ءِ بالی پٹ ءِ ایر آیگ ءَ گوں کموک کسّم ءِ بجر بدار ءَ مارا ءَ پریشان کت۔

وھد یکہ ما چہ کسّم ءَ چٹ ات ءُ در کپت ایں۔ ھد ءَ مارا ئو شیاں وتی امبازاں زرت۔ مئے دیم منی مستریں برات لالا اقبال شاھی، لالا اسلم شاھی ءُ منی برازتک نواز شاھی اتنگ اتنت۔ لالا اقبال گاڈی ءِ تاچگ ءَ ءُ لالا اسلم ءُ نزیر ناصر دیمی سیٹ ءَ من ءُ نواز پشت ءَ نشت ایں۔ مادیم پہ باگیں ناصر آباد ءَ رھادگ بوتیں۔ من ءُ نزیر ناصر ءِ گوش ءُ دپ ماں لالا اقبال لالا اسلم ءُ نواز ءِ جست ءُ پرساں گوں مشکول ات انت۔ بلے چم گوں راہ ءِ کور ءِ شیپ ءُ کوہ ءُ درچکانی بلرگ ءَ اتنت کہ حور ھم بوتگ ات۔ جاگہ جاگہے شیپ، آپ ات۔ گوادر ءِ راہ لوں باز جوان نہ ات۔ بلے من ءُ نزیر ناصر رلوءِ ھر اہلی ءِ ھچ سماء ءَ نہ اتنت۔ چیا کہ اے وشیاں حار تنگ ات۔ مئے وشیانی دیم ءَ اے رلوءِ ھر اہلی ھچ نہ ات انت۔ ھمک ءَ مارا ھچ سماء نہ بوت دال یکگاہ ءِ ھفت ءَ ما کچ (تربت) رستیں۔ ناصر آباد ھمچو نزیک آیان ات۔ مئے وشی دو ھمچو گیش بوان ات انت۔ ماکساں شپ ءِ ھشت ءَ وتی حنکیں ناصر آباد ءَ رستیں۔ وسر ءَ ما نزیر ناصر رسینت۔ ناصر ءِ مردماں سار اچاہ ءَ آپ کت۔ بزاں غم سہت ءَ ماھمد امہتل بوتیں ءُ پدا ما دیم پہ وتی لوگ ءَ رھادگ بوتیں۔ ءُ پدا ما دیم پہ وتی لوگ ءَ رھادگ بوتیں۔ مئے در ایگ ءَ گوں ناصر ءِ لوگ ءِ مردماں مئے لوگ ءَ ٹلفون کت ءَ مئے آیگ ءُ در ایگ ءِ حال دات۔ مئے رسگ ءَ گوں گنداں کہ لوگ ءِ دراھیں مردم یک جاہ ءُ لوشتا تگ ءَ مئے ودار ءَ نگ ءَ ات انت۔ رسگ ءَ گوں ماں یک یک ءَ لوگ ءِ مردماں وتی بھشت انس امبازاں زرت پدا بان ءَ نادینت ءُ چاہ ءَ آپ کت۔ دال ودیر نہ گوست حام آرگ بوت۔ حام ءَ رند پدا ما نشت ءُ مجلس کت۔ من گوں وتی جستاں آ گوں وتی جستاں ھمے وزا مدا ھچ سماء نہ بوت شپ شت ءَ ءُ روچ ءَ رست۔ مات ءُ پت ءُ ایدگہ لوگ ءِ مردماں ماں کسّت کہ بروپہ ولس کہ شمارا ءَ ائے گوادر ءِ رلوءِ باز ژند ءُ پند کتگ۔ سائت ءَ رند در لوشت انت وھمک ءَ ءُ من ھم وپتان ۔ صحب ءِ سر امحلہ چہ ولب ءُ پاد اتک آں۔ مات ءِ کرہ بورجی ءَ شتاں کہ شتاں چاہ ءُ روغنی نان وارت ۔ پدا پاد اتکاں لسیل ءِ چارمس کنڈ چاراتت وتنی کسانی ءِ یات تازہ کت۔ دال کہ حشت نہ بوت۔ شتاں جاں ءِ شت ءُ تکیں جوذی ءُ گد گور کت ۔ دیر نہ گوست پہ من ارز ہندے آ حرت۔ ارز ہند ءَ رند ما پدا لوگ ءِ مردماں نشت ءُ مجلس کت۔ ھمے روچ پہ من گشے سالو ہی روچاں کمتر نہ ات۔ دیر نہ گوست مئے کرء کشے ہمسایگ ءُ دوست ءُ عزیز اتکاں ۔ کہ وتی مردمانی جست ءَ ءُ کے منی چارگ ءَ ۔ جنک ءُ جنیں آدمانی توک ءَ بازینے ءَ من ءَ حجا آحرت ءُ بازینے ءَ من ءَ حجا نیاحرت ۔ پہ چہ کہ حفت سال پہ دوری ءَ کمک نہ ات ۔ ھمے ھیم ءُ دوسے روچ ءَ تنگ مردم منی چارگ ءَ بیشمار اتکاں مردمانی حاتر ءَ من سے روچ ءَ تا ھچ جاگہ در نہ کپتاں ۔ چارمی روچ ءَ من کمے ڈاکخانہ ءِ وتی دوست نزیر راضی ءُ اشرف زھیر ءِ کرہ شتاں۔ بلے کساس من یازدہ ختم ءِ وھد ءَ پدا لوگ ءُ اتر بوتاں منی نیت ات کہ کماش ءُ بدمٹ ءَ زوراں نزیر ناصر ءِ لوگ ءَ رواں۔ من سر کپتاں کہ منی چم انچیں دروشمے ءُ کپت انت کہ منی گشے حوش ءُ بال کت۔ ماشاللہ پہ سک ءَ دل منی چماں چو شیں معصومی ءُ فرر گی چہ ءُ اوسر نہ دیستگ ات۔ من لوٹ ات کہ ھمے بانک ءِ کرہ برواں ءُ سلام ءُ بدی آن ءِ ۔ بہ الصوز کہ ایوک نہ ات۔ آ دگہ گہے کہ ما چیر دکانی سک چارگ ءَ ات ہمیشی چیر دکانی چارگ ءُ معصومیت مانک کنت: سو کلو دارگ ءَ ات۔ من ھچ گت ءُ گشت نہ کت چیا کہ من آئی بابت ءَ ھچ سالوم نہ اتاں۔ بلے ہمیشی چیر دکانی چارگ ءِ پہ من بلائیں وسواسے دوی کت۔ من لوٹ ات کہ ہمیشی بابت ءِ مردماں جست ءُ دس بجناں ۔ کہ کے ات ءُ نام ءِ کے ات، بلے من دل ءَ ترس اتوں کہ بجنے مردم دگہ حیالے بدارانت ءُ ما اے شرر نگ پہ بدنامی ءَ دل نہ بوت۔ ہیگ ءَ منی ھمد ہمیش ات کہ من وت گوں ھمے

بانک ءِ گپ ءَ تراں بہ کناں۔ من شرّ سی وہدے ودارءَ اَت آں۔ نوں منی فکر ءُ ول دائم ھمیشی بلت ءِ دلگوش ءَ اَت اتنت نوں گیشتر نشت ءَ ھمیشی ودارکت کہ بجندے من ایوک ءِ گندانے ءَ مئے مجلسے بیت۔ شر رنگ من گندگ ءَ ھر روچ دیست بلے ایوک نہ بوتگ بزاں ھر وھد ءَ گوں دزگواراں اتکگ آدئے گپ کہ منا سک ءِ جار تگ چھوئی ماہ ءِ لڈو گوست۔ بزاں وداریءَ ایدءَ ھودے مردم ءَ سیادءَ وار تانی جارگ ءَ۔

نزیر ناصر ءِ چھٹی حلاس لت اَت ءَ پہ استعفاءَ ءُ اترہ گ ءَ اَت۔ سباء سر ءَ محلہ من نزیر ناصر ءُ رگست کنگ ءَ شتاں ،لوگ ءِ من چو غم وار سی وڈ ئے ءَ ناصرءَ را گست یار تو روگ ءَ بے نوں مشکلیں منا ناصر آبادوش بیبت چیا کہ من تو بہ نہ ستگیں ءَ ھر جاگہ ھمراہ بوتگیں۔ ترحت بوتگ یاوتی سیاد ءُ وارجانی لوگ ،یا پچنک ءُ دوستانی ورگ ،یا کہ بازار ءَ شہر لی تر ءَ تاب۔ من تو ھر کجا ھمراہ بوتگیں ۔تئی روگ ءَ رند بارس منا لوش بیت کہ نبیت ۔ بلے تو مسکت ءِ مردماں منی مکاپ تسلاہ بدے۔

بہر حال من دل ءَ ناصر ءِ مسکت ءِ روگ ءَ بازوش اتاں چیا کہ ناصر ءَ سباز لوگ ءِ ندگ ءَ نیشتگ۔ بزاں برے ماپچنک ءُ دوستاں ءَ برے بازار ءِ ترگ ءَ ءَ ملوتی لوگ: لوٹائیتگ ئے۔ ھمکا من ناصر ءِ مسکت ءِ روگ ءَ بازوش اتاں۔ من دل ءَ گشت بجندے من ناصر ءِ ھمراہ آں ءَ ھمے وہداں منی شر رنگ پیداک اتں۔ نوں وا ناصر روگ ءَ اتں کڈا من بجہیں روچ ءَ ندا ں ءُ وتی ھمے بانک ءِ ودار ءَ بہاں۔ الم ءِ من گوں وتی مہر ءِ بانک ءَ یک وھدے دچارکپاں ءُ وتی دل ءِ واھگاں زاھر کناں۔ اللہ غفور الرحیم ءِ۔

ناصر روگ ءَ رند من ھچوکت من شر رنگ ءِ ودار ءَ دگہ ھچ جاگہ نہ شتاں بجندے اے ساعت یا آساعت کیت انت منی تزگ ءِ لیاقت میر ءَ غفور شاہ منی دلستہ اتکگ اَت۔ منی چیائی گیشتری وہد ءَ منی کراہو تگ اَت بلے من روچ ءَ لیاقت میر ءَ غفور شاہ ءِ ھمراہ بہ نہ بوتگاں، آدگہ گپ ءِ کہ شپاں مئے شرّ سی وڈے ءَ رند ءَ یادءَ مجلس بوتگ۔ روچ ءَ لیاقت ءَ غفور گیشتر نواز، نسیم، جاوید، طفیل ءُ وسیم ءِ ھمراہ بوتگ اَت ءَ شہر ءَ بازار ءَ تراتگاں، چیا کہ من وڈے نہ وڈے شموں کنگ ءُ تارا رکیتگ ھشتگیں ودار ءَ منی روچ گوزگ ءَ اتاں ءَ منی دگہ ھچ روچ پشت کپتگ اَت کہ بلوچی زبان ءِ ورنائیں گندہ سعت عبداللہ شاہ منی جارگ ءَ اتک۔ گرم ءِ وھد اَت عبداللہ شاہ ءِ آھگ ءَ رند من نسیم شاہی رلوات کہ بروسعید صدف ءِ بیار ،چیا کہ سعید صدف منی شر تر ءَ نزیک ترّ سی بد اَت ءُ وڈ سی ستے۔ نسیم شاہی ءَ آاتک اَت، گڈا پہ اماسبارگ کت ءَ مئے مجلس ھم اَت ،بزاں من سعید صدف ،لالہ خلیل شاہی، عبداللہ شاہ، شبیر نائک ءَ اے دگہ شاہی خاندان ءِ کلیں چراگ نواز شاہی طفیل شاہی وسیم شاہی، جاوید حسین، سہیل شاہی، عمران شاہی، واجل شاہی ءُ واجہ شاھو نشتگ اَت گپ ءَ تراں ءَ اتیں۔ وھد کساس چارج بوتگ اَت کہ منی واھگانی ھمسفر بزاں ھمے شر رنگ گوں معصومیں دلب ءَ ھمے بان ءَ کہ ما نشتگ اتیں مئے دیما گوست (بلے چک ءِ چہ ما وورنیتک) بزاں نہ کن ءِ سعید صدف ءِ دلگوش ھمیشرا اَت۔ او پار ءِ نہ شت ءَ منائشتے " حلہ چوں حراسک چارگ ءَ اتت، بجندے تئی مہر ءِ دام ءِ چمک ءَ ھڈ بتگ من جست ءِ جواب نہ دات ءَ ھمر دگہ مچگے ترینت۔ منا ترس اَت کہ اے دگہ ھشتگیں مردم شک مہ کن انت ءَ مئے کورسی عشق ءَ آشکار مہ کن انت۔ ھمے پیماباز سی ودار ءَ مردمانی روگ ءَ آھگ ءَ منی چھٹی آسر بوتاں لوئے ایوکی ءِ دیدار نہ بوت۔ گڈی ساعت ءَ کہ باز سی مردے منی رخصت ءَ اتکگ لت ءَ ھمے معصوم بزاں شر رنگ اوں منی دیدار ءَ اتکگ اَت۔ بلے مرچی آئی ءِ داب آ پیسری پیما نہ لت۔ بجندے منی جتائی منا چہ گیش ھمائی ءِ تور گ ءَ اَت۔ خیر !اے گڈی ساعتاں منا گم ءَ رنجاں وتی کنگ اَت۔ گوں ارماناں دلءِ مسکت ءُ واتر بوتاں۔ تاں روچ ءِ مرد چی ھمے شر رنگ ءِ بلت ءَ فکر ءَ لوں۔ منی گیشتر گم ھمیش انت کہ مئے دو پہ دوئی ھچ وڈ سی گپ ءِ نہ بوت ءَ من بیرءَ راوں ھمیشی ءِ نام جست نہ کت۔ نوں من کیا چہ بہ سال؟

ارمان!

صد ارمان

ھنی رج

پاھو

خلیل جبران　　اصغر مہرم

من گوں مردماں کو کارکنان ءَ گشت :

"من لوٹاں کہ شما مناپاھو ءِ بہ درنج ات" آہاں پسہ دات ۔ "ما تئی ھون ءَ وتی سر ءَ زورگ نہ لوٹیں" ۔ "اگاں شما دیوانگان ءَ پاھو ءَ نہ درنج ات گڑا شما وتی کجام کارپدائی سرا پھر ءَ ناز کنئے ۔۔۔ ؟" ہے وڑا آہاں منی گپ زرت ءَ منا پاھو ءَ درزاتکے　ءَ پاھو ءَ منی ارواہ ءَ توپان زیر زمین کت ۔ ہردیں من زمین ءُ آزمان ءِ میانجی ءَ درتکگ اتاں گڑا مردماں سران ءَ چست کنان منی شمگ ءَ چارات ءُ آہانی دیم ءَ چہ یک حیرانی ءَ ہواریں دروشمے پدرات ۔ ہمشکا پیسرا آہانی سر، آہانی پاداں چہ کدی چست نہ بوتاں ۔ ہردیں آ منی کرءَ گور ءَ اوشتاتگ اتاں گڑا آہاں چہ یک مردے ءَ مناں جست کت ۔ "او دیوانگ، تو کجام گناہ ءِ بیر ءَ پیلو کنگ ءَ ئے ؟" دوہمی ءَ جست کت : ترا تئی پروردگار ءَ سوگند، راست راست بگش، کجام واہگ ءَ ترا وتی جان ءِ قربان کنگ ءَ چو تیار کتگ ۔۔ ؟" سہمی ءَ جست کت : "او جاہل ءَ ہت، زاناں تو اے پہمگ ءَ ئے کہ وتی بے قیمتیں جان ءِ قربان کنگ ءَ دنیاءِ شرپ ءُ عزت ءَ بہا زورئے ۔۔۔ ؟"

گند سر اچارمی ءَ جست کت : "کمے اشی ءِ گنگیں بچکنداں بچارات، گشئے اے ہمک گم ءَ ہوارانت ۔ زاناں چشیں شریں ذہن ءَ انسان اے ڈیمیں گم ءَ رنج ءَ کندات کنت ۔۔۔ ؟"

نوں گوں من ھاموشی نہ بوت ءُ من آہان ءَ پسہ دات ۔ "منی اے بچکنداں یات بکن ات اشی ءَ چہ امید ہر چیز ءَ بہ شموش ات ءَ بے ھیال بکن ات ۔ گوش بدارات کہ من چشیں گناہے ءِ بیر ءَ پیلو کنگ ءَ لوں ءَ تاں چشیں قربانی ءِ پشت ءَ تچگ ءَ اوں ۔۔۔ من ءَ چشیں برزی ءِ واہگ انت ناں چشیں شرپ ءُ تماہے من دگہ چشیں گناہے نہ کتگ کہ آئی ءِ سزا ءَ پیلو بکناں" ۔ "بلے من تنیگ اتوں ۔ من گوں شما زہندی کت کہ حداءِ نام ءَ منا منی ھوناں وارین ئے ۔ زاناں یک دیوانگے ءِ واستہ آئی ءِ ھون ءَ چہ مستریں دگہ چشیں شہد است کہ آئی ءَ تُن ءِ درمان ببیت ؟ اِناں ___ چشیں دگہ شہد نیست ___ "من گنگ اتوں ہمشکا من گوں تو زہندی کت کہ منی ٹپاں ھبر ءَ زور ءَ بدئے من تئی شپ ءَ ردچانی ہندیگ اتاں، ہمشکا من یک انچیں راہے درگیتگ کہ چہ ہمدا برداں، من ہماروچاں سرہاں کہ چہ تئی روچاں چہ گیشتر ڈولدار ترانت ___ ہما شپاں چہ تاھیر بزوراں کہ چہ تئی شپاں چہ گیش تاھیر بخشانت ۔ ءُ من نوں ہمو داروگا اوں ___ کہ او دا منا چہ پیسر بازینے پاھو ءَ سر بوتگ ۔ بلے اے ھیال ءَ تو کدی وتی دل ءَ میار کہ پاھو ءِ ودیکیانی اے لولی تئی درجگ ءَ چہ بے سگ بوتگاں ۔ ہمشکا کہ منی نصیب گوں پاھو ءَ یکجاانت ۔ ما دنیاءِ جتائیں زمین ءُ آزمانانی درمیان ___ تراچہ کے گیش نہ ترس ءَ زور اکانی دستاں پاھو ءَ درجگ بوتگیں ۔

☆

(خلیل جبران ءَ کتاب "گلبدن" ءَ منت ءَ)

کوَنڈو ءُ تاس

شمشاد احمد / سعید صدف

"تئی عمر چنچک بیت؟"

"چار دہ پانزدہ سال......"

"کوش تو نگ؟"

"ھو"

"وتا س کجا چہ زر تگ؟"

"جمعہ خان ءَ چہ....."

"جمعہ خان کئے انت؟"

"پاڑہ ءَ لشگ، ہیروئن بہا کنت"

"کش ایت ھم؟"

"بہا کنت ھم، کش ایت ھم"

"جمعہ خان تئی سنگت انت؟"

"اناں......زر پکار بیت گڑا من آئی ءِ کوٹی ءَ روئیں

......برے آوت ھم لوٹاءِ ینیت"

"وتا س ترا جمعہ خان ءَ داتگ ات؟"

"آئی ءِ سر جاہ ءَ کرا ا یرات...... من چست کت"

"آئی ءَ ترا مکن نہ کتگ ات؟"

"آ وَسئی نہ بوت"

"تئی اے نچک ءَ گوں دشمنی یے بوتگ؟"

"اناں"

"تو ایشی ءَ را ازانتگ ات"

"اناں"

"گڑا ایشی ءَ را پرچہ کشت؟"

"نزانیں...... منی کراو تا سے ات"

"تو دگہ یکے پرچہ نہ کشت۔ وتاس ءَ تیر آنگاماں ات؟"

"حون ویست انت تر سنگ اتوں"

☆☆

تہاری ءُ رژن

تہاری نہ ترسیں ٹھکاں دیان نز آوکیں رژن ءَ را ائی ءِ پیشدارگات ------ آئی ءَ وتی سیاھیں میلگ تر ینت انت۔

"تو ءَ من ازل ءَ چہ ھبے رد آءِ لئیب ءَ دزگٹ ایں لئیب ءَ راوارگ نہ تئی وس ءَ انت نہ منی دس ءَ۔ ھر دہد کریگ ءَ زاری کنئے۔ بچر من اوں گلہ کتگ؟" ------ رژن ءَ وتی داگی ایں بدن ءِ سر اناں ئیلا جیں چم ءَ جت ------ "تو تہاری ئے۔ تو درھیں غم، درھیں خطا، درھیں ظلماں وتی شکم ءِ تہار ودین ئے۔" ------ تہاری ءَ حون ءَ گوں لچیں ات ------ "کوھنیں گپ ات۔ نوں تہاری ءُ رژن ءِ پادت ھلاس بوتگ۔ مادئیں یک بوتگیں۔" رژن ءَ بدان ءِ سر تہاری سہرباد ءُ داگانی پیماودان بوت ءُ پدا آئے پلکات۔

(ماہنامہ سرپر، جنوری ۲۰۰۱ء مست ؟)

ZERO

نصیر احمد صدیقی / سعید صدف

دات دات، بے معنائی، بے کنارھی، تنہائی۔

بلیک بورڈ نبشتہ کنان بوت۔

مردم خاموش بوتنت۔ چیزے ءَ گپ جنگ لوٹ ات تہ مُٹ ءَ چرپیں گوشت ءَ نرمیں ہڈ مٹ ات۔ چیزے ءَ گپ جنگ لوٹ ات تہ "جنین" آئی ءِ بدن ءَ گوں پیوند کت ءَ آئی ءَ را گنوک کنائینگ بوت۔ چیزے ءَ گپ جنگ لوٹ ات تہ نان ورزق ءَ ظلم وزور، سیاہ، اسپیتیں رنگ ءَ بے معنائیں لکیرانی سیم سراں "دیوال" ءَ کار دات۔

یکے ءَ گوں جرأت ءَ دو تانی ءُ کلونڈا تنت۔

"اڑے گنوک بوتگئے؟ چہ رستگی نہ انت۔ انسان گھٹگ ءَ ہلاس بوتگ۔ پاکیں جیزہ اوں کامرشلائز بوتگ انت۔ نوں برو دگہ یک دنیایے در گیج۔ اے دنیا ZERO ءَ ڈھکانت۔ بس نوں نیستی ءِ منزل اتکہ۔"

"کجا بروآں؟ چہ پیئم بروآں؟ کئی ھبیگ ءَ؟"

آ معصومیں جستے جوڑ بوت، او شتات۔

آئی ءَ کندات آکلاگ زرت، ءُ دوت جوڑ بوت........

"بلئے، بزاں اے وت یک گپ جنوکیں دوتے ات! اف حدا! اے درزہ چی انت؟ منی سرتز کگاء انت۔"

"بام نے جن......" ٹیلی ویژن ءَ کوکار کت۔

آئی ءَ پاد اتک ٹیلی ویژن بند کت ءُ باتھ روم ءَ شت.......

بیڈ روم ءَ آئی ءِ جنین یک نوکیں ماڈلے ءَ گوں لئیب کنگا ات، کہ ایشی ءَ را آئی ءَ پہ دوستی منی ڈارلنگ (Money Darling) گشگ ات۔ باتھ روم ءِ شاور ءِ سردی ءَ آئی ءَ را ایکر ندے پدا منارینت کہ اگاں ذال گووتی مرد ءَ راست بہ بیت ءَ "بزنس" (Business) بکنت گڑا ایشی ءَ را ہچ آمید گس ءَ چیلنج کنگ نہ بیت۔ جنینانی آزاتی ءِ جنز ءِ ڈیمانڈ شیٹ ءِ اے نمبر میاں استمانی رد ءُ منگ بوتگ۔ ءَ ایشی ءَ را قانودی لستار ے رسگ۔

آئی ءَ کلینڈر چارات "تاریخ" نوکیں دور ءِ دنزاں گپتگ ات۔ ☆☆☆☆☆

(ماہتامہ صریر، سالتاک / جون، جولائی ۲۰۰۰ ءِ منت ءَ)

دروازگ

بشیر جامی / بصیر قادر

دروازگ ءَ ٹک ٹک کت۔ ورنائیں جنین ءَ درواز گ پچ کت ءُ گوں سرد مہری ءَ جست کت تو کئے ؟ ۔ پہ اتک، من تئی مرد ءِ پت اوں۔ جنین ءَ درائینت، شریں تو کاہیا، آوت مگاہ ءَ کئیت۔ پیر مرد یک کنڈے ءَ نشت ءُ درروت ءُ درھبات کت۔ شما چون ات ؟ جنین وتی وھد ئیگیں بُدری ءَ راھے ساعت ءَ گوں تراکینگ ءَ لگ ات۔ ءُ دراحیں جہان ءِ مصیبت ءُ بے مرادیان ءُ وتی مرد ءِ سرا مشگ ءَ لگ ات۔ پیر مرد۔ بے تواری ءَ گوں پاد اتک ءُ گشت ے! شریں من رواں!" تئی چُک بئیت انت من چی یے بجکشاں" جنین ءَ گوں نندگ جاگہ ءَ جست کت۔ پیر مرد ءَ پہ دات "آ کئیت تو آئی ءَ بگش کہ تئی لوگ ءِ درواز گ شر نہ انت ایشی ءَ مٹ بکن"۔ روبر کت ءُ وھد ءَ ورناہ لوگ ءَ سر بوت۔ "تئی پت اھتگ ات" جنین ءَ حال دات۔ ورناہ ءِ رژناہیں دیم تہار بوت۔ ورناہ ءَ جست گپت "تو آپ و تام کتگ ؟" جنین ءَ زھر گپت ءُ گشت "او اکجام میش ءَ رمگ بستگ انت کہ بجشین ءَ بوار ینیں"۔ ورناہ ءَ پدا جست کت "چیزے، کلوھے، گپے نداتے ؟"۔ ھو اہتگات "شمئے لوگ ءِ اے درواز گ شر نہ انت ایشی ءَ مٹ بکن ات۔" ورناہ ءَ جنین ءَ را امدامی ءُ واستہ وتی زندگی ءَ چہ گستا کت ءُ دگہ سانگے کت۔

درواز گ ءَ ٹک ٹک کت، ورناہیں جنین ءَ درواز گ پچ کت گوں نرمیں بچکندے ءُ ءُ نرمیں ترانے ءَ جست کت "تو کئے ؟"
پیر مرد ءَ پہ دات "من تئی مرد ءِ پت اوں۔ "جنین ءَ پیر مرد ءَ را توکا آورت، آپ گرم کت، پیر مرد ءِ کٹوش کش اتاں پہ سنک پادے شستاں ءُ پد او سے شستاں، تا سے چہ شیر ءُ بُد کت ءُ پیر مرد ءِ دیما ایر کت۔ پیر مرد ءَ درائینت "شما چون ات ؟" ورناہیں جنین ءَ گشت "خُدا ءِ شگر انت ماوشی ءَ گوں زند گوازینگ ءَ ایں"۔ پیر مرد ءَ بچکندات ءُ پہ رُدگا پاد اتک۔ جنین ءَ پیر مرد ءَ را تاں درواز گ ءَ رسینت ءُ وتی مرد ءِ واستہ دعا لوٹ ات ءُ منت کت منی مرد ءِ بارواکلوھے، گپے است بجشے۔

پیر مرد ءَ او شتات ءُ گشت ھو!" اک ءِ یت آئی ءَ بگش نوں تئی لوگ ءِ درواز گ شر انت، ایشی ءَ محکم بدار ۔۔۔!!"

(بشیر جامی ءِ کتاب "آشرم" ءِ منت ءَ)

دلپدردی

نامداریں آزمانکار ڈاکٹر حنیف شریف ءِ بلک ءُ ورنائیں شاعر اکبر میاہ ءِ آرچکیں پت ءُ اے کوزئیں امبر وزیلہ دات۔ ادارہ چمگ ءُ آئی ءِ کارندہ گمانی اے ساعت ءَ گمواریں کہولانی غماں شریدار انت۔ واجہ حدا ءِ درگاہ ءَ دعا انت کہ حدا مرزیاں بہشت ءَ جاگہ ءَ آیانی پشپد اں سگ ءِ حانی بدنت۔

درگال

غزل

اسحاق خاموش

دلءَ تشنگ کئی نیمونءِ در نیئیت
بجن کنتگ اے جانءَ ھون در نیئیت

منءَ دنیا کوارءَ ہندءَ برگوں
من چاراں آ، چہ کلءَ چون در نیئیت

اگاں لوٹ ئے بکٹیت مھرءِ کسہ
مئے آوازءَ، جبینءَ،دون، در نیئیت

طلب پرشتگ ھزاراں عاشقءِ تئی
بلئے مھرءِ ڈگارءِ رون در نیئیت

اسحاق !سرگر توامیں شہر واب انت
نہ بیت کسے تئی راھشون، در نیئیت

غزل

خالد موسیٰ۔ سلالہ

ایننگ بئے تو یک برے ایرتکاں من برے برے
تئی دوریءِ گماں کتگ سچیت بدن برے برے

سچیت درھیں جہانءِ دل نہ وشیں زندءِ ساھتاں
ماں ھنگاں تئی گماں دلءِ بدن برے برے

تئی دوریءِ گماں کتگ رچاناں دیدگانی ارس
چو زمزمءِ وڑا تچ انت چو آپءِ شن برے برے

اے تئی گم انت کہ زیم کنت دلءَ منی چہ باطنءَ
شزارءِ وار کنت مناں جلا وطن برے برے

منی دلءِ وفا نہ شت پہ کسی بے وفائیءَ
منارا بے وفائیءِ شگان مجن برے برے

غزل

غنی پہوال

حسنءِ چماں عشقءِ راز وت زانگ بنت
چو کہ شپاں انّے چیریں استار برھنگ بنت

رازءَ دلءِ تاں کد دلبر تو راز کن ئے
کرچک مجیں تئی پیشانیءِ وانگ بنت

مہریکس انچیں پلّے جیگاں درجگ بیت
درد زہیرءِ زُلفءِ تنابءَ تانگ بنت

ہر رو(۱) وتارا سینگارئے چو نوک سیراں
عاشق شہرءِ شیدائیں دلمانگ بنت

وہدءِ دنزاں ہچ نہ مانیت دوست اوا
زندءِ دامنءَ ہورکیں بس چند ترانگ بنت

مرگ غنیءِ انچیں وشیں مرگ ے بیت
ہلکءِ دلبریں کاڈ سرَینءَ پانگ بنت

☆

(۱) ہرروچ

غزل

شریف قاضی / کوشک، بلیدہ

تاک چنڈءِ موسمءَ کہ درچکانی تاک کپنت
زاناں منا تئی بانک اے گرانیں گم کشنت

مئے رھسراں مپروش تو وتی جیگءِ شیشگاں
تو دوست نزان ئے اے منی زردءَ را تل دینت؟

جی او فرشتہ دروشم سجدہ تئی مئے درگاہ
نچکندگاں پہ ٹھلیں پُل واھگءِ سرپنت

الم بزان ئے آھاں جنت اوں کٹّ اتگ
پہ سئیلءَ کعبہ نیگءَ وھدے اگں رونت

چونیں شریف گناہ ے دستءَ منگیءَ بوتہ
مردم ادئے دراھیں دنتاں کمّ درشنت

☆

غزل

پلان، شے تگر

چے عشق چے تئی زلف پمن ہمنچو بس
ہدی وتا چہ وت جندءِ وتی قفس

ہر مردمے گشئے کہ سیراپ چہ لذتاں
ہر مردمءِ گشئے کہ تیکیں نوں ہوس

یکیں دلءِ نوان تئی پمن بہشتءِ رنگ
ہیدءِ ترا نوں مارا جاگہ نہ دنتیں کس

یک عمرے سر جناتاں شوھازءَ جندءِ وت
منزل نوں گاریءِ بےئے مارا ہیا برس

دیدگ پہ ارسءَ ھون، دل آسءَ انگراں
بے تو نہ بیتیں مُرمئے یک ساھتے نفس

مارا ہیا دمانے زاہد دلءِ تبءَ
پہ حاجتے چار لنتاں وتی بہ گس

☆

غزل

شکور زاہد

مھرءِ پر کیفیں جہانءَ ایر کپاں
تئی ھیالءِ ماھکانءَ ایر کپاں

مہرانی نور شنزیں جنتءَ،
مہلبانی آزمانءَ ایر کپاں

دل پہ آسے، چم پہ آپے زُل اتگ
عشقءِ گنجیں مکرانءَ ایر کپاں

زندمانی، شیریں تئی والانی شپ
دیدگانی ـ ھورکیں بانءَ ایر کپاں

مئے قرار انت آزگیں روچانی پل
من کجا شپ، تئی نوانءَ ایر کپاں

گالے پر بستہ ھنوشیں انورءَ
"ماھیں روحءِ تئی نشانءَ ایر کپاں"

☆

غزل

تاپچھ ءَ لشگ دل ھیالانی
زند کنگ آماچ ھکہ ءِ لالانی
سر زوا پیڑائیت تو گیں جوُزگ
باتن ءَ ھیرت پروشیں دمالانی
آسری ساچا ن ئر گیں اُمبر ءِ
لاگریں "شیشے" لوست چنالانی
نیک ءُ بد! پچے توُن ءِ پیغمبر
ھیل انگ دستاں کار زوالانی
"نیاڑی ءِ ھُل ءُ کودکی نیمون"
بس دل ءِ ارمان مئے سیالانی
تن نپس گیریں نمگاں دم توس
او وکاب بالی(۱) ھنج بالانی
شاہ رگاں جان ءِ شر بہ کچ کمبار
اپچش ءُ روکیں آچ زگالانی

☆

(۱) بالیگ

رفیق راھی، کمبیل

۱۷/ جنوری ۲۰۰۰ء

غزل

دیدگاں کہ پر خماریں شانک دنت پہ گیگ ءُ گوُر
دل چہ من بندءَ درھیت ءُ کپ بیت کوھیں جگر
ناز کنت ءُ ترس کہ زور ایت مثل ءِ ہریں آھوءَ
زند نخشوکیں دلانی واھگاں کنت چیر ءُ سر
بے سمائیں آ چہ غمواریں دلانی واھگاں
انچیں زوراک ات کہ جاگہ کنت دل ءَ پہ زورءَ سر
وت وتی زیبائی ءِ آ عاشق انت ءُ ھچ نزانت
کئے ھدوک ءُ کئے گنوک ءُ کئے کئے انت در پہ در
ایوکی ءُ غم جتی ءُ زند گوز ایت دوستاں ملئے
ھمراھے ءَ گوں ھمدلیں ارزان بیت زند ءُ سفر
داں دو دیم ءَ عشق ءِ بوجیگ چول پہ چولاں مہ بیت
سوب نہ بیت یک دیمیءَ بھ تو بجن زورءَ ستر
استیں دوُرءَ مہرءَ دوستی اے وڑا بیت بمرءَ بانگ
کہ ببیت زورے ترا ءُ باز ببیت یا مال ءُ زر
زھر گپت ءُ انچو پاد اتک شت پدا واتر نہ بوت
من ھمے گشت داب کئے تو ایوک ءَ ھلک ءَ مُتر
ساکمی ءُ ساکم داشگ ستک ءُ لوست برجاہ مدام
کہ کن انت زوچے منی گال مھوش ءِ زردءَ اثر

یار محمد ساکم

۲۲ ۱۲ ۱۹۹۹ء

دستونک

جان بلوچ

منزل مہ بیت راہ ببیت چے بجتاں
جان پہ شگانے گمراہ ببیت چے بجتاں

چچبر نہ گوستگ بھت ءِ لکیراں مئے انگت ءَ
اے دل کجا نوں دراہ ببیت چے بجتاں

مرید نہ گوستگ انگت مینگ ءِ چار راہ ءَ
ھائل مئے دل ءِ براہ ببیت چے بجتاں

مناں شوھاز ودار ءِ تئی دامن ءَ سر کنت
اے جھد داں منی ھمراہ ببیت چے بجتاں

من اوست ءِ لوتاگ نہ ستگ انگت
صبر منی در چہ راہ ببیت چے بجتاں

غزل

میر انور بلوچ

مہر ءِ پر کیفیں جہان ءَ ایر کپاں
تئی ھیال ءِ ماھکان ءَ ایر کپاں

مہرانی نور شنزیں جنت ءَ
مہلبانی آزمان ءَ ایر کپاں

دل پہ آسے ، چم پہ آپے زلؔ انگ
عشق ءِ گنجیں مکران ءَ ایر کپاں

زندمانی ، شیریں تئی ولبانی شپ
دیدگانی ھورکیں بان ءَ ایر کپاں

مئے قرار انت آزگیں روچانی پل
من کجا شپ ، تئی نوان ءَ ایر کپاں

گالے پربستہ ھنوشیں انور ءَ
"ماھیں روح ءِ تئی نشان ءَ ایر کپاں"

[illegible]

نمازءِ زگر نزاناں من باز زاناں دگہ
اگاں کہ بلے نہ داناں من باز زاناں دگہ
ترا من دوست ھمک رنگءِ وش نازیناں
ابید چہ پٹک ءِ گشاناں من باز زاناں
منا تو گندئے ھمک جاگہ اے منی ھیل انت
مدام شعر گشاناں من باز زاناں دگہ
جناں کہ قصہ ءِ چاچ ءِ وش وشیں ہتل
من کرنی دورءِ بلوچاناں باز زاناں دگہ
ترا کہ دروشمے بگشاں گوں شیر کنیں لبزاں
ہمشکا ہچ نہ داناں ، من باز زاناں دگہ
منا تو دور مدئے دوست دردءِ دنیاءَ
تئی بن دیدگ ءِ جاناں، من باز زاناں دگہ

[illegible]

تاں ھما انت شمشک ذات وتی
کئیت منا باز جند یات وتی
گم مئے شوہاز ءِ راہءِ گار مہ بیت
سرجمیں ڈس ءِ نشان دات وتی
اف مباتاں کہ مدام گزیت ءِ گش ایت
من کجام چیز ترا نہ دات وتی
مارا کس دوست نہ بیت امروزءِ
ماہ بکن مارا تو زامات وتی
زند بیت مہر بیت کہ دین ببیت
مارا دوستیں چہ درستاں مات وتی

حنیف عادل، [illegible]

نندگ ءِ بازین جاہ ءِ در نیستیں
سر گریں مارا ھمسفر نیستیں
ما گلیں دوستءِ گندگ ءِ اتکیں
ہچ وڑا دوست ءِ ٹیگ ءِ گور نیستیں
نوں دلی جتے کس نہ کنت مارا
گپ ایش انت حقیں مارا زر نیستیں
بے ترا انچو زند بے چاڑیں
گوں کناں دردوتے ہچ نپر نیستیں
ہند بکن شعرءِ دپتراں عادل
مرچاں گپتاراں تئی اثر نیستیں

عومر بلوچ

ترانگانی تئی کپودر کئیت شپاں پریات کنت
چہ دلءِ سوزءِ وتی الھانیت رنجاں زیات کنت
ذیءِ تائیں یکوئی کہ لنٹ جن انت زاناں منی
آ کہیبانی پری کئیت انت منا درحبات کنت
چم ھیالی آئیءِ کہ دیست منا گپت دیم وتی
گراں بہائیں گوہراں نیادانی چوں بگشات کنت
رنجگ انت اومانءِ روچ پل اوکیں زندءِ شپاں
کد کدیں بیت زندءِ باگءِ مہ لقا ساوات کنت
ہمنا چجبر ترا آھاں نہ گپتگ ماں دلءِ
انگتءِ عومر وتی ساہ ءِ براں حیرات کنت

شاہد اسلم

مان بداریت منا بس ھمے واھگ انت
درد مہ زانت چچ ادا بس ھمے واھگ انت
آ کہ پروشنت عہداں ءَ بیگواہ بنت
دوست بیت بس ھما بس ھمے واھگ انت
قہریں غم اے منی یات ءَ پلے بجنت
ابل ءَ لنٹ ءَ سرا بس ھمے واھگ انت
درد ءَ کوھنیں کتاب مئے دل ءَ اوست اتنت
غم بہ بیت وانگاہ بس ھمے واھگ انت
تو اگاں سدک ئے پہ اے زہیریں دل ءَ
دل بہ بیت گوں ترا بس ھمے واھگ انت
بلکن شاہد منا چیزے روچ ءَ نزانت
روچے بئیت مئے درا بس بس ھمے واھگ انت

نور بخش نور بلوچ مارٹہ

اے گم ءَ رنجیں جہان ءَ کئے پہ واری نشتگاں
دیدگاں ارس اوں نداراں من گداری نشتگاں
باز ادا رنج انت دل ءَ کہ آہ ءَ زاری موتکیں
باز گل ءَ بال انت ادا ھم، باز کراری نشتگاں
داگ شئے ءَ ھپتاد و ھپت جان ءَ بنداں واھگت اِنش
چاکری کوٹ ءَ کہ ھانی، من شزاری نشتگاں
"چورہ ایں" چک ءَ شرتک ءَ گرشن ءَ واری دیستگنت
ماتوئی چم سہری ءَ آ بے تواری نشتگاں
من اگں ساراں، گنوکاں پہ وت ءَ داراں دلے
من پدا مہر زانتی ءَ ھم چم حماری نشتگاں
عالم ءَ ترشن ءَ شگاناں نور بہ سک انگت بلئے
بلکن ءَ کئیت ءَ منی ھم دوز ءَ باری نشتگاں

======================================

نوں روئے باریں کدی واتر کنئے
مئے وڑا گریوئے اوں جیگ ءَ تر کنئے
نئے کہ است رائنے نئے منزل است اوا
تو وتارا چوں ہمودا سر کنئے
تئی وڑیں نیست انت جہان ءَ بے زبان!
آ گوشیت ہرچی کہ تو باور کنئے
میگ ءَ تئی ھمبرائی ھجبر گل نہ بیت
ما گریبیں تو وتا سرور کنئے
دل گمگیں اوں زبان گنگیں فراز
نوں کیا زیرئے وتی ہمسر کنئے

مومن فراز

مہر ءَ راہ ءَ وت سرا وت گار بیت
آگوں دہدے زندگی ءَ زار بیت
تو دلی دوستے کجا شوھاز کنئے
مہر ءَ دوستی مرچاں پہ کلدار بیت
روک بکن اوست ءَ چراگ دائماں
زکیں دژمن بلکیں باندا یار بیت
چوں تئی دیدار بیت انت اے وڑا
تئی کہ پلیں دیم ءَ وہدے شار بیت
چو مکن ارزاں وتی نازاں گلیں
ندر پہ تو جہیں بازار بیت

جاوید اسلم

جی ایم وارث

بہ نند دیمءِ منی مرچی اوست ءِ ارمانی
بہ پروش کرتگیں مُتاں تو زردءِ چمانی
منارا روچ کدی وشیانی امباز انت
کدی اے باریں گوز انت ماہءِ سال رنجانی
ساہءِ پرشتگیں آدینک ءِ ٹکراں گمشتگ
وفاءِ پرشتگاں آ عہد ءِ قسم مہرانی
وفاءِ منزلءِ راہءِ سال اے پنیم انت
چو وابءِ دوست منی بیچ ءِ تاہیں زلفانی
تو وارث چارئے کےءِ پہ کےءِ امیت وارئے
نہ بیت انت کس تئی درمان زہمیں ٹپانی

========================

یونس پلان، چاہسر

تو پمنءِ کہ واھگ ءِ پلے نپر کنگ
مارا تئی زہیراں شپءِ چیرءِ سر کنگ
تئی ترانگانی سنگءِ برمش ءِ چڑکہاں
دوشی گوں مسکءِ مہلبیں کوشءِ ھبر کنگ
مہرانی سر زمینءِ نہ رست ہندرے دگہ!
تو کہ دلءِ گسءِ چہ وتی مارا در کنگ
تئی دیدِبہشتءِ جلگھیں دیدءِ نشانہ انت
بیا ما اے دردءِ دوزھءِ چنچو صبر کنگ
بیا یونسءِ ایمکیءِ بازارءِ ساھتے
ارسانی ھاریں ہمبراں جیگ ہند تر کنگ

☆

راشد خیر آبادی

گون انت چہ در کسانیءِ حلت زمانگءِ
دردءِ نہ وارت کسیءِ سنگت زمانگءِ
دل رنج من اچکءِ نہ اوں تو مارا یل کنگ
دیستگ ہزاریں من چوشیں مصیبت زمانگءِ
انگت مناں گشاں بلئے گلہ مہ بو دلءِ
ہمراہ نہ کت مناں وتی گوں وت زمانگءِ
مرگءِ چہ پد دمے اوں بے حال نہاں ترا
امروزءِ باز کرتگ مئے عزت زمانگءِ
تاں زندگاں من گلہ نئے راشد وتی کناں
نامءِ نہ بیت مارا سنگت زمانگءِ

ظریف ارمان، اورماڑہ

کوش کشیت لہم لہمءِ زلفاں پیچیں ساز کنت
وہدے شنگینیت گشانءِ کئیت منا امباز کنت
دل بلوئیت گلگشانءِ، گپ ءِ تران ءِ نیادےءِ
آسمانءِ ہمبراں گوں دل منی آواز کنت
در نیائے پرچے گلءِ تو گوں پلیں صورتءِ
دل وتا جیڑیت چو ءِ گماں مئے باز کنت
یل گریونت ارس ریچنت پہ منی بے واریءِ
تو بیا گل یک دمانے دل ترا گوں واز کنت
بیا گنوکیں مئے دلءِ را مرچی امبازاں بزور!
کودکیں دل، ناشری مرچاں دگہ انداز کنت
بیا ظریف پیکءِ گنوکیں، گوازگءِ شوھازگءِ
وشبوئیں پلاں کن سر گوز کنگاں امباز کنت

☆

عبدالغفور دانش

منارا گوشگیں آ دوز پدا گیر مئیت
داں تو نیائے دو بر پمن تئی زہیر مئیت
مہ زر پہ بے وسی فرہاد عشق ءِ شیرین ءِ
نہ کٹنئے گوازی ءِ مہر ءِ داں جو ءِ شیر مئیت
دگہ پہ نام ءِ حدا ہر مراد سر جم بیت
پہ دنزے آرتے ءِ سرسر مجنت فقیر مئیت
من دوری پہ دل ءِ رکینگ ءِ کنگ ہدات
رواں ہمود ءِ کہ تئی دیدگانی تیر مئیت
اگں پہ داب بہ لذیت زر ءِ مستیں کوش
کہ در ببیت کجا لال ءِ بو ءِ ھیر مئیت
پہ زند ءِ پسو ءِ کئے جواب دنت دانش
اگں چہ قبر ءِ تہا منکر ءِ نکیر مئیت

======================

نعت اکرم

شپ ءِ ھالاسی ءِ کہ روچ روژنائی دنت
گوں کانچاں جیگ ءِ تئی دوچ روژنائی دنت
کہ ماہ ءِ جند گوں استالاں اہنگ مہمان انت
چراغاں سیاھیں شپ ءِ سوچ روژنائی دنت
بجندئے غیراں گوں ارواہ منی عذاب ببیت
گوں دستاں قبر ءِ دے کوچ روژنائی دنت
نزاتاں درت کجام عشق ءِ کنڈگاں شلیں
تو نند چادر ءِ مئے دوچ روژنائی دنت
جہد ءِ برانزانی تئی بروردءِ مردچی نعمت!
اے یشت ءِ کپتگیں "بلوچ" روژنائی دنت

محمد بخش دوست

مہلب ءِ مسکانی بو ادا کنیتیں
یات منا زاناں بے وفا کنیتیں
مرتگیں درچکانی ساہ ماں بالاد ءِ
حنور نہ بیت بے آپ ءِ کجا کنیتیں
نوشتہ سرگوات ءِ شراب جھلیں
جمر ءِ طوفانے پدا کنیتیں
تو وتی دستاں گوں دات گلاے آپ
پہ ترا سد سال ءِ وفا کنیتیں
نوشتگ مہریے مئے نزوز ہوشام
الم ءِ دردیے ہمنا کنیتیں
تو بجزم بانک پہ ترا ہر روچ
گوں کر ءِ گوراں ناحدا کنیتیں

======================

زاہد نور ملانی

بے حاجتاں اے شہر ءِ چھبر روی مگش
دست ءِ نہ بیت شرئی ہشر ءِ بدی مگش
وت شر نئے تو مارا پرچہ گشئے حراب
مارا تو مفتیں بہتام دلبر کدی مگش
منی ہر ھیال ءِ لیکہ ءِ تو پہمگ ءِ بزاں
منی زاہکاریں گپاں تا سرپدی مگش
ساری ءِ بوت ئے ہمراہ مرچاں چیا نئے
من کہ ترا نہ گوشتگ مناں سنگتی مگش
بل اے زمانگ ءِ ترا زاہد ہزار گشیت
باور مکن اے گپاں کس ءِ کسی مگش

آکر یاسین شوحاز، پنجگور

مہری لوٹ ات لال ءِ جندءِ چی دے
عاشقانی آ پرند ءِ چی دے
تئی بالاد ما لیک ات چو ململ
لال ءِ نام ءِ شعر ءِ ہندءِ چی دے
مہر من درد کت پہ تئی پلیں امیت ءِ
لاسے پروشت انت جیگ ءِ ہندءِ چی دے
چو گش انت کہ کورءِ دپ سندات بیت
مردمانی لنٹ ءِ گرندءِ چی دے
وش نہ ییکاں بازیں بہتام مارا جت
لال تو باریں درد مندءِ چی دے
پاسے کنئیت انت مردم دوست ءِ داو ءِ دنت
پسو شوحاز دل پندءِ چی دے

حنیف شوہو، ناصر آباد

جمبراں بستگ کہ شپ چو گروک انت
اسد کت گل ءِ کہ آسیگ ءِ روک انت
ساربان ءِ آورت اشتر گوں رھت ءِ
بہارگاہ ءِ وہد انت شوانگ گنوک انت
منارا مکن شئے مریدءِ چو شیدا
تئی جنگی ءِ لاس مدامی ترپوک انت
فرشتہ کن انتیں حداءِ را سجدہ
بیا مہرءِ لوٹوک پہ تو زروک انت
بگر جلوہ تاکیں شہ [illegible]
گل ءِ دور گنداں [illegible] [illegible]

مولا بخش دل

منی گنوی منی وتیگ انت
نزاناں آ پہ چیا گمگ انت
چہ چیم ءِ بیزار باں چہ زندءِ
کہ زندءِ ایب جاہ پہ ئی ءِ [illegible]یگ انت
کشتے کہ باندا ءِ باندا اگت
پہ من کہ آ روچ نوں کدیگ انت
بیا کہ تئی داتگیں خمار چم
کرارءِ روچ گوستگ ءِ پدیگ انت
نہ زاناں ھار انت تئی چیا ارس
اے گرانیں اندوہ ءِ گم منیگ انت

==========================

سرتاج مومن، مند سورو

من وتی زندءِ غماں گاراں تو باریں کدی کائے؟
یک دمانے بیا ترا چاراں تو باریں کدی کائے؟
مست ءِ شیدا ءِ گنوکاں تو کلی ءِ من وڑا!
گرداں من شہر ءِ بازاراں تو باریں کدی کائے؟
کس نئیت برا منی کس تسلاہے نہ دنت
ورست منی مطلبی یاراں تو باریں کدی کائے؟
ترانگ ءِ زہیراں ترنگاں انچو مہر داتگ منا
من پہ تو سک زہیر واراں تو باریں کدی کائے؟
سالے سرتاج ءِ بیت نشتگ ودار ءِ تئی
چنت چولاں ءِ دل ءِ داراں تو باریں کدی کائے؟

محمود دشتی

ساہ ءِ کپودر بال ئکن شاہ جنک کاتائیں
اتک ءَ اجل بے ترک ءِ توار شہر گلیس پریاتائیں
دل تئی است ءِ دست ءِ دل ءِ تو کہ گنوکی دیل ات ءِ
مرچی نھاریں اوست تئی چورہ ءِ بے براتائیں
حسن ءِ گلیس آمین تئی گوست ناز ءِ موسم بیگواہ بوت
گند کیا وتی چاگرد ءَ ماھل پیریں ماتائیں
تئی کہ ھلک ءِ سارتیں باد ڈیھ منی ڈکال ءِ عکس
ھشکیں تساہ واجہ تئی پمن گشے شہماتائیں
دشتی ءِ درد ءَ ماریت کئے ھر کس ھیداں اوشناگ انت
جہان ءِ بوجیگ دور تیاب ءَ توپان ءِ سر باتائیں

اکمل شاکر

من چہ زندان ءِ وتی ذات ءِ اگاں در بہ پاں
گوش ءِ دلبند ءِ سرا موسم ءِ مہر بہ پاں
گوات ءِ پندول ءَ دیاں سر چناں پلاں دشت ءِ
ھو اگاں کیچ ءِ چنالانی گلیس بر بہ پاں
من دل ءِ ریک ءِ سرا توساں چراگاں درد ءِ
کہ منی دیم ءَ ھما سنگ بہ پاں سر بہ پاں
من ھما روچ ءِ وتی منزل ءِ پواں شاکر
تئی اگاں آھگیں عاشق پدا واتر بہ پاں

☆

عارف ولو

نماز ھاترا تئی وتی من قضا کت
تئی دربار ءَ اتکوں تئی دل رضا کت
تھار ماہی ءَ دیست تئی جلوہ ناکی
تئی سینگارگ ءَ روک تھاری چو ماہ کت
ھمچک تئی عشق ءَ گنوکاں کہ مرچی
ترا زرت وتی بس یکیں خدا کت
میت ءِ دپ ءَ سنداں ءِ چاراں ھر روچ
کجام دوست ءَ باریں چو ممن دعا کت
بہ بکشیت منارا خدا شریں عارف
اے امبروز ءِ زند ءَ من بازیں گناہ کت

برکت علی برکت

سنگانی سرا دل چو بچی ءَ پرشگ
نوں پل چدو گیش وتی نازرکی ءَ پرشگ
سانگ انت نہ دل ءَ سیر نہ بانوری ءِ واھگ
اے دل چہ جنوزام ءِ جنیں چکی ءَ پرشگ
بس جند ءِ وتی شار ءِ تہا دعا و سلام ءِ
در ملک ءِ منی دل چہ وتی ملکی ءَ پرشگ
تو زندئے مناں جست کنئے پرچہ زمانگ
دنیا ءَ مئے نام تئی چکی ءَ پرشگ
امروز ءِ تہا ھر کس ھمے گپ ءِ دل ءِ زانت
اے چول سرا تہنا منی ھشکی ءَ پرشگ

☆

زاہد عابد

خماریں نگاہ ءُ زلف ءِ تاب ءَ اے دل نہ سگیت
پلہ کن مارا سرءِ ثواب ءَ اے دل نہ سگیت
تئی دردءِ گنجاں اید چمن دگہ سچے است
تو انچو زانئے اے شل ءِ داب ءَ اے دل نہ سگیت
تئی حسن ءِ زیبائی ءَ کہ انچیں یک دروشمے گوں
تو وہدے کائے بدار نقاب ءَ اے دل نہ سگیت
من زاناں پرچہ تن انت نیئت جہان ءِ کمن
سیا دے آں دیاں جواب ءَ اے دل نہ سگیت
انچکیں موسم زہیر نالاں ترا نہ گنداں
من وہدے کاھاں ہما گیاب ءَ اے دل نہ سگیت
منا اوں درد انت عذابی گوازین ئے زندءِ روچاں
نبشتہ انت قسمت ءِ کتاب ءَ اے دل نہ سگیت
من ندر باتاں کہ لعل ءِ مرچی کلوہ کتگ گوں
تو زاہد انچو مہ ور شراب ءَ اے دل نہ سگیت

لیاقت جوہر

لنچیں شپاں کہ تئی وہدے مارا ودار بیت
یات ءِ چراگ بالیت دل بیقرار بیت
شپ تیوگیں ءَ دلبر سر جناں پہ رژن ءَ
ماہ انت ماں جمبریں تئی نیکاں گار بیت
سرباں من الم ءِ گلیں منزل ءِ آخر
آ کہ ھمک گام ءَ گوں من دچار بیت
سد ءُ ساہ ءَ بارت رنج ءُ عذاب بخشیت
روچے کہ سد رند ءَ دلبر زھار بیت
جوہر من شر زاناں دوست ءَ بداں وتی
جزماں کہ پہ من آ چو آستونک ءِ مار بیت

عبداللہ شاہ

نمانی شہر ءِ مسافر سادہ ءِ ہمراہاں
کدی بیت باریں پدا تو گوں بیائے ہمراہاں
من زاناں روچ نہ سوچیت زہیر ءِ ارواہ ءَ
لوار ءِ گوات کشیت زاناں راہ ءِ ہمراہاں
ہما گشیت کہ دل ءِ غم نشان ءَ پد نہ کناں
ہما کہ گوں نہ بوتگ وفا ءِ ہمراہاں
شپانی زمل ءِ دش لبزیں طوطیاں کئے بارت
پدا آ جنت ءِ سنبل ءِ ھواء ہمراہاں
غم ءِ سبق ءَ مہ وانیت ءَ مکتب ءِ منیتیں
منا پکار مبات گوں تماہ ءِ ہمراہاں
اے گپ گشتگ کے ءَ گوں ہوشیں دنیا ءَ
منارا نازیں من مرچی ثنا ءِ ہمراہاں

عاقل دوست بالیچاہ

موتک وہدے ترانگ ءِ رہبر کناں
بے سائی لال ءِ عکس ءِ شر کناں
گوں دل ءِ پالا تگیں ھوناں وتی
ھنیاں سور ءِ تئی من تر کناں
تو تنا وہدی وتارا سر کن
من بکس ءِ مجاں پدا واتر کناں
کدح ءِ کیف ءِ شراباں دست جناں
ساچ لال ءِ سیاہ چکیں مہپر کناں
شاعر ءِ نام ءِ ترا چہ بد بئیت
من چپے شہر ءِ وتارا در کناں
آزمان ءِ سینگ ءِ تل تل کناں
عاقل ءِ مہر ءِ جہان ءِ شر کناں

[illegible]

تئی دیدگاں خماریں تیرے چتوریں در کت
منا زندگیء تچکیں راہاں چہ دور گر کت
ترا چو صدو ء برتے ماں ہیلوء بہاراں
منا دوشی چونیں راھے تئی دزگہاراں سر کت
اے گواہیء شپء ماہ ہر سہب ترا دنتیں
تئی ترانگاں منا گوں تہ حدے ء سفر کت
اے سرد ء گرمء زہریل منا واشت چتور کنتیں
ترا دیدگانی نام دات ،ترا ساہء کپ جگر کت
تو کجا چہ باریں کارئے گالء خیالاں عامر
تئی شنز ء شاعری ء اے دلء را باز اثر کت

☆

امین ارمان

مراد ء مہرانی شپ نہ اوشتیت
نہ جنت گوں ما دو گپ نہ اوشتیت
من دست بستنت ء عاجزی کت
من چوں کناں ساہ ء کپ نہ اوشتیت
جہان ء کنڈ ، کنڈاں ھال سر بوت
ملوقیں کاڈانی دپ نہ اوشتیت
ھے کہ دلگوش ء گور کئے تو
گڈا منئے نئے تاکی تپ نہ اوشتیت
امین جہان ء تو نام ء دپ نئے!
تو لال ء دست ء مڑپ نہ اوشتیت

[illegible]

بیا بیا پلانی دزگہار بے تو ایمنکیں مہرء دیار
چماں دیر انت منئے رہچار بے تو ایمنکیں مہرء دیار
مہرء درگاہ ھالیگ انت،پہ تو ہرکس سوالیگ انت
بیا بیا پاداں ہچ مدار بے تو ایمنکیں مہرء دیار
نشنگ ھانی رہچار انت، مہرانی تئی چمدار انت
باریں کدی بیت تئی دیدار بے تو ایمنکیں مہرء دیار
ومبرتگ مارا رہچاریء ،حدے است انت دوست زہریء
بے تو نئیت انت زردء قرار بے تو ایمنکیں مہرء دیار
ذکال انت منئے طالع ء بہت ،کئے سبز ایت انت اوں حیات
تو واں نیائے نئیت بہار، بے تو ایمنکیں مہرء دیار

اختر قیصر نصیر آباد

منئے گوزاناں روچ ء شپ تئی مولمانی اندرء
نیست چھی بیدئے ارسء دیدگانی اندرء
واھگانی ٹھلیں بانگ کرنء مدت گوستگ انت
جاگہ ء جہگیر کروتگ تو دلانی اندرء
کہ ء کاراں تئی شپ روچ،روچ داں شپ بیت
نشتگاں ہر ساھتء ما شاعرانی اندرء
ما کجا مہر ء وفاء تیر جت نامء کنیں
شئے مریدء ڈؤل داتں عاشقانی اندرء
اخترء وابء وتی کئے زندگیء دنت بیا
درد و وڈر ء اندوہ ء گمانی اندرء

[illegible]

تو دناں روچے بزار رند ءِ وتی جیگ ءِ مش ءِ
عاشقاں عشق ءِ وتی زاناں ہما سہت ءِ کش ءِ
ہاترا عشق ءِ تئی مہر ءِ غزل بنداں مدام
تو سرا کش ءِ درا گند ءِ منا اے لس ءِ
من تئی دوستاں منا گند ءِ چی ءِ دیم ءِ گر ءِ
من نزاناں تو چی ءِ چمن ءِ مہرنگ چش ءِ
چم تئی راہ ءِ حنیف ءِ سک انت مدام چک ءِ پد ءِ
وڈ وڈیں گال ءِ غزل تو گلیں دوست ءِ کش ءِ

☆

(مبارک قاضی ءِ نام ءِ)

[illegible]

اے دنیاء رنگ انت بدل ہنگ ہنگ انت
دل ءِ چم ءِ جنگ انت بدل ہنگ انت
ہماہاں ءِ نہ زان انت او ءِ حمل ءِ
اے عہد ءِ فرنگ انت بدل ہنگ انت
برے شعرے ساز انت برے زہمل ئے
منی چم ءِ رنگ انت بدل ہنگ انت
وتی دژمناں گوں دگہ گپ جنگ
دلانی مئے زنگ انت بدل ہنگ انت
منی عہد ءِ محکم مہیں سر مچار
تب ءِ اوپ ءِ درنگ انت بدل ہنگ انت
منی داغ داغ انت بدن کھریں
منی دست لنگ انت بدل ہنگ انت
میار چاکری ئے وتی قصہاں
شمئے نام ءِ ننگ انت بدل ہنگ انت

☆

[illegible]

منی کل ءِ بیا دل ءِ مہیناں
گم ءِ گہر تکیں پاں سرپیناں
گناہ کنت ءِ گناہگار ءِ رزا کنت
منی شہر ءِ قاضی ہما دنگریناں
منی دل تسنگیں دو بر بیت ورنا
منا داو بخشات دو گپ شکایتاں
بدیں وش نیاتک ھم سلامت ہباتاں
بلے کہ ساز انت ھنر پندلیناں
دنیا سر انت ماں گنجیں آزمان ءِ
منا پشت کیتک شراب ءِ لنٹ کاگدیناں
منا شوباز کن انت ھمبل جہان ءِ
منی مرگ ءِ چہ روچے نبیناں
وتی دستاں گوں ترا شاں بتے مہیناں
پہ ھلک ءِ اماماں شپے مہیناں

☆

[illegible]

چونیں یارے منی مارا حاصل نہ بیت
دوست مناں پہ کشگ چجبرا دل نہ بیت
وہدے جاہے روئے مارا ہمراہ بکن
دوست تہنا مناں کہ ترا دل نہ بہت
سوچ یل کن اشاں اے مئے دژمن انت
دیریں ہنگج کنگ ما سفر واھگ ءِ
دربرگ انگت ءِ مہر ءِ منزل نہ بیت
بیوس ءِ زیر ءِ بر تو وتی ھلک ءِ دوست
دژ مارا وراں ڈیہہ ءِ زیبل نہ بیت.

☆

جان محمد جان۔ سنگتی

مناں بخش اتک خمارے تئی موسم ءِ دیار ءِ
وت ءِ وش نصیب لیکاں مناں دیدگے بچار ءِ
تئی شکلیں زبان بکن شہدیں گپ ریچیت
گراں تیئے من چہ جوراں اکاں چمن شہار ءِ
تئی ہلک ءِ وشیں کوش تم مناں جنت ءِ ساونت
منی ترانگ ءِ حیالاں کہ مدام تو ھوار ءِ
تراجان وتیگ لیکیت تراجان ءِ ہچ سانیست
کنئے داب کا ءِ نوگ ءِ بلے ساھتے ندار ءِ

--

عبدالمجید ملک۔ شہی دشت

من جمبر ءِ ھوراں گوں گلگداراں
من دور سریں گوراں گوں گلگداراں
پرچی ءِ ہما جمبر نہ گوارانت
اے وڑیں دڑاں گوں گلگداراں
چہ وتی ڈیہہ ءِ مارا در کت ھور ءِ
من جمبرانی شوراں گوں گلگداراں
کپتگ سیہ ڈکالے منی ڈیہہ ءِ
من چشیں لواراں گوں گلگداراں
گشت مجید ءِ گوں دل ءِ ضد ءِ
کہ بیوفائیں ھاراں گوں گلگداراں

--

[illegible]

ساھتے انچیں ہیا ترا چاراں
دل نہ بیت دارگ پہ ترا واراں
زیت کن ءَ جلدی ہیا منی لوگ ءَ
من ترا چماں ءَ دل ءَ داراں
دل منی ریش ءَ چم منی کوراں
پچ تئی بے سریں کاراں
تو بجن بزگ غم مدئے زیادہ
چہ غماں بازیں پیسری باراں
کہ تئی سُدءَ نہ انت ہمراز
دل چشیں دوست ءَ سنگت ءَ یاراں

☆

[illegible]

نکس ءَ منیگ ءَ چاریت دزگہار ءَ جست کنت
چکیت ءَ دل ءِ داریت دزگہار ءَ جست کنت
تا سر پدے نزانت وتی گیوار ءَ کسگ ءَ
میداں وڑے سماریت دزگہار ءَ جست کنت
بہتام گنوکی ءِ منی بالاد ءَ شانک دنت
درداں دل ءِ نماریت دزگہار ءَ جست کنت
کشیت سرا وتیگ ءَ ھم گنگلانی توک ءَ
ھجہ مناں نیاریت دزگہار ءَ جست کنت
ہردیں جمال کشیت ھیر ءَ فقیری ءَ
پندول ءَ دست ءَ شماریت دزگہار ءَ جست کنت

محب اللہ محبوب۔ دشت گدان

تو منی دوست ءَ من تئی یاراں
ہیا ترا تیکیں دل ءَ داراں
مان مہ پوش دیم ءَ تو گشان ءَ کہ
بل دل ءِ سیر ءَ من ترا چاراں
تو شت ءَ نشت ءَ دور دگہ ھلّے
من حمایاں تئی غماں گاراں
کہ بیت ھمراں گوں مناں ٹیٹل
من حما روچانی تلب گاراں
گل تئی عشق ءَ پہ گشیت محبوب
حوش شنگ مرچاں پینک ءَ بے ساراں

[illegible] شاکر

دو قاصد بگش ھلک ءِ جنکاں
منی نام ءَ وتی دست ءَ مہ لِکاں
جتا پاداں چہ کنتگ بہہ نہ بتیں
گل ءِ دست ءِ جوراں کہ من پلنیکاں
نصیب ءَ کدی باریں میک ءَ ببیت ایں
تئی بالاد ءِ اجکیں من بواں پہ چکاں
دل ءِ آرام چماں واب روت انت
اکاں پادینک تئی پاد ءِ ژلیکاں
کئے نام ءَ تئی شاکر گرانیں
نئی واستا اِد ءَ من ھکاں

☆

[illegible] نصیر۔ دشت

ہیا دل ءِ ہند ترا نازیناں
گوں من بچکند ترا نازیناں
مالاہیں بالاد ءَ وتی شر سنگار
مہپراں رند ترا نازیناں
پلیں ھانی تو پُل ات چہ شے ءَ
چاکریں رند ترا نازیناں
وشیں لبزاں گوں کریم ءِ دشت ءَ
فاضل ءَ مند ترا نازیناں
پنّو ءَ شہر ءَ سُر ءَ ساز کناں
سسی ءِ سندھ ترا نازیناں
تئی عصاء چونیں نہ وشیں شہرے
دلبر ءِ ھند ترا نازیناں

☆

خالد شان

دنیائی ءِ شگان ءَ سوتک ءَ جگر منی
مفت ءَ ھدا ءَ چشیں بے نام ءَ مہ گر منی
انچو من بد نہ بیتگ آں ساہ ءَ بدل بے
پر چانوں دوست نہ بنت ترا مرچی ھبر منی
باندا تو بلکیں شہر ءَ منی یل کنئے روء
گندک ءَ تئی مرچی دلوں مان انت فر منی
انو نہ پہمیت دنیا منی ساز ءَ لذت ءَ
گپتاراں بلکیں روچے کنیت انت اثر منی
انچو منی وڑ ءَ وت ءَ سہزین ادتکی ءَ
پہ بے وفائی ءَ کدی خالد مہ زر منی

--

ایم ۔ اے ۔ سجاد ۔ نودز

شپانی پاس ء زهیراں غزل کنگ زاناں
وتی من درد ء گمانی بدل کنگ زاناں
اے زندگی انت او ء یکے دوہی ء بدواہ
او ء پہ کار ء ثواب ء تئی کل کنگ زاناں
چتوریں نوبتے اهنگ کہ شہر ء شر دروشم
وفا ء محر نزاناں ، ء یل کنگ زاناں
ماں ایوکی ء تئی گم مناں نہ رہیناں
کہ یات ء سوز ء ربابانی تل کنگ زاناں
من بلے شاعرے سجاد نیاں مزن نامیں
بلے من شعراں مثال ء بتل کنگ زاناں

☆

نصیر احمد نوری ۔ رباحیلہ کلانچ

چمانی شلیں ارساں پچوں هار کنگ مرچی
تو زان ء ترا دوست من توار کنگ مرچی
تو پل ء گلابان ء تو ٹھل ء تجابان ء
حوراں ء پریاں دوست ترا سینگار کنگ مرچی
منی شعر ء ہمک ہند ء کہ ناچ کنگ پر تو
منی ناشریں گپاں چہ تو زار کنگ مرچی
تو دیدگان کنجل جت تو مہیراں پل ئے بست
تو بے وتیں دوست ء را پدا سار کنگ مرچی
وت ء ندریگ کناں پر تو وت ء کولیگ کناں پر تو
تو زان ء نصیر نوری کے ء نادار کنگ مرچی

☆

منت اعجاز حافظ ۔ تونی

دست ء مئے لکیراں ترا انچو پرس اتگ
مئے دیدگانی تیراں تراان ترا انچو پرس اتگ
باریں کے ء گوں نندء رازاں دل ء گشئے
زرد ء زریں زهیراں ترا انچو پرس اتگ
کچکول ء مہر ء زیراں رواں شہر ء دلبر ء
عشق ء گلیں پچیراں ترا انچو پرس اتگ
گنداں من شاتلانی رم ء انگت ایوکیں
دشت ء هما کہیراں ترا انچو پرس اتگ
بے تو حافظ ء هدا چہ گشیت اَل
عهدانی یات ء گیراں ترا انچو پرس اتگ

☆

سلیم سید ۔ کوهک دشت

زند ء سوگات غزل ترا من چہ بخشاں
ساہ ء ارواہ ء بدل ترا من چہ بخشاں
باگ ء پُلانی وڑا تو منارا دوست ء
جنئے وہدیکہ چگل ترا من چہ بخشاں
قدح ء کیف نوش اتگ انگت سار نئے
گریتگیں دیدگ ء شل ترا من چہ بخشاں
هور مہاں وهد ء هے من گر ء دار ء تنا
بیت منی جیگ تل ترا من چہ بخشاں
دوعیتگیں سید بہ تگ نوں پہ سلیم ء زاناں
اهگ درد ء اجل ترا من چہ بخشاں

☆

رفیق عادل ۔ جان محمد بازار

کدی هور گوارنت یل سرچنت بہار بیت
درد تج بنت گم نومب انت گشار بیت
تل ء کچر سبز بنت پدا سبز انت کیلگ بہاری
شمش ء آلکو زدیت گرچن ء پہار بیت
کچ کچ شپانک ء دشتیں گالوار گوشاں کپیت
نلواں ٹاپ ٹکوکیں بز گل ء گوں میشاں ہمتوار بیت
ٹپ ٹپ ء توار جنز کانی وپگ ء شیلنت پاگواہاں
گٹ ء دوگ بیت شیر ء شیلانچ مسگ ء مالدار بیت
ماہ اش ماں کپانک ء ماہ ء چادر ء لب ء آپ ء کفیگ ء
اشر ، رون ء موش ء کرب هردیں تجار بیت
نچ بنت سیسہ شندانی سر ء جوهاناں رم رم ء چاہیگ
پوپلیں تلاکانی پدار ستکگیں گوار چانی شکار بیت
چست بیت درد ء الھانے زہیراں زہیری جنگل ء
کوکو کپوتانی وهدے شاتل ء دشتیں توار بیت
هلک ء ییتگ در رچنت پہ سکل ء سواد
کاڈ سمبهنت جنگل گھٹیں بازار بیت
زوراں پدا جیگل ء سر گراں رواں سکل ء رفیق
همسریں ہمراہاں چہ یکے لال ء دز گمار بیت

منیل یار ۔ دشت

من سر گراں مرچی رواں یار ء چارگ ء
من ء تچی نہ بیت وہ پوشیں درد ء مارگ ء
انچو گمگاں ارس منی هنگ نہ بنت دل ء
من ء یل کنگ دیریں وتی دوستیں بارگ ء
چنت سال باریں گوستگ دوار ء مناں تئی
تو اهنگ ء ، نہ چگگ ء دل ء من ء دمبرت دارگ ء
مینتل منی وفا ء بدل دات تو نہ کت
دلرنج مناں سگ تئی اے نہ چارگ ء

[illegible]

بارین کجام عتاور ء بیت کسمت ء الال ء سلام
ناسرپدین بهت ء منی کر تگ مناں گال ء کلام
لنتاں گوں وتی پرپکیں بارین کے ء وش تران کنت
نیست انت دگہ ملا چشیں بوان ایت وز ء لال ء کلام
گردیت ہمک نیم ء مدام بارین کئی بیت انت شکار
مادتیم ھے رند ء پداں بلکیں مراد بنت انت توام
کیف ء شراب ء کدحاں بارین کے ء بے سار کنت
لوتاں گل ء رکاں چشاں است انت ھیال زرد ء مدام
دست ء سرا مرزیت وتی بارین کے ء وشان کنت
تئی گریوگ ء پلاں غریب کار بنت ھراب الال ء
کجام

☆

[illegible]

عشق ء قندیل بلیت زرد ء تہارین گل ء
ہیاکہ ہر شپ آ دل ء مارا توارین گل ء
دل کہ ہچ پیم ء نہ سگیت من نزاناں چی ء
دل من ء ہر شپ گشیت ہیاروین چارین گل ء
درد ء زیمر کہ دل ء شینک ء دراں ساز کپاں
درد ء آواز مئے زہیر ء تئی گارین گل ء
مارا مئے بهت ویرانیں نصیب بات نئد ک
او ستر بے تئی پل ء نھارین گل ء
نور دلگران انت گشنت چہ تو تئی ماہ گونگ
نور کجام نوں ما پہ نیمونے بدارین گل ء

☆

کریم مراد

من ء کہ تئی گلاب کپاں
حیراں حیراں دل ء داں واب کپاں
وت بکش تو شپ ء کجام پاس ء
چہ تئی کندگ ء من واب کپاں
اے وفا ء سراط ء چکاس انت
بے دلیں مرد اوا ھراب کپاں
بس تئی واہگ انت چہ طوفان ء
بلکن ء ئیو کے تیاب کپاں
اے جہان ء کریم کلئے شری
تئی سرا مستریں عذاب کپاں

☆

[illegible]

بون ہمیش انت کہ راز دار ء من ء پاشک کنگ
دیدگاں دوستیں منی یار ء من ء پاشک کنگ
انچو امیت نداشتگ اے وفائیں زرد ء
تو ہمک ہیگ ء بازار ء من ء پاشک کنگ
من نزانتگ منی ہمراہ مناں ڈوباراں
منی دوزواھیں طلبگار ء من ء پاشک کنگ
مرچی امروز ء کئے انت راز ء بداریت بارین
قاصد ء اشتگ عجب زار ء من ء پاشک کنگ
دل تئی پرشتگ ہمشکا نوں جند ء بیزار
مپیت ناحق ء کہ دزگہار ء من ء پاشک کنگ

☆

[illegible]

آ گوزیت دیم ء دیدگانی
آس ماندار یت زندگانی ء
یکبرے بوشتیت شانک بدنت چماں
سد براں کولیگ باں جوانی ء
اے دل اوں شک جگر ئن گپت
تئی گم ء آس ء بے انانی ء
یل کن مارا تو مہ رو راز گل
تو مہ زور زرد ء دلگرانی ء
من نزانتگ تو من ء گل راز
چو کلئے رسوا بے گمانی ء
لڈان لڈان ء تئی امام دلبر
شت کش ء نشت دژمنانی ء

[illegible]

بخش کہ وفادار باں آزمان ء گوں استال
انچو تو دل ء سے منی دلبر نئے بے ھال
تو رنجگ ء دیریں ترا چہ من کہ جتا ء
واتر تو بیا زہیر من ء میلاں زباد مال
ماھکان تئی دیم ء مئے جلوہ ء براہ انت
تاموری شپ ء چو کہ تئی سیاہیں سر ء شال
گپ ء اے دل ء میار کہ گیشتر من گمگیاں
انچو کہ تئی ھال دل ء انچو منی ھال
ترا دروشتگ جند وتی امیت ء بہار ء
اوست ء نوکی نند ء منیر پہ کہ جنئے پال

☆

مز... شوکت چشتی

تئی درءَ نکیت عاشقین گواتے
ھشکیں دستاں روت جنت فریاتے
جانءَ ساوءَ چہ دوستر ات انگہ
کنگءَ ھارے مئے گورا واتے
تو منءَ امبازاں نہ زرت مرچی
کئے بزانت گئیتیں چونیں باندا تے
غم مداتیں دل مہ سوتکیں تو
دات نہ کت اگاں مھرءَ حیراتے
تو جتانئے داں من ہبے زاناں
تالءَ مئے ترندیں شھاتے
نکسءَ زیراں تئی من دلءَ داراں
بلکیں تازہ بیت دیری کمیں یاتے
عشق نہ بوت آسر، مھر نہ دیستاں تئی
دات مزارءَ تو دردءَ سوگاتے

زبیر شفیع

دل بزگءَ تا سر پدءَ بے رنگ نئے
کئی وا ھگءَ مھراں بگش دلمانگ نئے
نیست درورے ھلکءَ تئی ڈیلءَ گلیں
امروزءَ تو یکیں ھا دردانگ نئے
چہ سر نہ یگک پہ مناں مالءَ متاہ
تو انگتءَ چہ من چیا دلمانگ نئے
تنہا چیءَ گرکاں میاری تو کئے
کہ نیستءَ سر پدنئے تو شوانگ نئے
لوہءَ قلم دائم ترا گوناں زبیر
چہ مزرسیت باریں ترا تئی وانگءَ

یوسف یار پشکانی

جیءَ جانءَ منءَ جگر نہ کنئے
پہ چی دلگرانئے تو سبر نہ کنئے
دلجم آں من گوں وابگاں نیکیں
تو منارا دلءَ چہ در نہ کنئے
لالءَ چمانی وارتگاں کدح
تھلیں ترند آپ تو اثر نہ کنئے
درائیءَ حالاں تئی براں مارا
پلیں وزگھارے تو نیر نہ کنئے
چنت مناں مارا زی رنگ
بل او یوسف پدا دو برچہ کنئے

شہ حیدر

مرچاں منازندگیءِ وفا سوچیت
زردءَ منی واھگ ھم وفا لوتیت
مرچاں گنوک انت اے دل منی کہ
دوستءِ دلءِ گپءَ دپءَ لوتیت
فریاد کناں من بہارگاہءَ الہیءَ
بارئیں اے درد چہ دوا لوٹیت
دل ... نی زردءَ سورءَ نہ بیت ھند
اے دل گنوک انت ترا لوتیت
بے پردگ مکاں واھگاں تو
شہ حیدر چہ تو دعا لوٹیت

عبدالواحد شاہجہان ...

اندرءَ دگیاءَ تھنا تئی غم انت
دیریگلیں یک واھگے نا سرجم انت
چوں نہ نالیت شاہتئے گوں کوکواں
آ دلءَ آتکگءَ تاگت سک کم انت
اے کپیت آسے دلءَ سوچان کنت
بوتگیں دمبرد گے سک بے دم انت
سر منی ریناںئیں مرچاں تزک اتگ
واریءَ بے مہریءَ نوں موسم انت
کئے منی حالاں دلنیگاں سرپدیں
واحدءَ بے واہیءَ نوں مولم انت

نادان حیات نور

سیاہ ماریں وتی زلفءَ منا ناٹے بداتیں تو
چہ من گسر بوت نے منا جاٹے بداتیں تو
ترا کئے انت باپرنی منی زندءَ ھمسفر نوں
بے عمریں منی زندءَ دگہ سالے بداتیں تو
کدکئیت منی زردءَ وتی رنگءَ ھوار کتیں
چمانی وتی کنجل منا الے بداتیں تو
چی چی گشیت باریں دردوار منی پچیں
اے زردءَ منی عمرءَ زباد مالے بداتیں تو
چماں حیات مرچی ستاگ بے منا داتگ
ھوءَ بھت منا لالءَ رباٹے بداتیں تو

زاہد شریف، مند

شہرءِ تئی دلربا مارا چماں کپات
مہرءِ دوستی وفا مارا چماں کپات
سد براں نیاد کت زندگی پہ ترا
وابءِ آرام ھما مارا چماں کپات
شلءِ نازاں وتی کمو کتر بکن
اچ تو گیشیں تماہ مارا چماں کپات
زگریں روچءِ سرا عمرءِ گرانیں سفر
پلءِ وشبو کجا مارا چماں کپات
زاہدءِ دل وریئت کس حالے مگیپت
زانتءِ زانگ سما مارا چماں کپات

....

☆

فضل حیدر

گسءِ بلکیں بئیت انت خماریں پری
ھما یات کاینت منا پیسری
اگاں تو بزاں ئے وفائے سنگ
دلءِ یاتءِ ھالاں بدئے ماہ پری
دمانے میائے نباں من پہ تو
بکن تو نوں سنگار وتا کود سری
درا بیا! کجائے؟ پکیر انت تئی
ترا زرتہ بارگ مثالیں پری
فضل جانءِ دعا انت ہبات ئے تو شات
سلامت تو بات ئے منی دلبری

....

☆

مقبول محسن کاشاپی

ترانگاں مئے کپ ئے بے وفائی مکن
قدحیں چماں دلبر جدائی مکن
زانتءِ رژنءِ بکن دیدگانی تما
تو چو نمرودءِ چمءِ حدائی مکن
مارا شیدا کتہ لڈگاں تئی مکلیں
عشقءِ سوچوکیں آسءِ تباہی مکن
تو وفاءِ گلیں کائہ ءِ بانک ئے!
شارءِ لمبءِ مکر، گوں ما وائی مکن
زندءِ ہمراہیءِ بلکیں بیتیں عمر
پہ مئے مرگءِ جنگءِ زارءِ وائی مکن

....

--

اختر [illegible]

بیا منا مرچی تئی گماں زرتگ
دیدگءِ تیراں مئے جگر سپتگ
تو گیں زند پہ، ما وداں گوازینت
گڑ سریں امروز پہ وداں نشتگ
نیست مناں حاجت، ہچ پری رنگءِ
بس منی ارواہ تئی سرا بستگ
تئی من تو سیپءِ دوست دمبرتگ
انگتءِ آسی پل تو جور کشتگ
نہ مناں جاہءِ نہ مناں درور
باترا اختر تئی پکیر بوتگ

مقبول مومن رند

واہگءِ ارجین ھورکءِ ھالی انت
ترانگءِ شہرءِ قحط سالی انت
شاتءِ گل ہچ چمءِ نہ گنداں من
زند منی دردانی وڑالی انت
پہ تئی حسنءِ او خمار دیدگ!
مہرءِ تئی عاشق یکّ موالی انت
دل منا تاجرءِ چہ وڑم کلّیت
دلبراں ھلکءِ پن نا االی انت
پہ کساں سالءِ دلبریں دوستءِ
دائما مقبول گند حیالی انت

نبی بخش شوھاز، کراچی

ماہ رنگ منی دردانکیں
اے دل تئی دیوانکیں
چہ تو فراموش چوں باں
تئی فکر زندءِ زانکیں
مالءِ متاءِ چے تما
تئی دید گوہرءِ چانکیں
بلے مراں تئی ھاترا
بے تو اے زند بے مانکیں
شوھاز سد گنجءِ چہ تئی
پچکندے دلمانکیں

[illegible] آصف

برھنگیں زندء وشیاں لوٹ ئے
سک گنوک ئے تو دراھیاں لوٹ ئے
زہر بخش ئے گوں مھر میں دستاں
انگتء سوری شادھیاں لوٹ ئے
عاشقی بھت سنگت ایں مرچاں
مرتگیں جانء ھستیاں لوٹ ئے
رسم نوکیناں تئی پدا دنیا
پُرسی دیواناں سازیاں لوٹ ئے
بلکیں نزدکیں شپ زبادانی
زیورء سھتء چوڑیاں لوٹ ئے
عاشقی راھاں یل کنئے آصف
دینء ایمانء وازیاں لوٹ ئے

[illegible] وشتاقی

تئی یاتانی شہرء گارباتاں
مء وشرنگیں درواں بار باتاں
اجب وشیں تئی یاتانی دنیا
حک ھگاہ راہچار باتاں
کدی مئے واھگء بازارء کائے
تئی ترانگ دلء سینگار باتاں
دلء ھوناں کناں ھنی زبادیں
وتی لالء گورء من ہار باتاں
جہاں حال شنگیں بے بلا مرت اکبر
اے دروتیں کپ بداں گوں گار باتاں

حسن علی پریشان [illegible]

تئی بے وفائیء انچو کتگ سارین دل منی
بے سد بے سمائیں نچار گارین دل منی
روکیں چو چراگء چیرانی درگاہء
زہیراں گوں روک روکیں منجارین دل منی
ہر شپ تئی یاتانی جگر سوچیں مجلسء
توسیپء تنگا کنتگیں واگدارین دل منی
مہرء نماز ونت من پیہوگاہء برزلء
نجدو ھم مہرء کنتگیں گنہگارین دل منی
پریشان دلء مہ رنجین ادا نیست کسء وفا
ہر کس پہ متلبے تئی طلبگارین دل منی

====================

مزار دشتی

دلء عشقء پدا اومان بیان بیت
پدا تئی رہبراں سرسر جنان بیت
مُنک انت رک گلء بروان کماناں
منی زندء کشوک دیمء نشان بیت
گُشئے تالان بیت رژنے جہانء
کہ وہدے شار گلء ماں کوہگاں بیت
منی مرگء کہ وہدے نال شنگیت
گڑا افسوس درانیں [illegible] بیت
وتی رازاں مکن تالان او دشتی
تئی دشمن گڑا کلیں جہان بیت

حفیظ شاکر، توگی

شپء نمباں نشتگیں، [illegible] نوداں باں ھوار
مناں شاتک بئے اگاں، بہن لنکاں شہار
من رنجء دوزوء تہا، سد براں سچاں
من روالء رجاں، چو ماہء باں گبار
دلء کلیں زہیر، تئی وشبواں زراں
توئے گواتء ھمسفر، تئی پاداں دزگہار
منی زیدء زامریں، چناں ساھگاں بجند!
برے شانتلء زہیر، برے زیمرء توار
من باطنء دریگ، وتی تچ کتگ بیا
مکن نزد دیدگاں، مکن [illegible] ء تچ میار
وتی محرماں ترا، پدا دروھتگ حفیظ
ترا درداں گونجتگ، تئی ئے انت دردوار

علی مراد

گوں کپتی رواجاں دابء گوزیت
چو پاپانی بوء حسابء گوزیت
نماریت مئے زمیگیں دیدگاں
مئے موجیں حیالء تیابء گوزیت
کہ روک کنت آتے دلء اندرء
گوں جالارء نکء تتابء گوزیت
ء [illegible] دست [illegible] کلیں میکء
آزہیرالی چنگء ربابء گوزیت
علی! چوں پہ [illegible] یناں من دیدگاں
امل گوں وتی کہ تتابء گوزیت

☆ [illegible] ☆

مہرءِ اوتاگءِ بخش تو دلءِ دلجم بکن
واھگاناں یکبرے ہس تہنا تو سرجم بکن
من وتارا زورنہ کرتگ یک گنوکیں شاعرے
تئی غماناں زور گشتگ لبزءِ حرفاں جم بکن
راہے گپتگ من جدا نوں منزلےءِ سرہاں
اے حدائے بزگانی تو سرا ھم رحم بکن
تو تُری ہرچی بُخش تئی نیتّں دلرنج نبیت
مہر ببیت مہرنگ ببیت یا وتا مہر ھم بکن

====================

☆ [illegible] ☆

تو مارا دوست ئے چو ساہءِ گیںءِ
حیاءِ جزمءِ یقینءِ دینءِ
تو آزمانءِ ئے منءَ اتگ ، ما
نہ آزمائیں نہ زمینءِ
منی ھیالانی ناز بو رنگ
گلوہاں راہ دئے تو گوں سمینءِ
چو روچءِ رھمی ءِ رژنءِ چمءِ
چراگے روک انت منی جبینءِ
نہ زلفءِ کار انت نہ شپ تہارءِ
دلاں مئے زرتہ چہ سیاہی تیںءِ

....

☆ [illegible] ☆

ہر کس پہ وتی متلبءِ دنیاءِ بجندئے
چو کس نہ دال پہ تو وتی ساہءِ بجندئے
دنیا تو برئے بلکیں منا ترسی ہمیشہ
وہدے تو منی ٹیٹلیں ہمراہءِ بجندئے
آروچءِ اگاں کوش دگہ رنگئے بخش ایت
مھگل منی درکئیت انت ہگاہءِ بجندئے
عشقءِ وتی انچو سمیر کافر انت توبہ!
سجدہ کنت وتی دوستءِ حمک راہءِ بجندئے

====================

☆ [illegible] ☆

نندان ھماداں وہدءِ دوست گوں منا ھبر کنت
بانور بیت کلءِ مئے زردءِ درچک بر کنت
حورءِ چو جنتیءِ وتا سمھین ئے ہر روچ
بازارءِ مستیانی ترا عاشقءِ نظر کنت
باریں کدی آشپ بہ بئیت یکجاہ بئے تو گوں من
آشپ منارا ہوشءِ سدءِ ساہءِ در کنت
کپے دلءِ ات دوستءِ پرچہ نہ جلّیت تئے
جزماں کہ راز داریں وتی قاصدءِ نپر کنت
وہدے اسحاقءِ گندیت کنت نزاناں پرچہ
جُہلی سرا وتیگءِ توکا دلءِ ھبر کنت

....

☆ [illegible] ☆

مرچی پہ کھیپے تو بہ سنگار کاگدءِ
گوں دستاں نازکیں تو بچن ہیار کاگدءِ
دگہ یات نہ انت چھی ہس یات ایں ھمنچو
مان کت ماں دلءِ دردءِ افار کاگدءِ
سوگندیں مناں جندئے روچے ماں سد برا
چکاں ءِ دلءِ داراں تئی یار کاگدءِ
کہ تئی مبیت دنیا انچیں ماں جاگہے
لکاں پہ تئی واستہ بے توار کاگدءِ
چون انت ترا مروچاں سر کپتی نیائے تو
بچن رسینیت کئیت تئی دزگہار کاگدءِ
قاصد مدار پاداں اشتاپیءِ برو
ہوشءِ سرا کن راہءِ ملن گار کاگدءِ
اے چونیں لبزے مرچی تو لکتگ اِنگ
دل وش کنگ فرزءِ بے شمار کاگدءِ

[illegible]

☆

گل وتی کہ پلیں دستاں تاس کنت
جوریں کدہ ھم گلابءِ باس کنت
تھریءِ کہ ماہءِ مھکان ہست کنت
تھریں شہرءِ سنگءِ دوکاں الاس کنت
دردءِ زوراکیں غمانی کئیت رے
ہر ساہءِ مئے دلءِ چکاس کنت
دل ھیالءِ ہر شپءِ دال بامءِ ، اے
دل گنوکیں چنت باریں پاس کنت
کئے طفیلءِ دردءِ دوراں سرپد انت
کئے طفیلءِ حاترا وسواس کنت

☆

چو نایاب مرچاں کجا انت شراب
تئی زیبائیں دست ءَ دل ءَ انت شراب
اے دو روچی زندءَ منا دیہال کئیے
بگش تو کہ چے مئے گناہ انت شراب
ہزار درد داتگ تو وشان نہ بئے
دل ءَ زنگ زرتگ ہما انت شراب
شگنت ءَ دوست ءَ براتانی نیاد
دیوان ءَ مجلس ءِ براہ انت شراب
جدائی منا تئی نچاریت میر
واحد ءَ نواب ءَ دوا انت شراب

نواز مراد

--

دگہ یارے پہ وت در گیج دگہ نوکیں طلبگارے
تئی لوٹ ءَ تماہ بازاں نیست مارا ایک کردارے
تئی عشق پہ زر بہاءَ تئی مہر پہ زر بہا ھاں
گنجائش نہ کنت مارا در گیج پہ وت مالدارے
ہر یکے نبیت بلکیں مئے چمءَ چو غریب
تو ترءَ گام جنان بو ترا دست کپیت زردارے
بلکیں تئی ھم تجے بیت بلکیں تئی ھم تماہ
ترا سہت ءَ زیوراں دنت ترا دنت نوکیں شارے
ہر چیزے تئی جیسل چو سرءَ نیاد بستگ
اے واک ءَ نہ انت نوازءَ برو دیما ایک بازارے

نعیم خمار

--

نازاں بدار دنبری راہاں مچار تو
ایمان باں بہا پرئی راہاں مچار تو
دشمن ہزار دیست من امروزءَ پہ وتءَ
دستان درشنت چاکری راہاں مچار تو
درکایاں پہ ترا من وتی قبرءَ اندرءَ
وہدے بلوٹ ئے دنبری راہاں مچار تو
نام ءَ توار مئے اوں جہان ءَ گرتگ ببیت
چو شئیے ءَ ھانی اِمبری راہاں مچار تو
سدک انت مدام پہ سندیت خمار نیاداں دنبرءَ
ملگوراں شنگ جمبری راہاں مچار تو

☆

☆

نزاناں ہچ من کہ باز لوٹاں
پدا ماہیں گلءَ امباز لوٹاں
توئے ماں آزمانءَ سئیلءَ سوادءَ
زمینءَ بیا ترا ہمراز لوٹاں
نہ لوٹاں ھانیءَ دروارءَ دنیا
ترا پہ واھگے ممتاز لوٹاں
زہیرگ کنت منارا شرءِ بلبل
کپوت ءَ شانتل آواز لوٹاں
دگہ من ہچ نہ لوٹاں چہ ترا سید
اگاں لوٹاں تئی امباز لوٹاں

☆

☆

بے ترا نیست مناں چشیں ہمراہءَ بدل
بیا منی جانءَ جگر تو منی ساہءَ بدل
رنگ ئے باریں کجا دیریں گندگ تو نبئے
چو وتا چیر مدئے چاردھی ماہءَ بدل
شپ ءَ تاھیر نیست بے ترا ہچ مناں
زانسر انت دوست تئی منی سرجاہءَ بدل
سرہاں باریں کجا مہرانی من تنا
سرءِ گیواریں تئی دوست منی راہءَ بدل
ذاکرءِ سنگیں دلءَ موم کنت زاناں سعید
کپ جنت وہدے منی ساہءَ ارواہءَ بدل

--

چار مد

مرچاں مہرنگ ئے داب کنت میگاہ ءَ
دنبریں لنتاں گلاب کنت میگاہ ءَ
دائم ہچاز انت تئی نثار بانک
گوں ماھیں جنکاں حجاب کنت میگاہ ءَ

نثار رضا بلیدہ کوشک

چار مد

نیاد ءَ بازار آہ ءَ زار انت پدا
دل کجام ترانگاں دچار انت پدا
روچ دروانی لرتاں اندیم!!
شپ گم ءَ ساھگ ءَ خمار انت پدا

اشرف رضا کراچی

سچکان راست

پابند لچہ / آزات لچہ / ارم لچہ / ہائیکو / سؤت / نازینک ءِ ایندگہ تہر۔

کوھنیں رنگ

ھدامرزی ملاابراھیم

چو بگش دلابانی زبادبوءَ

جی سمین سر کن کوکری شنزاں
تیمر ءَ مات کوہی شما کنزاں
یکدم ءَ جوانیں رحمتاں تیز کن
سنبلیں اوھنگاں مدور کن
شر سریں گل بوءَ سلام سر کن
در نژاد ءَ من خلوت ءَ در کن
مالقاء ہیریں صدق ءَ باور کن
چو بگش دلابانی زباد بو ءَ
کوٹ نازانی عنبریں بو ءَ
گل گل ءِ ھنچو باغ ءَ بوستان انت
ماہ وشانی شمع شبستان انت
سنبلستانی چو شپ ءِ تار انت
ھر دوئیں عین اش کحل الاتوار انت
لسنیں گریھ ءَ گردن پہ ھار انت
پاد گوں ھنیاں سپہ دار انت
بوروں پہ سارتیں منّو ءِ بسنگ
دوشی ایں چار پاس ءِ شپ ءِ نیل ءَ
پہ ھوسناکی گر اتک فیل ءَ

لعل ءَ یا قوت ءَ لولواں درنزاں
باگیں بشکرد ءَ ایر دئیت دنزاں
کوٹ ءَ ماڈی ءَ کلاں گل ریز کن
ششدریں بادگیراں معطر کن
مجلس ءِ با سر ءَ صنوبر کن
منی سلاماں ماہ ءِ انور کن
غمزدیں دروتاں دل ءَ در کن
آ بلند بہتیں آسود ابرو ءَ
چندنیں بادگیر ءِ ترازو ءَ
قامت ءَ چو سرو ءِ گلستان انت
در سخن طوطی شکرستان انت
رشتہ راہ ءِ عاشقاں گار انت
بیتن ءِ تاج ءِ ھدھد ءَ سوار انت
حلقہ ءِ ہندن دہ تناب تار انت
ڈیلوں پہ ناکام از گل ءَ سنگ
پشت ءَ سرکار ءِ محل اوں رسنگ
بر خیال بست بیتگ منی ڈیل ءَ
منزلانی بازیں وقابل شیل ءَ

وش ترینت ءِ زیمر ءِ زیل ءَ
بور کلات کدیں پہ گل ءِ شان انت
گنجیں بشکرد ءِ زید ءِ ارمان انت
سیہ بزرگیں ماہ پیکر ءِ مان انت
چینی گل پوش ءَ عنبری آن انت
دوست وفاداریں گٹ ءَ ھیران انت
چے گشاں من گراں قیمتی ماہ ءَ
چو گل اندامے نشتگ بیڑاہ ءَ
اودا من برزیں گوات گر ءِ ساہ ءَ
مارا دوست انت چو مثل ءِ ارواہ ءَ
جی منی راھانی کمیت مستیں
رھرو ءَ تپرنزوکیں وقاب سعتیں
توکل پہ ستاریں ھدا وند ءَ
شور سنگ کوہ بانزیں غضب گرند ءَ
لعل پہ بند انت ھنچو نوک سیراں
گوتیت پہ لالیں وانکی ھیراں
نوش کنت شھد ءَ شکل ءَ شیراں
وعدھاں آورتگ منا بور ءَ
من گوں آ دلبانی بلند بھت ءَ
نیست منی بالاد ءَ دگہ شک ئے

☆☆☆

داشتگ گل پنچ ءِ لوہیں زمزیل ءِ
مچھیں دمبی شنگ ءِ مان انت
آ نگار کوٹھی زر افشان انت
گل بدن ھم جنس ءِ پری آن انت
پادئے ماں کیچ دوچیں زری آن انت
گوں گماں نشتگ سینہ بریان انت
کلیں کاڈانی سرور ءَ براہ انت
شیشمیں تہت ءَ بوپ ءَ بارگاہ ءَ
انتظاروں پہ مادنیں راہ ءَ
یاد کشیت مارا ھر سحرگاہ ءَ
گرہ ءَ برو لسائی زبردستیں
زیلوں پہ میلی شانہاں بستیں
بور ھوسناکیں بوتگ از بند ءَ
دیم پرا لال ءِ جاگہ ءَ ھند ءَ
گوانک جنت کاردار ءَ خبر گیراں
عطر ءِ تار تار ءَ عنبیراں
پہ خدا وند ءِ قدرت ءَ زور ءَ
سوب لوٹاں از مرشد ءَ پیراں
ھر نشتیں پہ قالی ءَ تخت ءَ
جنتی حوراں لال گوشے یک ئے

☆☆

امبر سمین

اے روچ، برانزءِ
گڈی قطرہ ءَ، نہ برت
منی اے دیدگانی عُنگی
کجام لدءُ گیاب ءَ، سر جنتیں
مردے
بہارءِ سازءُ زیمراں
چو ھور کیں کدّ ھے
تاکریچ ءِ قصہ ءِ
بدنت، چتور پسوءَ
ناں بام تنگھیں
ناں ماھکانی رولہ ایں
تمام بستگ انت
وتی ابیکیانی دیگراں
مج ءُ غباراں وپتگ انت
مناں ناں مرگ دئے انت
ناں زندگی
منارالس ودارءِ قصہ ءِ سبق ءُ یاد دئے انت

☆

موتک

(عمر پرومی ءِ یات ءَ)

منصور ملور

تسنگاں پاد منی ھمراہ نہ بنت
رھسراں شنگ اِنت گبارے چو نیں
چم بے روکاں نہ گنداں چھی
درد میلانکاں جبین ءَ ایرانت
چو نیں احوالے ماں گوشاں کپتگ
پل گریونت ءُ نہ داراں ارساں
دزچک ھنڈاں ءُ گوں تاکاں ھشکاں
ارس ءُ پرسیگاں آماہ ءُ استار
تئی اے گیرانی دمانے چو نیں
چیولیت زرد ءُ نہ سہر بیت چھوڑ
ھون ءُ ایر بنگیں چوار ساں گندیت
دوزہ ءُ ردکیں چو باتن سکہ
کوھیں بالاد اے انچو پرشتہ
چو کہ کوھے ماں بہ لمبیت چڑءَ
چو کہ آسے ماں بہ لگیت آپ ءَ
مرچی انچو من تسنگ ءُ ھشکاں
تئی گوں دلبریں زھیر ءُ سپیت ءَ
ھشک ھالی ئیں اے کنٹ انت تہنا
تئی اے گراں باریں گماں گوں کپتہ
ناں کہ ارواحے نہ ساھے مانے
گرانیں درداں گوں سبک انت انچو
کاگدے چو کہ آگوات ءَ گون انت
کاگدے چو کہ آگوات ءَ گون انت

☆

چوٹیں تالعِ

داد محمد فرآز دشتی

ےَ نصیب ءَ مۓ تالع چونیں
زنداں واجہانی باھوٹیں
ا وتی جند ءِ میتگ ءَ گاریں
نج وتیگیں ما انگت ءَ واریں
تاکدیں ما چو شوم ءَ چار موٹیں
سپرءَ زھم ءَ ما کاات گیریں
ا نن ءَ شھی معتبر ءَ میریں
ندگ ءَ جاہ مۓ انگت آکوٹیں
رو ءَ دروگ ءَ پچکشی یاریں
ودی ءَ نکس ءَ ما امیتواریں
تھیں گپ ءَ چو مرتگیں بوٹیں
رچی بچالیں گوسگیں سالاں
ید ءَ سرنا ءَ بانزل مۓ بالاں
دیما دیرءَ کہ واجہ ءَ دوٹیں
ا فراز لاپ ءَ ھاترا مرچی
ور تگیں جیگ ءَ ھاترا پرچی؟
واد ءَ چہ کوریں صوالی ءَ لوٹیں

--

منی واب

صبا شغیاری

شپ ءَ روچ یکیں واب ءَ
گند گایاں
کہ شپ ءَ حتمیں اے راج ءِ
بے گومیں زند ءِ
کڑی ءَ بند ءَ زمزیلاں
بلوچی زھرگ ءِ واھندیں بامردے
کدی سندیت
کجام رژنا ضمیرے
بیرک ءَ راستی ءِ زیریت
ءَ آجو کنت راج ءَ
دژمنیں دوستانی کید ءَ چہ
کدی قبرے بہ کو چیت
کور میم ءَ لاچاریں
وتیگڑیں رھشوناں بے منتیں
کدکئیت
کلت ءِ ولا ءِ ھم درور
کدی بالاچ ءِ چیمیں سرمتابے

وتی ھیسی سر ءِ باھینگا جہہ جنت
ءَ جونت پنچ
چہ وت بیگانگیں راج ءَ
چو بے ھالیگ ءَ
کپنگ لداں
کرناں چہ بے سدھ انت
وتی سیت ءَ نپ ءِ
دردے نداریت
سینگ ءَ بے وت
ءَ شالا چومہ بیت
ظلم ءِ تہاری
ایر بہ بارت
واب ءَ منی گنجیں
شپ ءَ روچ یکیں واب ءَ
گند گایاں

☆☆

(شال یکشمبے ۱۱ جولائی ۱۹۹۹ء)

شاآپ

گل محمد وفا

کوہسارانی تب ءُ ھیل ءَ مچار | چَ کوڑءَ انت دیاں لولی آں
ایرِ رچنت ماہل ءِ پادینک ءِ توار | مونس ءُ سیاد ءُ گونے ٹولی آں
اے دمگ کنُگ ءُ دوار چونیے | ترانگاں زر تہ ترا یات کنگ
کیفیں جمبر گوں ترمپاں سینگار | ھنک ءُ قربان ءُ پہ توقولی آں

من ترا دیستگ ات دوشی واب ءَ | ءِ اوتاگ حیالات ءُ تن انت
دنزءُ تامورءُ گرندءُ ھواب ءَ | گوات کشئیت کہیر ھیک جن انت
دور سریں کورءِ ہارو توپاناں | آپ سر سر دیں کنڈ کانیگاں
شنگ اتنت تکیں مہرءِ داب ءَ | مرغ بے تاگئی زہیروک جن انت

سہب بوت اچ جڑاں چہ روچ دراتک | ھاترے چونیں پر توبیگاڑاں
تئی ربالوے چہ دوراں اتک | ساپ ءُ پلگارءُ مجیں گیواراں
چے گشیت بے تو منا وش نبیت | ہمے بازار کہ دشتار تئی
بیاجنُگ من مگندانے "اسپتک" | پہ ترارا چی گراں عجاراں

شناس

اشرف زہیر

وتی شوھاز انت

وتار اچار اں

وتی شوھازءَ، پہ چیروکائی

برے گوں مچانی زیمرءَ چاپاں ھم ھیالاں

برے گوں گواتءَ شناسءَ ھلوت،

ھدے من ماہءِ سرءِ تماریں دیارءِ پشتءِ سر کمیں کودءِ دا من ءِ ساھگءَ شمار اں

وتار اپولاں سکانی توکا

تہ چِہ نہ گنداں

وتی نگاھانی آس باور نہ کنت منارا

کجا اچاراں!

کجا منی حاجتءِ چراگانی واب سہرا

کجا منی نوبتءِ گلابانی داب سہرا

کج انت منی باطنءِ نکانیں کرار ءُ وڑبو

کج انت منی رنگیں زمینءِ آوابءِ دروشم

من وت نزاناں

من چو بزانتیں

کہ پنچیں لنٹانی شیریں آواز منی شناس انت

من چو بزانتیں کہ من کجاہاں ؟

مچار دشت ءَ کہ ڈکالیس

حفیظ شاکر، دشت

ہزار انسان موتک کاریت ہزار حیوان پریشان انت
مچار ڈیہہءَ کہ بدحالیس مچار دشتءَ کہ ڈکالیس
کہیر گونڈیں تاکر چاں کہر وڈانی تنگ انت
کلیرءَ پل سرا ھشک انت شمل بستانی پریک انت
کپوتے گنداں زہیر نالیں مچار دشتءَ کہ ڈکالیس
سبا ءَ نہ تمین کشتیت بجیت کوش ـــ نہ بگاہءَ
نہ تاہیر کنیت منی زردءَ نہ تاہیر کنیت اروا ءَ
ہمیش انت کہ ئے سالیں مچار دشتءَ کہ ڈکالیس
نہ درکنیت کوکرے بشی نہ نخ ـــ ہندیت آزمانءَ
نہ در کنیت ماہ پری سئیلءَ نہ شنگینیت کشانءَ
ملور انت ماہ پری نالیں مچار دشتءَ کہ ڈکالیس
گباراں دشت مانشانتگ مجءَ وزز انت پکانی
منی ڈیہہءَ چتور وش انت شپانی ماھکانی
چراگاں بالوے بالیں مچار دشتءَ کہ ڈکالیس
نہ وزاناں جزیں مہاری نہ ڈیہہءَ شانتل ـــ نالی
نہ گلی بے سوز الہانیت نہ کپوت ـــ بیت بالی
دلءَ مئے ماسگءَ پالیں مچار دشتءَ کہ ڈکالیس
اے میش بزگل انت رمبنت مئے زیدءَ کچر انت ڈکال
چگردانی پل گمر تاں چناانی کہ سر تال _ _ _ _ _
شپانک ـــ نشگ جنجالیں مچار دشتءَ کہ ڈکالیس
نہ کیچ کور ھار کنت کنیت انت ننگ نہ چ لرے کاریت
نہ بشی کوکرے گرندیت نہ ھورءَ موسماں گواریت
مئے دہقان رحیم بخش بدحالیں مچار دشتءَ ڈکالیس

آصف شفیق

گوات ءِ دست ءَ گراں

ایوک ءَ تو وَزانئے مناچہ وت ءَ ہم کئیت

نود تی مہپر ءِ محرم انت

ساز تی چوڑیاں بر تگاں

رنگ تی جنگی ءِ ساھگ ءَ وش بنت

کیف تی دیدگاں دوست بنت

گوات ءِ دست ءَ گراں

ایوک ءَ تو وَزانئے مناچہ وتا ہم کئیت،

اُمرے ءِ قصہ انت یامناں

من تراوابے ءِ صورت ءَ گشتگ ات

گوات کش ایت منی جوزگانی زر ءَ

بلکیں بے ترانگ ئے ؟

(ھیر بات والھگ ءَ ترانگ ءَ)

پہ گدارے مناھم کلوہ داتگ انت دیگر ءِ سہری ءَ

کہ ھنیاں شادہ ءِ دست تی بوستہ

(کھر مانیں منی باطن ءَ ویل کن)

من دل ءَ جیڑاتگ

شادہ ءِ موسم ءَ

گوات ءِ دست ءَ گراں

چاپ ءِ قندیل ءَ صورت ءِ چراگاں پہ توگوں کناں

بلے ہچ خیالاں منی

درو گیں ولباں منی

گوات ءِ ھمراھی ءَ کے دل ءَ مرتگیں دیدگاں روک کنت

چاپ ءِ قندیل صوت ءِ چراگاں پہ توگوں کنت

اُمرے ءِ قصہ انت

بلکیں بے ترانگ ئے ؟

من تراوابے ءِ صورت ءَ گشتگ ات

گوات کش ایت منی جوزگانی زر ءَ

پہل کن !

☆

من کسی ذیل نداشتگ ات

بلئے آہاں پہ زور

منی سرا ہے تہمت جت

کہ اے چراگانی سر ءِ بالوانی

بانزل تو بُراتگ انت

☆

کپوت

ذوالفقار گوری

من ہما بے بہتیں کپوتاں کہ
تھریں گشانی سرا بالاں
چہر کناں گلانی دپ ءَ کلیں
عاشقاں زیدءَ ملگوارءَ من
لئیب جاہ ہلیں مئے گور پاناں
کودکی زیرے انتیں مناں ارمان
پاد پچی تراں پٹ ءَ گیاباناں
گراگاں شاہیں قادرءَ واھیت
مجتی زندءَ بال گوازیناں
دیدگاں ہر دو ماں منی موتی
پروکاب ہنداں بانزلاں دروتی
سنت طلاہ ریچ ءَ ملمیں اندام
(ہر کس) منی شارءِ دامنءَ چنڈیت
(ہر کس) مناں زہیرانی پلوءَ بندیت
پچ مہ بنت راھءَ مئے سلام دریں
سر بجن پیغاماں عجب شریں
سر زھاں آپاں چمکی نوشاں
(بلئے)چم منی بے روٹیں کہیراناں
جہل دتا پیتانی بنءَ داراں
تہبکشیں مرد وارءِ دپءَ میاھاں
ہر وزیں سکی سک اتگ من گوں
بارگیں جانءَ گوہزی اندامءَ
گوں سہاھانی شاہگیں کوشءَ
کوچکءَ الھان کناں زہیریگ
ملگاں ککی من کناں وزمے
کہ مناں سر تلاں دیاں رنگلے
گریشگاں الھان کناں دائم
کوکواں یاتانی شکستیناں
برے من مہماناں وتی ماتءَ
من برے درنگاں کونزاں لیبیں
من برے بالاں ماں شپاں زرمبیں
گوں مناں مرچی وشکیں حالے
ذلفی ءَ دوستءَ سر کناں گالے
جہل نہ نندان کہ ھار کنت کورے
ذلفی ءَ زہیری کاگداں مل ایت
روچے من رباباں فقیرانی
روچے من شادہانی تبءَ گرداں
(بلئے) انگتءَ دنیا گوں منا زہریں
ناگاں اولاھءَ کناں زنکیں
ماں سہاھانی رنگیں نودءَ
بل تری دنیا زہر درشانیت
بل مری دنیا زہر درشانیت

دل ءَ نہ من ات

عامر عاشق

آئی ءَ شانزدہ سال ءِ وسگ
من اشتگ کہ ______
آسک ڈولہ اریتگ
وش گپ ءُ وش تواریتگ
شیر ءُ شکریتگ
عاشقانی واھگ ءِ یتگ
گپ جنت گلاب رچیت
زمین سبز ترایت
آئی ءَ گام جنگ ءَ
دل ءَ نہ من ائت ______
من اشتگ کہ ______
آئی ءِ دیما
چاردھی ماہ و تاراچیر دنت
پرچہ کہ مرچاں مردم
چاردھی ماہ ءَ تہاعیب کشگانت
آئی ءَ زنجیریں زلفانی تہا
دراہیں جہان گرفتارانت
آئی ءَ کنجلیں چم
مردماں بادام بے حال کنگ انت
دل ءَ نہ من ات ______
من اشتگ کہ ______
آئی ءَ گند گاپد
ملا حداء پھک ءُ وعظاں شمشتگ
آئی ءَ دیم ءَ نور
اے گمان بیت کہ
واجہ حداءَ یک بلاھیں وہدے
آئی ءَ بالاد، چم، زلف ءِ لنتانی
ناھینگ ءَ گوازینتگ
بلئے منی دل ءَ نہ من ات کہ ______
لنتاں یک ہچند ے اتک
دل ءَ درائینت
چے برستار ائیشی ءَ
منی تتو ءَ دیما

بانور ءِ زند ءِ جاور

بانور سک گل ءُ شادان ات
کہ والهگ نوں دل ءِ پلو بنت
آجو باں چمے زندان ءَ
پوشاں اولساں ڈولداریں
ڈزّاں پہ کناں براہ داریں
پاداں ماں کناں پازیپاں
تاسینے جناں جیگ ءَ من
درنجاں گردن ءَ ھارے من
کنیدے ماں سرا درپشیاں
سر گوپ کنئیت منا سنگاریت
دیما آ منی نیںنک جنت
دستاں گوں رجیت ھنیاں
تھت ءَ دامن ءَ نادین ایت
سالونک کنئیت ہزار نازاں گوں
گپ ءَ گوشگیں رازاں گوں
سیاہیں شپ منی رژنا بنت
سکی گوشگیں آسان بنت
وشی ہر شپ ءَ پاساں بنت
وشی ہر شپ ءَ پاساں بنت

سیر بوت ماھلیں بانور ءِ
سالے گوست گل ءِ سیر ءَ را
پیری ناگت ءَ من جست کت
درے اوں تئی گوشاں نیست

عظیم آزگ، گومازی

ہچ تئی درنگ ءَ جنڈولاں
تاسینے تئی جیگ ءَ نیست
آسکی گردن ءَ ھارے نیست
باریں تو وتی حالاں دئے!
ھسکت ماھلیں مہرنگ ءَ
پسو اے وڑا داتے کہ
کشیت جود منی ہیروئن ءَ
نشگ واہما کوچنڈیت
اجگیں دل منی گمرتگ
مرتٔ ات زند منی پیشکیں
ارمان پیسرا زانتیں من
ارمان پیسرا زانتیں من

آزگ نوں گشیت کلماناں
پنتے بیا گر اِ ت مہرنگ ءَ
کہ جودے کپتگ ہیروئنی
زند ءَ وشیاں بے بہر انت
دائم نشگ ءَ بے سار انت
درد ءَ بوجیگ ءَ جماز انت
زند ءَ منزل ءَ بُران انت
سیر ءَ اے وڑیں برباد انت
واللہ شر تر انت کلمانی
واللہ شر تر انت کلمانی

==================

منی ھمسفر!

☆

طارق بسمل، ہوت آبادی

چونیں چونیں ھبر شنک کنت تئی نہر
دل سچیت اندر ءَ آپ بنت مئے جگر
دھر ءَ بدواھیں چم سکاں ترا
چم ءِ چیر ءَ سنگ اے ہچکاں ترا
تو جنیں چک نیے شہر ءَ دمکاں متر
شنک مکن مہراں اپنچو دیما وتی
مانپوش تو کشان ءَ دیما وتی
شمیں دنیا ترا بلکیں کنتیں نظر
مرچاں گنداں ھمک دمک ءُ کسک ءَ ترا
گور جنگ مئے وڑا زاناں عشق ءَ ترا
تو پہ شوھاز کئی گردئے چو در پہ در
باز مردم مناں طارق لبدال گشیت
باز مردم گنوک ءَ ھپتال گشیت
باریں تو چے گشئے او منی ہمسفر

بلوچی مئے وتی
شہدیں زبان انت

دشتاری

آر علی ملا، اور ماڑہ

یک لہمیں روزردے ءُ
اشک منی ساہ ءُ بدل
پرشک منی کرنی ودار
ل ات دل ءُ شادہ ءِ ہار
ارساں سنگ چماناں یل
غم بوتگاں شاتاں بدل
من گوں ہزاریں واھگاں
چار ات دل ءُ گشت وتی
اے چو مبیت واہے ببیت
عشق ءِ دگہ واہے ببیت
من شری ءُ چار ات بلے
آ راستی اوشتاتگ ات
پلیں گداں گوں کپچی ایں
شال ءُ وتی گوں دوچی ایں
مسک ءُ زباد ءُ امبراں
دست ءُ تلاھیں سنجہاں
گوں کدھیں چماں وتی
انچو منا آ چارگ ءُ ات
انچو گشتے مستاگے گوں
مہر ءُ منا سوگاتے گوں
دل سیر نبوتگ چارگ ءُ
چنکدگی گشتے منا
باندا منی دشتاری انت
تو ھم ہیا الم ہیا

....

پرشتگاں بانور ءِ دل ءِ واھگ

خالق گل، نذر آباد

(۱)

گل سنگ ھلک ءِ دلبریں کاڑاں
سوہت ءُ تاج ءُ چاپ ءُ چوگانیں
سرپتگاں باگ ءِ پل بہارانی
بلبل آں وش گشیں جنگ نازینک
سارتکیں کوش ءُ کش اتک دوشی
آہنگ بانور ءُ شپ مرادانی
نشنگ بانوری کلبہ ءُ بانور
گوں وتی بھت ءُ تالع ءُ زور ءُ
سرگوپ ءُ نازے ساچ ءُ سینگاریں
کدھیں چماں کنجل ءُ سرمگ
بیتکیں رکاں آمز ءُ مزواک
مہلبیں جیگ ءُ مال اتک چندن
نکرہیں دیما نقش اتک نیٹک
لس ودار سالونک ءِ دل ءُ واشتگ
آ شکر رنگیں شیر بالاد ءُ
دیرگیں ارمانے اناگہ ءُ
چست بیت بانور ءِ دل ءُ ہند ءُ
چچ بجن لوگ ءِ تو دپ ءُ سر گوپ
کہ منی میریں سالونک پیداکیں
ءُ نشنگ بانور ءِ آ کش ءُ سالونک

(۲)

گوں وتی موجیں پگر ءُ دگنیا ءُ
آ نزانت دگنیا ءُ بد ءُ نیک ءُ
اوئے سالونک ءُ مرتگیں ھَل ءُ
چچ نہ بنت سالونک ءُ چیا دیدگ
چرس ءُ باپور ءُ ہنگ ءُ موڈائیں
پرشتگاں بانور ءُ دل ءُ واھگ
کہ تماہ زند ءُ بوتگاں سرگز
کیفیں چمانی رنگاں کنجل
گمراں بوتگ دلبریں بالاد
چو گشتے پلیں چاردھی ماہ ءُ
کہ اناگہی ماہ گر ءُ گپتگ

خیال

جاوید زرین

منی خیال ءُ ساھگ
منی جند ءُ واھگ
کوش ءُ زمیں کشتگ
خیال ءُ شرکنیں درد
منی روح ءُ رست ءُ
گمانے بیتگ
پدا ارس ے رتکگ
پدا اوردے ترھتگ
یک خیالے بیتگ

زمانگ

کفایت زہیر

زمانگ شر گشیت مارا
گفا نوں یل بجن شہرءِ

(۱)

نوتگ پاشک ساریءِ
وفاءِ راز تہاریءِ
جہان نو سرپدءِ سہی انت
منگءِ تئی نو یاری ءِ
رزا دئے ماہ کجیں یارءِ
گفا نوں یل بجن شہرءِ

(۲)

بیا کہ ماہ دءِ چاریں
تئی اوستانی وزگھاریں
وداریگاں حمک پاسءِ
منا پہ تو ہزار کاریں
گنوکیں دل پہ ولدارءِ
گفا نوں یل بجن شہرءِ

(۳)

برو کہ سک ترا دیریں
دیمءِ ماہکان چیریں
نہ پہم ئے ہر دلءِ رازاں
جبر کہ چو سروچیریں
سبائی جست کن وزگھارءِ
گفا نوں یل بجن شہرءِ

(۴)

کدی بیت کہ پدا بیاہاں
سرا کشءِ عجار راہاں
نزاناں چہ کئی ترسءِ
یلہ کنت جندئے ہمراہاں
توارے پہ نہ جنت مارا
گفا نوں یل بجن شہرءِ

(۵)

حمک میگاہ گوزیت کیے
نچاریتءِ نہ جنت چکے
دونیناں رو نہ انت زاناں
گنوکے یا بزان کئے
نہ ملیت چہ منی زارءِ
گفا نوں یل بجن شہرءِ
زمانگ شر گشیت مارا

☆

بلوچی بوان ات
بلوچی نبشتہ
بکن ات

واب

کریم گلزار تالوی

من وپتگ ءِ واب کوتگاں
وابءِ من دیستگ دلبرے
رنگءِ گشئے ماہے ترپیت
ملگور بہاری ہمراں
شنگ انت گلءِ سر کوہاں
چم کدءِ بروان کمان
مرواروں دنتان گل ئے
لنٹ چہ گلابءِ سہر اتاں
ھارے گورا اتے زرگری
پھلک نوں سنگ جالار گلءِ
مندریکے مان اتاں لعلاں
چہ گلءِ پادان اتاں
لال پہ کپتے اشک منی
شنگ من جہتءِ سرا
تیگاں داں گشتے قیامتءِ
چوں ڈولدار ات زند یک ساعتے
وابءِ چہ آکہ پیتگاں
دیست داں ہچی نیست لوا
کیں منءِ جہائی انت
زندءِ تہاریں کڈکیں
جنڈیں نپادءِ کمباں
زوپتیں زہیرءِ تراگاں
وردءِ اپتگیں مولماں
زندءِ تھار ماہیں شپ انت
کس ے نگنداں پہ وتا
کیں غم انت مھوتگ ئے
ہر ساعتءِ گون انت منا

دلءِ واھگ

امام ولد کنچتی

وتی واھگءِ شوھازءَ
ھمک روچ
ھیالانی زرءَ بگ وارتءَ در کئیت
آئیءِ زرد بے واھگ انت
بے درءَ بے ساھگ انت
وتی کارپداں گیر کار بیت
کسانیءِ عکساں چاریت
ھما یات چو ماہءَ بلیت
آئیءِ جبینءَ روژناہ کنت
پیسری واھگاں ورنا کنت
آ ھما ندارگانی وابءَ گندیت
گوں دوستءَ کھیرانی ساھگءَ نندیت
آئیءَ چاریت شعر پہندیت
ھما واب وہدے پرشیت
آ پدا واھگءِ آسءَ سچیت
غمانی سیاہءَ تہاریں چاتءَ کپیت
وس کنت وتا در کت نہ کنت
آ بیوسءُ بے سادیں
دوست گوں آئیءَ دلگرانیں
ماڑیءَ چاکرءِ دش دائیں
وتی قولاں وار تکیں بے ھیالیں

☆☆

گمءِ قندیل

شاکر شاد، پیدارک

گمءِ قندیل کئےءَ کشتگ
شپءِ مئے واب دیدانی
طلب کرتاں! کئےءَ برتاں
ھمایاں من زھیری آں
کہ اوستءِ دھر کوراس انت
چیا چو بے سریں کردے
سنگ تو پہ جہانءَ مئے
گمانی شہر کوراس کت
بجش باریں منا کمیں
چہ پیمءَ من وتا کشاں
(اے) اے تہاریءَ بدیں فعلاں
نگواھیت مئے گلیں دھرءَ
وفاءَ زھیرءِ قندیل
نگواھیت منزلءَ مہرءِ
چنالانی بزیں تالے
سفر تہنا تہاریءَ
ھبے دنزانی ھمراہ انت
نگنداں من گلیں رژنے
وتی زندءِ گسءَ مرچی
دلءِ موجانی دریا مئے
زھیرءِ کہراں ملیت
منی زندءِ آ گڈی روچ
تئی مہرءِ گماں لوٹیت

رنجیں دلاں شادان کن!

ایس ایم گلزار

او ساھبءِ سبزیں کھیر
تئی ساھگءَ دل چیتیں سیر
شنزیت مدام ھور تئی سرا
پلانی ھاریں تئی گورا
بالاد تئی زورا دریں
نیستیں دگہ تئی درو دریں
دائم کپاں تئی ترانگاں
دیدارءِ تئی دیوانگاں
تو سورگءَ گنجیں درءَ
مئے دلبرءِ راہءِ سرا
رنگاں اجب رنگیں تئی
شاتل سرا درنگیں تئی
گوں کوکواں الھان کن!
رنجیں دلاں شادان کن!
او ساھبءِ سبزیں کھیر
تئی ساھگءَ دل چیتیں سیر

ھما قوم زندگ مانیت،
کہ وتی زبانءُ علمءُ زانت
ءِ باہتءَ کوشست کنت

لبز

(اگاں مں دنیاءَ لبز (الفاظ) میتیگیں انت گڑا اے چش نہ بیئگ ات کہ مرچیگ انت)

یاسین مجروح

لبز چی انت لبز چی انت
لبز دوستی دشمنی انت
لبز نیکی لبز بدی انت
لبز درامد لبز وتی انت
لبز جورءَ جانءَ جی انت
لبز زندءِ روشنی انت
لبز جہانءَ المی انت

لبز شعرءَ لبز گال انت
لبز حقیقت لبز ھیال انت
لبز کلہءَ لبز گال انت
لبز پسو لبز سوال انت
لبز روچءَ ماہءَ سال انت
لبز زندءِ متاہءَ مال انت
لبز جہانءَ المی انت

لبز کستانی آسءَ انگر
لبز مہرانی لالءَ گوہر
لبز وفاہانی ھورءَ جمبر
لبز کہیرانی سبزیں شنگر
لبز اوستانی پلپیں آسر
لبز تھل انتءَ شیر انت شکر
لبز جہانءَ المی انت

لبز "انجیل" لبز "قرآن"
لبز "گیتا" لبز برہان
لبز کافر لبز مسلمان
لبز اللہ لبز بھگوان
لبز گویاکءَ لبز زبان
بئیدے لبزءَ گنگ انسان
لبز جہانءَ المی انت

☆☆☆

شیر مچیں واھگ

ڈولی بیگ

شیر مچیں واھگانی بہارءَ تتا
درچناں مہرءَ لبزاں من مرواردیں
کاگدے دوستءَ نامءَ نبشتگ کناں
سر دلءَ حالءَ احوالاں کننت انت قلم
قاصدءَ جاہءَ راہی کپوت ءِ کناں
سر بکننت کاگدءَ ٹیٹلءَ منتءَ
من نبشتگ ستگ کاگدءَ دل سرا
تو! اگں؟ سر گرئے پہ نیادءَ منی
وش تمبیں کوشءَ ھمراہیءَ سر بجر
سانوڑی نود بلکیں پہ ہند انت پدا
ما تئی حاجتءَ منتءَ زندگ انت
چم راھچار انت بیا دل پہ تو مندگ انت
تو اگں کائے! نداں کشءَ من تئی
چچ کناں زردءَ پاکیں کتابءَ چار
چے نبشتگ ستگ ما پہ تئی ھاترا
چونیں جنجال زرتگ وتی ما سرا
دل امیت وار انت اگت بلئے پہ ترا
بید تو دل نہ کشیت جہانءَ منی
"تو اگں کائے جاہ انت ترا دیدگاں"

☆☆☆☆☆☆☆

سلیم یات

شاعرء شعر گلیس بام تئی قدحءَ بنت
گوشءِ والیءَ گوارءِ ھار دستءِ بوھوٗ ہند
کاگدیں لنٹ گلاب رنگیں انارکاں جلک
بجہءَ رولہءِ چو زردیءِ لستارءَ دینت
بے زبانیں عکس دلءَ چمک مئے جاگہ کنت
بے زبانیں ارس ماں انارکاں مورگ بنت
واللہ امروزءِ غماں حال مئے دیکواہ انت
پرچی اشتاپی دتی دیمءَ گلیس دتی سترکنئے
پلیس بالادءَ گشاد شعرءِ ھمک لبز لبزءَ
پاکیں مہرانی دتی من کہ امانت کرتگ
من دتی جندئے غماں باز ترا نازینگ
ہیدئے امروزءَ ترا ھچ نگنداں واللہ
کوشءِ سر گواتءَ سمین مرچی گلاں پیداک انت
باگءِ پلانی گلءَ چاپیں دلءِ بادگیرءَ
شپ جنوزامیں ودار رنگیں غماں گستاکت
محرمیں میکاں دتی زندی سرءِ قیدءَ کنت
زندگ انت ارواہ منی انگت ھمے امیتءَ
بلکیں گستائی منا نیکءَ بدیں ھمے جنئے

من بے وسی جیڑاں دل

م۔ ی۔ ناشاد

(۱)

لالءَ ھیال چو سچنی ترکاں گشئے
لگئت انت منی موجیں دلءَ
بے واب کناں پاساں شپی
من بے وسی جیڑاں دلءَ
کاینت مدام سک بے کساس
آسی کن انت زردءَ منی
تارگ منی عرشءَ رونت
گوش بداریت آزمان
ہندیگ منی لالیں صدو
تیلاں گوں دودءَ ریدگیں
نیست ھمبلءَ دستے مناں
زمزیلءَ تیلاں ھکمیں
آجو بکنت آجو مناں

(۲)

نوداں زری قاصدبہ بئیت
حالءَ منی لالءَ بدئیت
ماہ دروریں دردانگءَ
پہ حلوتی رازاں دلءِ
نرم نرمکءَ گوشئے گوش ات
ٹپی کنگ جیڑاں تئی
وھدءَ تیاریں چاکراں
سک بے وس انت
دروگیں تسلاءَ لیب دنت
نیم سوئیں ارواہءَ دتی
پہ دیدےءَ تئی مھتل انت
زوت کن اتل گلءَ درا
تئی گندگءَ ساہ اوں سدیت
مرگءَ مناں ارمان نہ بیت
ناشاد من شادان باں
روح پہ گلے گوں پرشتگاں
آزمانءَ روت حوراں گلیس
گندیت تئی یاتاں کپ ایت
لوٹیت پداواتر بہاں
ھچی بلئے دستءَ نہ بیت

....

شرکنیں بچکند

ماجد شاد پیشکان

بچکند ہر دہد تئی
یات کایاں منارا
چچو بے وس بنت
زردءَ ہرداھگ
چچو شادان بیت زند
گوں تئی بچکندےءَ
ساچان بنت جمبر مہرءَ
تئی دشں اتکءَ
کننت چوگان

بے تو غمیگ انت دل مئے

لیاقت وَلی۔ مند

پنچو ملوراں دلبر
بے ترک ءُ بے تواراں
تئی دوری ءَ من جانی
پنچو زهیر واراں
لنجیں شپاں منارا
تئی ترانگانی کنڈ[illegible]یں
بے سدءُ بے ساکنت
بیا بے ترانباں من
بیا بے منانہ بئے تو
تو دیدگانی نورئے
ساہ ءُ بدل منی تو
بیا بے ترا او مھگل
سهب ءِ سمین ملور ءُ
بیگاہ ءِ کوش غمیگیں
تئی دوری ءَ او جانی
موسم اپینگ اپیکیں
بے تو دمانی ءَ اوں
شهروش نہ انت مرو چاں
تهنائی ءَ من نشتگ

جیڑاں ھیال ءَ گوں تئی
واتر کئے تو پہ من
کائے کدی نزاناں
تئی رہسراں من نشتگ
چاراں من راہ ءَ تئیگ ءَ
واتر بکن بیا تو
حال ءَ بجڑ منیگ ءَ
بے تو من بے کراراں
تاھیر شنگ شپانی
تئی عشق ءَ گاراں انچو
من سنگ ءِ ھلاساں
تئی مهر ءِ تئی ایں دلبر
گھر نگاں چو درچک ءَ
بے تو غمیگ ماہ انت
بے تو غمیگ دنیا.....
بے تو غمیگ سهب ایں
بے تو غمیگیں بیگاہ
بے تو غمیگیں موسم
بے تو غمیگ انت باگ ءَ
وشبوئیں پل گلاب ءَ
بے تو غمیگ انت دل مئے
بے تو غمیگ انت دل مئے

☆

مئے گنوکی

الطاف جوھر

ھوش گجا گاراں انت
زرد زراں انت مئے
چم بے اوست ءَ
دل بے دوست انت
شپ گوں چراغیں غماں
زند گوں چیہالاں
درد گوں زہملاں
ساز گوں آواز ءَ
گار ءَ بگواہ
کس نہ زانت تالہ ءَ رژن ءَ
کہ تکو سگ چون انت مهر ءَ گون ءَ
نہ زر ءَ چولے ادا
نہ کہ سمین ءِ حال ءَ احوال
نہ کئیت او اکوش ءَ گمان
نہ کئیت او اسر گواتے
نہ کئیت او لام ءَ سحار
نہ کئیت او قحطان ءَ بہار
نئے جمبر ئی ساچ ادا کئیت
نئے دوزہ ءِ آچ ادا کئیت
روچ پہ روچ
منزل ءَ چہ سر گوزان انت
مئے گنوکی

پیشّی ودار جاہ

امام ارمان

دل ءَ را آرام نئیت دمانے
ترا مشکندیت اگاں خمار چم
(کہ) ارس لولب انت دیدگانی
چوں چول ہنداں زر ءَ زہیر ءِ
سَک سَک ءَ کہ کوش کشتیت
نود شغز انت نرم نرم ءَ
ایشک انت کوہ ءُ گیاب ءُ ڈلسر
ایرکاں ٹوکوا ے شانتلانی
بیا کہ بے براہ انت زندمانی
مراں انت قندیل واہگانی
من ندر باتاں ہماد مان ءِ
سرپ انت پچکند دیدگانی
دل ءَ نہ کرتگ تیغہ دروھیگ
بست نہ بیتگ چہ سال ءِ واب ءَ
منی بھت ءِ ترپوکیں استال
چہ آزمان ءَ ہُن ءَ نہ کپتگ
چار چیچو امام غمیگ انت
تشنگ پیشّی ودار جاہ ءَ
دل ءَ را آرام نئیت دمانے
ترا مشکندیت اگاں خمار چم

ناز

سلیم بزگ

وفاءِ شعر ءِ بازار ءَ
وتی مہر ءِ مہ شنک شار ءَ
اداں دیوانگیں شتےَ یے
گلیں ھانّی بداں برتگ
اداں مست ءَ گہیں سمّل
سنگ دوداں وتی دست ءَ
اداں مرتگ کہ بے آپ ءَ
ہما "انجیر" پتن تاکیں
اداں مجنا آھلا ھوش انت
گلیں لیلیٰ ءِ دیدار ءَ
دل ءَ یات انت مناقصہ
ہما شیریں ءُ پیرزال ءِ
منا عہد ءِ مہ گش کیا
وت ءَ لالیں صدو یے تو
وتی راہ ءَ پہ گر دلبر
مہ شِن تو تاز ءَ کر پاساں
بیا تو مہر ءِ بازار ءَ

دوریانی موسم

عبداللہ عابد

سرمتائیں روچ
کرن ءِ دیگر ءِ برکت ببیت
لذتانی لالی ءِ لنٹاں تئی زہر ببیت
من تئی امازاں کایاں مہر ءِ ماہ ءَ بے سما
توازلہندیں آھُرگ
چو صدف ظاہر نہ بئے
پہ چناں کاراں ترا من ترانگ ءِ الماری ءَ
موسم ءَ تئی دوریانی واب چوکانچ ءَ
پرشنت
بور بور ءَ شنک بنت
نوں کئی یاتانی گوہر ایر بنت
الماری ءَ
سرمتائیں روچ انگت شپ نہ انت

﴿صابر زمان﴾

مجن شگاناں منا بے وفائی ءِ
تو نہ لہمتگ منا انگت ءَ
زند ءَ ندر کناں پہ تو
چو مجار کہ من پیر بیتگاں
نئے تئی گناہ انت نئے منی
تو نہ لہمتگ منا انگت ءَ
ہما تئی صابر آں من
کہ شپاں پہ تو انگت ءَ روچ گشیت

بلکیں واتر بہ بئے

مجید واھگ

(۱)

جی منی ھم نفس، جی منی ھمسفر
مرچاں بے توگش ءِ بازاں ھتکاں منی
ساعتانی سفر،
رنگ ءُ نوریں تئی نیادگوں زہیراں
واھگ ءِ مہلہاں میتکیں
بے زبانیں تئی دیدگانی جبر
عنبریں ناز تئی، نشل تئی، داب تئی
گیر چیکنند ءُ
ماں دل ءِ چتر ءُ
توک□ت چو ھمک ساعت ءِ موسم ءُ
مانداراں مناگوں غم ءِ انگراں
ھو، بلے پہ توانگت شہزاری نیاں
اوست ءِ قندیل روک انت گوں آس ءُ وتی
انگت ءُ تئی دوار ءِ زرے چول جنت
ماں نگاہاں منی
واھگ ءُ رہسراں چیر گیجاں دل ءُ

(۲)

دور ءُ پہ منتاں توپداسر بہ ئے
بیمر ءِ توپدا بلکیں واتر بہ ئے
بیمر ءِ توپدا بلکیں واتر بہ ئے

چاربند

مرچاں مہرنگ ءِ داب کنت مگاہ ءُ
دلبریں لنتاں گلاب کنت مگاہ ءُ
دائم ءِ چاز انت تئی نثار بانک!
گوں ماھیں جنکاں حجاب کنت مگاہ ءُ
نثار رضا بلیدہ کوشک

اجمل ءَ نازیناں

شبیر مسافر ھوت آباد

جی ھلو ھلو ھالو اجمل ءُ نازیناں
جی ھلو ھلو ھالو پہ دل ءُ ساڑیناں
جی ھلو ھلو ھالو سد بلوچی دوچاں
جی ھلو ھلو ھالو پہ مرادیں روچاں
جی ھلو ھلو ھش ءَ ئے ڈلوک ءُ کاراں
جی ھلو ھلو ھلواہ ئے جنوک ءِ کاراں
جی ھلو ھلو ھالو ھنی ءُ دانباری
جی ھلو ھلو ھالو سرگوپ ءُ سنگاری
جی ھلو ھلو ھالو ھنیاں دشتانی!
جی ھلو ھلو ھالو پہ کنے دستانی!!
جی ھلو ھلو ھالو تئی کسانیں ذات ءُ
جی ھلو ھلو رفتار برتگاں گوات ءُ
جی ھلو ھلو ھالو ءُ بر ات آزمان ءُ
جی ھلو ھلو ھالو ئے مشودے جان ءُ
جی ھلو ھلو ھالو تئی دنانی بوھاں
جی ھلو ھلو ھالو نشت نہ کت ماکوھاں
جی ھلو ھلو ھالو زیار تاں ترھینت ءُ
جی ھلو ھلو ھالو مارا توگماں پرھینت ءُ
جی ھلو ھلو ھالو کہ ءُ حج ءُ شت!!
پہ کیا حج ءُ شت!!
جی ھلو ھلو ھالو تئی مسافر گاریں
جی ھلو ھلو ھالو بیا شبیر ءُ چاریں!

دیدگ

آدینہ پنڈوک چر بک خیر آباد

تو کہ منی دیدگ ءُ
چمانی ارتیں اردگ ءُ
مہراں وتی دیگواہ کمن
رژن تلاھیں دیدگ ءُ

میکاں پچنڈ تلاں بجن
پمن جنک ساچان بجن
زرد ءُ مراد ءُ واھگاں
لنجیں شپاں ماہکان بجن

من کہ زراں رژنائی ءُ
رنگیں شپ ءُ زیبائی ءُ
نندءُ نیادانی نوتاں
لوٹاں گلیں بانگوائی ءُ

گوشدار دل ءُ ھندوک منی
چمانی او چمروک منی
دیستگ ھما روچ ءُ ترا
چینگ دل ھدوک منی

آدینہ اگاں نیادے □یت
ھلکاں گلیں جارے کو□یت
پہ اے منی مہراں گلیں
دژمن بدیں زاتاں بچیت

نمدی

پلانی پیڑ گاہ ءِ ھوا

مارا چمشانکی نمدیانی ودارانت ءُ مئے جمد ہے بیت کہ اے بہر ءُ ہما کاگد ھوار کنگ ببنت کہ آہانی تہا تبصرہ ءُ چمشانک ءِ مَیل گیشتر ببیت ہمیشکہ تبصرہ ءُ چمشانک وشانک کنگ ببنت۔ بلے اگاں ہچ مہ گواھیت گڑا مہر مستریں "سکین" انت۔

سئے ماھی چمک ءِ واجھیں شونکاراں   دراھبات ات!

من اپسالا ءِ زانجاہ(یونیورسٹی)سویڈن ءِ دعوت ءَ ۸ /اگست ءَ چہ دہلی ءَ در آتک لندن وچہ لوداینگے ءَ رند سویڈن ءَ رستاں۔ اے گند نند(کانفرنس) ءِ بن گپ اِشت :

"LINGUISTIC CONTACT IN BALOCHISTAN IN HISTORICAL AND MODERN TIMES"۔

گند نند چہ ہبدہ دانکہ بیست (17-20) ءَ ویک روچے گیشیں ۲۱ /اگست ءَ پہ بلوچی بلد کتاب(ڈکشنری) ءَ جاری ات۔ یک کاگدے کہ من پیش کت آئیے سر حال ات :

" BALOCH SETTLEMENTS IN THE ARABIAN GULF AND THE STRUGGLE FOR THE REVIVAL OF BALUCHI LANGUAGE" گندونند ءِ سرجمیں حال بلکیں دوماہ ءَ رند شنگ بیئت ۔ شمے تاکبند ءِ دومی تاک چہ منی دہلی ءَ در آیگ ءَ دوروچ پیش رست۔ من گوں وت آورت اروپا ءِ لہتے سنگتاں پیش داشت، آہاں باز پسند بیت ۔ رندا اے تاک من کانفرنس ءِ کماش(CHAIR WOMEN) پروفیسر بانک کارینا جہانی ءَ پیش کت آباز وش بیت ۔ اے رنگ ءَ منی جند ءِ تاک پہ شریں جاہے سر بیت ۔ بانک کارینا پہ بلوچی زبان ءَ باز زحمت کشگ ءَ انت مارلوشمار آئیے قدر کنگ لوٹیت ۔ امید کناں ہمے (دومی) تاک ءَ اژنوک پہ من راہ دئیت۔

وش انت

شمئے امیری

واجھیں رفیق عاجز

شونکار چمک بلوچی

درھبات!

چمک ءِ گوستگیں تاک ءَ منی دستونک ءِ شنگ کنگ ءِ منت واراں۔ شماد ستونک ءِ اولی بند ءَ تالمز ے رد نبشتگ "دل انت ملام ے کہریں رواج ءِ حاکمی ءَ" تالمز "ملام" ءِ بدل ءَ "مدام" نبشتگ کہ دستونک ءِ اے بند ءِ شعری برابداری ءَ خیال ءِ ہنت بدل بوتگ انت۔ اگاں لبزانی ہیرت چاری گوں دلجمی ءَ ببیت تہ شمئے ایڈیٹنگ ءَ شونکاری ءِ استار ءَ ارزشت ہم کسی نز ءَ ڈلگ چار نبیت.

آصف شفیق، گوادر

واجہیں شونکار!

شمئے تاک روچ پہ روچ جوان تر بوان انت بلے یک چیزے است کہ آئی ءَ ہمگا شمئے دلگوش کم انت۔ آ پروفانی گرگ انت کہ باز بر اں ڈالچار کنگ بیت چوکہ منی گوشتگیں رجانک کرتگیں آزمانک "لیب" ات کہ آئی ءِ ہنچیں سراں چہ سما نبیت کہ آزمانک چہ کجا بنگیج بیت۔ شعر ءُ لچہانی تہاں ہم چیز گند گا کئیت چوکہ اے آر داد ءِ لچہ ءِ "کدے" ءِ جاگہ ءَ "کہ" نبشتگ، ہے رنگ ءَ امبر سمین ءِ لچہ ءِ تہا وں ہے گپ گندگ بیت۔ اقبال بالی ءِ آزمانک ءِ تہاوں ہم چیز مارگ بیت، جہد بکن ات اے در گت زیات دلگوش بدئیت۔

شمئے کستر

غین نون گل، گوادر

پلیں سعید صدف۔ رفیق عاجز!

سلام ءُ پد گپ ایش انت کہ پلیں چمک اتک سر بوت، باز جوان ات من ہر روڑ ستایے بکناں کم انت۔ اے تاک ءِ تہا آزمانک وتی مٹ وت اتنت چوکہ حنیف شریف ءِ "شیریں مرچاں نارضا انت" محسن بالاچ ءِ "نوا، حدا" واجہ ناگمان ءِ شانداریں ماڑی" نور محسن ءِ "آزمان رود" گوہر اقبال بالی ءِ "روچ ساہگ" ءُ غلام جان نواب ءِ آزمانک "ساہ ءُ سر ءِ سودا" وتی مٹ وت اتنت۔ ہمسہ ہلاس نہ بیت "اے سر حال پہ مدامی جوان انت۔ پلانی ایر گوات ءُ صباد شتیاری، غفار پرویز، اعجاز ذاکر، غین نون گل ءُ منظور بسمل ءِ رجانک باز جوان اتاں۔ گند ءُ ندے گوں غنی پرواز ءَ باز جوان ات۔ گال ءِ تہا مبارک قاضی، میر عمر میر، اسحاق خاموش، نور خان بزنجو، مجید عاجز ءِ غزل ءُ بچکان راست ءِ تہا ع۔ ش۔ نسیم دشتی، غفور عباس، اے آر داد، م۔ ج۔ تیگ، سلیم بزگ ءُ برکت علی سجاد ءِ گال ءُ لچہ وتی مٹ وت اتنت۔ مطلب ہر روڑ تاک ءِ تعریف ءَ بکناں کم انت، منا دام ہے امیت انت کہ پلیں چمک ہمے وڑا ہدار بیت۔

شمئے کستر.......... عبدالواحد عابد، وڑدی بل۔ دشت

سنگت سعید صدف ءُ ہمراہ رفیق عاجز۔ سلامت بات ات!

شمئے سئے ماہی چمک منی دیما ایر انت، اے شمئے جہد ءُ کوششانی آسر انت کہ چمک مرچی اے مقام ءَ اہنگ ءُ عوام ءِ سر ہینگ۔ گوں شما منا یک کسانیں گلگے است، کتاب ءِ سر انبشتہ انت "سئے ماہی چمک"۔ سئے ماہی بائد سئے ماہ ءَ رندمئے دست ءَ بکپیت بلے اے کتاب مارا چار ماہ ءَ رند بدرے شش ماہ ءَ رند کئیت ءُ سر بیت گڑا ایشی ءَ شش ماہ ءِ چمک بکن ات پرچہ کہ منی جند جولائی ءَ مکران ءَ ہینگ ءَ مارا کتاب مکران ءَ دست کپتگ انی جنوری انت ادا مارا الوں دست کپتگ، حساب بکن اگست تا دسمبر وت پنچ ماہ بیت انت۔ بلئے اے گپ ءَ گوں ناراض مہ بئے کسانیں گلگے منی دل ءَ است ات من در شان کت۔ چو ہم بیت انت شمار لبازیں مشکلات دیما است انت بلئے اے گپ ءَ دل ءَ میار ات۔

شمئے کستر

حنیف عادل۔ مشکت

واجہ رفیق عاجز سد سلام سد آداب — خدابدنت تراماں ءَ دنیائی بے حساب

گم مگندات ءِ تو زندگی ءَ نہ تپ — مدام دراہ بات ءِ تو عالی جناب

شمئے جہد ءَ کوشانی منت ءَ گراں — چمک مارا باز وشی ءَ بیت انتخاب

شما زحمت باز کشتگ پہ بلوچی زبان ءَ — شمئے نبشتانک ءَ خدا بکنت کامیاب

باریں مئے شعر ءَ کاگدان چاپ کنئے — ما ہدیں گال لوٹ ایں جواب

سلام واجہیں صدف سعید — ہر روچ ہاتیں پہ تو عید

میایات پہ تو غم ءِ شپ — کور بات انت دژمن ءَ دید

پہ تئی مہمانی ہاترا من — ہر روچ جمع کناں حرید

توئے بلوچانی مرشد ءَ پیر — ما ایں تئی کستر تئی مرید

ما چہ توی دوستی امیت ءَ داراں — مئے دوستی ءِ کاگد ءَ کنئے رسید

شمئے نوکیں دوست علی آسکانی چہ ایران جیگور ءَ

وش روءُ وش لسانیں شونکار سعید صدف۔رفیق عاجز __________ السلام علیکم!

سلام ءُ ورحبات ءَ چہ پد عرض ایش انت چمک ءِ یمی تاک گوں ملوری ورد شم اتک ، بلے چمک ءَ ملوری من زیت مارات من گوں چمک ءِ جہگیر ال دستبندی کناں کہ اے پیم ئیں تاک بلوچی زبان ءِ ضرورت انت ، اے وڑیں تاکاں ہچ وڑا ہیگ ءَ مئیل ات۔ چمک ءَ اے تاک بدابدار انت بلے ارمان چیشی وڑانہ انت مئے دل بازکشیت بلے دست نہ رسیت ، چمک ءِ دومی تاک ءَ جاراست ات پہ مبارک قاضی ءِ نام ءَ بلے ہچ ادیب ءَ اے یمگا دلگوش گور نہ کتگ ات ، سمی تاک ءَ پدا ہے جاراست ات گڑا من پہ قاضی ءِ نام ءَ غزلے گوں بازانتی ءَ وتی نبشتہ کتگ ، اے غزل دریاحیالیں قاضی ءَ پہ ہچ نہ انت بلے ضمیر ءَ نہ من ات ہمشکہ راہی کنگاؤں امیت انت کہ چمک ءَ تلاہیں تاکاں جاگہ دئیت ءِ۔

شمئے سرءَ حیرداہ

مئول جان مجروح، محمود قادر __________ زہران کہدہ لال محمد بازار

عزتمند ءُ شرپداریں واجہیں عاجز۔ صدف وش باتئے! دروت سلام!

من چہ دل ءِ جہلانکیاں شمارا مبارک بات گوشاں کہ شما پہ بلوچی زبان ءِ خذمت کنگا ات، شمئے جہد ءُ کوشش باز جوان انت۔ نوں ما چہ سے ماہی چمگ ءَ ہمے امیت داریں کہ چمگ مارا نوکیں پکر ءُ سما ساچانی مستاگ دنت، ما امیت کنیں ءُ دعا کنیں کہ چمگ چمگ بے ببیت۔ جہد کہ شما بنگیج کتگ ایشی ءَ یک آپسرے رسین ات!

بلوچی زبان ءِ خادم حکیم سوہتں بلوچ، کویت

دوست رفیق عاجز ____ چو اوست ءُ دنگ ءُ تمر دبات ئے!

سلام ءُ دعا ءُ رند شمئے جہد ءُ نیکیں کارانی سرا شمارا ہزار توسیپ ءُ ستا۔ بلوچی ءِ پڑ کہ چہ کرناں تنگیگ انت باز ینے ءُ وتی وس ءِ حساب ءَ ایشی ءِ آبیاری ءُ سیرابی ءِ سرا کار کنگ ءَ نگت کنگاہاں۔ ہے درگت ءَ، اے گرانی ءُ دور ءَ، اے لکتمالی ءُ ڈالچاری ءَ شما ہے ثابت کتگ کہ نیک اراده ءُ پراہتیں واہگ ءِ راہ ءَ کس داشت نہ کنت۔ چمگ ءِ شنگ بیگیں تاک ہے کردءُ واہگ ءِ آدینک انت۔

شمئے ہمراہ ءُ ہمبل ضامن مراد، پیشکان

سرشونکار واجہ سعید صدف صاحب ____ السلام علیکم!

مرچی ایں دور ءَ کہ دنیا چہ میڈیاء شنگ بیے وائے بدبہتی کہ بلوچی زبان ءُ امید "ماہتاک بلوچی" دگہ تاکے ہم چاپ ءُ شنگ بووگا نہ انت۔ مئے نوکیں نسل وتی ماتی زبان ءُ گپ کنگا ہم میار کننت، ہر یکے وتی دوست ءُ سنگت ءَ کہ دو چار کپیت گڑا آ ہے کوشش کنت کہ من کجام پیم ءُ اردو یا انگریزی لبزے کار مرز بکناں کہ منی دیم ءِ مردم منا زانتکار ءُ وانندہ پہ ببیت نوں تو دت بگش کہ چہ ے ورناہاں کجام امیت دار ئے پہ زبان ءِ دیمروی ءِ ہاترا۔ اگست تاد سمبر 2000 ءِ تاک ونت باز جلوہ دار ءُ واناک ات، درستیں آزمانک، رجانک، شعر ءِ بشانتگ وتی مٹ وت اتنت بلئے تاک ءِ تہا یک ٹوھیں کمی بے من مارات آ ایش انت کہ سرتاکانی تہی تاکانی دیم ءَ باز بد ڈول اتنت۔ چیا کہ ہر شعرے کہ تاک ءِ تہا چاپ کنگ بوتگ ات آہانی شرتریں بند شمارا چمگ ءُ سرتاکانی تہی دیماں شنگ انت، بائدیں شما سرتاکانی تہی دیما میر ءُ قاضی ءِ شعر یادگہ شرتریں شعر پورہی ءُ نبشتہ بکتینیاں۔ اگاں مئے سوجاں زور ئے گڑا چمگ ءِ سرتاکانی تہی دیماں ہر شریں شعرے کہ شمارا دست کپیت چاپ بکن ات۔ چمگ کہ باز جوانیں تاکے بائدیں اے تاک سے ماہ ءِ سرا نہ بلکیں یک ماہے ءِ سرا چاپ ءُ شنگ کنگ ببیت چیا کہ سے ماہ ءُ دوار کنگ باز مشکل ءُ گران انت۔ اے گپ ءَ من سرپد اں کہ چیا چمگ ءَ شما سے ماہ ءِ سرا چاپ کنگا ات، اے کار ءُ کا شمئے سرا لازم نہ انت بلکیں پورھیں بلوچ راج ءِ سرا فرض انت کہ آوتی پد منتگیں زبان ءِ پدمنگی ءِ سباں ہمار انت ءُ گوں شما ہمکوپگ ببنت۔

تئی کستر اشرف امین، کلگ (تربت)

شونکار سۓ ماہی چمک ______ وشیانی مئیراں بات ئے!

چمک ءِ دومی تاک کے من ونت۔ اولی تاک وَ منی دیمانہ گوستگ، جوان بوتگ؟ ہچ نزاناں بلے اشکتگا چمک شرّیں ءُ باز جوانیں تاکے۔ دومی تاک کہ من ونت گڑا سرپد بوتاں کہ من غرّا اشتگ، ہراب نہ انت بلکیں من گشاں شر انت ءُ سک شر انت پرچہ کہ گلہ دو تاکوئی ءَ جہ آرگ بیت۔ شمۓ جہدانی گام ہے وڑ بمانننت ءُ پدی مہ بنت۔ بلکیں شما دل ءَ بہ گوش ئے کہ ہر کس وتی موادانی شنگ ءِ تماہ ءُ مار اساڑائیت یقیناً من پہ حق گوشاں کہ من سۓ ماہی چمک ءِ دومی تاک کہ کے ونتگ منا باز دوست بیت، من ہے سرپد باں کہ ہر کس اے تاک ءَ وانیت ءُ وانگ ہم کرزیت۔

کستر

تسیم اکرم، ڈگاری کہن، کیچ

واجہ رفیق عاجز ءُ سعید صدف ______ نمیران بات ات!

چہ سلام ءُ پدگپ ایش انت کہ من تئی چمک ءِ دریگیں وانوکے آں۔ چمک ءِ توسیپ ءَ من اے گپ ءُ الم نبشتہ کناں کہ چمک ءِ بستار مۓ لبز انک ءِ تیگانی واستہ چہ آپ زم زم ءَ کم نہ انت چیاکہ گوشتگیں تاکاں چارۓ یانوکیں تاک ءَ، شمۓ چمک ءُ ہر چیز مان انت کہ دلے وانیت ءُ چم تاہیر گرنت۔

شمۓ کستر

جاوید اسلم، کیچ

شونکار ______ درہبات!

سلام ءُ چہ پد عرض ایش انت کہ چمک انکے مناسر بوت، چمک ءِ تاک ءَ گوں دل بازوش بوت بلۓ وہدیکہ من ہچ کت چارات گڑا منا نوودز ءِ شاعرانی ہچ وڑیں چیز گند گا نیاتک تو من دل ءَ گوں شماسک دلگران بوت اوں کہ اے سمی تاک انت شما پہ مادیے دۓ بلے مۓ مواداں چاپ نہ کن ات۔ آخر اشی ءِ سبب چی انت کہ شما ہر تاک ءِ تہا نبشتہ کن ات کہ نبشتہ کاراں چہ پہلی لوٹاں۔ بائدیں شما چو کمن ات شاعرانی مواداں چاپ بکن ات ءُ نبشتہ کاراں دلپروش کمن ات، منی مکسد ہمیش انت کہ شما باری باری ءِ سرا نبشتہ کارانی مواداں چاپ بکن ات۔

شمۓ کستر ______ نادل حیات، نودز

واجہ سعید صدف درھبات ات!

تئی دسمدا اتکگیں ٹیکی اِشک مناں سر بوت انت۔ شمئے جہد پہ ادب ءِ ستا کرزنت کہ ناصر آباد ءِ وڑیں جاگہ یے ءَ چشیں شریں تاکے در کنگا ات۔ اے یک بلائیں کارے، پدا اے پاد پردشیں گرانی ءِ دور ءَ۔ دگہ گوں تو گلہ یے است کہ شما یک ءَ مئے ھندے حیال کنگ زاں مئے ملک ءِ ھچ مواد چاپ نہ کنگ۔ بائدیں ادب ءِ توکا بے اولی مہ بیت (پہلی لوٹاں) علاقہ پرستی مئے مستریں عیب انت۔ ہر بلوچی تاکے دراہنگ آ ہمے وباءِ آماچ بوتگ، سنتانی دلپروش کنگ مزنیں گپے، چدو پیسر بازیں تاکے علاقہ پرستی ءِ شکار بوتگ۔ منی گپ ءِ مکسد ے نہ انت کہ تہنا منی مواد چاپ ببنت البت من ھندءِ گپ ءَ جنگاؤں۔ اے سلاہے منی، شمئے سرا انت امیت انت کہ منی گپانی سرا فکر کنئے۔ اے شمئے کامیابی ءِ راز انت۔

شمئے وتی کستر ______ جمال ناصر دازنی، تمپ

واجہیں شونکاراں ______ مدام شات ءُ گلبات ات!

چمگ گوں شہدیں نوک آپاں چہ نگران کتاب گس ءِ دست کپت۔ باز جوان ات، واجہاں! شما یک مزنیں ردی یے کنگ بلکیں کوئٹریں ردی یے، آ اے وڑا انت کہ شاھوتی کوھیں ءُ مکھیں کلاتاں ھچ دلگوش کنگا نہ ات۔ واجہاں شما اچ من شر ترزان ات وا☐ گل محمد وفا یک کوھنیں ءُ شریں شاعرے بلے شما آئی ءِ راہ ءَ دلگوش نہ کرتگ ءُ آئی ءِ حق ندا اتگ۔ اگہ ولانی تہا انت آکدی لوں دور نہ بیت شما اگوں دستبندی انت کہ کوھنیں شاعرانی حیال ءَ گوں جوانیں دروشمے ءَ بجن ات ءُ وتی حق ءَ لو اہجن ات۔ دگہ اوں لہتیں نزوری است انت بلے نزاناں شمئیگ انت یا کہ کمپیوٹر ئیگ انت، ءُ سمر اھیال بجن ات۔

شمئے کستر

سیف اللہ نور، پسنی

سر شونکار واجہ رفیق عاجز ءُ سعید صدف ______ دراہ ءُ سلامت بات ات!

شمئے سنتانی جہد انت کہ مرچی چمگ اے رنگ ءُ وشرنگ ءُ جلوہ ناک انت بلے وتی گام ہمیدا ارگی نہ انت۔ چیا کہ وارگ ہلاس بنگ ءُ وارگ زند انت۔ ما ہمے امیت داریں کہ شاھوتی گاماں چدو تیز تر کن ات ءُ بلوچی لبزانک ءِ کاروان ءَ کہ آ دگہ زبانانی کساس ءَ اتکگ کمانی منزلے نہ برا اتگ۔ شما بلوچی لبزانک ءَ پہ آ پسرے ءَ سر کن ات۔ من ہم اے جہد ءَ گوں شما ہمراہاں ہرچی کہ منی وس ءُ واک ءِ بیت۔ چمگ ءِ نگرھیں تاکانی تہا آزمانک، نبشتانک، ءُ لچہ ءُ غزل سک زیبدار ءُ جوانیں رد ءُ بند ے دا اتگ انت۔ واجہ مبارک قاضی ءِ سل ءَ تران مناسک دوست بیت۔

شمئے منت وار ______ م۔ ی۔ ناشاد

واجہیں شونکار رفیق عاجز / سعید صدف!

سلام ءُ پد عرض ایش انت کہ سےماہی چمگ مارا گوں وتی خوبصورت ءُ زیبدار یں عکس ءُ نگران نیوز ایجنسی ءُ دست کپت ونت باز جوان ات۔ چہ ناصر آباد ءِ وڑیں جاگہے ءُ اے وڑیں کتاب ءِ چاپ ءُ شنگ بیگ شمئے جہد ءُ بلوچی ءِ واستہ فخری گپ ات۔ نوں من بلوچی ءِ ہمگا چیر دلپروش نہ بیں پرچہ کہ نوں بلوچی ءِ ہشکیں درچک ءُ یک شیر کنیں چمگ ے رس اتگ کہ آبلوٹیت تاں عمرے وتی آپ ءُ چہ بلوچی ءِ اے ہشکیں درچکاں زندگ داشت کنت۔

شمئے ______ فدا کریم، پسنی

سر شونکار واجہ سعید صدف وش بات ات!

سلام چہ پد عرض ایش انت منا سےماہی چمگ بلوچی مئی داں جولائی 2000 اتک ءُ سر بوت۔ من وہدیکہ ونت گڑا منی مرتگیں دل ءُ گر کے جت، تماریں چمانی تمارو کے اتک من وہدے ہر تاک لیٹینٹ ءُ چارات گشئے زاناں یک تا کے چہ دومی تاک ءُ شرترات، شاعری ءِ تہا واجہ مبارک قاضی، ارشاد پرواز، گل محمد وفا، ظفر اکبر ءُ برکت اللہ بہار ءِ غزل منا سک باز دوست بیت انت من امیت کناں کہ شما ہمنچش ءُ بلوچی زبان ءِ دیمرگ ءِ واستہ کوشست کن ات۔

شمئے کستریں رہچار
نصیر احمد نوری بلوچ

زبان دوستیں شونکار ___ رفیق عاجز، سعید صدف

چمگ ءِ دومی تاک اتک ءُ رس ات تاں روچ ءُ مرچی دستانی براہ انت، بلوچی زبان ءِ زندگ دارگ ءِ جہد شمئے وتی جاہ ءُ بر جاہ انت، شما بلوچی زبان ءُ علم اتک ءِ گرانیں بار وتی کوپگاں زرتگ ءُ گام جنان ات، خدا شمارا ہمے روچاں کنات کہ شما پہ ماتی زبان ءُ انکس جہد کنگا ات۔ چمگ ءِ توکا شما □ مبارک قاضی ءِ انٹرویو چاپ کتگ ات، چمگ باز ڈولدار ات۔

شمئے کستر
راشد راہچار کلانچی، کلگ

چلیں شونکار ______ درھبات!

منا گوں شمایک گلگے است انت من دوئیں تاک ونت انت بلے من بلوچی ءِ نامی ئیں نام کہ آئی ءِ پہ لبز انک ءُ لکھ وزرہند گیشینگ ءُ پہ لبز انک ءِ بازیں جہد ءُ جفایے کرتگ آئی ءِ وتی زند پہ لبز انک ءِ ندر کرتگ بلے دوئیں تاکانی تہا اہید سید گنج ءِ جار ءُ من واجہ ءِ ہچ وڑیں نکال ءُ گفتار ندیست، چونا ہاے بلت ءُ ماشار امہ گشیں کہ چہ ماشلوت واجہ ءِ بار دلوت شرترزان ات۔ اشی ءُ اہید امیت انت کہ شمئے وڑیں نوک باہنداں دلپروش نہ کنئے ءُ مارا چمک ءُ جاگہ دئے۔

شمئے کستر

ایم اے سجاد، نودز

براتیں رفیق ءُ سعید صدف جوڑ ءُ سلامت باتے۔

چمک ءِ سیمی تاک مارا اتک ءُ سربوت، لوتاں کہ شمئے اے تاک ءِ سرا چیزے گپ بجناں۔ یک مہمے شما غیر جانب داری ءِ مظاہرہ ءُ کتگ ءُ ات ءُ دومی شنگ ءُ جانب داری۔ یک بدے گپ غنی پرواز ءِ انٹریو ءُ کناں، انچو شبین بیت کہ رؤف راز ءُ جستاناں رنہ جگ اہنگ آچیز کہ مارا وانوکاں پہ وتی گیشینگ ءِ ھاترا یا وتی سرپدی ءِ ھاترا لوٹیت آمارا اے انٹریو ءِ توکا گندگ پیداک نہ انت، انچو کہ ھر جست یے ءُ توک ءُ یک بہرہ یے مان ھمے پیم ءُ ھر بہرہ یے ءُ توک ءُ یک جست ءِ مان بائدیں انٹریو چوز مزیل ءِ کذی ءِ پیاگر نچ بہ بیت۔ انچو محسوس بہ بیت کہ یک مردم ءِ یک حلقہ ئے دیما شنگ ءُ گپ ءُ انت، بلے اے انٹریو ءِ توک ءُ ھر بہرہ ناکمل انت، پسوانی تہا در تنکگیں جستاناں ھچ سدپر نیست۔ سرتاک ءِ عکس یک باز خوبصورتیں ءُ دلکش انت، ندارگ ءِ ٹائیٹل ءِ در چکیں شعر ءُ ٹکر مارا اچیں ذھن ءِ نشانی ءُ ونت بلے افسوس اے در چکیں ٹکرانی تہا لہتیں انچیں ٹکر ءُ مصرعہ مان کہ مارا جانب داری بوکیت

مہر گپ ءُ جن کار ءُ بار ءِ وڑا ☆ عشق ءِ قصہ بہ بیت روزگار ءِ وڑا

شمائے گپ ءُ جزم ات کہ چمک ءِ اے تاک ءُ اے مصرعہ ءُ چہ دشتریں مصرعہ مان نیست؟ منی ھیال ءُ مان ئے، اگاں مان ئے نیست ھم توکیل ءُ کساس ءِ گپ ءُ جنے گذا اے مصرعہ ءِ جاگہ اے نہ انت، اگاں اے شعر ءِ جاگہ ھمیش انت گذا ور ستیں غزلانی یک یک مصرع یے ءِ جاگہ ھمیش انت۔ افسوز گپ اش انت کہ مرچاں افسانہ نگاراں آزمانک نویساں شریں آزمانک ءُ نبشتہ یلہ داتگ ءُ وتی قصہ ءِ مہار اسلوب ءِ کل یہہ ءُ بستگ۔ اگاں ترا باور نہ بیت گذا نور محسن ءِ آزمانک ءِ خالی جہماں فلوذ جن ءُ آزمانک ءُ پداونگ ہد ات بجن تراچ فرق گندگ ءُ نئیت بلکن ستر گیشتر ءُ شر ترداناک بنت۔

منت واراں

ج۔ م۔ بلوچ تربت

جار

اے۔ آر۔ داد گوں چمگ ءِ پہنل ءَ

واجہ اے۔ آر۔ داد